

Фінансується в рамках
гуманітарної допомоги
Європейського Союзу

ДОСЛІДЖЕННЯ ОБІЗНАНОСТІ З МІННОЇ БЕЗПЕКИ ТА ПРАКТИКИ БЕЗПЕЧНОЇ ПОВЕДІНКИ СЕРЕД БАТЬКІВ ТА ДІТЕЙ 10–17 РОКІВ

Проведено Дитячим фондом ООН (ЮНІСЕФ) в
Україні та дослідницькою компанією Rating Group
у рамках гуманітарної допомоги Європейського
Союзу

травень 2024

ЗМІСТ

Назва розділу

	ВСТУП	<u>4</u>
	Методологія проведення дослідження	<u>5</u>
1	Загальні відомості про групи ризику	<u>20</u>
2	Дозвілля дітей	<u>24</u>
3	Ідентифікація ознак небезпеки	<u>28</u>
4	Проблематичні ситуації	<u>35</u>
5	Знання номерів допомоги	<u>41</u>
6	Потенційно небезпечні локації	<u>46</u>
7	Ризикові ситуації: порівняння дій дорослих і дітей	<u>66</u>
8	Стосунки батьків та дітей	<u>73</u>
9	Поінформованість батьків про мінну небезпеку	<u>78</u>
10	Поінформованість дітей про мінну небезпеку дітей	<u>90</u>
11	«Ідеальний» урок з правил мінної безпеки	<u>110</u>
12	Аналіз міфів	<u>118</u>
13	Діти і медіаспоживання	<u>121</u>
	ВИСНОВКИ	<u>123</u>
	Додаток А: портрети районів	<u>128</u>
	Додаток Б: зміст тесту	<u>156</u>

ВСТУП

- Сьогодні майже чверть території України потенційно забруднена вибухонебезпечними предметами. Ця ситуація є постійною загрозою для життя та здоров'я мешканців.
- За даними Державної служби України з надзвичайних ситуацій (ДСНС), наразі більше ніж 150 тисяч квадратних кілометрів нашої території потребують обстеження саперами.
- Небезпека вибухонебезпечних предметів для цивільного населення значно зросла через активні бойові дії в різних частинах країни. Особливо напруженою є ситуація в регіонах Донецької, Харківської та Херсонської областей.
- Згідно з даними ДСНС, до потенційно забруднених районів також належать деякі території Сумської, Чернігівської та Київської областей та окремі райони Миколаївської, Дніпропетровської, Запорізької та Житомирської областей.
- Міни та розтяжки на деокупованих територіях можуть бути сховані у предметах побуту, включно з дитячими іграшками, що ставить під загрозу безпеку цивільного населення, зокрема дітей.
- За даними ДСНС, із початку повномасштабної війни станом на 27 травня 2024 року від вибухонебезпечних предметів в Україні загинуло 297 людей, з них 15 – діти. Було поранено 673 людини, зокрема 80 дітей.
- Важливо було з'ясувати, як діти проводять дозвілля, чим цікавляться, де і яку інформацію отримують, як ідентифікують ознаки небезпеки, як діятимуть у різних змодельованих небезпечних ситуаціях, куди і кому повідомлятимуть про це, як реагують на різні міфи, пов'язані з ВНП.
- Окрему увагу було приділено питанню, як діти уявляють свій ідеальний урок із правил мінної безпеки, кого і що вони там хотіли б бачити. Також предметом дослідження була роль батьків, школи й інших агентів у навчанні дітей правил мінної безпеки, довіра у стосунках батьків і дітей, довіра до ЮНІСЕФ, поінформованість про організацію. Окремо вивчалася поінформованість самих батьків про мінну небезпеку, порівнювались рівні та потенційна поведінка батьків та дітей в однакових ситуаціях.
- Дослідження обізнаності з мінної безпеки та практики безпечної поведінки серед батьків та дітей 10–17 років проводилося з 16.03.2024 до 25.04.2024. Загалом опитано 25 500 респондентів (12 750 батьків та 12 750 дітей) по всій Україні із фокусом на 27 потенційно забруднених районах Дніпропетровської, Донецької, Житомирської, Запорізької, Київської, Миколаївської, Сумської, Харківської, Херсонської та Чернігівської областей.
- Дослідницька лабораторія Rating Lab у складі професійних дитячих психологів та експертів із соціальних і поведінкових змін Дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ) розробила авторський тест на знання правил мінної безпеки та визначення потенційно небезпечної поведінки для дітей 10–17 років. Тест ліг в основу кількісного телефонного опитування батьків та кількісного онлайн-опитування (тестування) дітей. Додатково проведено серію фокус-групових досліджень з дітьми.

Методологія проведення дослідження

Дослідження охоплювало: авторську розробку **тесту** на знання правил мінної безпеки та визначення потенційно небезпечної поведінки для дітей 10–17 років, його валідизацію, кількісні **опитування** дорослих і дітей та **фокус-групові дослідження**

Методологія проведення комплексного дослідження

Проект із дослідження мінної безпеки серед батьків та дітей 10–17 років охоплює такі основні етапи:

- **Розробка тесту** на мінну безпеку для дітей 10–17 років
- **Кількісне** телефонне опитування. Загалом опитано 25 500 респондентів (12 750 батьків та 12 750 дітей), включно з всеукраїнською випадковою вибіркою (4 128 респондентів), яка репрезентативна для сімей з дітьми 10–17 років, та бустерною випадковою вибіркою (21 372 респонденти), яка репрезентативна для сімей з дітьми 10–17 років для кожного з 27 забруднених районів (в межах забруднених ОТГ згідно з мапою ДСНС) Дніпропетровської, Донецької, Житомирської, Запорізької, Київської, Миколаївської, Сумської, Харківської, Херсонської та Чернігівської областей. Опитування відбувалося на всіх територіях, окрім тимчасово окупованих та територій, де на момент опитування був відсутній мобільний зв'язок.
- **Якісне** опитування методом фокус-груп для виявлення чинників, що зумовлюють небезпечну поведінку під час контактування з вибухонебезпечними предметами.

1. ТЕСТ

Тест є авторською розробкою Дослідницької лабораторії [Rating Lab](#) та ЮНІСЕФ. Тест ліг в основу кількісного телефонного опитування батьків та кількісного онлайн-опитування (тестування) дітей. Додатково проведено серію фокус-групових досліджень із дітьми.

Автори тесту:

Ткалич Маріанна (доктор психологічних наук, професор, директор Rating Lab);

Ройз Світлана (дитяча сімейна психологиня);

Губа Наталія (кандидат психологічних наук, доцент, зав. каф. психології Запорізького національного університету);

Команда соціальних і поведінкових змін ЮНІСЕФ (Анна Суходольська, керівниця секції соціальних і поведінкових змін; Світлана Кісільова, фахівчиня із соціальних і поведінкових змін; Тетяна Казанжи, консультантка, експертка з мінної просвіти).

Структура тесту:

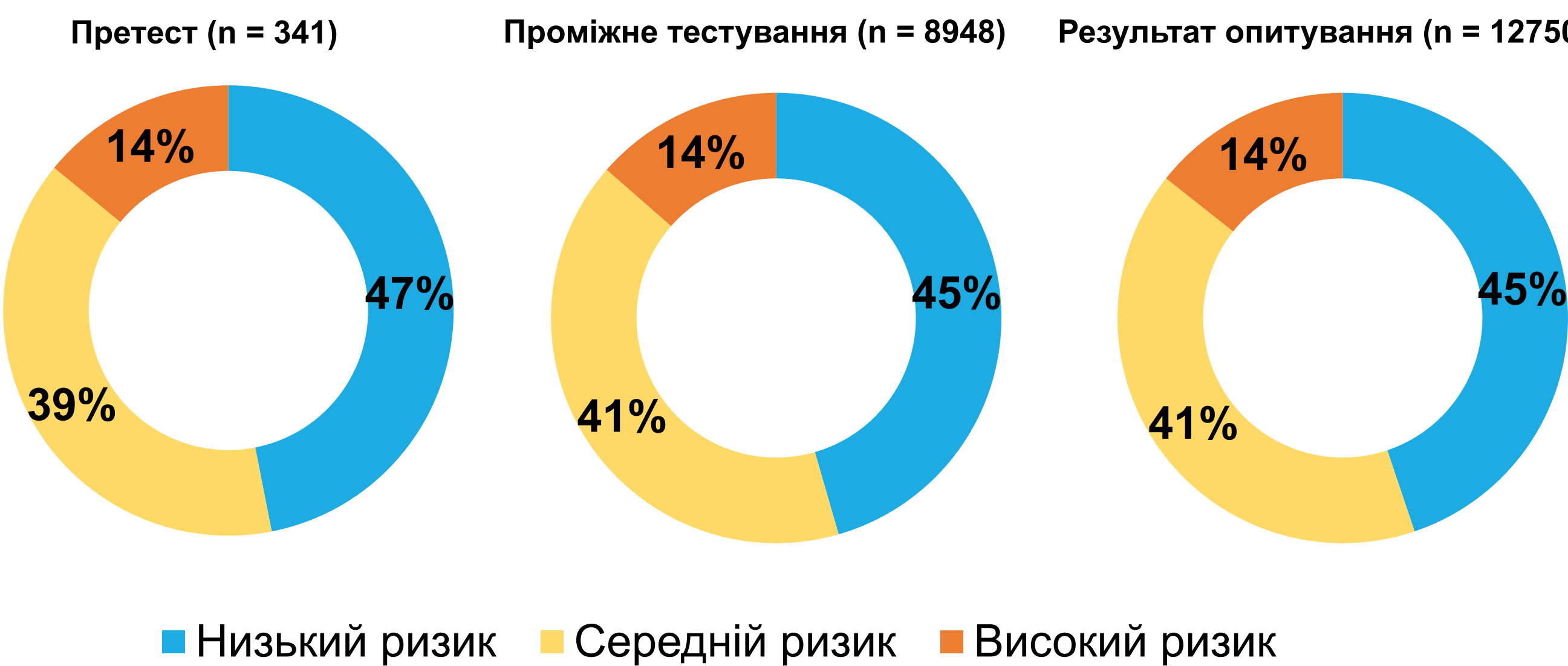
- Блок знань (20 критеріїв) передбачає оцінювання здатності дитини ідентифікувати небезпеку та потенційно небезпечні ситуації, а також знання безпечного алгоритму дій.
- Блок поведінки (26 критеріїв) передбачає оцінювання схильності дитини до ризикової поведінки, ступеню ризику від контакту з ВНП та травмування внаслідок такого контакту.

Хороший рівень знань, але схильність до більш ризикових дій, свідчить про нижчий рівень безпечної поведінки. Так само й орієнтація на безпечніші патерни поведінки, але без підкріплення достатнім рівнем знань, сигналізує про вищий ризик мінної небезпеки. Тому за допомогою обох частин тесту, які мають окремо визначені діагностичні критерії, формується цілісний показник рівня ризикової поведінки.

Перевірка тесту

Перед основним етапом дослідження було проведено **претест** розробленого групою експертів дослідницького інструментарію. Нижче наведено основні результати перевірки тестованого на попередньому етапі дослідницького інструменту.

За результатами претесту було внесено корегувальні зміни. Додатково під час основного етапу дослідження відбулася повторна перевірка методики шляхом кластеризації. На графіках нижче представлено результати кластеризації дітей-респондентів на трьох етапах проєкту.

Рівень ризику – категорія, яка визначається певним ступенем якості знань та ризиковості поведінки в ситуаціях потенційного контакту з вибухонебезпечними предметами (ВНП).

Для кластеризації було обрано метод K-Means, який полягає у випадковому виборі значень узагальненого індексу мінної безпеки та ітеративному розподілі респондентів на групи відповідно до ступеня близькості їхніх результатів за тестом до однієї з випадково відібраних точок.

Зображені вище графіки демонструють, що тест із мінної безпеки утворив схожу структуру груп ризику у двох різних вибірках (вбірка претесту та основного етапу опитування) за умови випадкового відбору точок відліку для подальшого групування респондентів.

Кількісне дослідження

Кількісним опитуванням охоплено 25 500 респондентів (12 750 батьків та 12 750 дітей). Зокрема, це:

- Всеукраїнська випадкова вибірка 4 128 респондентів, яка репрезентативна для сімей з дітьми 10–17 років;
- Бустерна випадкова вибірка (21 372 респонденти), яка репрезентативна для сімей з дітьми 10–17 років для кожного з 27 забруднених районів (в межах забруднених ОТГ відповідно до мапи ДСНС) Дніпропетровської, Донецької, Житомирської, Запорізької, Київської, Миколаївської, Сумської, Харківської, Херсонської та Чернігівської областей.

Опитування відбувалося на всіх територіях України, окрім тимчасово окупованих та територій, де на той час був відсутній мобільний зв'язок.

2.1 ОПИТУВАННЯ БАТЬКІВ

На першому етапі здійснювалось опитування батьків.

На цьому ж етапі батьки давали згоду на опитування своєї дитини.

Для цього опитування було застосовано метод CATI (Computer Assisted Telephone Interviewing) за допомогою RDD (Random digit dialing) і програмного забезпечення, яке виконує автоматичний набір випадково згенерованих номерів національних операторів мобільного зв'язку в Україні.

Телефонні номери згенеровані шляхом комбінування тризначного префіксу, який використовують українські оператори мобільного зв'язку, пропорційно їхній частці на національному ринку.

За випадково згенерованими номерами здійснюються автоматичні дзвінки для проведення телефонного інтерв'ю.

Вибірка покриває всі території України, окрім тимчасово окупованих, а також територій, де на момент опитування відсутній український мобільний зв'язок.

Вибірка батьків для України загалом відповідала таким критеріям:

- Повнолітні (18+ років) респонденти
- Мають дітей віком 10–17 років, які проживають разом з ними
- Проживають в Україні, на територіях, які не є забрудненими вибухонебезпечними предметами (згідно з [мапою](#) потенційно забруднених територій ДСНС).

За такими критеріями відфільтровувалась цільова аудиторія батьків дітей 10–17 років, які проживають на певній території.

На етапі скринінгу відбиралась аудиторія потенційно забруднених районів, а саме:

- ➔ Повнолітні респонденти. Мають дітей 10–17 років, які проживають разом з ними;
- ➔ Проживають у місцях, які є потенційно забрудненими вибухонебезпечними предметами (згідно з [мапою](#) потенційно забруднених територій ДСНС). Далі у звіті – «забруднені» райони.

Опитування батьків охоплювало: соціально-демографічний блок, згоду на участь дитини в тесті, джерела інформації про мінну безпеку, обізнаність про навчання дітей правил мінної безпеки, короткий тест на мінну безпеку. **На цьому етапі опитано 12 750 батьків, а саме:**

- ➔ 2 064 батьків на «незабруднених» територіях (всееукраїнська вибірка);
- ➔ 10 686 батьків на «забруднених» територіях (бустерна вибірка).

Регіональна структура опитування в районах «забрудненої» території

Область проживання (умовне скорочення в звіті)	Район проживання	Частота	Відсоток
Дніпропетровська (ДП)	Нікопольський район	400	3,7%
Донецька (ДН)	Краматорський район	411	3,8%
Донецька (ДН)	Покровський район	403	3,8%
Житомирська (ЖТ)	Коростенський район	412	3,9%
Запорізька (ЗП)	Запорізький район	408	3,8%
Київська (КВ)	Броварський район	417	3,9%
Київська (КВ)	Бучанський район	412	3,9%
Київська (КВ)	Вишгородський район	413	3,9%
Миколаївська (МК)	Баштанський район	318	3,0%
Миколаївська (МК)	Вознесенський район	415	3,9%
Миколаївська (МК)	Миколаївський район	431	4,0%
Сумська (СМ)	Конотопський район	419	3,9%
Сумська (СМ)	Охтирський район	395	3,7%
Сумська (СМ)	Роменський район	395	3,7%
Сумська (СМ)	Сумський район	394	3,7%
Сумська (СМ)	Шосткинський район	415	3,9%
Харківська (ХК)	Богодухівський район	409	3,8%
Харківська (ХК)	Ізюмський район	410	3,8%
Харківська (ХК)	Харківський район	515	4,8%
Харківська (ХК)	Чугуївський район	397	3,7%
Херсонська (ХР)	Бериславський район	308	2,9%
Херсонська (ХР)	Херсонський район	357	3,3%
Чернігівська (ЧГ)	Корюківський район	401	3,8%
Чернігівська (ЧГ)	Ніжинський район	412	3,9%
Чернігівська (ЧГ)	Новгород-Сіверський район	307	2,9%
Чернігівська (ЧГ)	Прилуцький район	302	2,8%
Чернігівська (ЧГ)	Чернігівський район	410	3,8%
	РАЗОМ	10686	100,0%

Статистика та Response Rate (досяжність):

Здійснено вихідних дзвінків	834 414
Взяли телефон	189 197
Технічні проблеми	6 310
Респонденти не в квоті	101 190
Відмовилися / незавершені інтерв'ю	68 947
Результативні інтерв'ю (CATI I CAWI)	12 750
RESPONSE RATE	15,6%

- Середня тривалість опитування дорослих – 00:11:23
- Кількість залучених інтерв'юерів – 96
- Терміни проведення опитування дорослих – 16.03.2024–25.04.2024

На етапі контролю якості координатори та супервайзери з контролю провели моніторинг роботи.

Супервайзери проводили вибіркове прослуховування записів інтерв'ю після їх завантаження на сервер. Опитування проводилося з використанням спеціального серверного програмного забезпечення для постановки дослідницьких завдань, оперативної обробки інформації, попереднього аналізу даних, контролю лінії та якості роботи інтерв'юерів, автоматичного формування масиву даних SPSS. Кожен супервайзер щоденно відстежував появу на лініях, час початку та закінчення інтерв'ю, проводив щоденне вибіркове прослуховування записів інтерв'ю. За результатами контролю відхилень від методики не виявлено.

2.2 ОПИТУВАННЯ ДІТЕЙ

Після завершення анкетування дорослі через СМС або у месенджерах отримували індивідуальне посилання на Платформу Rating Online для проходження тесту на мінну безпеку дітьми. **У цей момент відбувався перехід до другого етапу тестування**, який проводився методом CAWI, де дитина самостійно проходила тест на мінну безпеку.

Тест також містив перевіркові запитання на контроль самостійного заповнення анкети без допомоги батьків. Анкети, заповнені разом з батьками (4,5%), були вилучені з масиву даних.

- **Статистичні показники:**
Середня тривалість тестування дітей становила 00:17:52
Загалом опитано 12 750 дітей, зокрема:
 - 2 064 з «незабруднених» територій (всеукраїнська вибірка);
 - 10 686 із «забруднених» територій (бустерна вибірка).

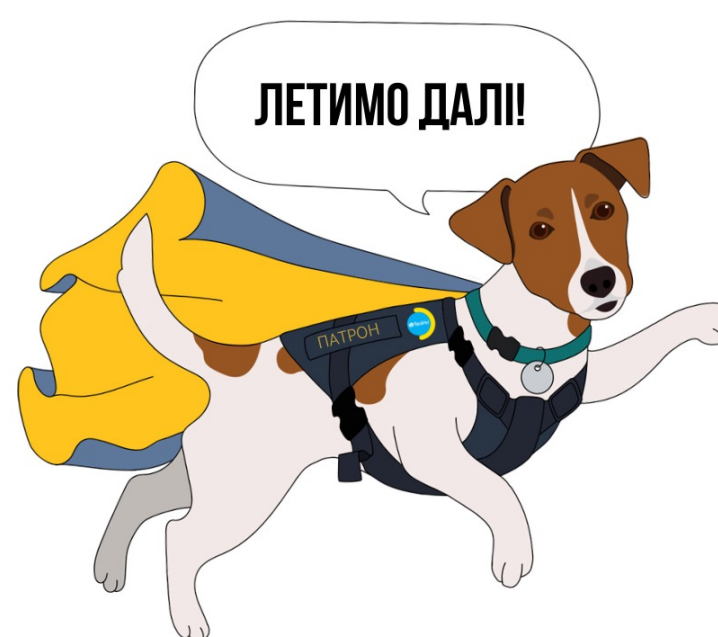
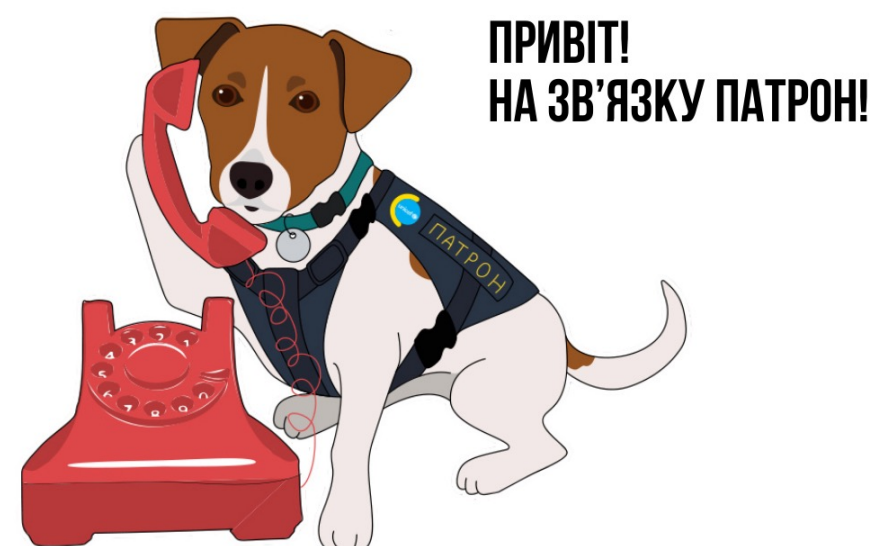
Терміни проведення опитування дітей: 16.03.2024–29.04.2024

Відсоток дітей, які пройшли анкетування до кінця, серед усіх, хто його розпочав: 94%

Підвищення мотивації проходження тесту:

Для підвищення кількості проходжень тесту дітьми було вжито заходів щодо нагадування дітям про необхідність проходження тесту. Правила надсилання нагадувань:

- Щовечора на телефон через месенджер або СМС тим, хто не пройшов дитячий тест на мінну безпеку, надсилали нагадування про необхідність проходження тесту.
- Нагадування надсилали щодня: будні дні – до 20 год., вихідні дні – об 11-12 год.
- Нагадування відправляли до трьох разів кожного дня тим, хто ще не пройшов тест.
- Після трьох нагадувань четвертим був дзвінок з автонадсиленням запрошення на онлайн-тест.
- Заповнення анкети супроводжувалося додатковими ігровими елементами для покращення залученості дитини в процес опитування.
- Після завершення тестування дитина переходила на сторінку з графічним відображенням своїх результатів щодо знань і поведінки у сфері мінної безпеки.
- Тест виконує й освітню функцію – він містить важливу інформацію про мінну безпеку, а на фінальній сторінці дає посилання на спеціальний освітній портал, присвячений мінній безпеці.
- Така методологія застосовується на всіх етапах проєкту.

Структура демографічного профілю опитування в «забруднених» районах:

Область проживання	Район проживання	10-13 років	14-17 років
Дніпропетровська	Нікопольський район	51,5%	48,5%
Донецька	Краматорський район	55,0%	45,0%
Донецька	Покровський район	53,6%	46,4%
Житомирська	Коростенський район	59,0%	41,0%
Запорізька	Запорізький район	60,0%	40,0%
Київська	Броварський район	62,4%	37,6%
Київська	Бучанський район	60,7%	39,3%
Київська	Вишгородський район	58,6%	41,4%
Миколаївська	Баштанський район	56,9%	43,1%
Миколаївська	Вознесенський район	60,2%	39,8%
Миколаївська	Миколаївський район	65,7%	34,3%
Сумська	Конотопський район	56,6%	43,4%
Сумська	Охтирський район	61,5%	38,5%
Сумська	Роменський район	58,7%	41,3%
Сумська	Сумський район	59,4%	40,6%
Сумська	Шосткинський район	60,2%	39,8%
Харківська	Богодухівський район	60,1%	39,9%
Харківська	Ізюмський район	53,2%	46,8%
Харківська	Харківський район	59,2%	40,8%
Харківська	Чугуївський район	56,9%	43,1%
Херсонська	Бериславський район	53,6%	46,4%
Херсонська	Херсонський район	56,0%	44,0%
Чернігівська	Корюківський район	53,6%	46,4%
Чернігівська	Ніжинський район	57,8%	42,2%
Чернігівська	Новгород-Сіверський район	55,7%	44,3%
Чернігівська	Прилуцький район	55,3%	44,7%
Чернігівська	Чернігівський район	61,0%	39,0%

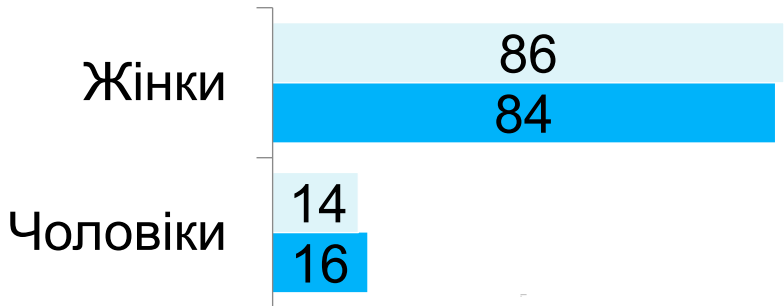
Структура демографічного профілю опитування в «забруднених» районах:

Область проживання	Район проживання	Хлопчик	Дівчинка
Дніпропетровська	Нікопольський район	51,5%	48,5%
Донецька	Краматорський район	52,8%	47,2%
Донецька	Покровський район	49,6%	50,4%
Житомирська	Коростенський район	49,8%	50,2%
Запорізька	Запорізький район	49,5%	50,5%
Київська	Броварський район	49,4%	50,6%
Київська	Бучанський район	48,8%	51,2%
Київська	Вишгородський район	55,7%	44,3%
Миколаївська	Баштанський район	52,2%	47,8%
Миколаївська	Вознесенський район	48,7%	51,3%
Миколаївська	Миколаївський район	52,0%	48,0%
Сумська	Конотопський район	52,5%	47,5%
Сумська	Охтирський район	51,9%	48,1%
Сумська	Роменський район	48,9%	51,1%
Сумська	Сумський район	50,3%	49,7%
Сумська	Шосткинський район	49,2%	50,8%
Харківська	Богодухівський район	52,8%	47,2%
Харківська	Ізюмський район	53,2%	46,8%
Харківська	Харківський район	53,4%	46,6%
Харківська	Чугуївський район	53,9%	46,1%
Херсонська	Бериславський район	52,6%	47,4%
Херсонська	Херсонський район	54,3%	45,7%
Чернігівська	Корюківський район	47,1%	52,9%
Чернігівська	Ніжинський район	50,0%	50,0%
Чернігівська	Новгород-Сіверський район	52,1%	47,9%
Чернігівська	Прилуцький район	52,0%	48,0%
Чернігівська	Чернігівський район	50,2%	49,8%

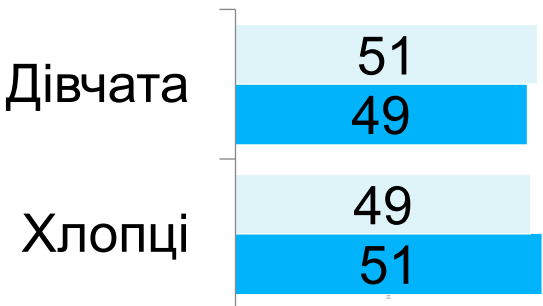
Демографічний портрет аудиторії

«Незабруднені» території «забруднені» території

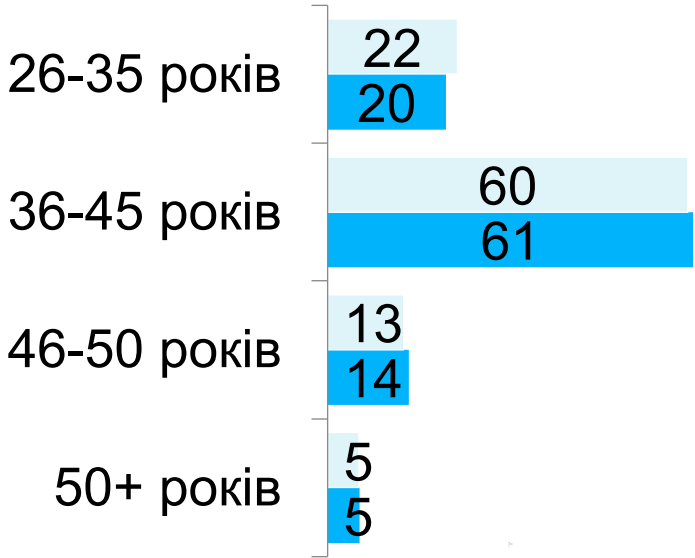
Стать дорослих

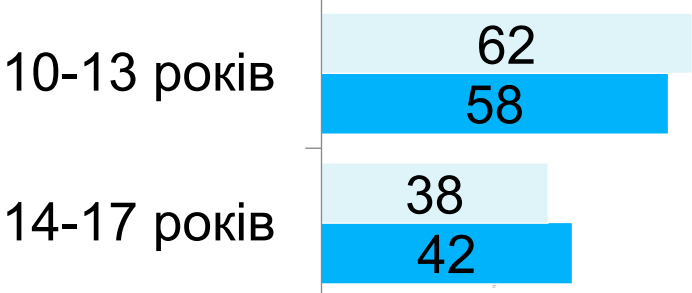
Стать дітей

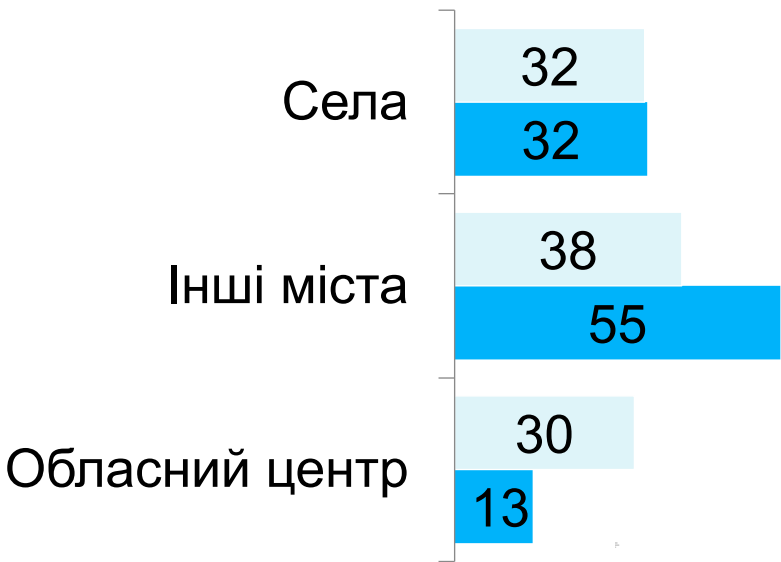
Вік дорослих

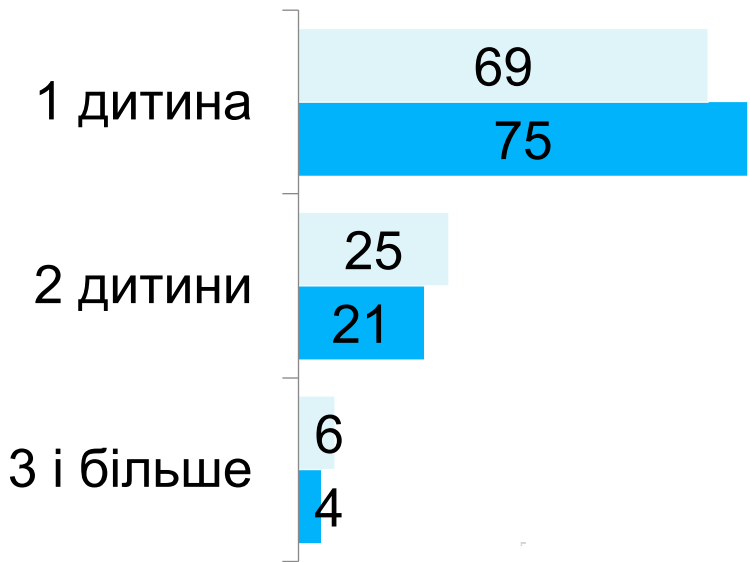
Вік дітей

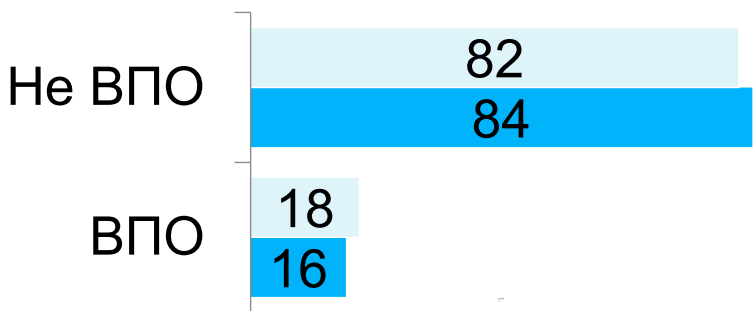
Тип населеного пункту

Кількість дітей в родині 10–17 років

Статус ВПО

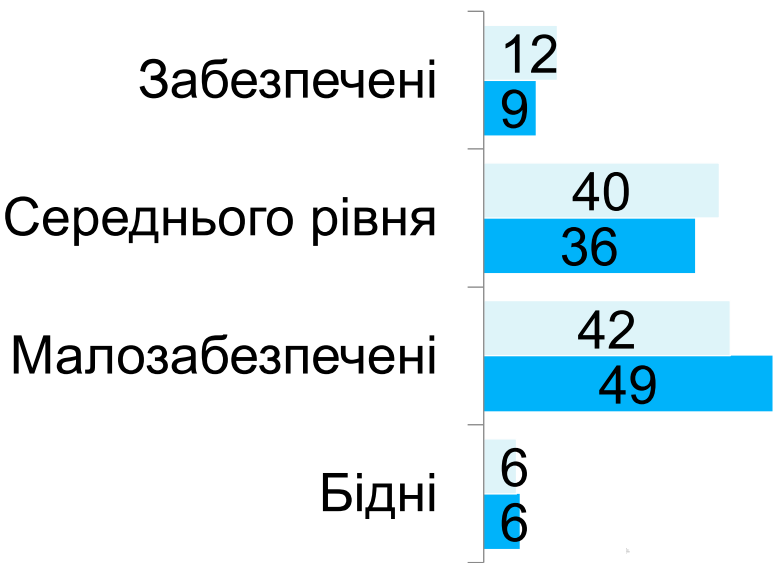

Демографічний портрет аудиторії

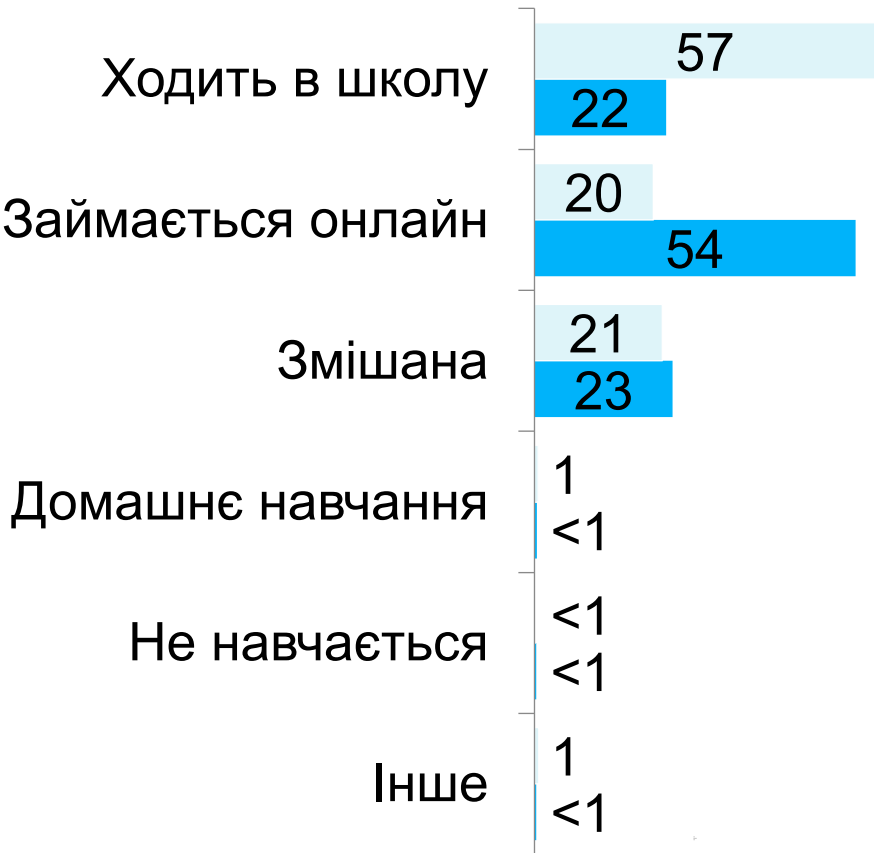
«Незабруднені» території

«забруднені» території

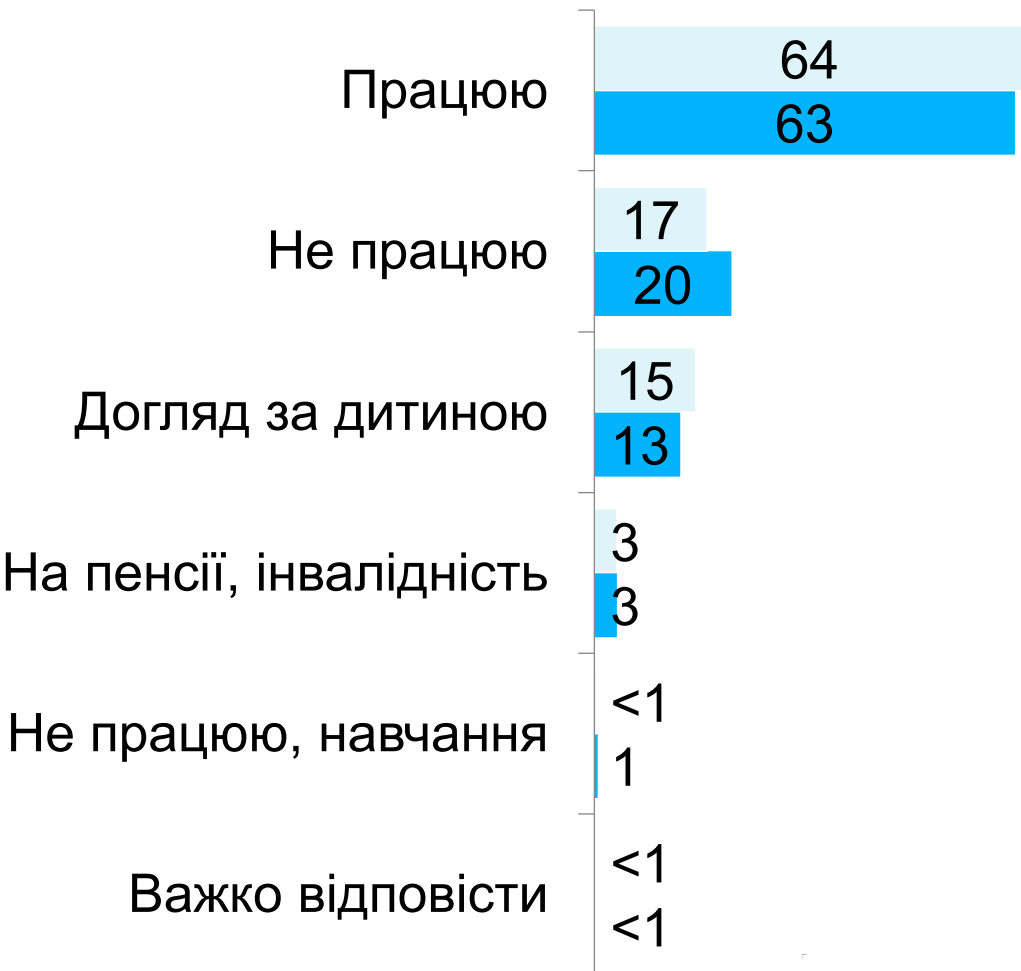
Рівень доходів*

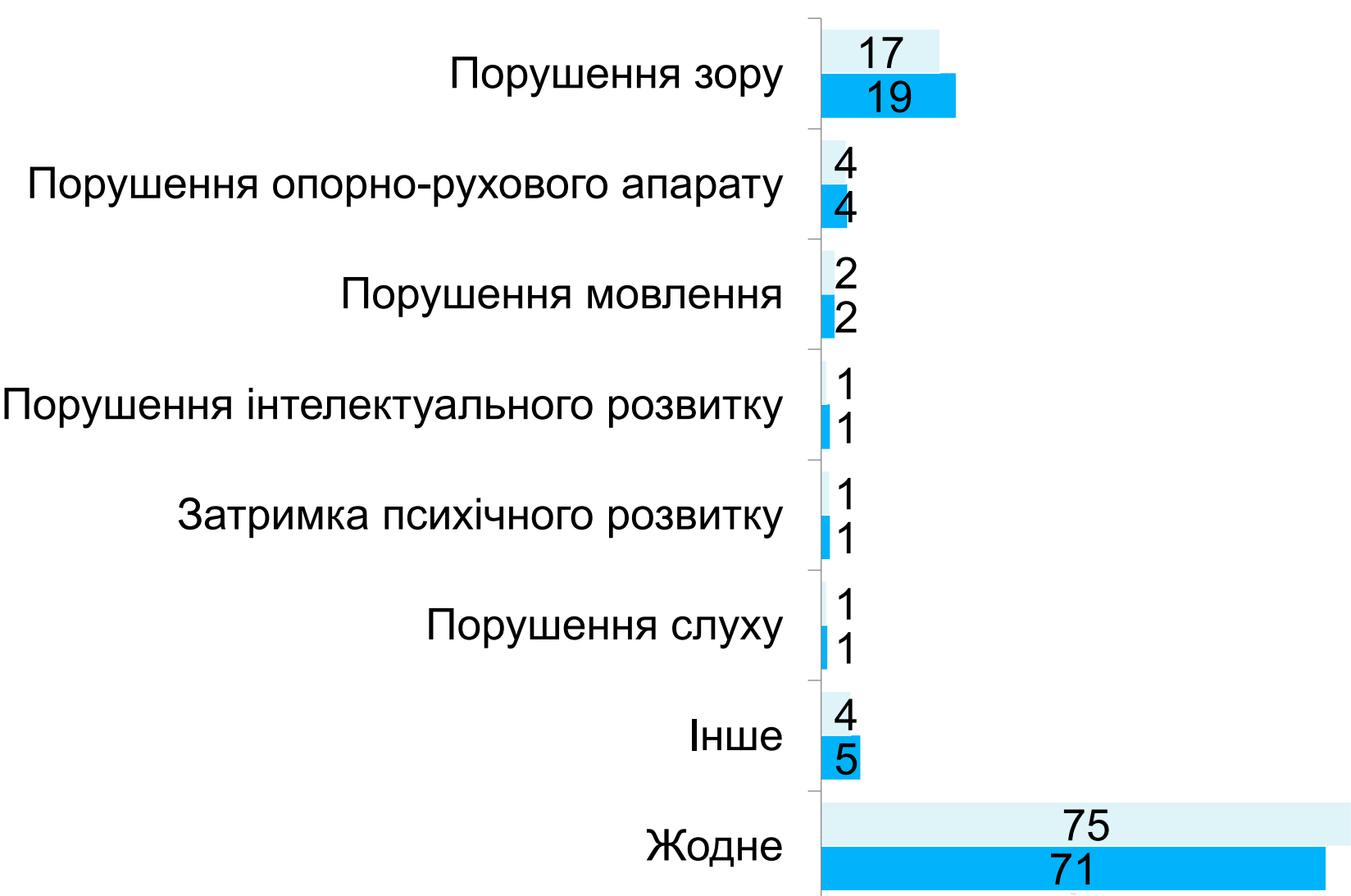
Форма навчання дітей

Зайнятість дорослих

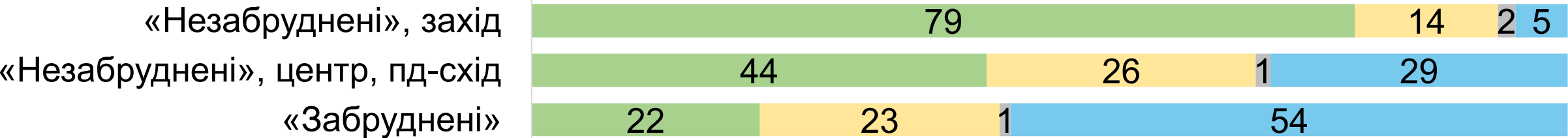
Особливі освітні потреби дітей

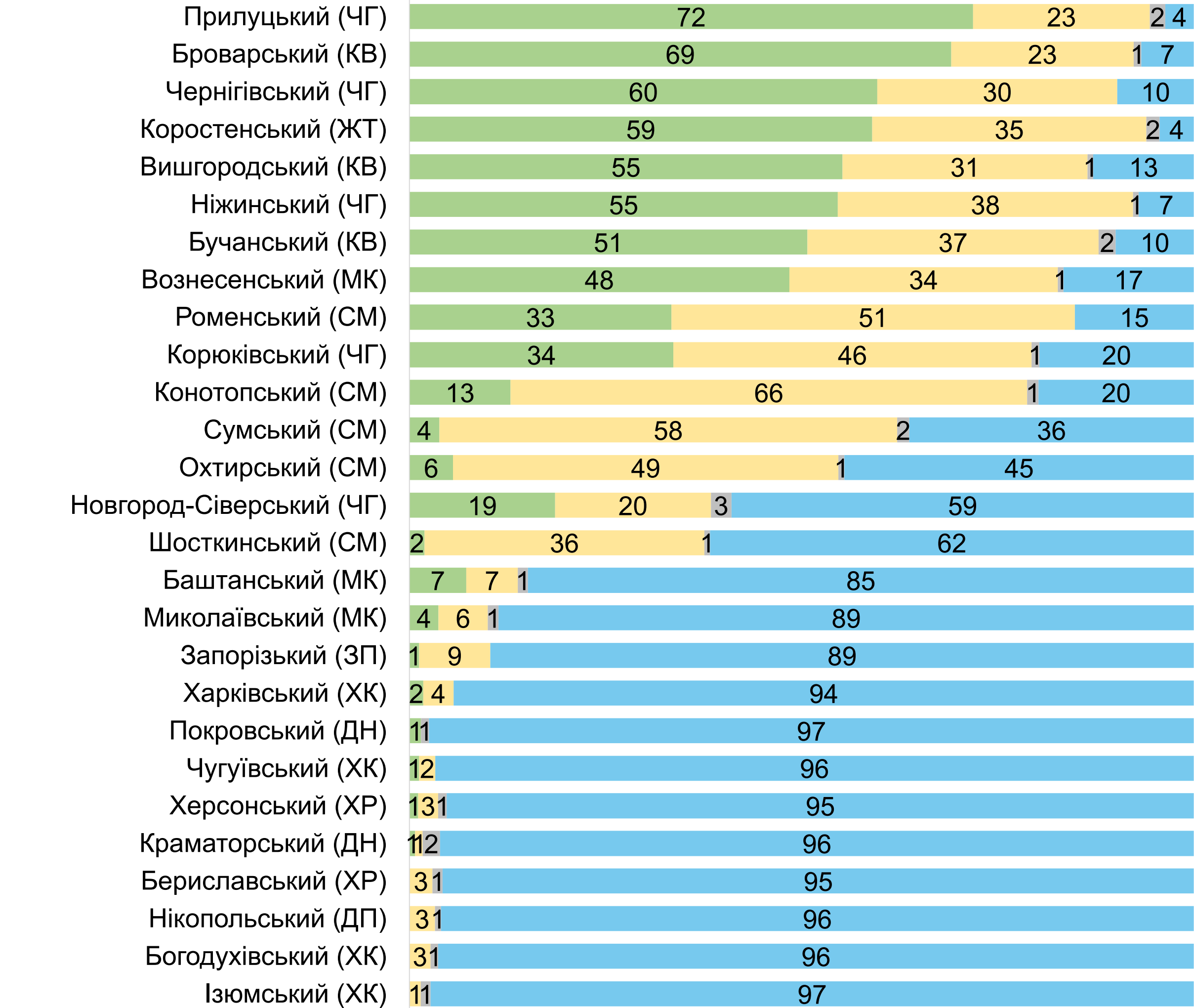
Усі цифри у звіті представлені цілими, округленими значеннями (без коми). Якщо сума за графіком становить 99 або 101 – це через округлення даних і не свідчить про помилку чи інше.

**Дохід визначається за допомогою запитання для самооцінки: «Яке з тверджень найкраще описує Ваше фінансове становище?». Варіанти: бідні – не вистачає навіть на продукти; малозабезпечені – на продукти вистачає, але купувати одяг складно; середнього рівня – на продукти і одяг вистачає, але купувати дорогі речі складно; у забезпечені об'єднано дві категорії – майже на все вистачає, але купити квартиру чи будинок складно та можемо купити такі речі, як квартиру, будинок.*

Форма навчання дитини

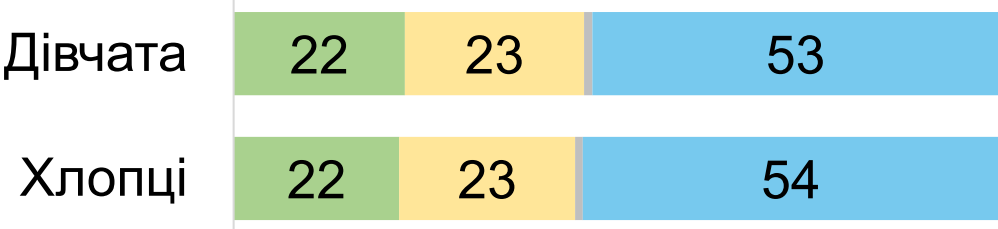

Райони проживання, «забруднені»

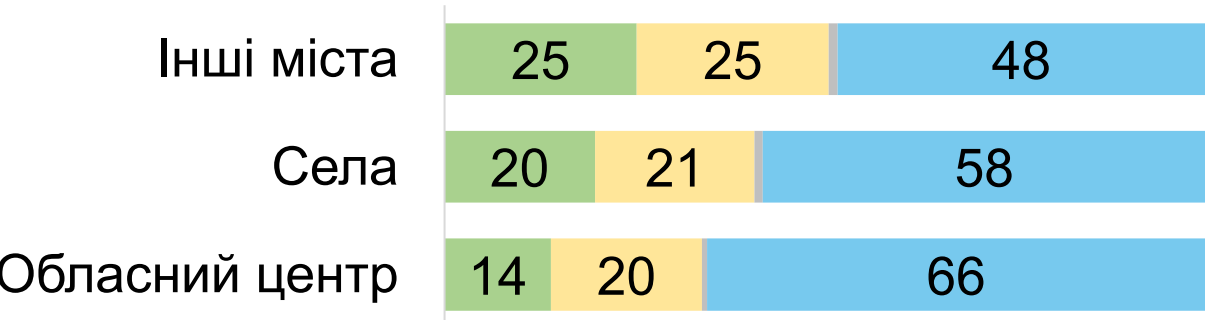

■ Ходить в школу ■ Змішана ■ Інше ■ Займається онлайн

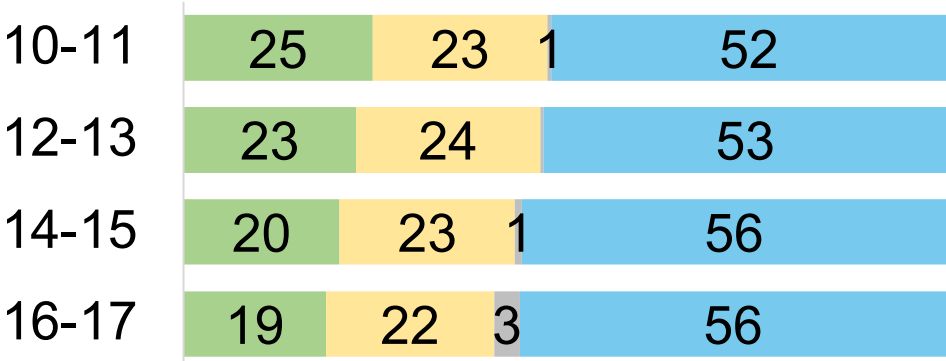
Стать

Тип поселення

Вік

3. ЯКІСНИЙ ЕТАП ДОСЛІДЖЕННЯ - ФГД

Якісний етап дослідження мав на меті виявити чинники небезпечної поведінки. Він складається з п'яти частин:

- Вступ, дозвілля;
- Обговорення джерел інформації про мінну безпеку;
- Аналіз патернів поведінки: обговорення різних сценаріїв поведінки за умови контакту з вибухонебезпечними предметами (обрані запитання, на які у кількісному опитуванні найбільше дітей дали неправильну відповідь);
- Аналіз міфів: обговорення найпоширеніших міфів щодо мінної безпеки;
- Обговорення ідеального уроку про мінну безпеку, який міг би зацікавити дітей.

На основі проміжної перевірки результатів кількісного опитування було сформовано гайд для фокус-групових дискусій за участі дітей.

- **Аудиторія ФГД:** діти, які проживають на «забруднених» територіях (за даними ДСНС) і за результатами тестування мають ознаки середнього або високого ризику потенційно небезпечної поведінки щодо мінної безпеки.
- **Формат:** фокус-групова онлайн-дискусія через платформу Zoom.
- **Рекрутування:** здійснювалося серед опитаних дітей, які пройшли кількісне опитування в межах цього дослідження та чиї батьки дали згоду на участь дитини в дискусії.
- **Кількість фокус-груп:** 11 фокус-груп.
- **Кількість учасників:** 80 учасників.
- **Ступінь ризику щодо мінної безпеки:** середній – 59; високий – 21. Акцент на хлопчиках старшого віку, у яких за результатами попереднього аналізу кількісного тестування ризикова поведінка виявилася найбільш помітною.

Кількість груп	Стать	Вік
1	Змішана	10-13
2	Змішана	14-17
1	Дівчата	10-13
1	Дівчата	14-17
2	Хлопці	10-13
4	Хлопці	14-17

Географія учасників фокус-груп:

	Район	Кількість учасників
Дніпропетровська	Нікопольський район	6
Донецька	Покровський район	6
Донецька	Краматорський район	4
Житомирська	Коростенський район	5
Запорізька	Запорізький район	5
Київська	Броварський район	3
Київська	Бучанський район	3
Київська	Вишгородський район	3
Миколаївська	Баштанський район	1
Миколаївська	Вознесенський район	3
Миколаївська	Миколаївський район	4
Сумська	Конотопський район	3
Сумська	Охтирський район	2
Сумська	Сумський район	3
Сумська	Шосткинський район	2
Харківська	Богодухівський район	1
Харківська	Ізюмський район	1
Харківська	Харківський район	3
Харківська	Чугуївський район	3
Херсонська	Бериславський район	5
Херсонська	Херсонський район	4
Чернігівська	Корюківський район	4
Чернігівська	Новгород-Сіверський район	2
Чернігівська	Прилуцький район	1
Чернігівська	Чернігівський район	3
РАЗОМ:		80

Дослідження проведено Дитячим фондом ООН (ЮНІСЕФ) в Україні та дослідницькою компанією Rating Group у рамках гуманітарної допомоги Європейського Союзу.

Над дослідженням працювали:

- Тищенко Ігор, засновник Rating Group, Rating Lab, Rating Online
- Ткалич Маріанна, доктор психологічних наук, проф., директор Rating Lab
- Скрипченко Тетяна, заступник директора Rating Group
- Ройз Світлана, дитяча сімейна психологиня, експертка Rating Lab
- Губа Наталія, кандидат психологічних наук, доц., експертка Rating Lab
- Сулятицький Богдан, директор колцентру Rating Group
- Стрельченко Віталій, аналітик Rating Group, керівник проєктів Rating Online
- Кротевич Євген, аналітик Rating Group, експерт Rating Lab
- Кузьменко Гліб, аналітик Rating Group
- Шевченко Артем, аналітик Rating Group
- Команда соціальних і поведінкових змін ЮНІСЕФ (Анна Суходольська, керівниця секції соціальних і поведінкових змін; Світлана Кісільова, фахівчиця із соціальних і поведінкових змін; Тетяна Казанжи, консультантка, експертка з мінної просвіти)

Контакти для медіа:

Буринська Олександра,
спеціалістка з комунікацій
ЮНІСЕФ
oburynska@unicef.org

Ткалич Маріанна
доктор психологічних наук,
професор,
директор Rating Lab
tkalych@ratinggroup.ua

Скрипченко Тетяна
заступник директора
Rating Group
skrypchenko@ratinggroup.ua

#1

Загальні відомості про групи ризику

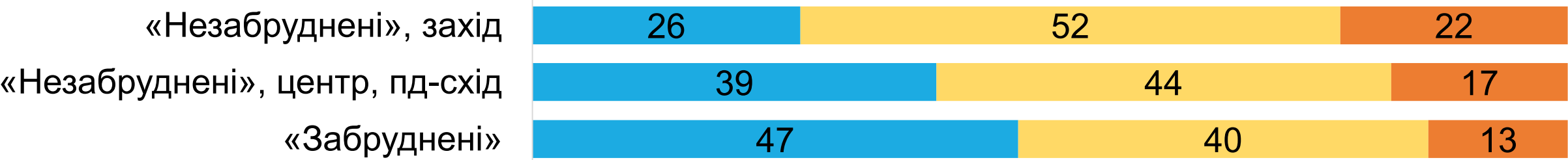
Близько половини опитаних дітей мають середній (40%) або високий (13%) ризик небезпечної поведінки. Найчастіше це хлопці старшого віку, діти з малозабезпечених сімей, які мешкають у селах та малих містах

Групи ризику щодо небезпечної поведінки

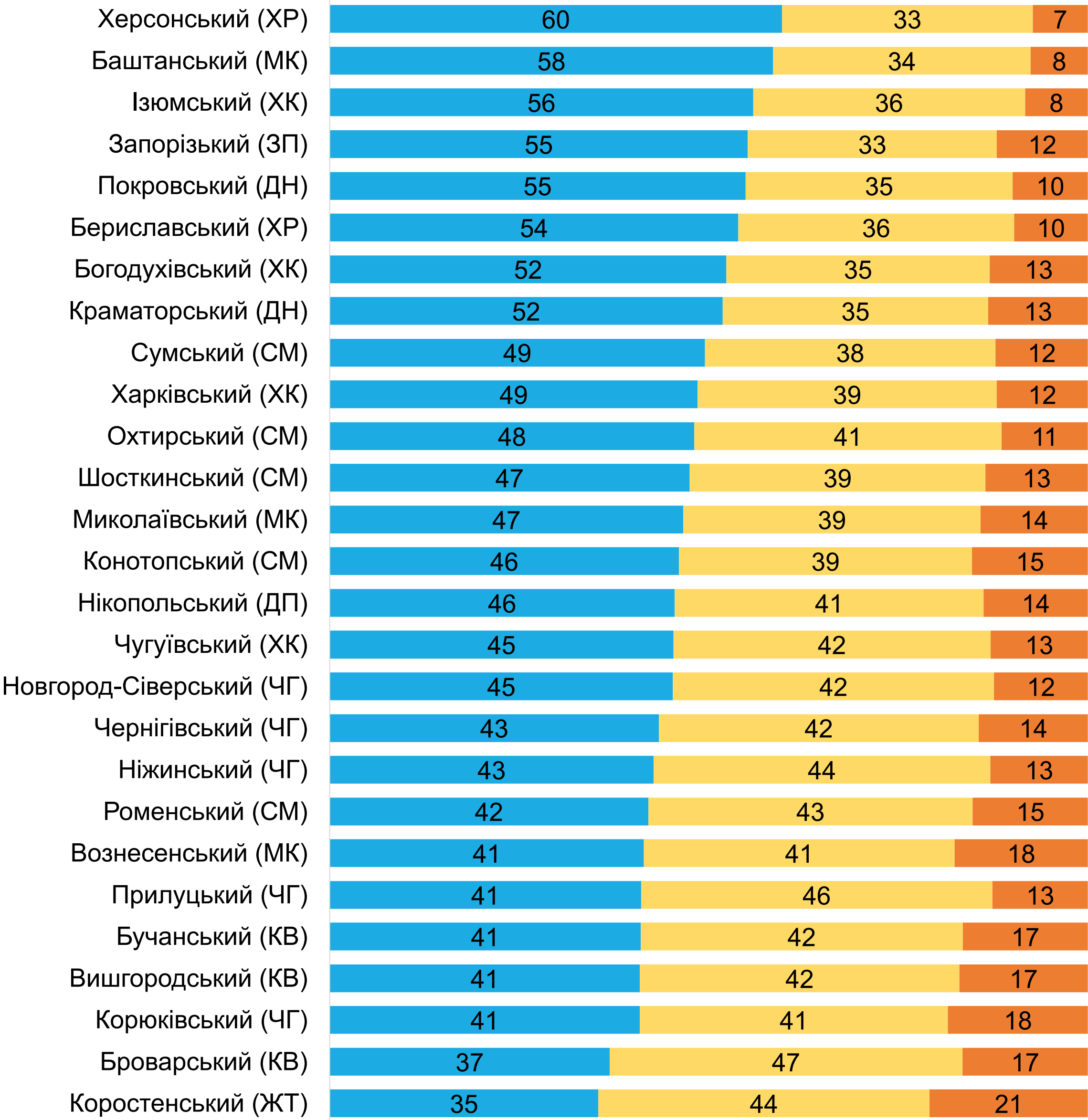
усі території

ДІТИ

Території проживання

Райони проживання, «забруднені»

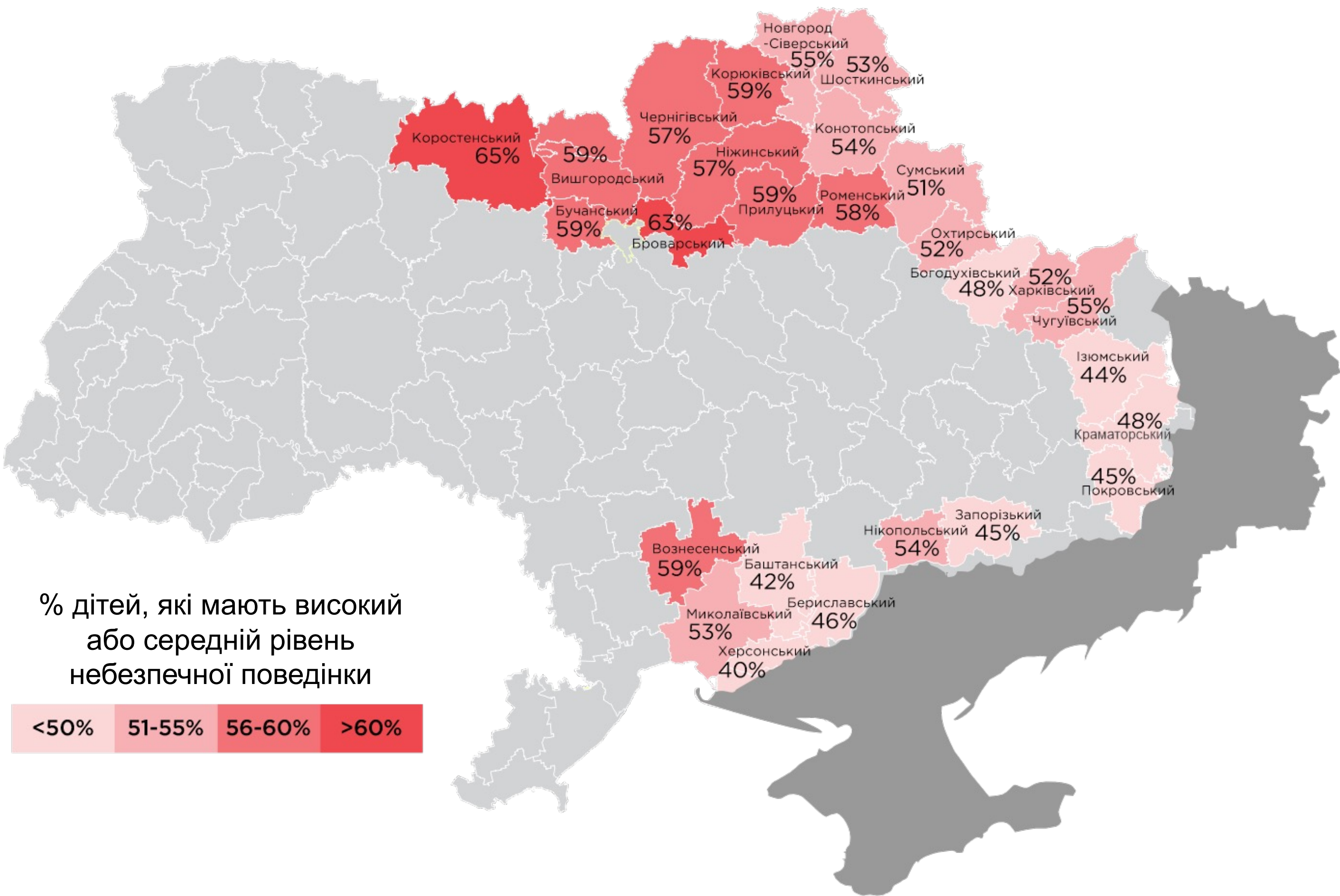

■ Низький ризик ■ Середній ризик ■ Високий ризик

Групи ризику

«забруднені» райони

ДІТИ

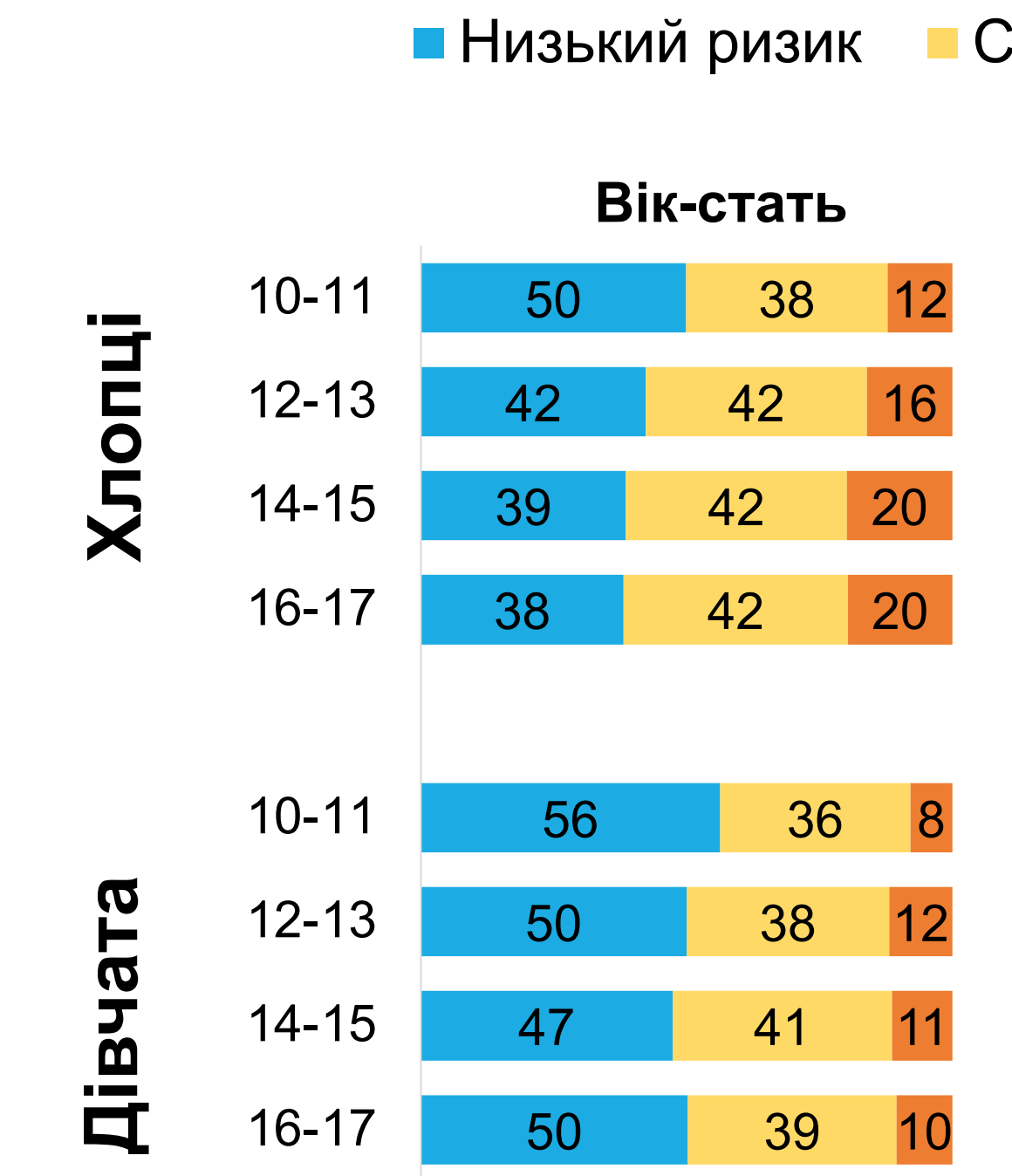

- Діти із «забруднених» районів показали значно кращі результати тестування, ніж їхні ровесники з «незабруднених».
- Загалом зберігається тенденція, що чим ближче район проживання до реальних бойових дій і небезпеки, тим вищі показники знань дітей з мінної безпеки, а ризик небезпечної поведінки нижчий. Олександр (15 років, середній ризик) з Херсонського району каже так: «У нас тут поруч фронт, може і до нас прилетіти міна, так і дізнаємося».
- Отже, найкращі результати тестування показали діти з Донецької, Запорізької, Харківської, Херсонської та частково Сумської областей.
- У «забруднених» районах Чернігівської, Київської та Житомирської областей показники тестування дітей є гіршими і майже відповідають середнім показникам «незабруднених» територій центру країни. Діти із західних областей показали найгірші результати як у знаннях, так і в поведінці.

Групи ризику: гендерно-віковий аспект

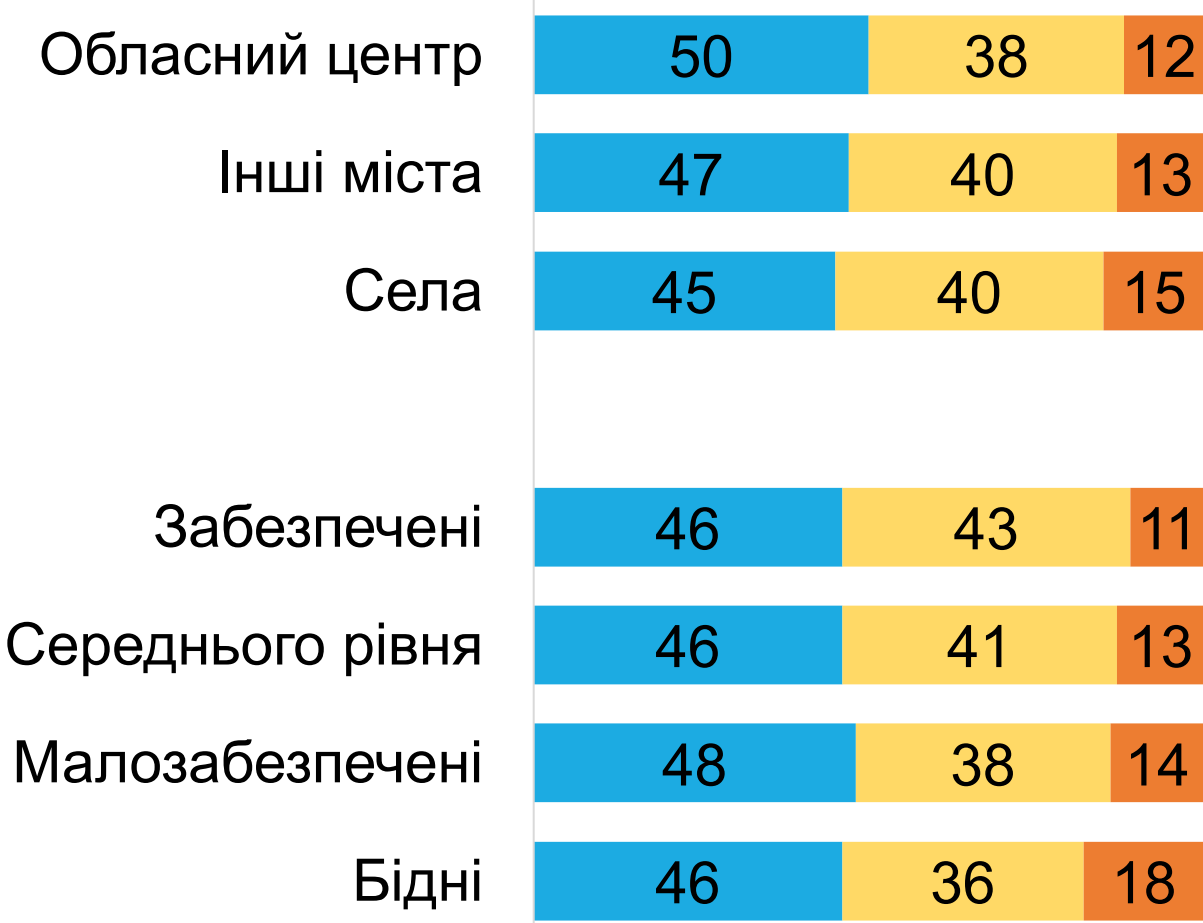
«забруднені» райони

ДІТИ

- Основною групою ризику є хлопці 14–15 та 16–17 років, поведінка яких відрізняється від усіх груп дівчат і частково від хлопців 10–13 років.
- Хлопці 14–17 років більше часу проводять не вдома, в нових місцях. Також вони багато грають у комп’ютерні ігри, які притупляють відчуття ризику в реальному житті.
- Вони утверджують свою самооцінку через ризик і є тими, хто найчастіше готовий прийти на допомогу постраждалому від гранати.

- Дівчата всіх вікових груп (та іноді хлопці до 13 років) більш-обережні та уважні. Вони проводять більше часу вдома, гуляють у безпечних місцях.
- У цьому віці дівчата менше прагнуть до самоствердження та пригод і загалом демонструють нижчий рівень ризикової поведінки щодо мінної небезпеки.
- Діти з сільської місцевості мають вищий ризик небезпечної поведінки, ніж однолітки з міст. Також високий ризик демонструють діти з бідних та малозабезпечених родин.

#2

Дозвілля дітей

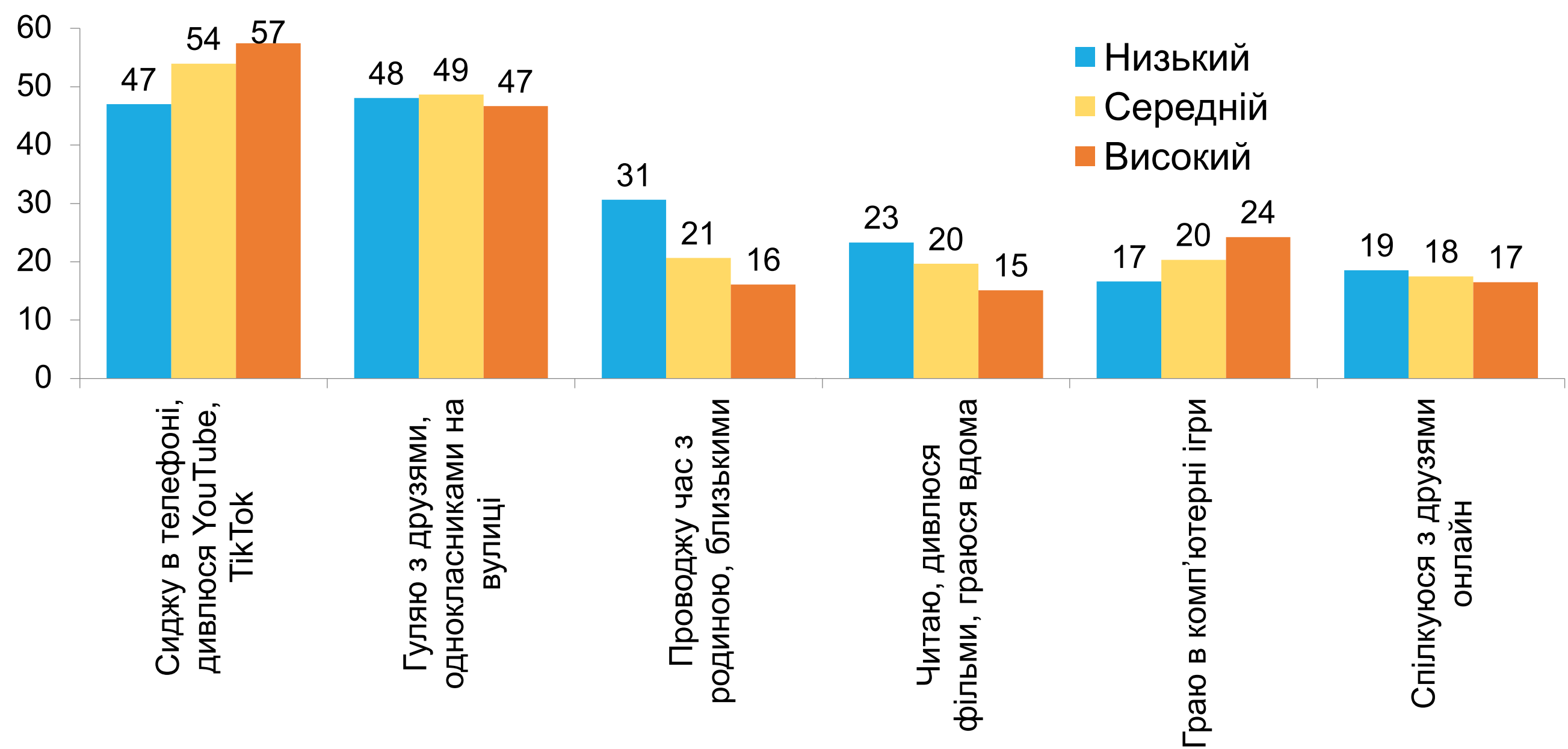
Найпопулярніші способи провести дозвілля серед дітей – це «сидіти» в телефоні (51%) та гуляти з друзями на вулиці (48%)

Як зазвичай ти проводиш свій вільний час?

Рівень ризику

«забруднені» райони

ДІТИ

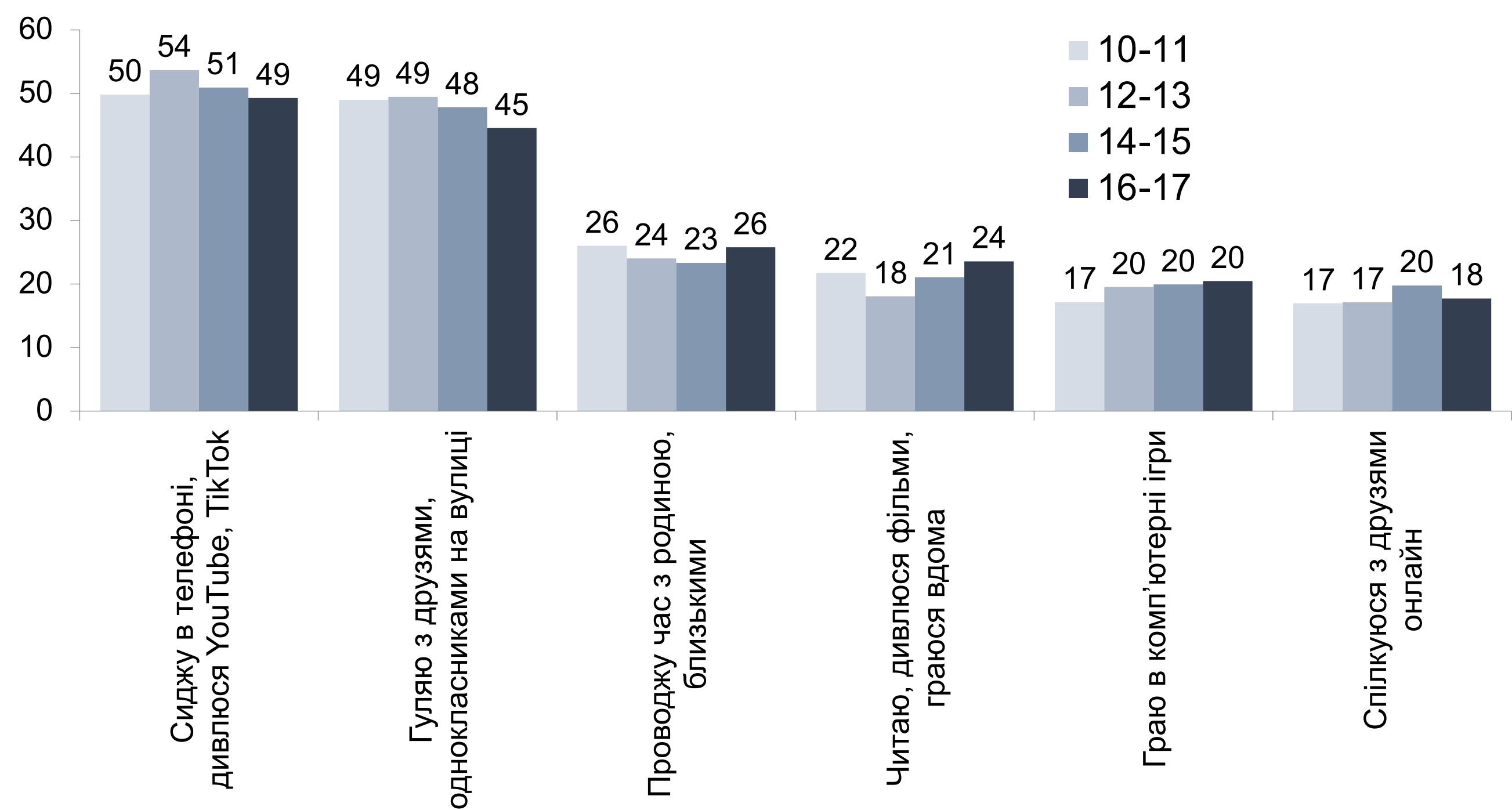
- Найпопулярніші способи провести дозвілля серед дітей – це «сидіти» в телефоні (51%) та гуляти з друзями на вулиці (48%).
- Іван (15 років, високий ризик) з Конотопського району захоплюється відпочинком на природі: *«Знаю багато місць красивих. Просто їжджу, відкриваю нові місця. Навколишні села, пляж, річки»*. Софія (11 років, середній ризик) з Сумського району любить кататися на велосипеді: *«Іноді з друзями, іноді сама сідаю та їду не знаю куди»*.
- Діти з прифронтових районів більш обмежені. Софія (14 років, середній ризик) з Покровського району гуляє з друзями *«у центрі, або в парку, частіше на природі»*. Ілля (14 років, високий ризик) з того ж району з друзями *«катається на велосипеді, грає в комп'ютерні ігри»*. Михайло (16 років, середній ризик) з Краматорського району каже, що *«в області більшість посадок і лісів зайняті – там або полігони, або ще щось. Тож зрозуміло, що туди не треба ходити»*.
- Майже чверть проводять дозвілля з родиною, читаючи книжки, переглядаючи фільми. Близько 20% грають у комп'ютерні ігри або спілкуються з друзями онлайн (15%).
- Дівчата частіше проводять своє дозвілля в телефонах (55%), з родиною (26%) або за книжками й фільмами (27%), тоді як хлопці – за комп'ютерними іграми (31%).
- Фактор особливостей дозвіллевих практик дітей має суттєвий вплив на їхню схильність до ризиків. Зокрема, **більш схильні до ризикованої поведінки діти, які часто грають у комп'ютерні ігри, сидять в телефонах, в соцмережах, YouTube**. Назар (16 років, високий ризик) із Нікопольського району розкаже: *«Свій час проводжу за навчанням, за комп'ютерними іграми, за переглядом всіляких відеороликів. На вулиці я проводжу час дуже рідко, бо більшість друзів виїхали через обстріли, обставини...»*
- Серед ігор називалися Counter-Strike, Dota, PUBG та інші. Часто це ігри, які пропагують небезпечну поведінку, бо в грі є escape, а в реальному житті його немає. Тому розуміння незворотності окремих рішень та скінченності життя, розуміння наслідків своїх дій такі ігри не формують, а навпаки, **створюють несвідоме відчуття невразливості та могутності**.
- Діти, які проводять час із сім'єю, читають книжки та дивляться фільми вдома, менш схильні до ризику.

Як зазвичай ти проводиш свій вільний час?

Вік

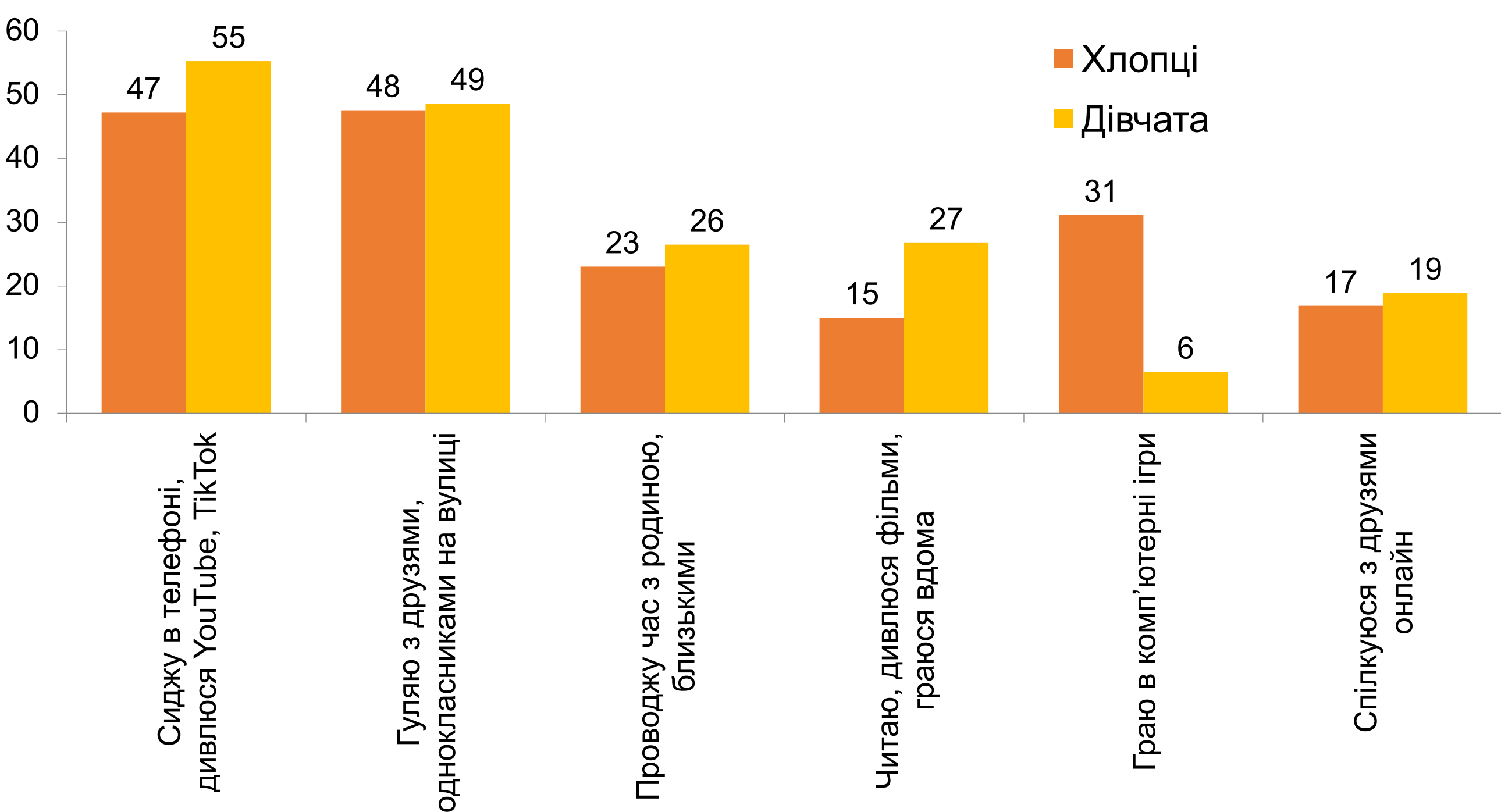
«забруднені» райони

ДІТИ

Як зазвичай ти проводиш свій вільний час?

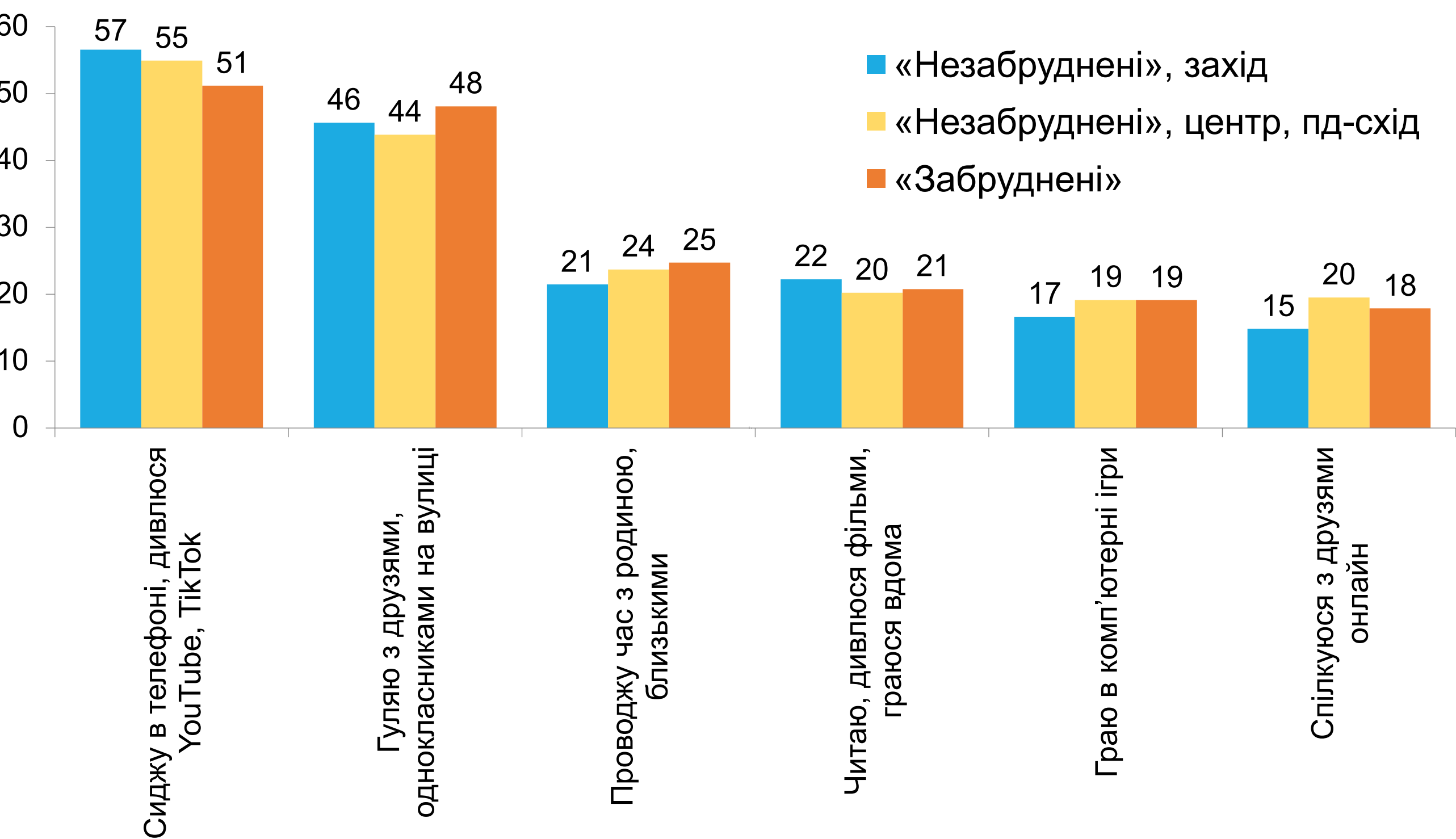
Стать

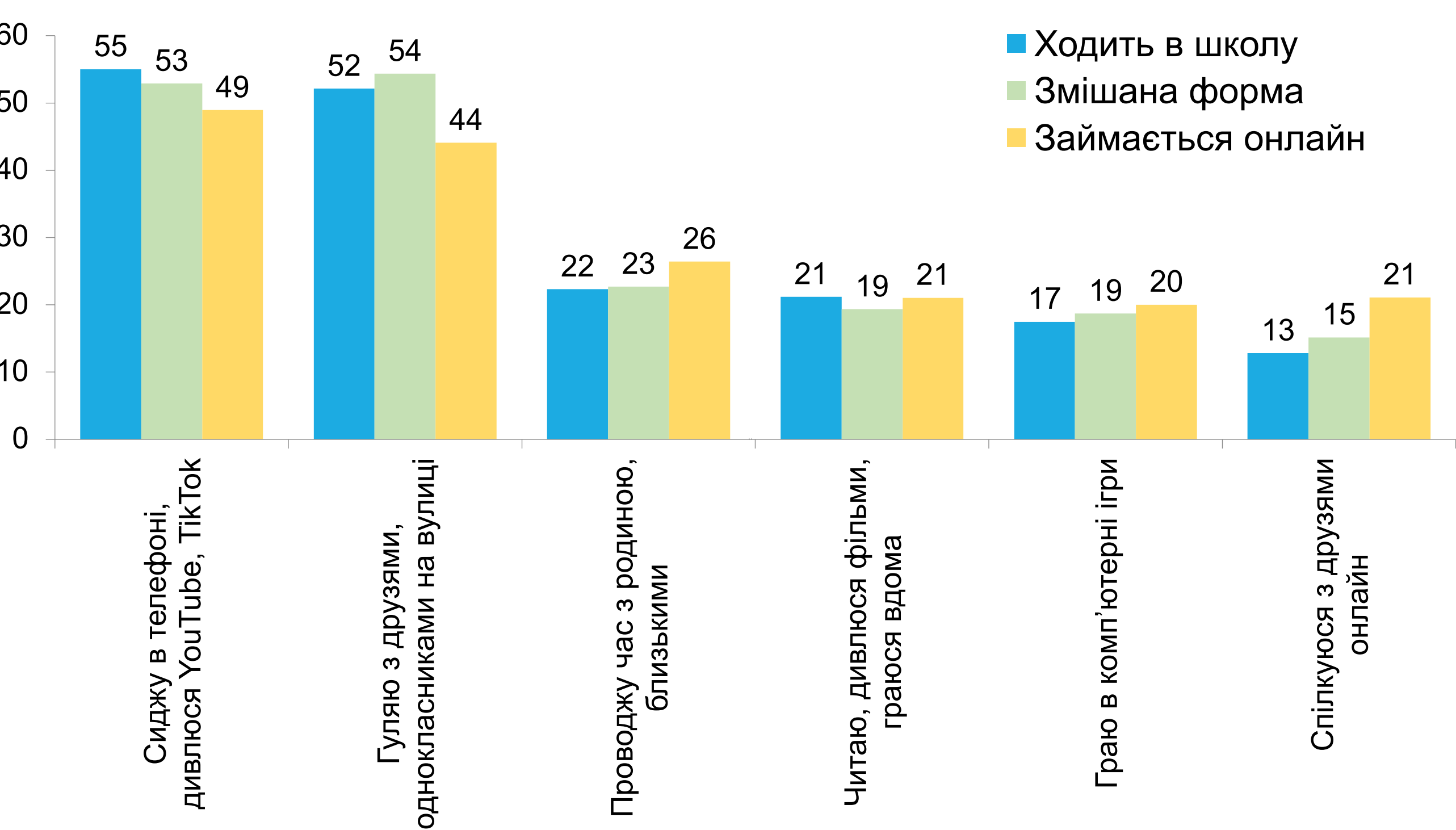
Як зазвичай ти проводиш свій вільний час?
Території проживання

«забруднені» райони

ДІТИ

Як зазвичай ти проводиш свій вільний час?
Форма навчання

Ідентифікація ознак небезпеки

Близько 80% дітей змогли ідентифікувати потенційно небезпечні предмети та ВНП. З усіх попереджувальних знаків діти найгірше розпізнають червоно-білу стрічку

Обери усі предмети, які є небезпечними

«забруднені» райони

ДІТИ

% обрали предмет як небезпечний

- Під час проходження тесту дітям було запропоновано обрати з трьох предметів ті, які, на їхню думку, є небезпечними.
- У результаті 99% правильно визначили небезпечність протипіхотної міни ОЗМ-72, 95% – гранати Ф-1. Проте виникли сумніви щодо осколкової гранати ВОГ-17, яку обрали як небезпечний предмет тільки 83% опитаних дітей. Діти із «забруднених» районів показали кращі знання, ніж їхні однолітки з «незабруднених».
- У другому питанні дітям було запропоновано обрати з трьох предметів невійськового призначення ті, які можуть бути небезпечними в незнайомих місцях або нових ситуаціях. В результаті ляльку обрали 93%, цукерки – 89%, а м'яч – тільки 81% опитаних дітей. Знову-таки, діти із «забруднених» районів продемонстрували кращі знання, ніж однолітки з «незабруднених».
- Діти з небезпечних районів часто знають, про що йдеться. Захар (10 років, середній ризик) із Покровського району каже, що «бомби ховають у ліхтарики, іграшки, і коли ти, наприклад, **ліхтарик** вмикаєш – бомба вибухає». Софія (14 років, середній ризик) з Покровського району каже, що «до нас приходив поліцейський і розповідав про правила й види мін. Розказав про новий вид мін у вигляді **тенісного м'ячика**».

Обери усі предмети, які можуть бути небезпечними в незнайомих місцях або нових ситуаціях

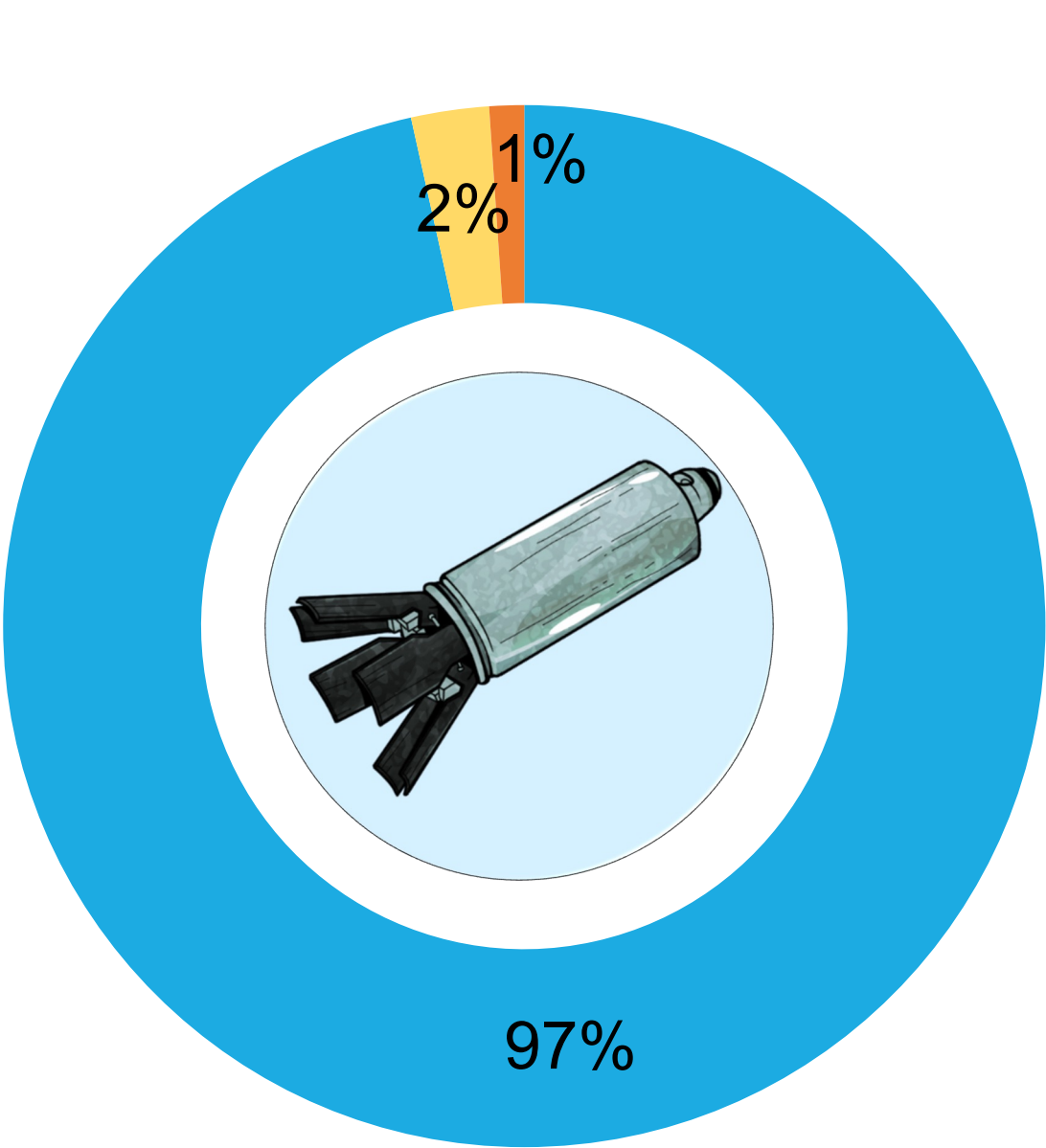
% обрали предмет як небезпечний

Уяви, що ти побачив(ла) цей предмет, але він цілий, тобто не вибухнув. Він становить загрозу?

«забруднені» райони

ДІТИ

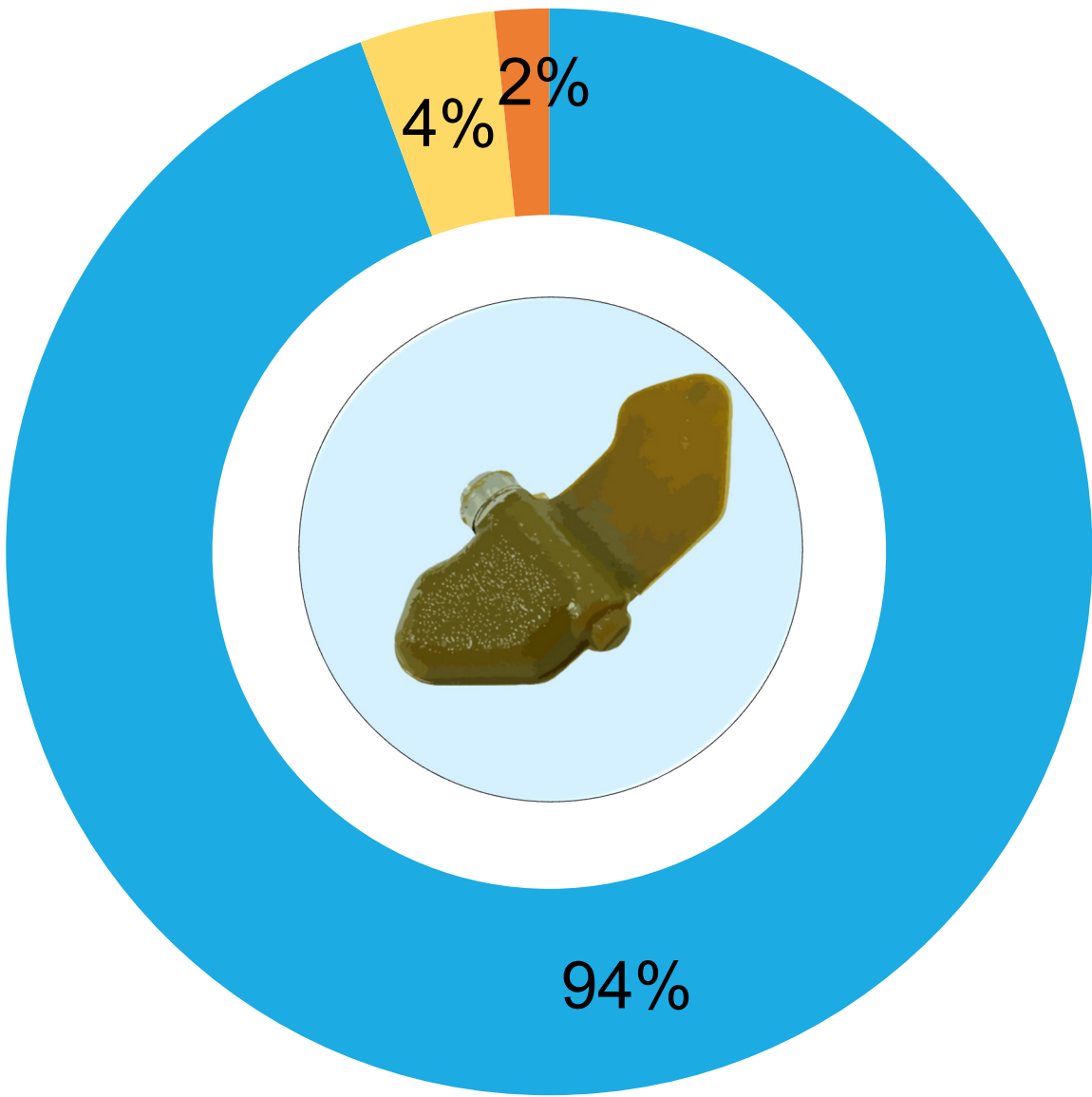
- Так
- Не впевнені
- Ні

Рівень ризику

Низький	99	1
Середній	96	3
Високий	90	83

Рівень ризику

Низький	98	1
Середній	93	5
Високий	86	104

Обери всі знаки, які попереджають, що поруч можуть бути вибухонебезпечні предмети

«забруднені» райони

ДІТИ

% обрали предмет як небезпечний

- Інший експеримент виявив значну проблему в тому, що лише 55% дітей в «забруднених» районах і 43% в «незабруднених» ідентифікують червоно-білу стрічку як знак, що поруч можуть бути міни та нерозірвані снаряди.
- Проблема була виявлена ще на проміжних етапах опитування, і питання було винесено на фокус-групові дослідження, де діти робили акцент на таких елементах як «обережно, міни», трикутник, знак оклику, череп з кістками, червоні прапорці тощо. Про стрічку, знову-таки, згадували лише зрідка.

- Серед трьох попереджувальних знаків абсолютна більшість правильно обрала знаки з черепом і кольоровий знак «небезпечно міни» (98 і 97% відповідно).
- Однак щодо простої безколірної таблички «заміновано» виникли сумніви – її обирали рідше (88%). Діти із «забруднених» районів показали кращі знання, ніж однолітки з «незабруднених».

Допоможи Патрону обрати всі знаки, які попереджають, що поруч можуть бути міни та нерозірвані снаряди

% обрали предмет як небезпечний

Допоможи Патрону обрати всі знаки, які попереджають, що поруч можуть бути міни та нерозірвані снаряди: % ідентифікували СТРИЧКУ

усі території

ДІТИ

Території проживання

«Незабруднені», захід	43
«Незабруднені», центр, пд-схід	50
«Забруднені»	55

Райони проживання, «забруднені»

Ізюмський (ХК)	69
Баштанський (МК)	65
Бериславський (ХР)	61
Богодухівський (ХК)	61
Чернігівський (ЧГ)	60
Роменський (СМ)	59
Чугуївський (ХК)	59
Херсонський (ХР)	59
Конотопський (СМ)	58
Новгород-Сіверський (ЧГ)	57
Ніжинський (ЧГ)	57
Вишгородський (КВ)	56
Бучанський (КВ)	55
Охтирський (СМ)	55
Харківський (ХК)	54
Краматорський (ДН)	54
Корюківський (ЧГ)	54
Шосткинський (СМ)	54
Вознесенський (МК)	54
Миколаївський (МК)	54
Запорізький (ЗП)	52
Коростенський (ЖТ)	52
Прилуцький (ЧГ)	51
Покровський (ДН)	51
Сумський (СМ)	49
Броварський (КВ)	46
Нікопольський (ДП)	45

Проблеми з ідентифікацією стрічки

«забруднені» райони

ДІТИ

Отже, з усіх знаків діти найгірше розпізнають саме стрічку, особливо коли її не доповнюють інші знаки. Відповідно, патерн «червоно-біла стрічка = небезпека» не є загальнопоширеним серед дітей.

Антон (16 років, середній ризик) з Охтирського району розповідає, що в його населеному пункті потенційно небезпечні місця позначені табличками та стрічкою одночасно, і це свідчить, що всі ці знаки попереджають про небезпеку. Даніель (17 років, середній ризик) з Бериславського району зауважує, що в його селищі *«в полях ставили палиці зі стрічками, позначаючи територію, де не можна ходити. Або просто шматок стрічки, щоб він світився і позначав, що там міни або щось подібне, і табличка»*.

Проте є діти, які добре розуміють значення стрічки. Наприклад, Сергій (11 років, середній ризик) з Нікопольського району знає, що коли *«на палицю надівають стрічку і в землю втикають, то це сапери»*.

Деякі діти згадували й інші речі, що можуть сигналізувати про небезпеку. Іван (10 років, середній ризик) із Вознесенського району каже, що *«усілякі танки, пошкоджені будинки – це попереджає, що тут були бойові дії»*, тож може бути небезпечно. Те саме діти говорили про місця «прильотів», бо там «метрова діра в землі» і це насторожує. Олександр (17 років, середній ризик) з Конотопського району каже, що *«різні стрічки, тубуси, коробочки, які залишаються під час дистанційного мінування на гілках, у траві, висять або валяються, можуть сигналізувати, що місцевість небезпечна»*.

Також небезпечними можуть бути території, де не видно, що хтось тут ходить, тобто немає стежок, слідів інших людей. Це цікаве спостереження, яке можна використовувати в інформаційній кампанії. Наприклад, Женя (17 років, високий ризик) з Коростенського району каже: *«Якщо щось може бути неточно, якщо це, наприклад, ліс або поле, і там нема слідів – краще там не ходити»*. Це важливе спостереження юнака, який мешкає в місцевості з великою кількістю лісів. З одного боку, добре, що дитина ідентифікує потенційно небезпечні місця, з іншого – зрозуміло, що дитина там буває, і результати тестування свідчать про високий ризик небезпечної поведінки.

Важливо (!), що деякі діти згадували про проблему зламаних, збитих попереджувальних знаків. Це знижує довіру до них і, відповідно, несе додаткові ризики.

Андрій (16 років, високий ризик) із Конотопського району зауважує, що *«в нас усі ці знаки поламані й збиті, десть там валяються на дорозі. Вони в нормальному положенні рідко стоять»*.

Із ним згоден Олександр (15 років, середній ризик) з Херсонського району, де *«знак зламали й на дрова відправили»*.

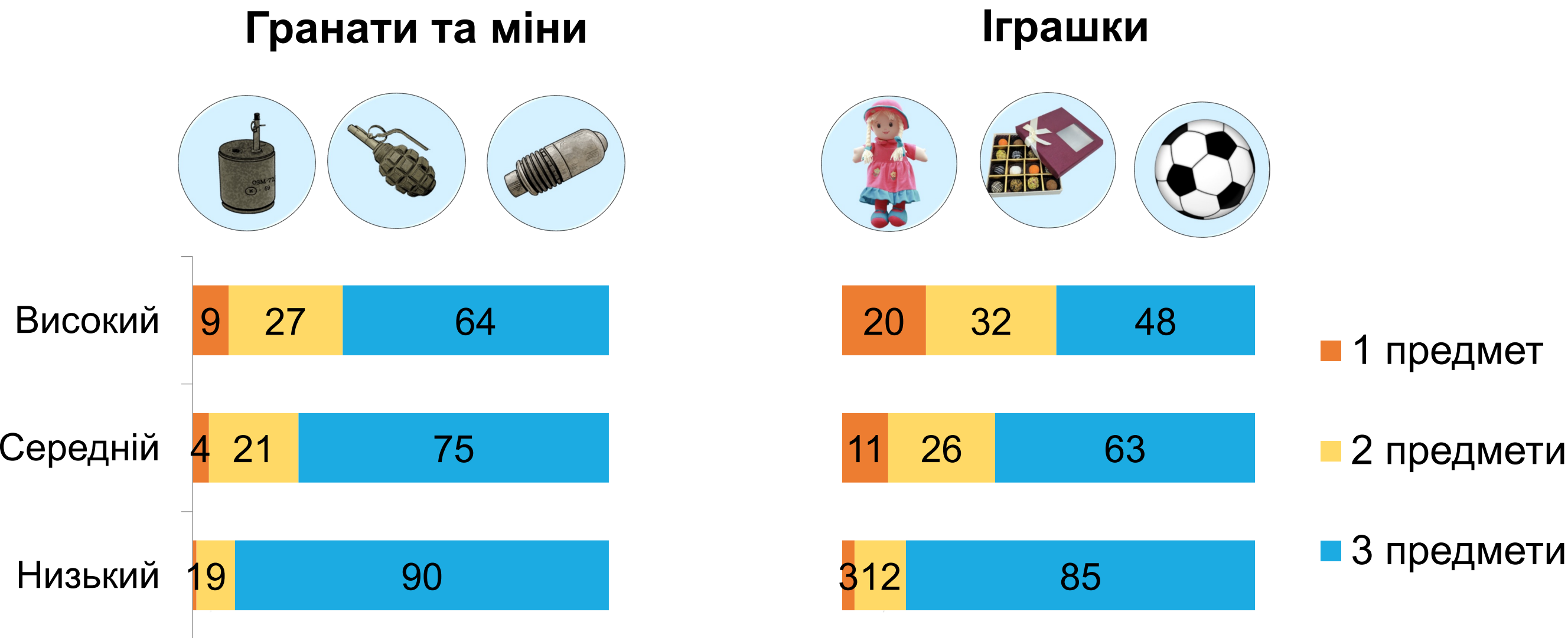
Ідентифікація небезпечних предметів:

Рівень ризику

«забруднені» райони

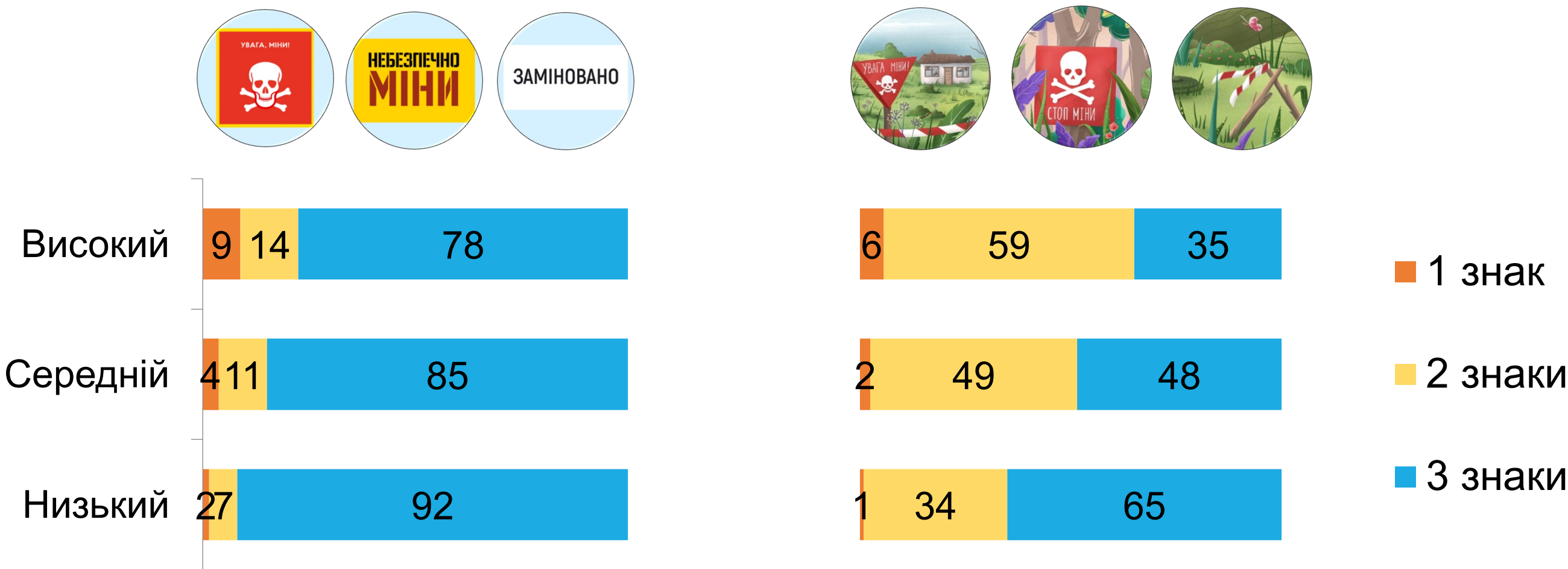
ДІТИ

% обрали предмет як небезпечний

Ідентифікація попереджувальних знаків

% обрали знак, що попереджає про ВМП

Проблематичні ситуації

Понад **40%** дітей вважають, що в ситуації, коли поруч хтось постраждав від гранати, потрібно спочатку надати допомогу постраждалому.
Майже **20%**, коли побачать гранату, будуть швидко бігти і кликати на допомогу

Якщо якісь із твоїх друзів побачать міну або гранату, що, найімовірніше, вони робитимуть?

«забруднені» райони

ДІТИ

- Не підійдуть, повернуться тим самим шляхом, подзвонять 101
- Швидко підуть і більше туди не повернуться
- Будуть швидко бігти, кликати інших на допомогу

- Лише половина дітей із високим рівнем небезпечної поведінки обрала в тесті правильну відповідь, водночас майже 30% – будуть швидко бігти і кликати на допомогу.
- Неправильні відповіді частіше давали наймолодші респонденти. Гендерних відмінностей не спостерігається.
- Діти із «забруднених» районів показали кращі знання, ніж їхні однолітки з «незабруднених».
- На фокус-групах діти часто казали, що не торкалися б ВНП. Хоча (!) дехто зауважував, що їхні друзі можуть це робити. Наприклад, Андрій (16 років, високий рівень) із Конотопського району так це прокоментував: «Я не думаю, що мій друг відходив би на безпечну відстань, бо він не такий аж розумний».
- Діти можуть загалом розуміти потребу долучити когось для порятунку, але не зовсім чітко знати протокол. Наприклад, Дмитро (16 років, середній ризик) із Бериславського району «насамперед зателефонував би батькам і сказав про це». Тоді як Олександр (15 років, середній ризик) із Херсонського району вважає, що «тут багато військових ходять, можна покликати якогось».
- Варіант «піти і більше туди не повертатися» означає, що дитина убезпечує себе, але не допомагає та не інформує про ризик інших. Цей варіант менш поширений.
- Однак може спрацьовувати й інша крайність. Так, Руслан (16 років, середній ризик) «зачекав би, бо можуть прийти, наприклад, молодші чи брат і взяти ВНП».

Якщо якісь із твоїх друзів побачать міну або гранату, що, найімовірніше, вони робитимуть?

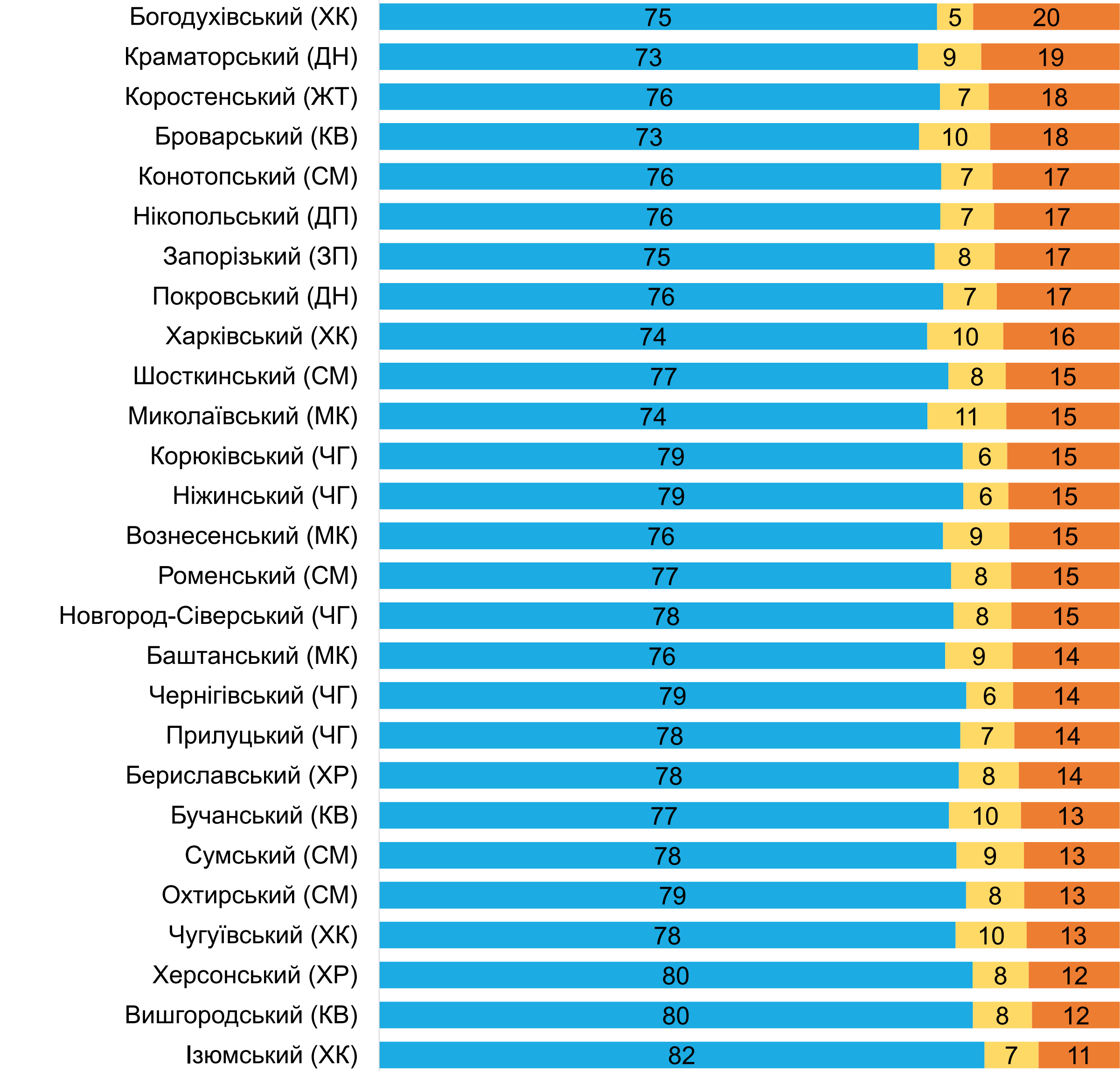
усі території

ДІТИ

Території проживання

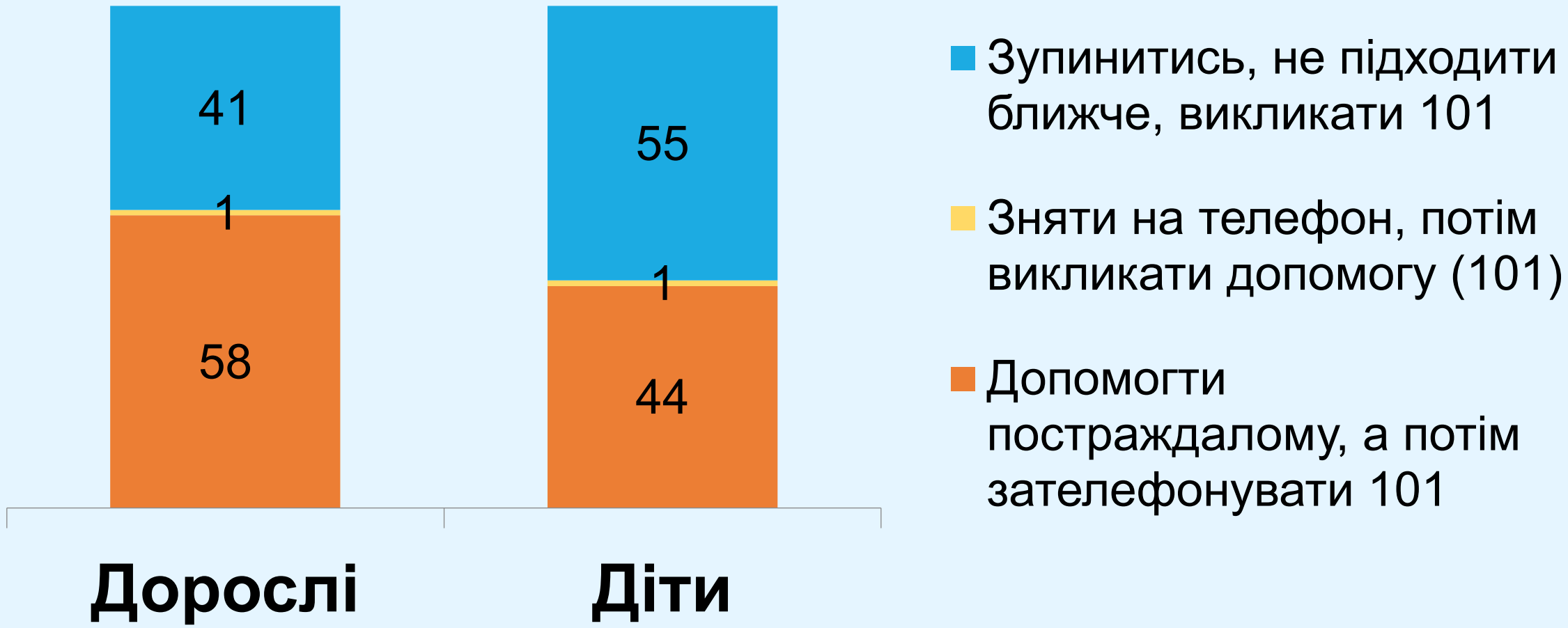

Райони проживання, «забруднені»

- Не підійдуть, повернуться тим самим шляхом, зателефонують 101
- Швидко підуть і більше туди не повернуться
- Будуть швидко бігти, кликати інших на допомогу

Якщо поруч хтось постраждав від гранати, які дії правильні?

- 44% дітей і майже 60% батьків дали неправильні відповіді в ситуації. Діти (як і їхні батьки) із «забруднених» районів показали кращі знання щодо ситуації, ніж респонденти з «незабруднених» територій. Серед дітей із високим ризиком небезпечної поведінки – майже 60% неправильних відповідей.
- Окремі діти слушно кажуть, що на місці все ще можуть бути ВНП, тож підходити туди небезпечно. Іван (10 років, середній ризик) із Вознесенського району, наприклад, вважає, що «там можуть бути ще якісь розтяжки».
- На фокус-групах діти також називали інші, крім 101, номери: 102, 103 тощо. Тобто дитина може знати, що треба відійти та викликати служби, але не завжди чітко розуміє, які саме і за яким номером. Мабуть, спрацьовує асоціація: хтось постраждав = потрібна швидка. Ліза (16 років, середній ризик) з Херсонського району «викликала б швидку і відійшла, бо це небезпечно». Водночас Захар (10 років, середній ризик) із Покровського району «зателефонував би в швидку і допоміг би встати».
- Ксенія (15 років, високий ризик) із Краматорського району вважає, що «в такі моменти не можна знімати на телефон, бо може спрацювати міна, а краще зателефонувати в МНС, потім в швидку, і все, чекати на допомогу».
- Молодші телефонуватимуть або батькам, або в поліцію. Дівчата більш обережні, вони найчастіше навіть підходити не будуть.
- Фокус-групи підтвердили, що діти можуть просто не знати, що надання допомоги – це небезпечно в такій ситуації. Вони прагнуть допомогти. Ілля (14 років, високий ризик) із Запорізького району спершу питає, чи може постраждалий говорити, чи немає там чогось ще небезпечного, а далі «ми підійдемо та надамо першу допомогу, а потім вже викличемо швидку та поліцію».
- «Я не можу дивитися, як людина там кров'ю стікає... Навіть якщо це небезпечно, бо в мене є можливість щось змінити» – додає Андрій (16 років, високий ризик) із Конотопського району.

Якщо поруч хтось постраждав від гранати, які дії правильні:

«забруднені» райони

ПОРІВНЯННЯ

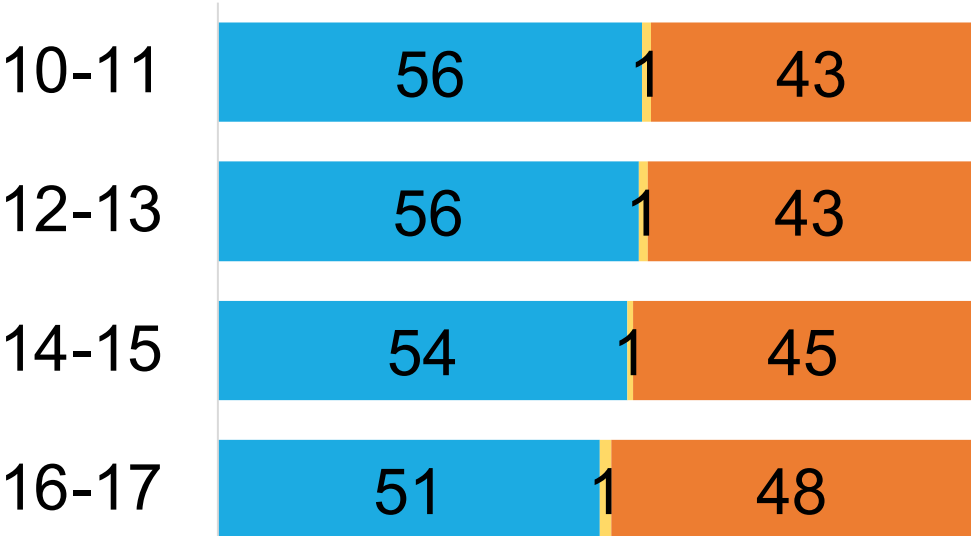
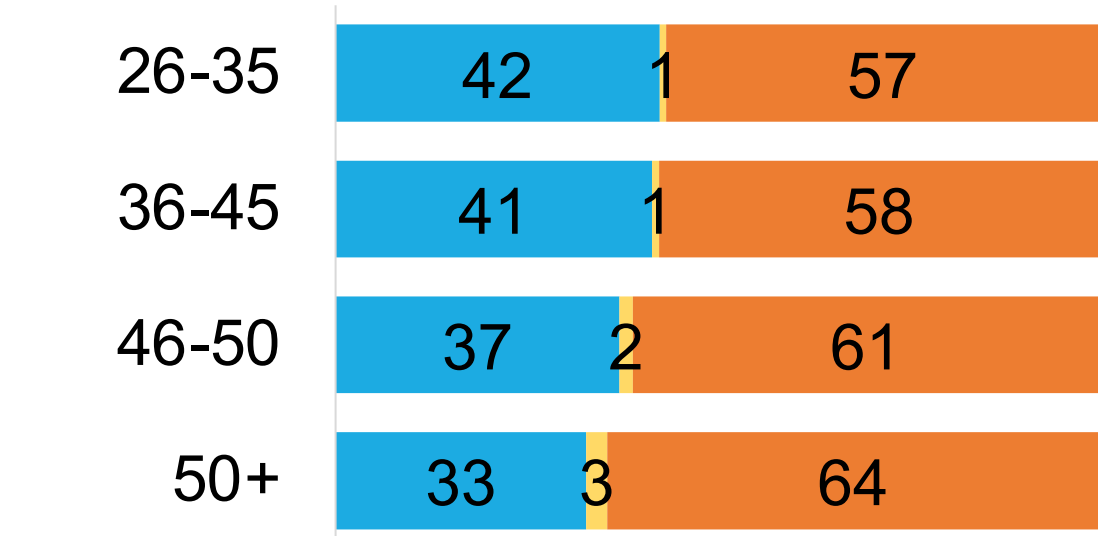
- Зупинитись, не підходити ближче, викликати 101
- Зняти на телефон, потім викликати допомогу (101)
- Допомогти постраждалому, а потім зателефонувати 101

Дорослі

Діти

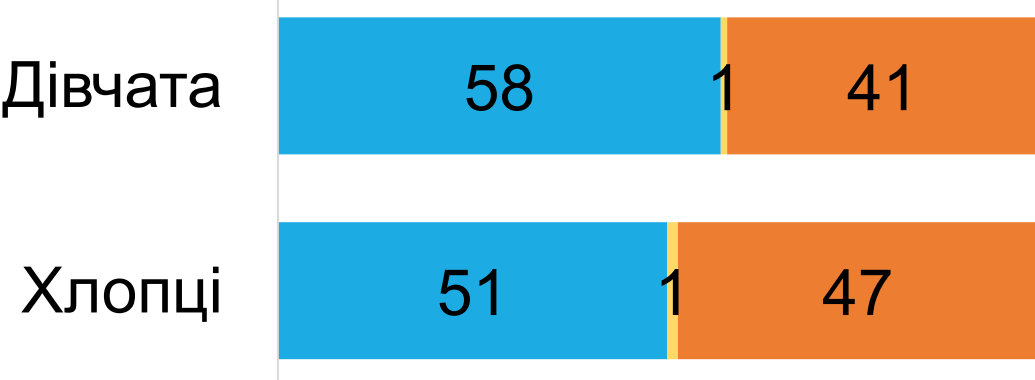
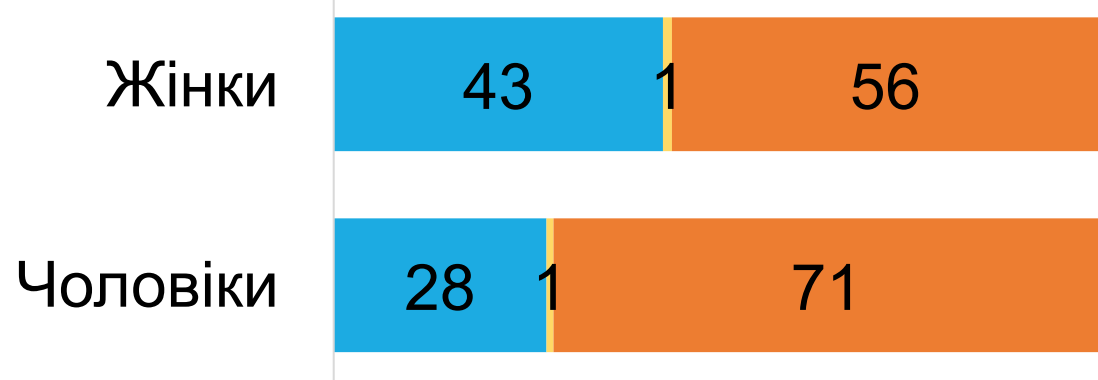
Вік

Вік

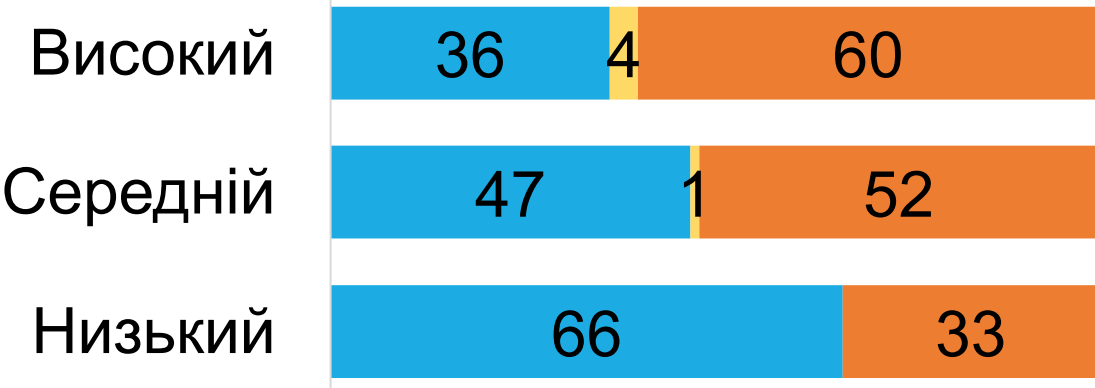
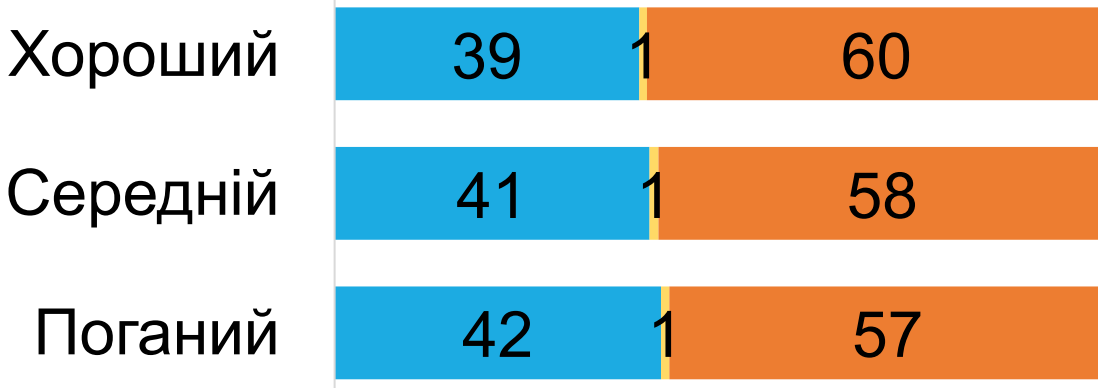
Стать

Стать

Самооцінка рівня знань

Рівень ризику

- Дорослі старшого віку давали частіше неправильні відповіді, ніж молоді батьки (64% проти 57%).
- Чоловіки давали неправильні відповіді частіше, ніж жінки (71% проти 56%).
- Серед дітей неправильні відповіді частіше давали старші діти (48% проти 43%).
- Аналогічно, як і з дорослими, хлопці давали неправильні відповіді частіше, ніж дівчата (47% проти 41%).

Якщо поруч хтось постраждав від гранати, які дії правильні:

усі території

ДІТИ

#5

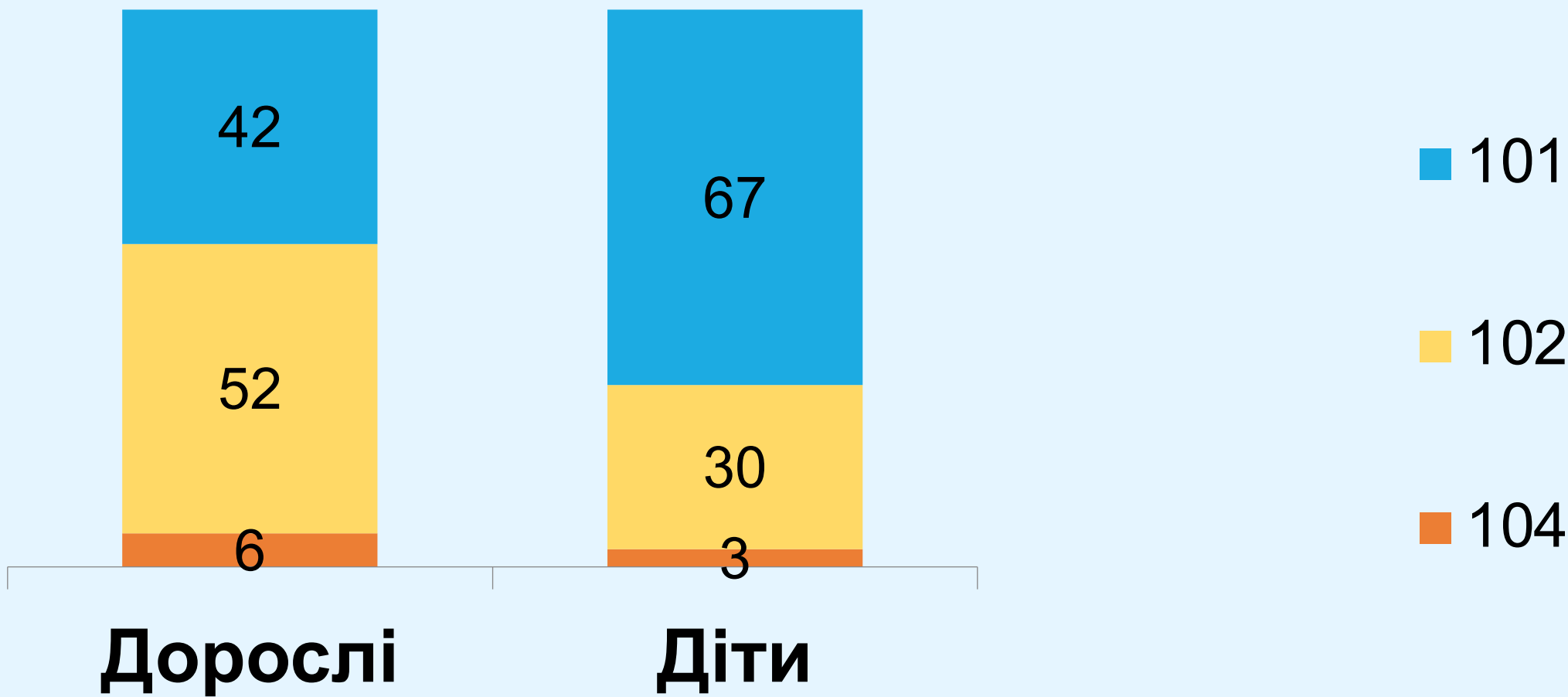
Знання номерів допомоги

Діти краще знають (67%), на який єдиний номер слід телефонувати, якщо помітили небезпечний предмет, ніж їхні батьки (42%)

«забруднені» райони

ПОРІВНЯННЯ

За яким номером слід повідомити, якщо ви помітили небезпечний предмет?

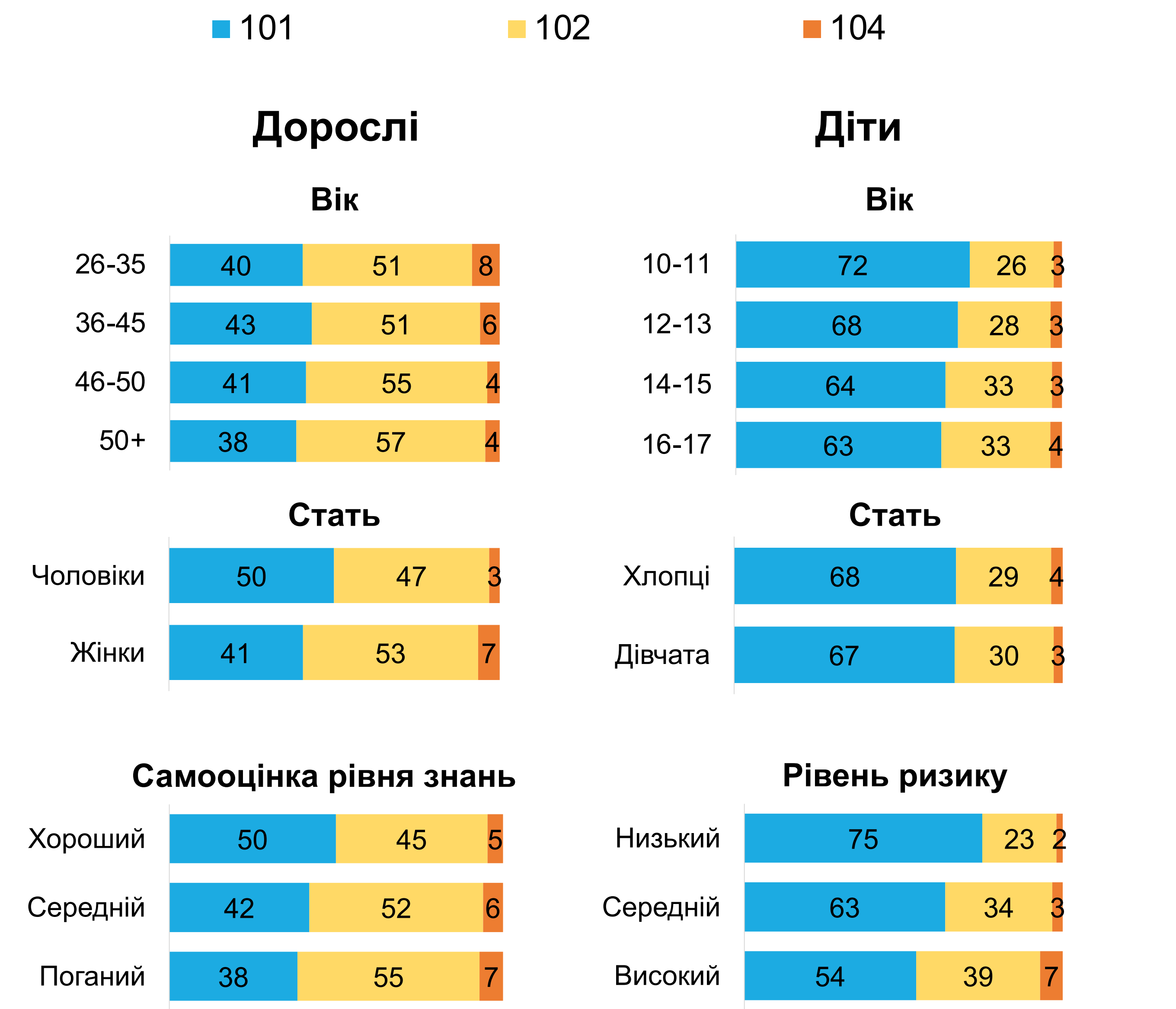

- 33% дітей і майже 60% батьків дали неправильні відповіді на запитання про єдиний номер телефону, на який слід повідомити про помічений небезпечний предмет (обирали між 101, 102 та 104).
- Діти із «забруднених» районів показали кращі знання, ніж їхні однолітки з «незабруднених».
- Водночас, коли дітям запропонували обрати всі можливі номери телефонів, на які можна повідомити про побачений небезпечний предмет, правильних відповідей було вже більше – понад 80%, а понад 70% обрали номер 102.
- Можемо припустити, що для більшості опитаних номери 101 і 102 мають однакове значення. Третина обрала також 112.
- Водночас насторожує, що в цьому питанні 17% дітей обрали 103, а 12% – 104. Також третина обрала 911. У «незабруднених» районах ситуація ще гірша.
- Характерно, що чим старші діти, тим частіше вони обирають саме ці неправильні номери.
- Наталія (17 років, середній ризик) із Миколаївського району вважає, що в таких випадках треба «викликати **всі** потрібні служби».
- У Лізи (16 років, середній ризик) з Херсонського району інша стратегія: «У мене завжди в телефоні всі номери ось так записані: «швидка», «поліція». Я просто пишу «швидка» і натискаю...». Але серед екстрених номерів саме 101 не зафіксовано.

За яким номером слід повідомити, якщо ви помітили небезпечний предмет?

«забруднені» райони

ПОРІВНЯННЯ

- Дорослі старшого віку давали неправильні відповіді частіше. Жінки давали неправильні відповіді частіше, ніж чоловіки (59% проти 50%).
 - Дорослі, які оцінили свої знання про правила мінної безпеки як «хороші», дійсно частіше відповідали правильно.
- Серед дітей неправильні відповіді частіше давали старші діти (37% проти 28%).
 - Серед дітей із високим ризиком небезпечної поведінки – майже 50% неправильних відповідей.

За яким номером слід повідомити, якщо ви помітили небезпечний предмет?

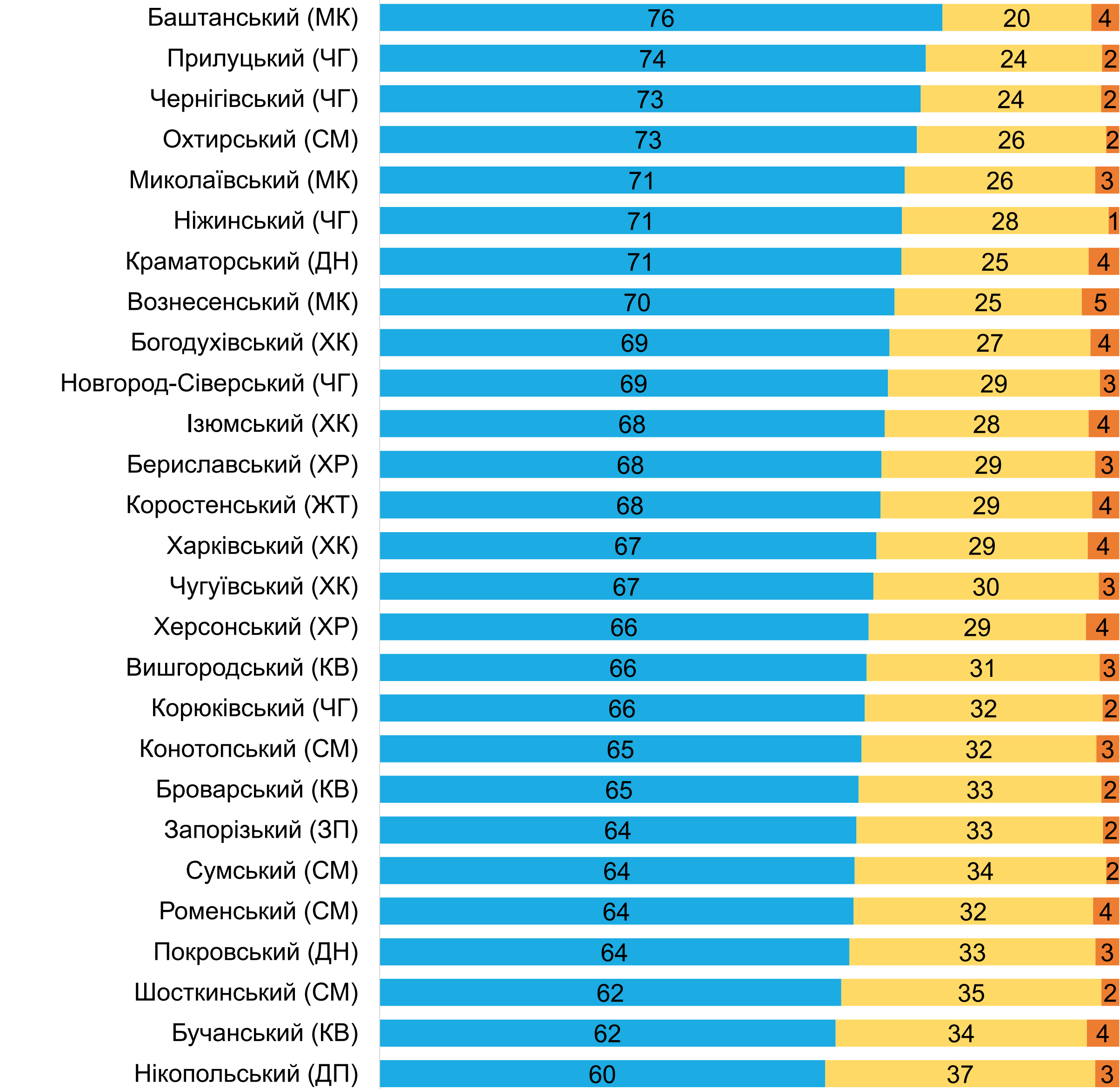
усі території

ДІТИ

Території проживання

Райони проживання, «забруднені»

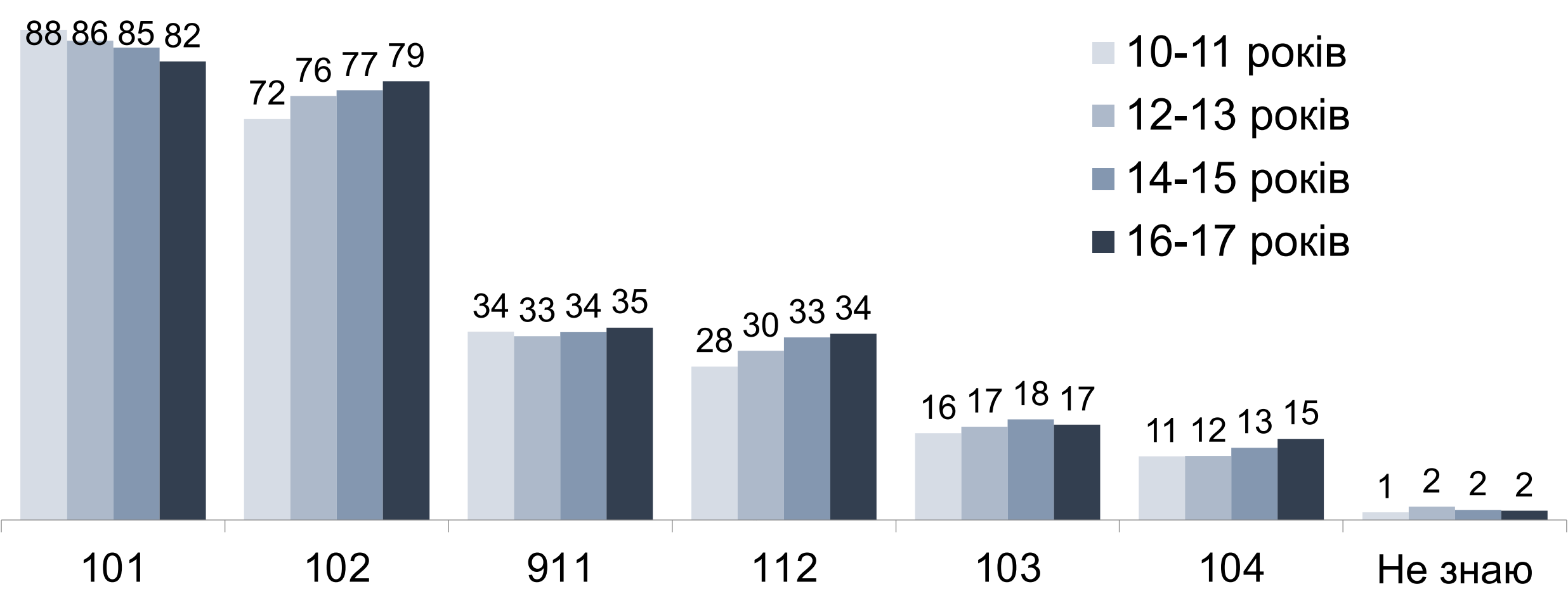
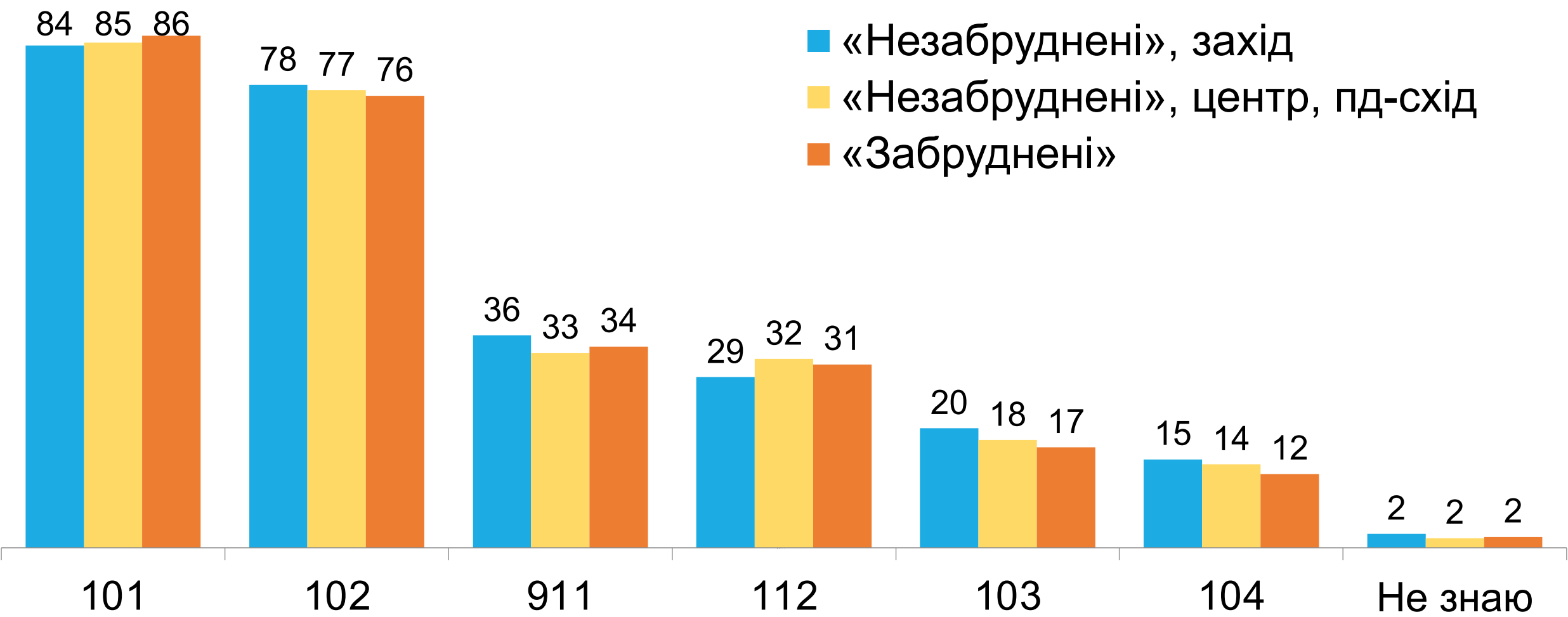
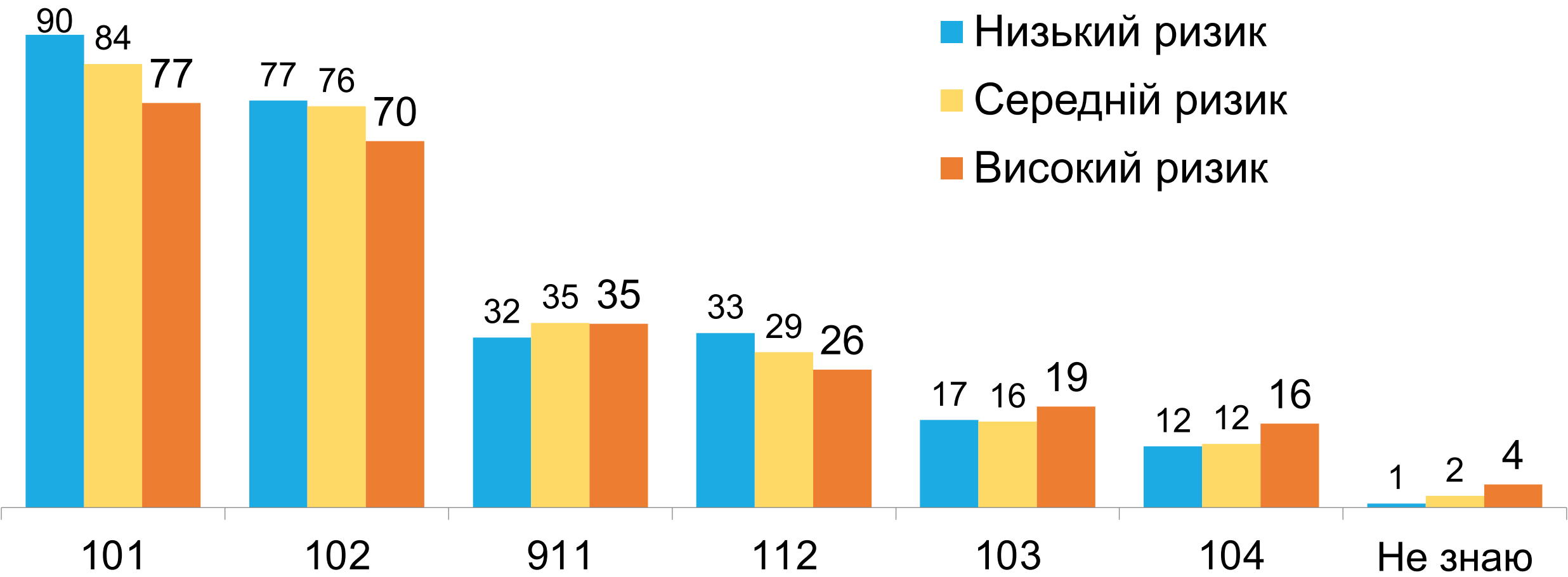

Обери всі номери, на які можна телефонувати, якщо побачиш небезпечний предмет:
Рівень ризику. Території проживання. Вік

«забруднені» райони

ДІТИ

Можливі кілька відповідей

Потенційно небезпечні локації

Потенційно небезпечними місцями можуть бути водойми (37% дітей, ймовірно, проводять там час), ліси, лісосмуги, поля та узбіччя доріг (33%). Близько 20% дітей можуть гуляти в зруйнованих і покинутих будівлях, 10% – на залишених військових позиціях

НЕБЕЗПЕЧНІ ЛОКАЦІЇ: Знання та поведінка

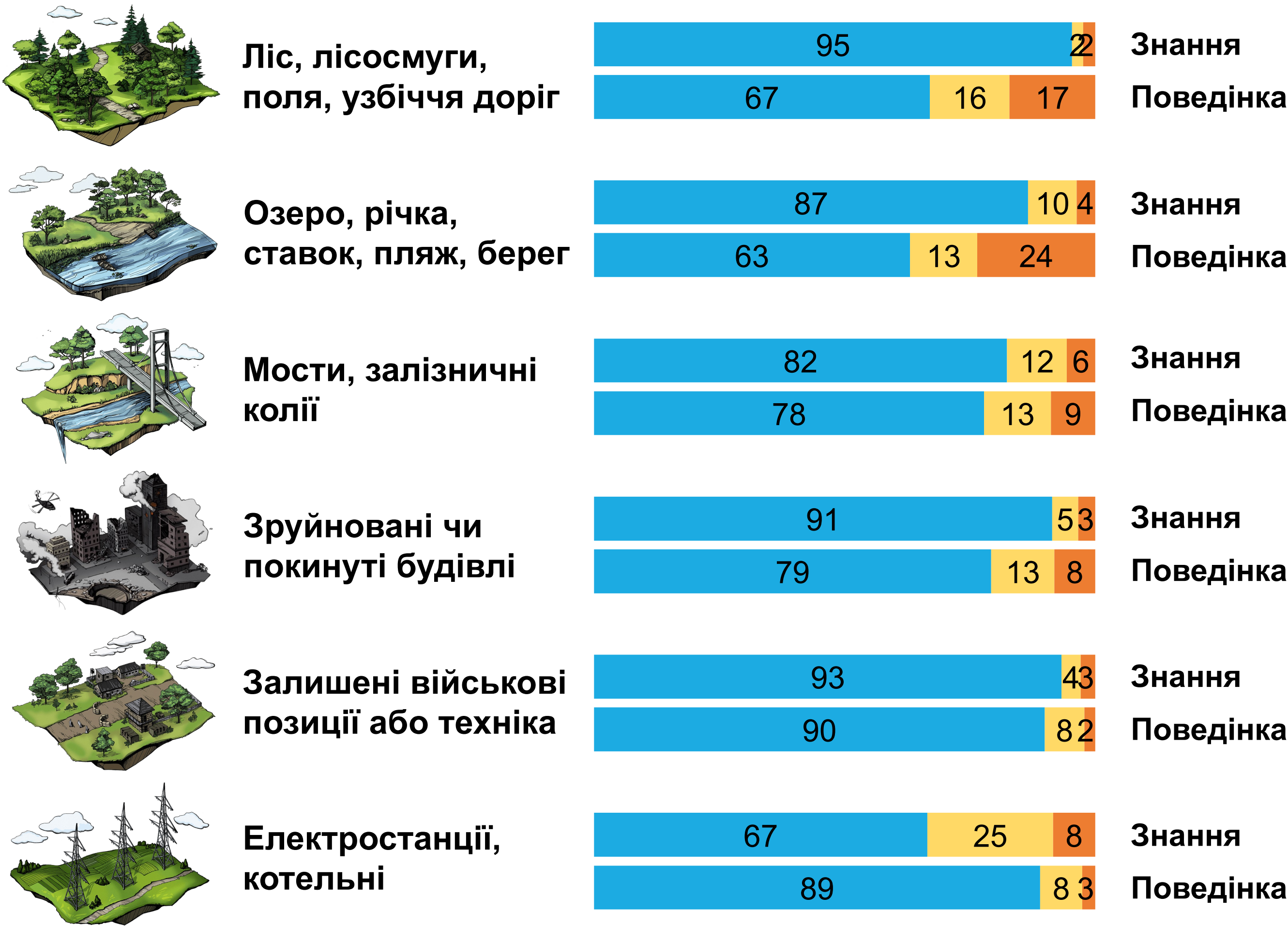
«забруднені» райони

ДІТИ

Знання: «Чи можуть бути в цих місцях міни чи нерозірвані снаряди?»
Поведінка: «Чи гуляли останнім часом твої друзі в таких місцях?»

Знання: ■ Так ■ Не впевнені ■ Ні

Поведінка: ■ Не гуляли ■ Не впевнені ■ Гуляли

- Понад 90% дітей знають, що в лісах, полях, на узбіччях доріг, у зруйнованих будівлях і на залишених військових позиціях можуть бути міни чи нерозірвані снаряди.
 - Понад 80% знають, що вони можуть бути у водоймах, на пляжах, мостах і залізничних коліях.
- Найбільш потенційно небезпечними місцями можуть бути озера, річки, пляж, берег (37% дітей, ймовірно, проводять там час) ліси, лісосмуги, поля та узбіччя доріг (33%). Припускаємо, що близько 20% дітей можуть гуляти на / біля мостів, залізничних колій, у зруйнованих і покинутих будівлях. 10% (!) – де є залишені військові позиції або техніка.

«забруднені» райони

ДІТИ

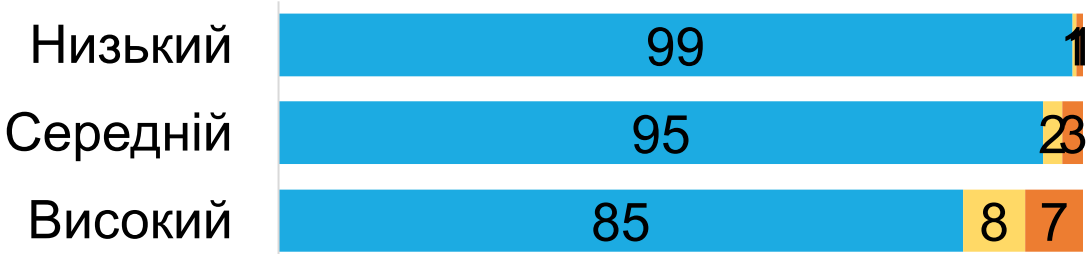
Ліс, лісосмуги, поля, узбіччя доріг

Знання: ■ Так ■ Не впевнені ■ Ні

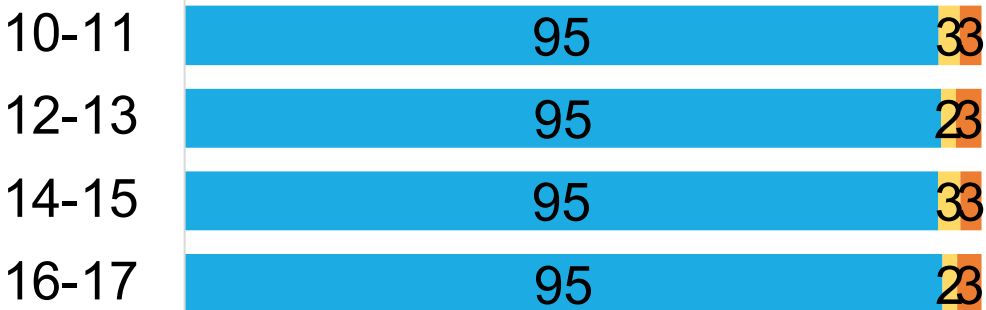
Поведінка: ■ Не гуляли ■ Не впевнені ■ Гуляли

Знання

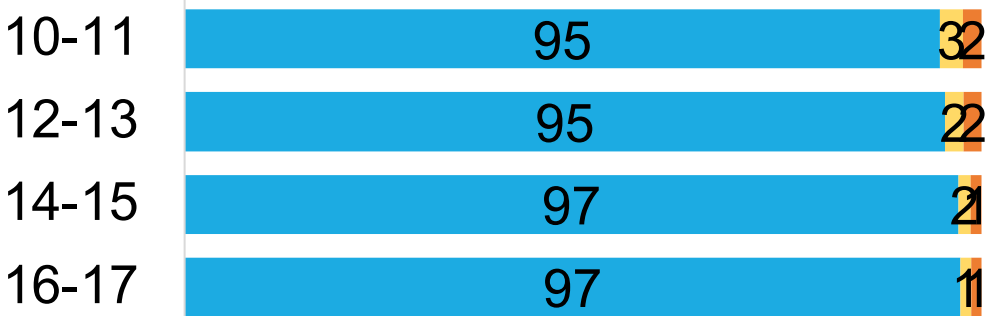
Рівень ризику

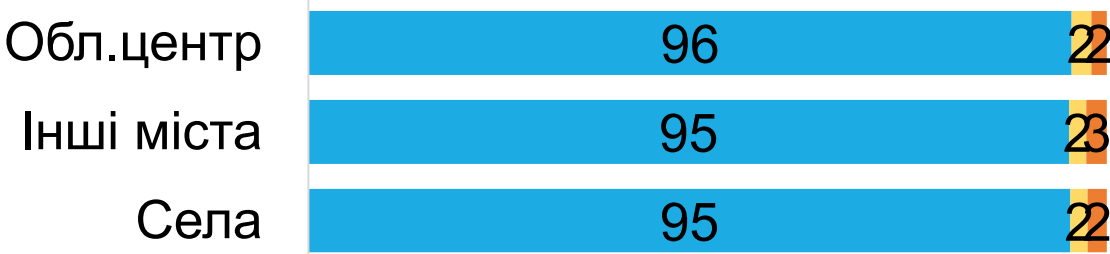
Хлопці

Дівчата

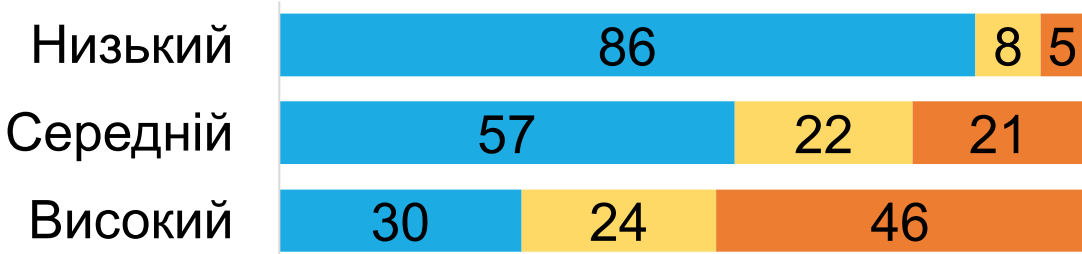

Тип населеного пункту

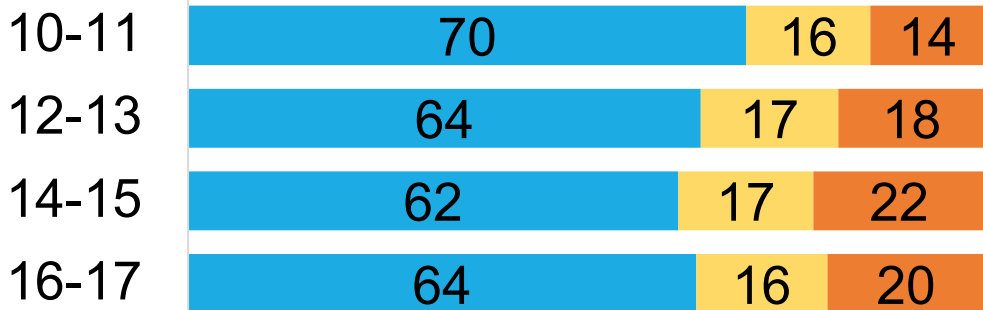

Поведінка

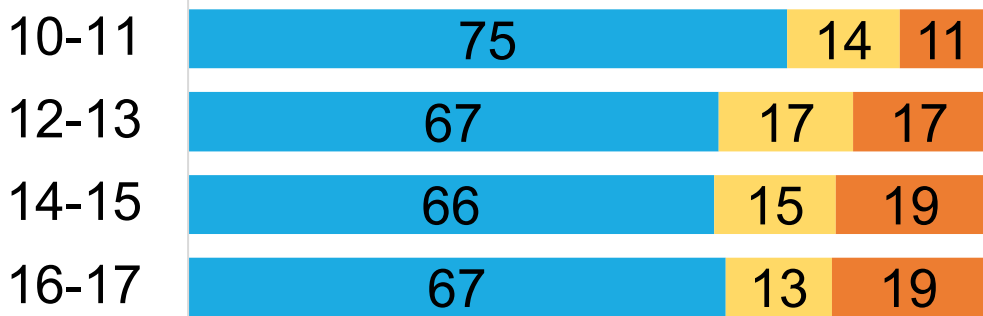
Рівень ризику

Хлопці

Дівчата

Тип населеного пункту

- Серед дітей, які мають високий ризик небезпечної поведінки, 15% не знають (або не вважають чи не впевнені), що в лісах, лісосмугах, полях та на узбіччях доріг можуть бути міни чи нерозірвані снаряди. 70% із них гуляють у цих місцях.
 - Переважно це діти з сільської місцевості або малих міст.
 - Частіше це хлопці 14 років і старше.
- Варто звернути увагу на те, що майже чверть дітей у «забруднених» районах Київщини, а також у Миколаївському та Чернігівському районах не знають, що в лісах, лісосмугах, полях і на узбіччях доріг можуть бути міни чи нерозірвані снаряди. Так само вважають близько 20% дітей у Покровському та Краматорському районах Донецької області, у Харківському, Ізюмському, Вознесенському, Сумському, Бериславському районах.

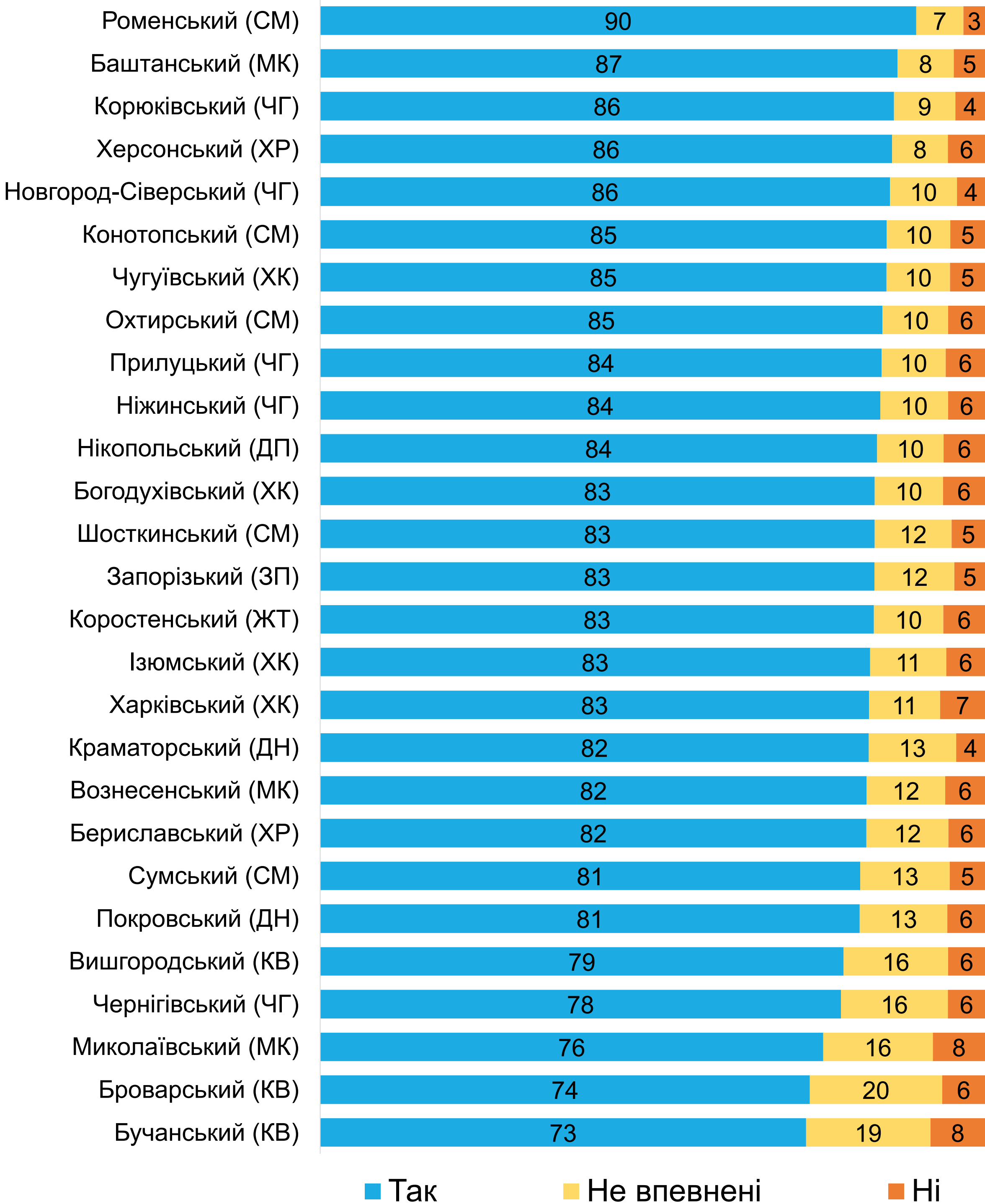
Близько половини дітей з Роменського, Коростенського, Корюківського районів, близько 40% з Київщини, близько третини з більшості районів Сумщини, Харківщини та Чернігівщини проводять там час.

Чи можуть бути в цих місцях міни чи нерозірвані снаряди? Ліс, лісосмуги, поля, узбіччя доріг

«забруднені» райони

ДІТИ

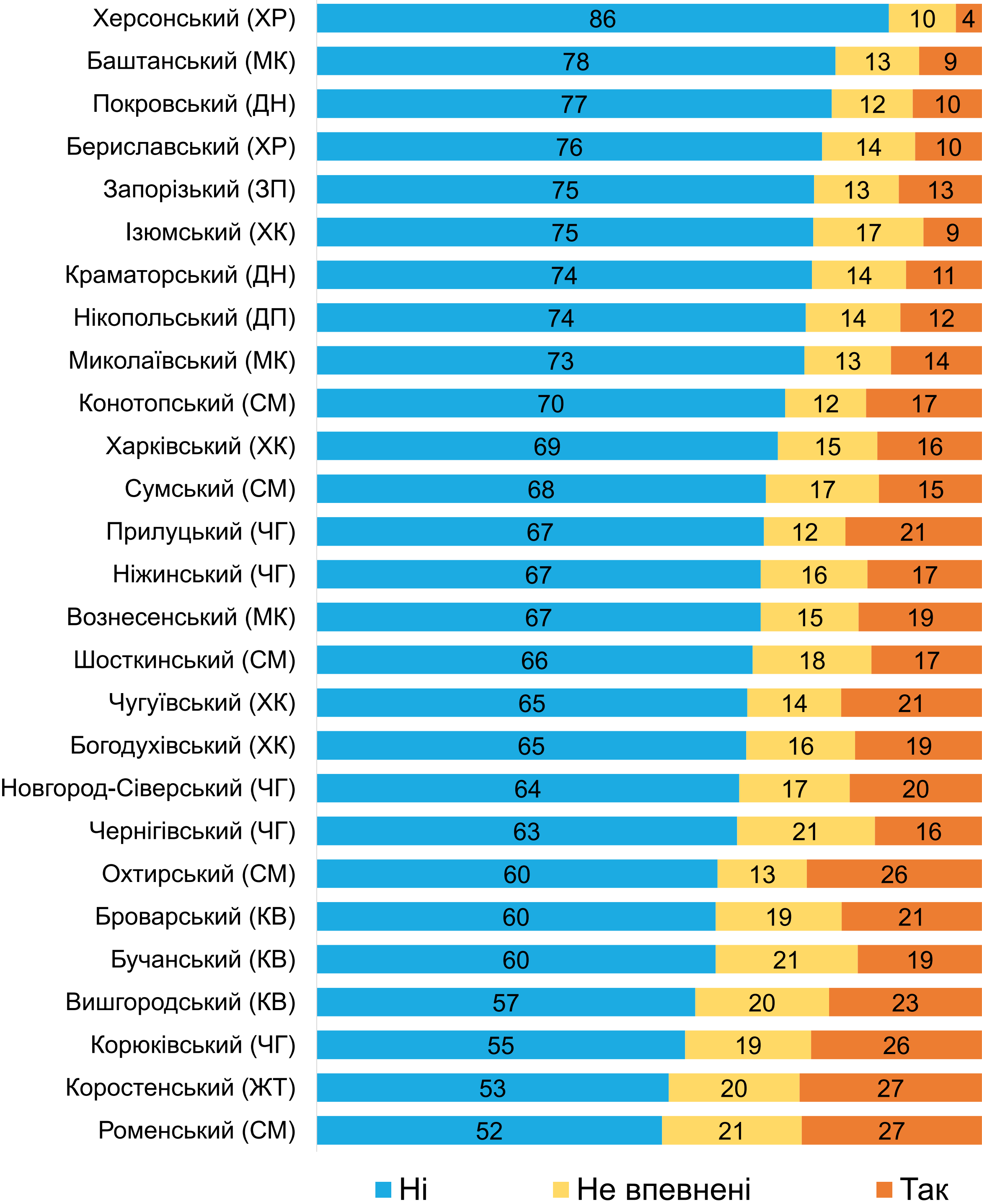

«забруднені» райони

ДІТИ

Чи гуляли останнім часом твої друзі в таких місцях?
Ліс, лісосмуги, поля, узбіччя доріг

«забруднені» райони

ДІТИ

Озеро, річка, ставок, пляж, берег

Знання: ■ Так ■ Не впевнені ■ Ні

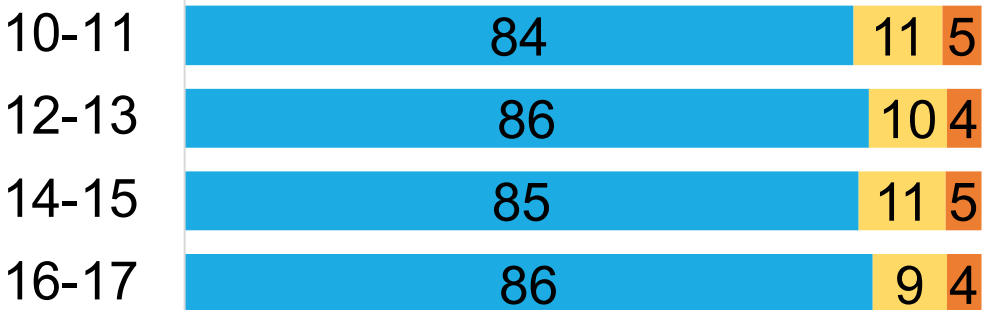
Поведінка: ■ Не гуляли ■ Не впевнені ■ Гуляли

Знання

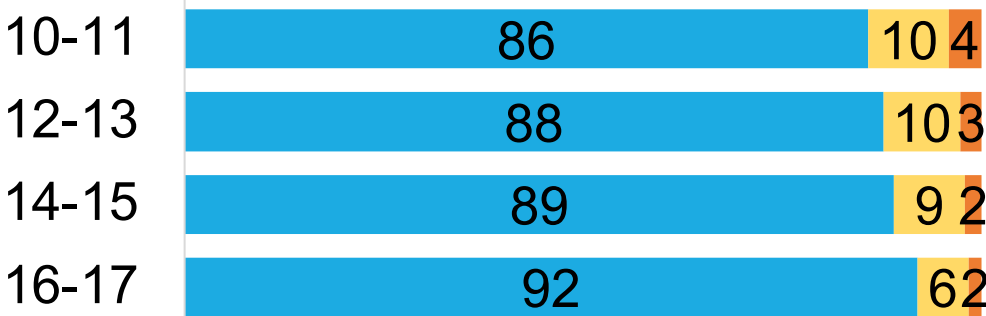
Рівень ризику

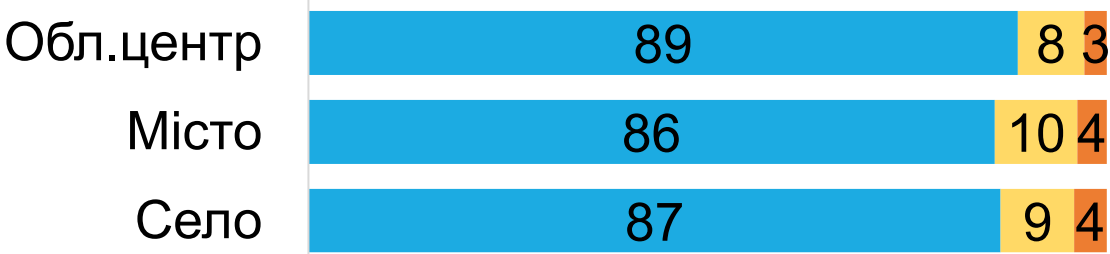
Хлопці

Дівчата

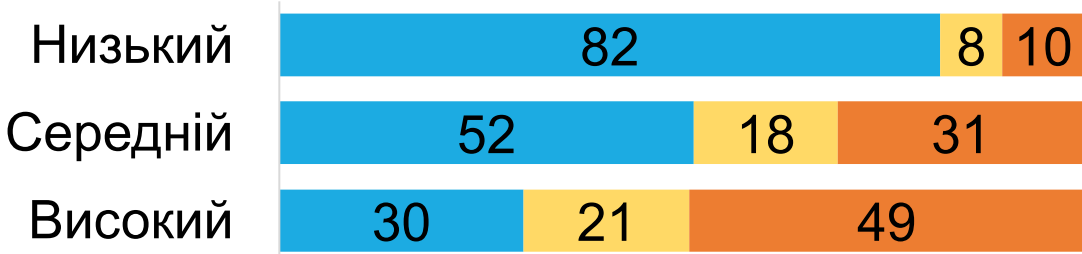

Тип населеного пункту

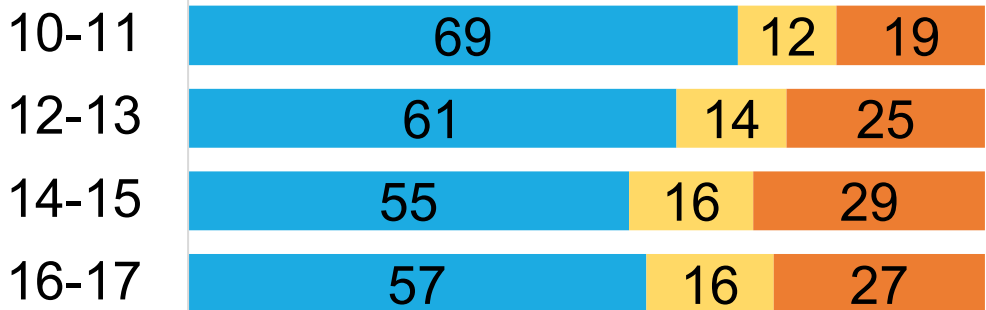

Поведінка

Рівень ризику

Хлопці

Дівчата

Тип населеного пункту

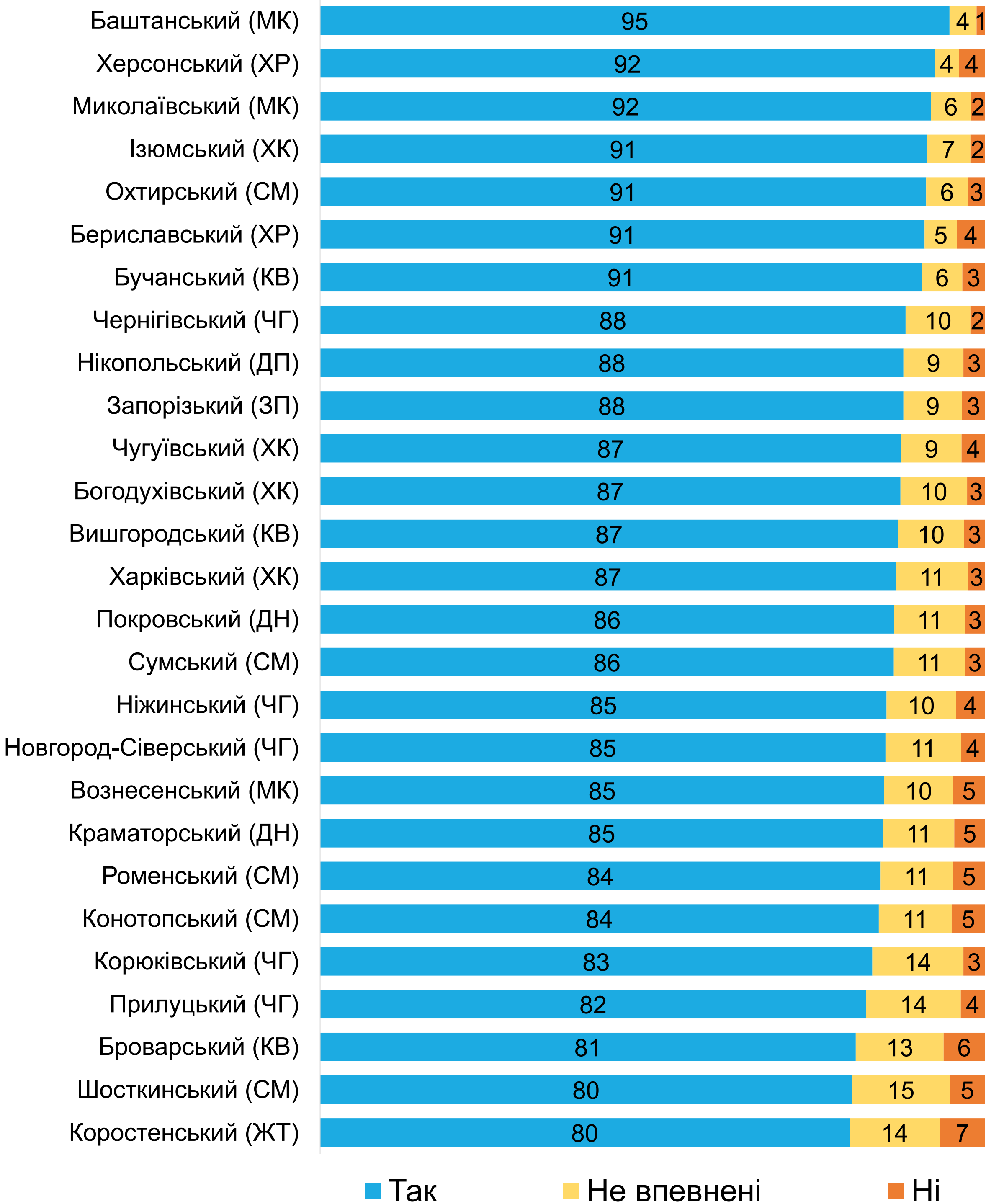
- Серед дітей, які мають високий ризик небезпечної поведінки, 30% не знають (або не вважають чи не впевнені), що в озерах, річках, ставках, на пляжі чи березі можуть бути міни чи нерозірвані снаряди. 70% – гуляють у цих місцях.
- Переважно це діти з сільської місцевості або малих міст, дещо частіше хлопці 14 років і старше. Хоча в найстаршому віці і хлопці, і дівчата проводять там час майже однаково.
- Варто звернути увагу на те, що майже чверть дітей із Броварського, Шосткинського, Коростенського, Прилуцького, Корюківського районів не знають, що в озерах, річках, ставках, на пляжі чи березі можуть бути міни чи нерозірвані снаряди.
- Близько половини дітей з Роменського, Коростенського, Корюківського районів, близько 40% дітей із «забруднених» районів Київщини, Чернігівщини, Сумщини, частково Харківщини проводять там час.

Чи можуть бути в цих місцях міни
чи нерозірвані снаряди?
Озеро, річка, ставок, пляж, берег

«забруднені» райони

ДІТИ

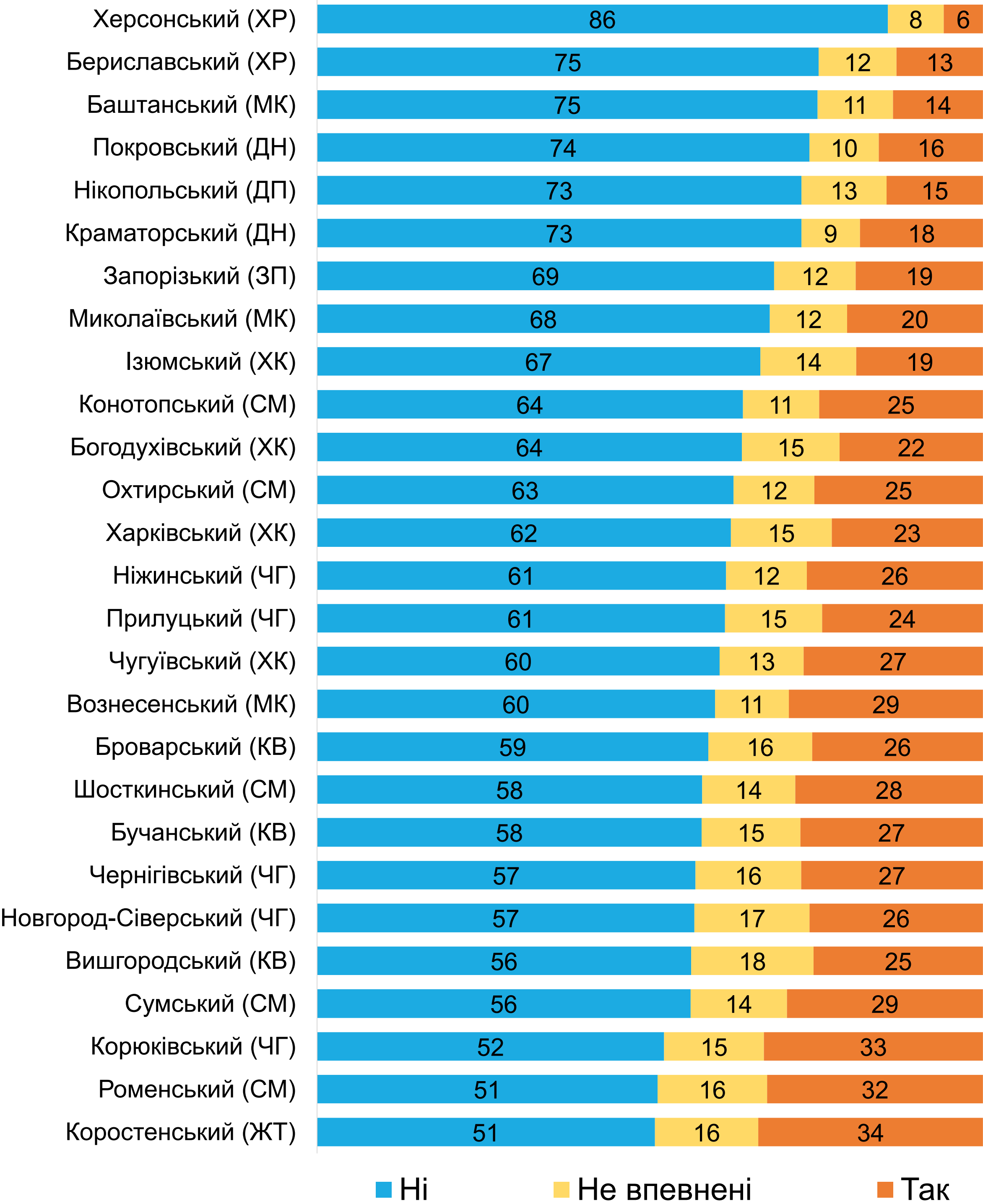

Чи гуляли останнім часом твої друзі в таких місцях?
Озеро, річка, ставок, пляж, берег

«забруднені» райони

ДІТИ

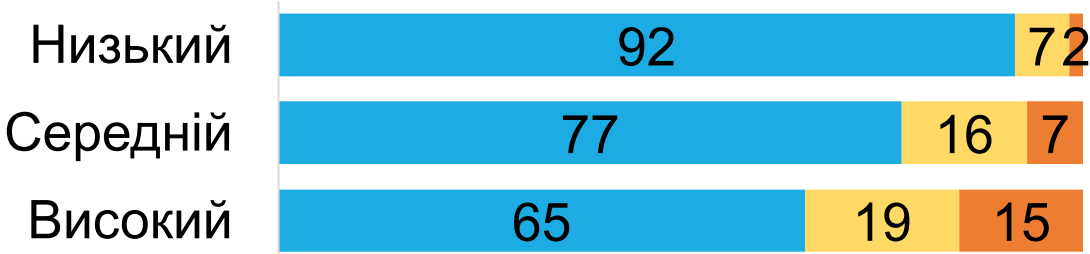
Мости, залізничні колії

Знання: ■ Так ■ Не впевнені ■ Ні

Поведінка: ■ Не гуляли ■ Не впевнені ■ Гуляли

Знання

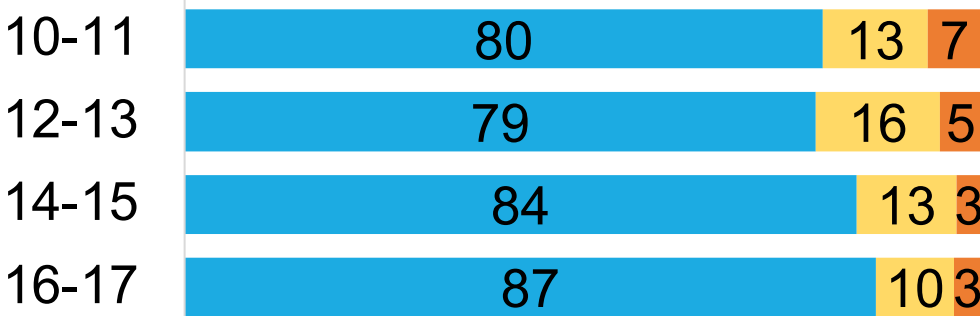
Рівень ризику

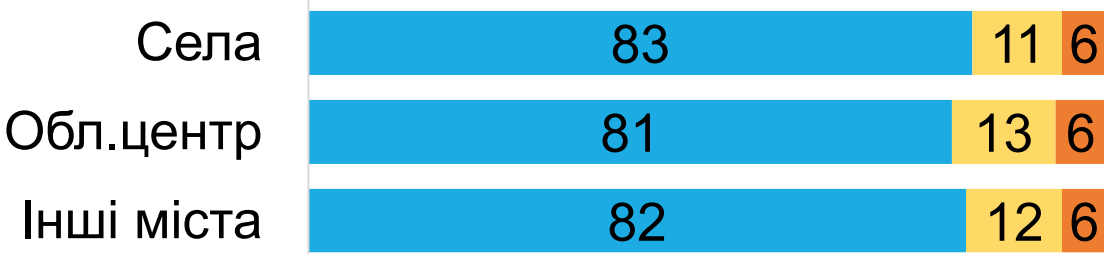
Хлопці

Дівчата

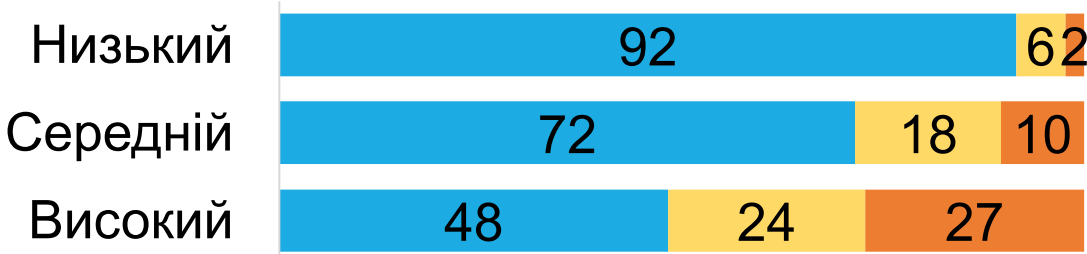

Тип населеного пункту

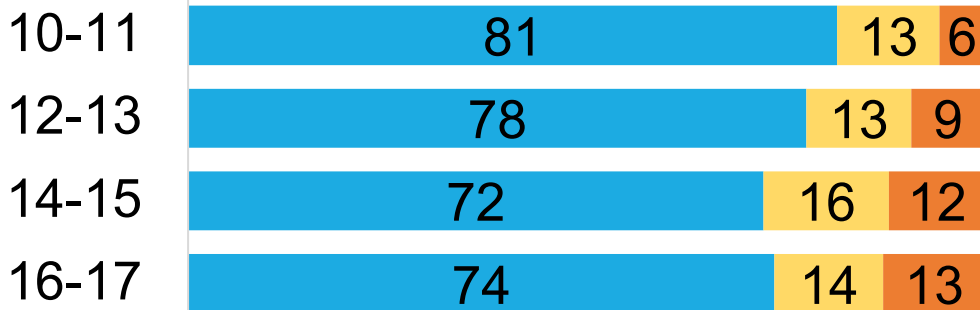

Поведінка

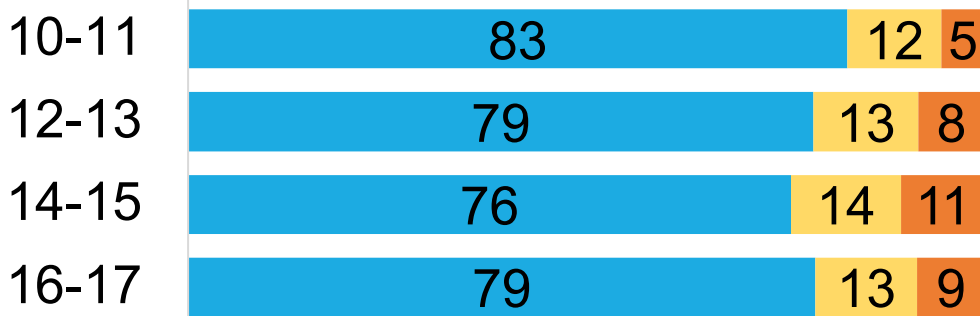
Рівень ризику

Хлопці

Дівчата

Тип населеного пункту

- Серед дітей, які мають високий ризик небезпечної поведінки, 35% не знають (або не вважають чи не впевнені), що на мостах та залізничних коліях можуть бути міни чи нерозірвані снаряди. 52% – гуляють у цих місцях.
 - Переважно це діти з міст, дещо частіше хлопці 14 років і старше.
- Варто звернути увагу на те, що майже чверть дітей із «забруднених» районів Київщини, Миколаївського та Чернігівського районів не знають, що на мостах, залізничних коліях можуть бути міни чи нерозірвані снаряди.
 - Близько чверті дітей з Роменського, Коростенського, Корюківського, «забруднених» районів Київщини, Чернігівщини, Сумщини гуляють там.
 - Значно дисциплінованіші діти з районів Донецької, Миколаївської, Херсонської областей.

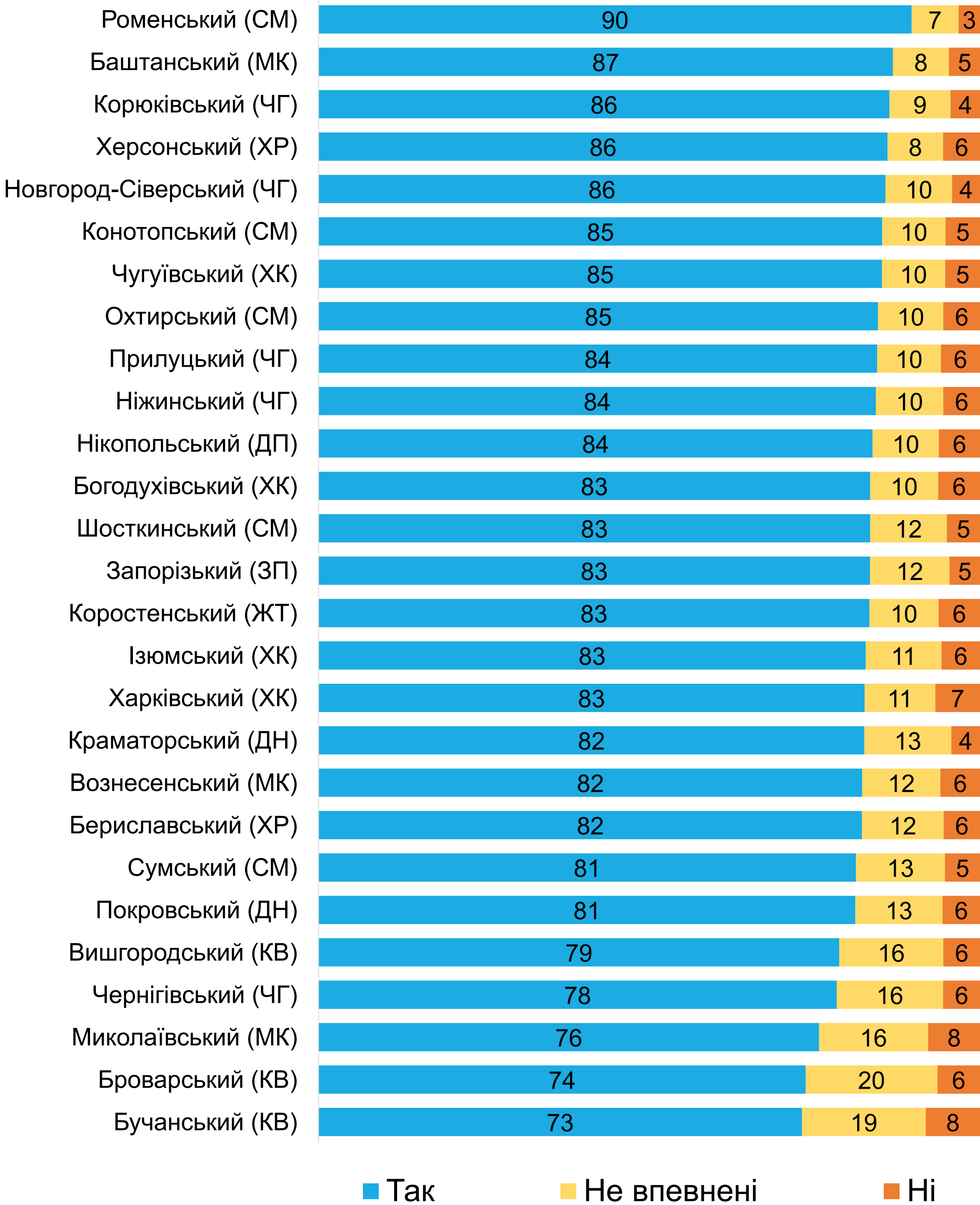

Чи можуть бути в цих місцях міни чи нерозірвані снаряди?

Мости, залізничні колії

«забруднені» райони

ДІТИ

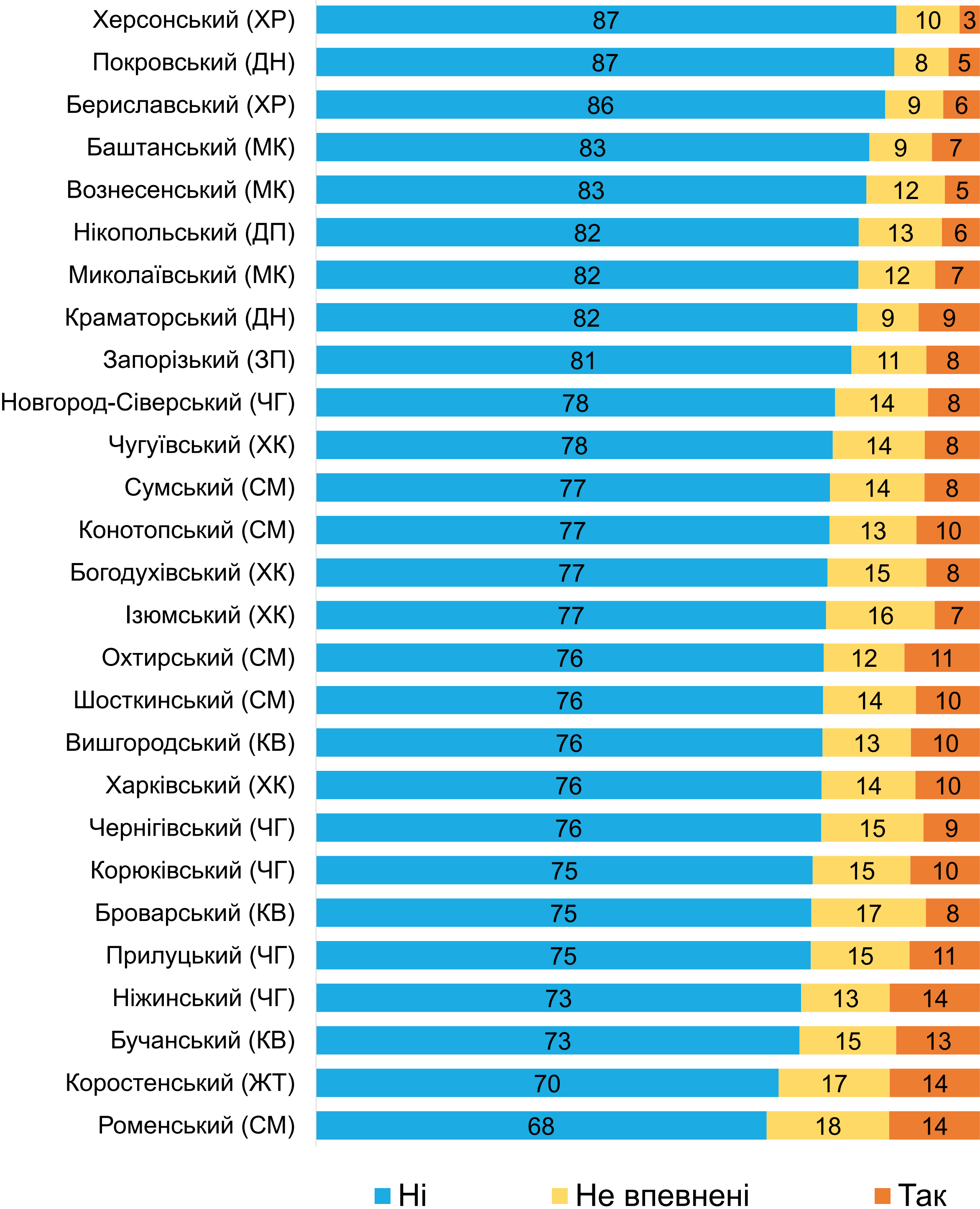

Чи гуляли останнім часом твої друзі в таких місцях?
Мости, залізничні колії

«забруднені» райони

ДІТИ

Зруйновані чи покинуті будівлі

«забруднені» райони

ДІТИ

Знання: ■ Так ■ Не впевнені ■ Ні

Поведінка: ■ Не гуляли ■ Не впевнені ■ Гуляли

Знання

Рівень ризику

Хлопці

Дівчата

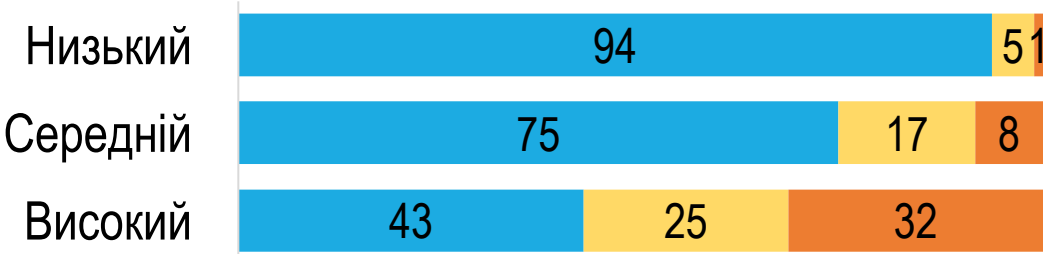

Тип населеного пункту

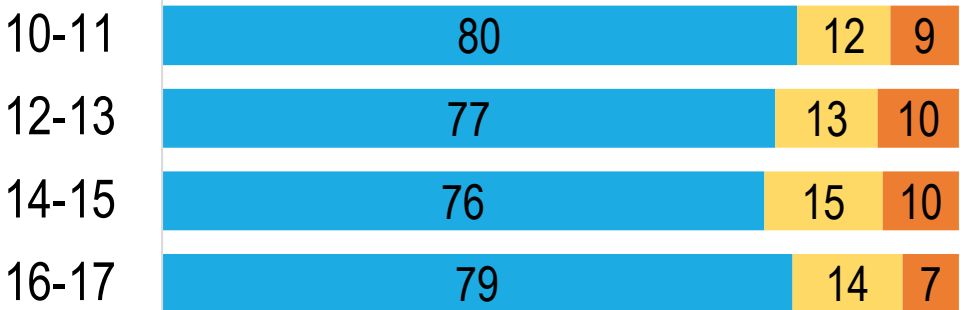

Поведінка

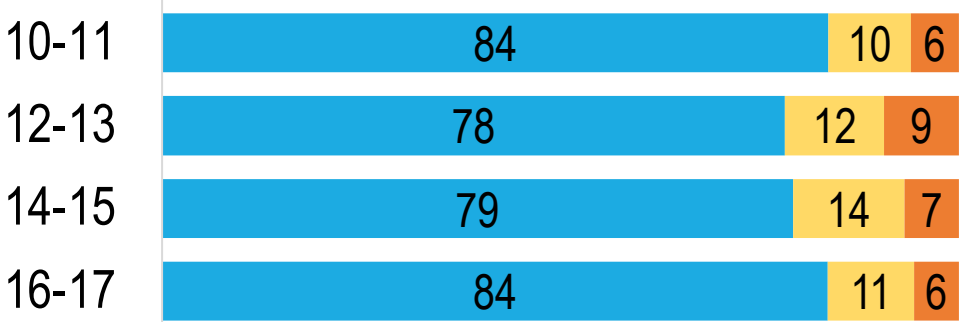
Рівень ризику

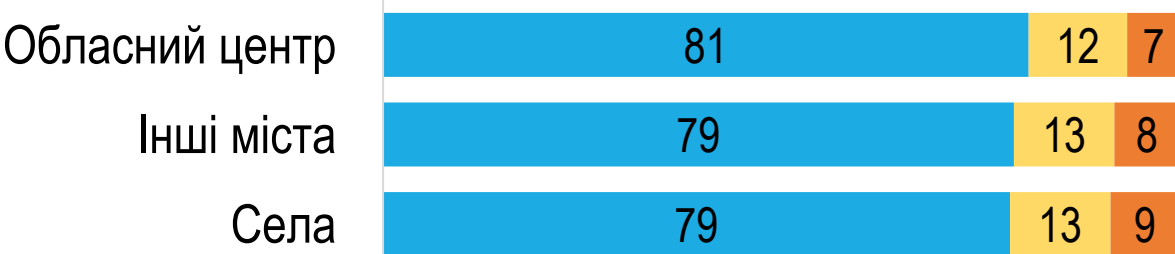
Хлопці

Дівчата

Тип населеного пункту

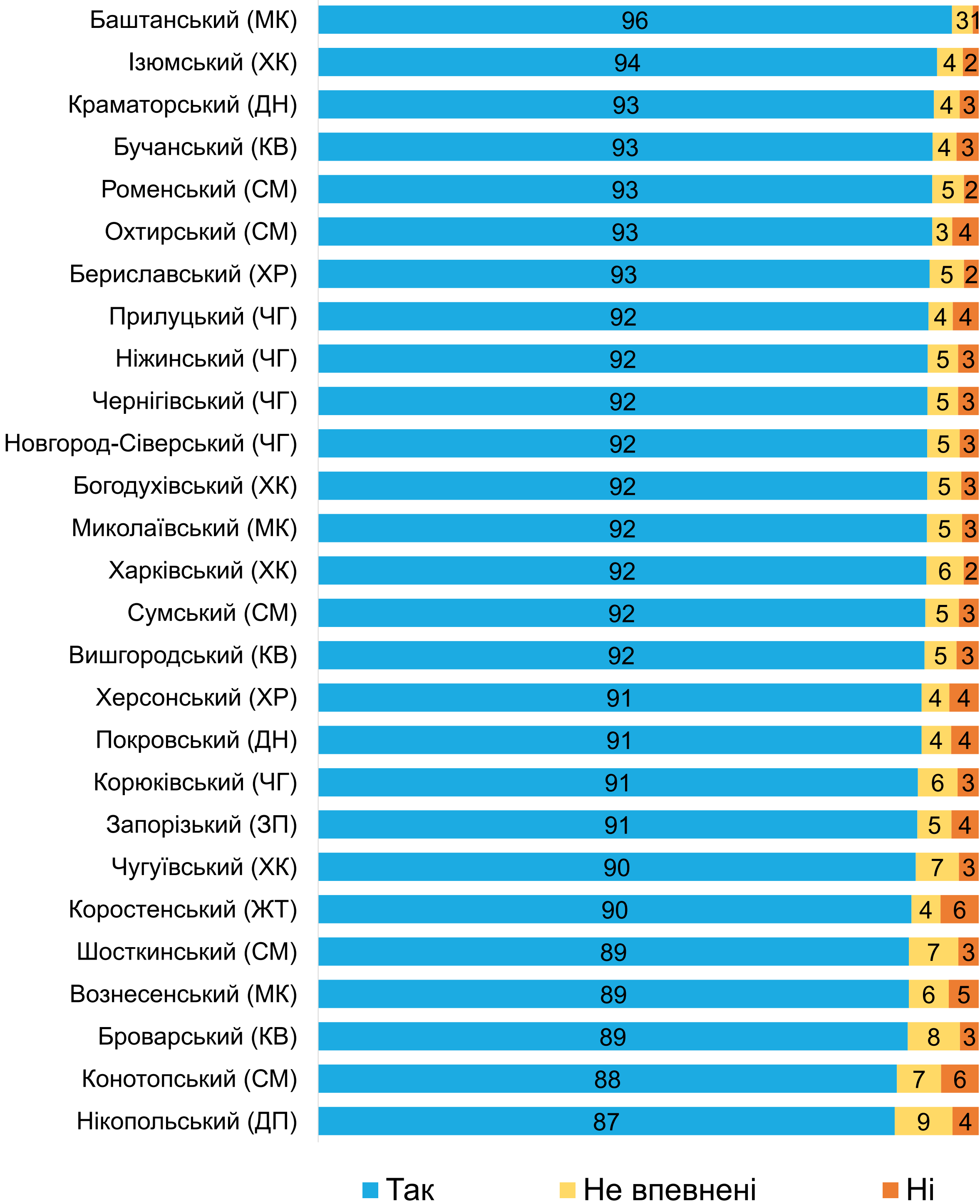
- Серед дітей, які мають високий ризик небезпечної поведінки, майже чверть не знають (або не вважають чи не впевнені), що в зруйнованих чи покинутих будівлях можуть бути міни чи нерозірвані снаряди. 57% – гуляють у цих місцях.
- Дещо частіше це діти з сільської місцевості, хлопці 12–15 років.
- Варто звернути увагу на те, що загалом від 4% до 13% дітей у «забруднених» районах не знають, що в зруйнованих чи покинутих будівлях можуть бути міни чи нерозірвані снаряди. Відносно більше у Нікопольському, Конотопському, Броварському, Вознесенському, Шосткинському районах.
- Близько чверті дітей з Броварського, Чернігівського, Роменського, Коростенського, Новгород-Сіверського, Корюківського, Бучанського, Ніжинського, Вишгородського районів гуляють там.
- Значно дисциплінованіші діти з районів Донецької, Миколаївської, Херсонської областей.

Чи можуть бути в цих місцях міни чи нерозірвані снаряди? Зруйновані або покинуті будівлі

«забруднені» райони

ДІТИ

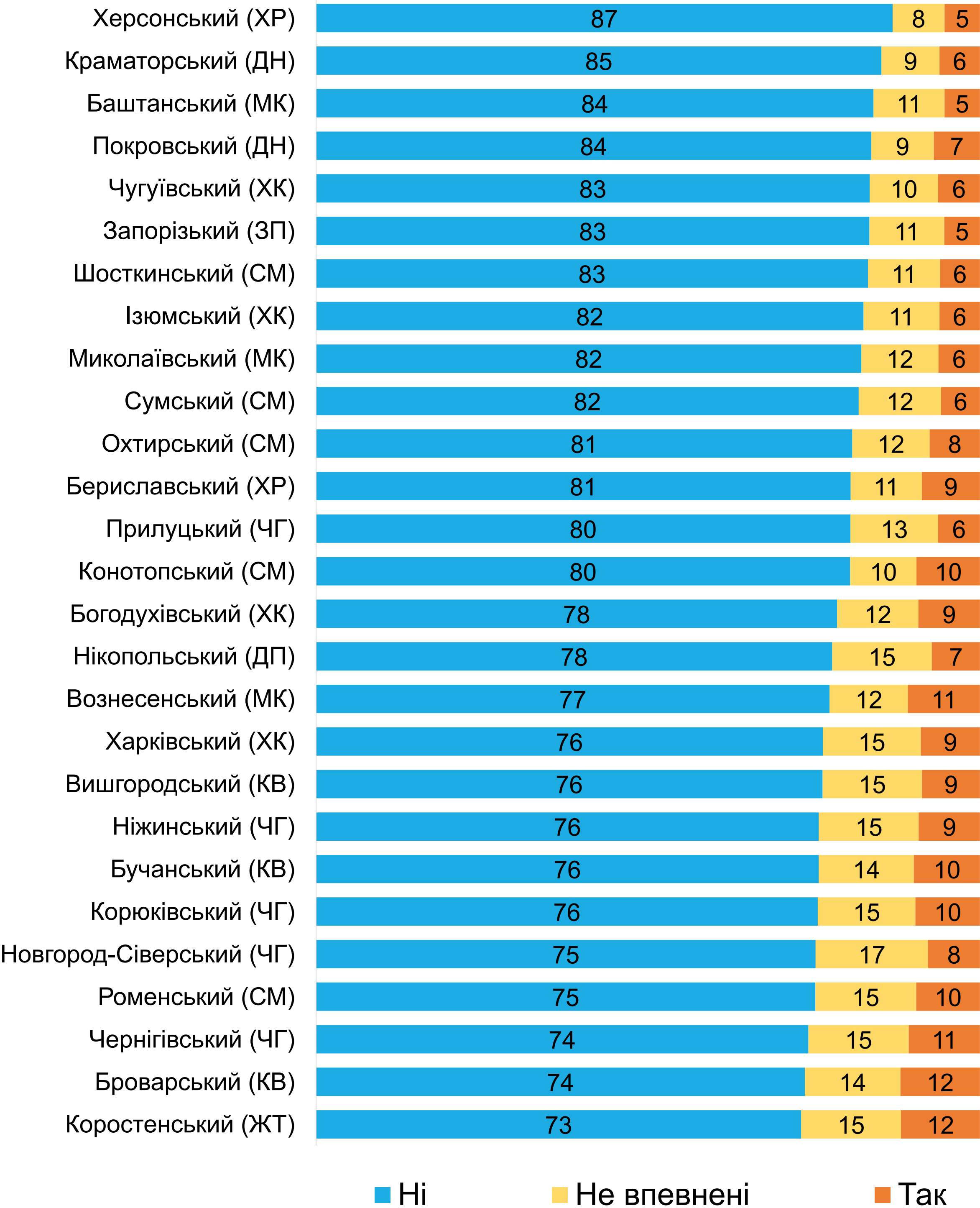

Чи гуляли останнім часом твої друзі в таких місцях? Зруйновані або покинуті будівлі

«забруднені» райони

ДІТИ

Залишені військові позиції або техніка

«забруднені» райони

ДІТИ

Знання: ■ Так ■ Не впевнені ■ Ні

Поведінка: ■ Не гуляли ■ Не впевнені ■ Гуляли

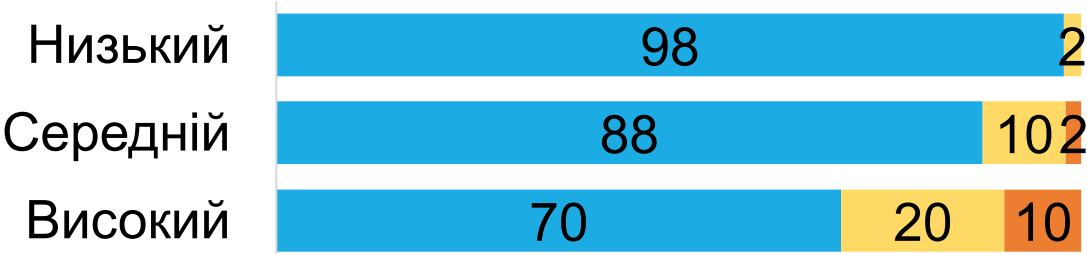
Знання

Поведінка

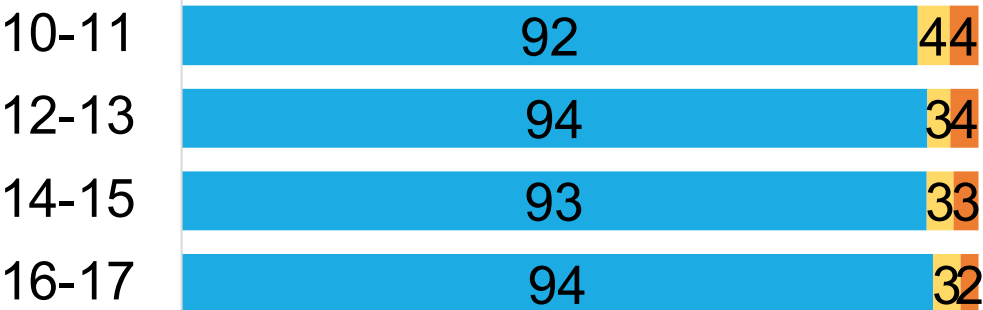
Рівень ризику

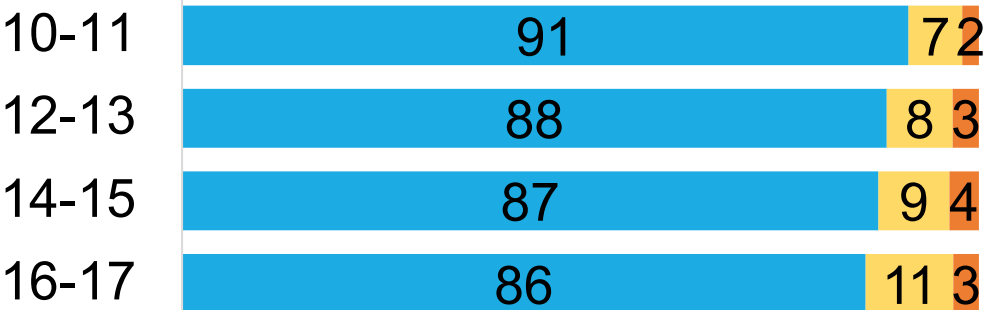
Рівень ризику

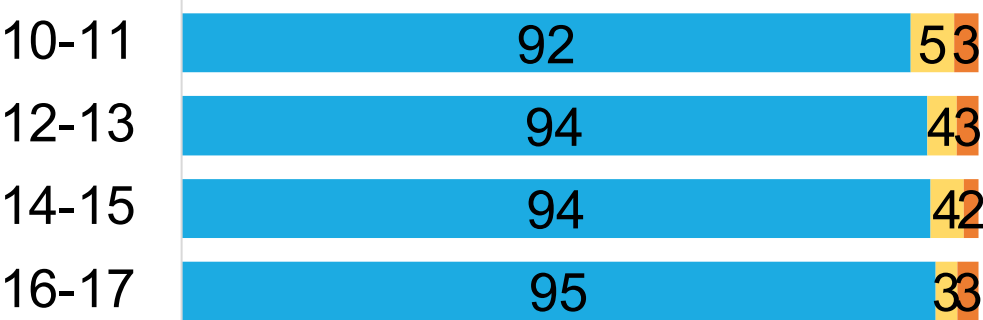
Хлопці

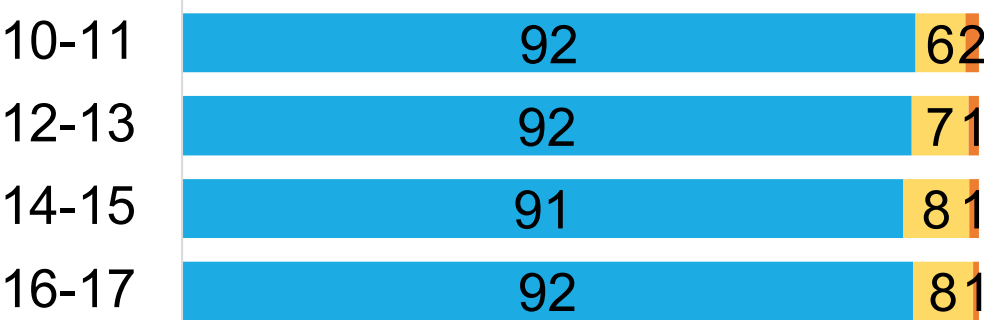
Хлопці

Дівчата

Дівчата

Тип населеного пункту

Тип населеного пункту

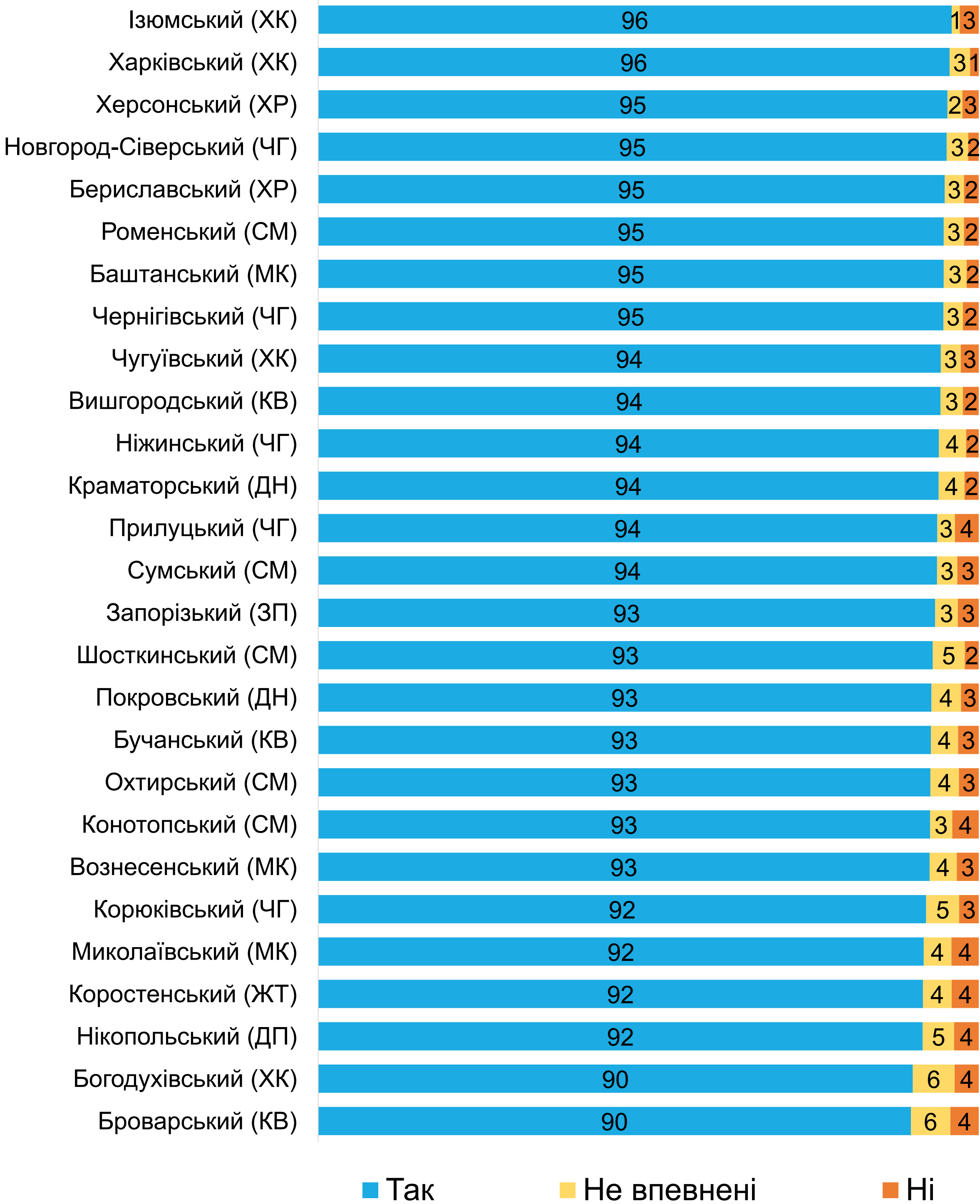
- Серед дітей, які мають високий ризик небезпечної поведінки, 18% не знають (або не вважають так чи не впевнені), що в залишених військових позиціях чи техніці можуть бути міни чи нерозірвані снаряди. 30% – гуляють у цих місцях.
- Частіше це хлопці незалежно від типу місцевості, і що старші вони, то вищий їхній інтерес до таких місць.
- Варто звернути увагу на те, що близько 10% дітей у Броварському, Богодухівському, Нікопольському, Коростенському, Миколаївському, Корюківському районах не знають, що в залишених військових позиціях чи техніці можуть бути міни чи нерозірвані снаряди.
- Важливо, що близько 15% дітей з Вишгородського, Ніжинського, Коростенського, Новгород-Сіверського, Богодухівського, Харківського районів гуляють там. Навіть близько 10% дітей з Донецької області це роблять.

Чи можуть бути в цих місцях міни
чи нерозірвані снаряди?
Залишені військові позиції або техніка

«забруднені» райони

ДІТИ

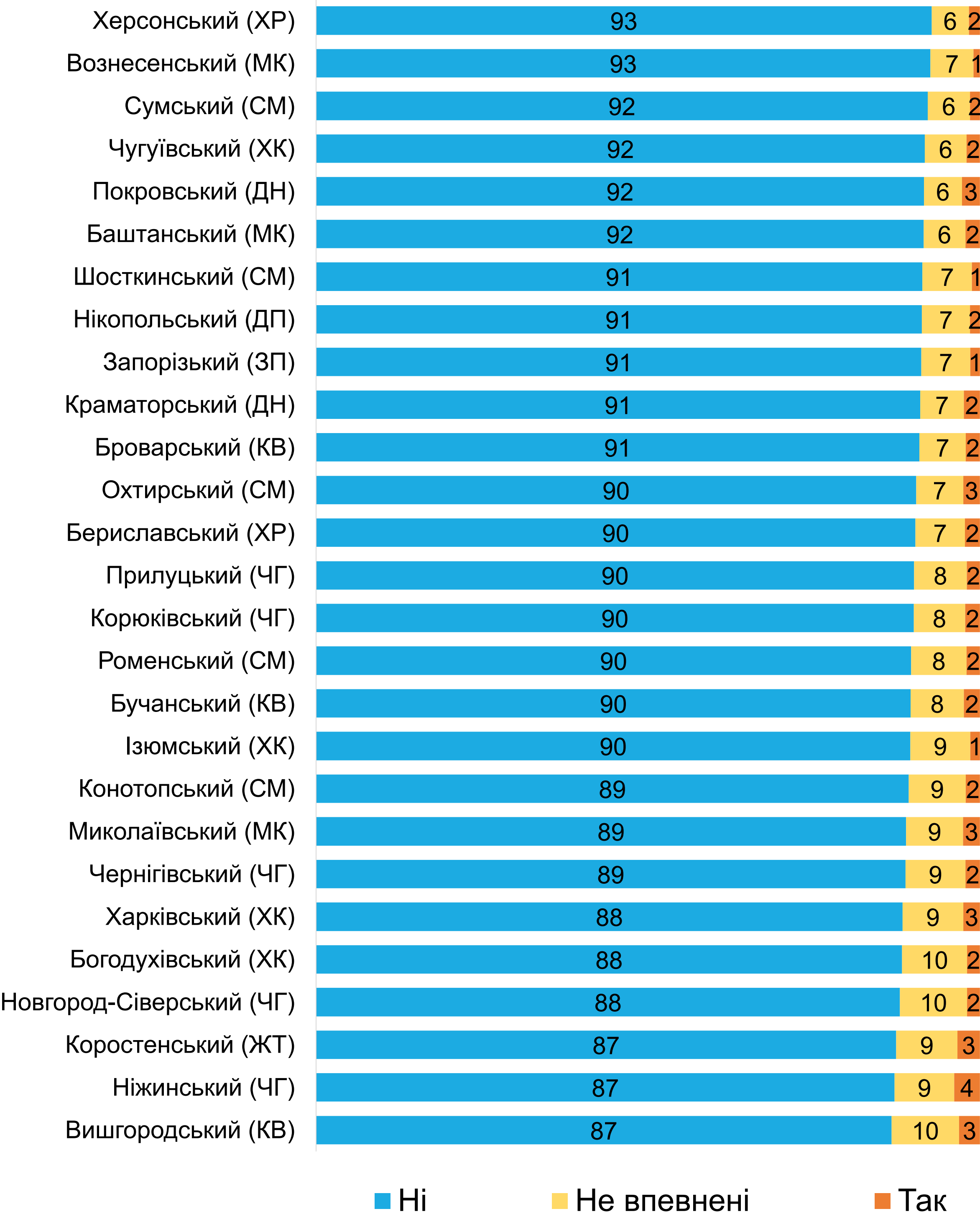

Чи гуляли останнім часом твої друзі в таких місцях?
Залишені військові позиції або техніка

«забруднені» райони

ДІТИ

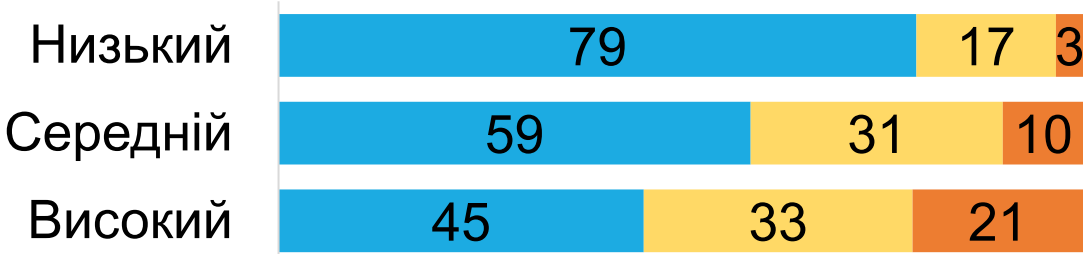
Електростанції, котельні

Знання: ■ Так ■ Не впевнені ■ Ні

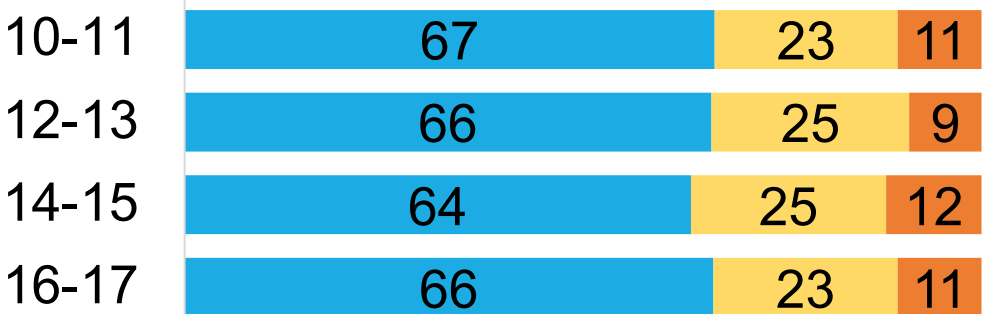
Поведінка: ■ Не гуляли ■ Не впевнені ■ Гуляли

Знання

Рівень ризику

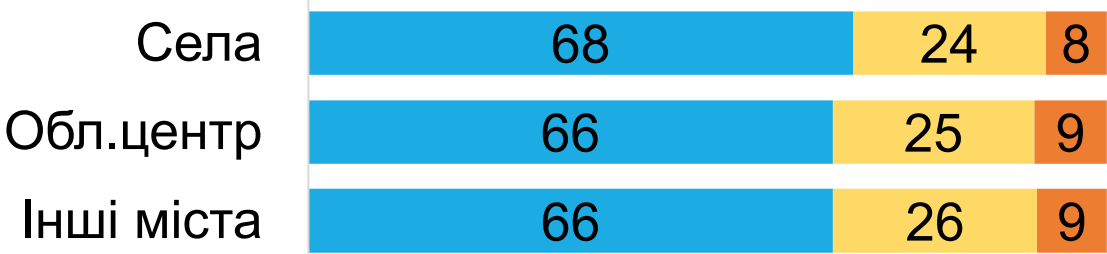
Хлопці

Дівчата

Тип населеного пункту

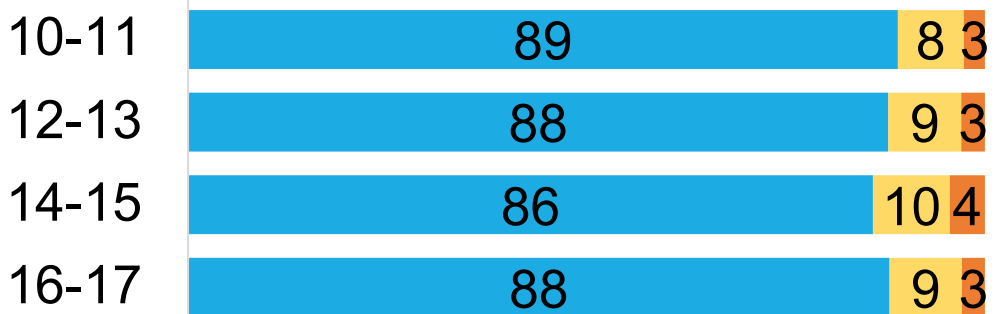

Поведінка

Рівень ризику

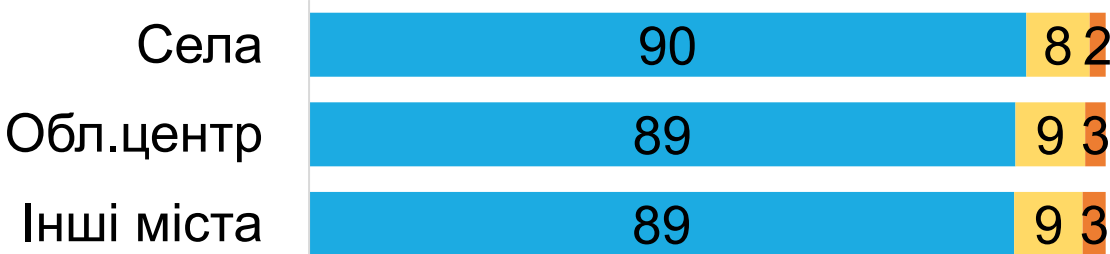
Хлопці

Дівчата

Тип населеного пункту

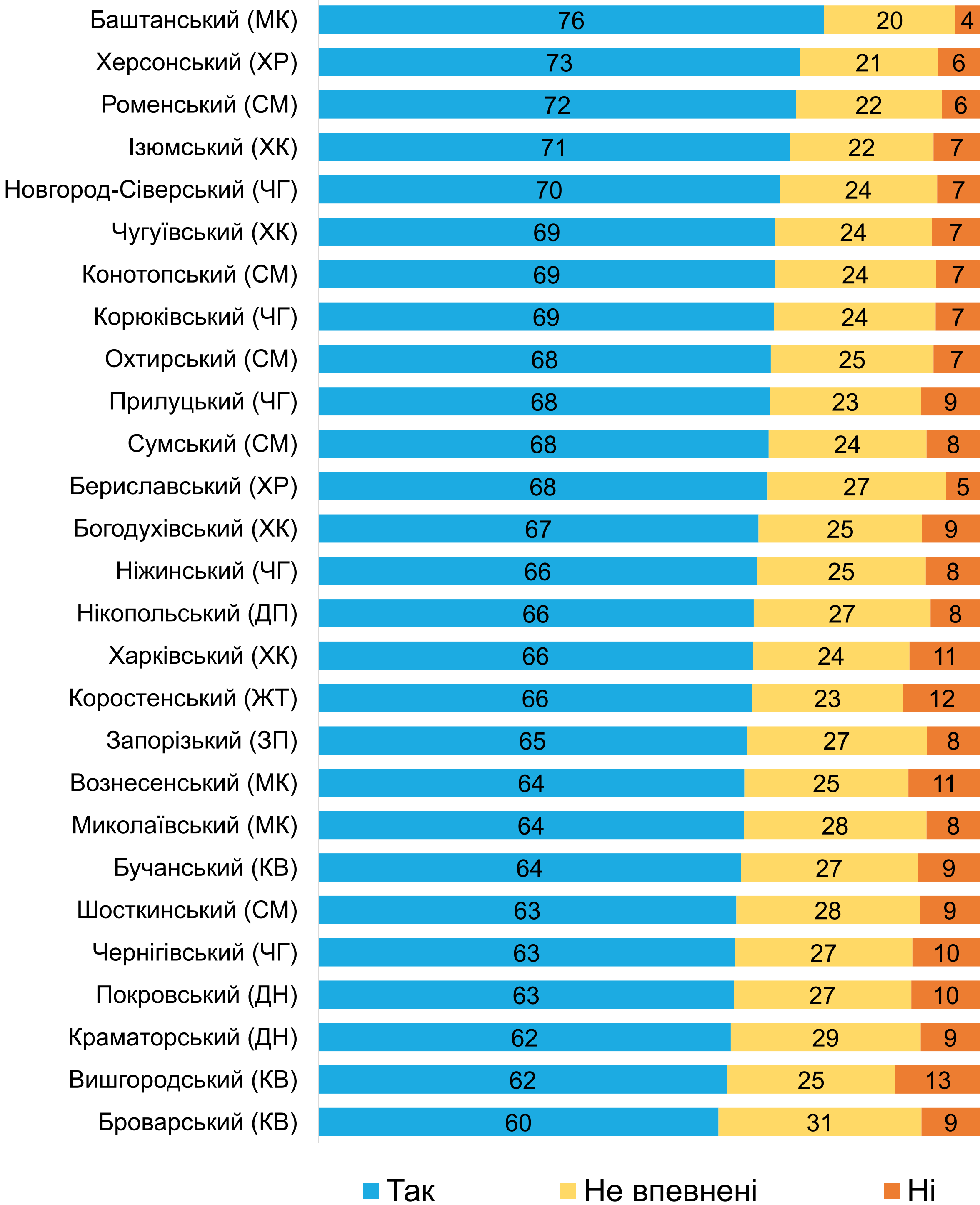
- Серед дітей, які мають високий ризик небезпечної поведінки, 54% не знають (або не вважають так чи не впевнені), що на електростанціях, у котельнях можуть бути міни чи нерозірвані снаряди. 29% – гуляють у цих місцях.
 - Частіше це хлопці незалежно від типу місцевості, і що старші вони, то вищий їхній інтерес до таких місць.
- Варто звернути увагу на те, що понад третина дітей у Броварському, Вишгородському, Краматорському, Покровському, Чернігівському, Шосткинському, Бучанському, Миколаївському, Вознесенському районах не знають, що на електростанціях, в котельнях можуть бути міни чи нерозірвані снаряди.
 - Щоправда, такі місця дітей цікавлять мало і, відповідно, гуляють діти там рідко. Відносно частіше – в Коростенському, Роменському, Харківському районах.

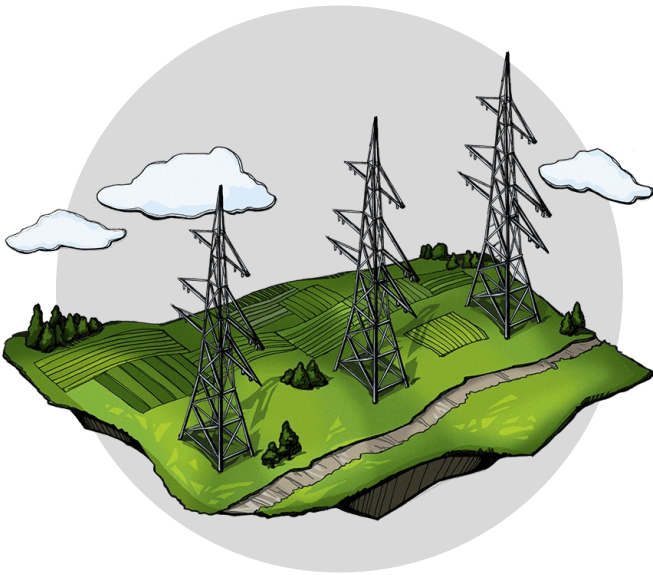

Чи можуть бути в цих місцях міни чи нерозірвані снаряди? Електростанції, котельні

«забруднені» райони

ДІТИ

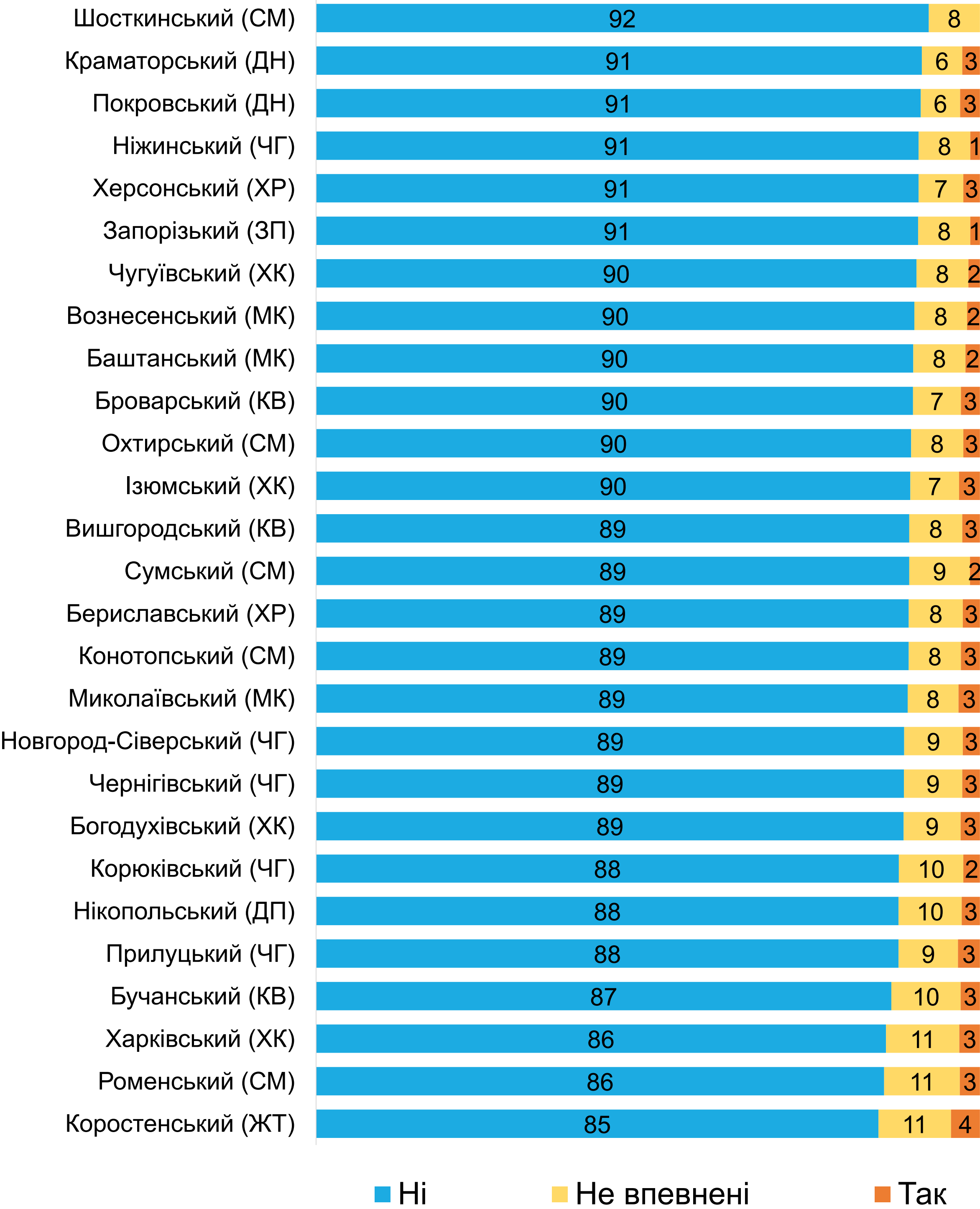

Чи гуляли останнім часом твої друзі в таких місцях? Електростанції, котельні

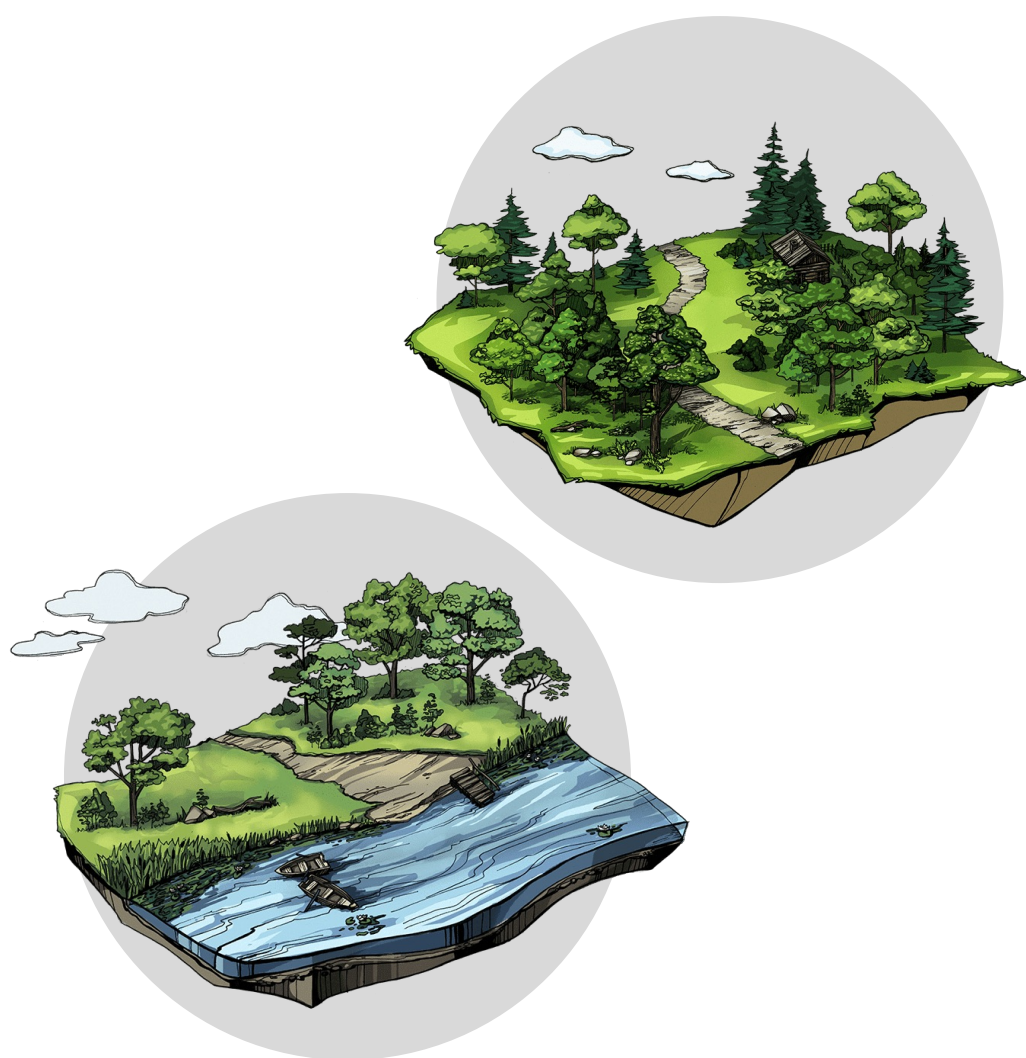
«забруднені» райони

ДІТИ

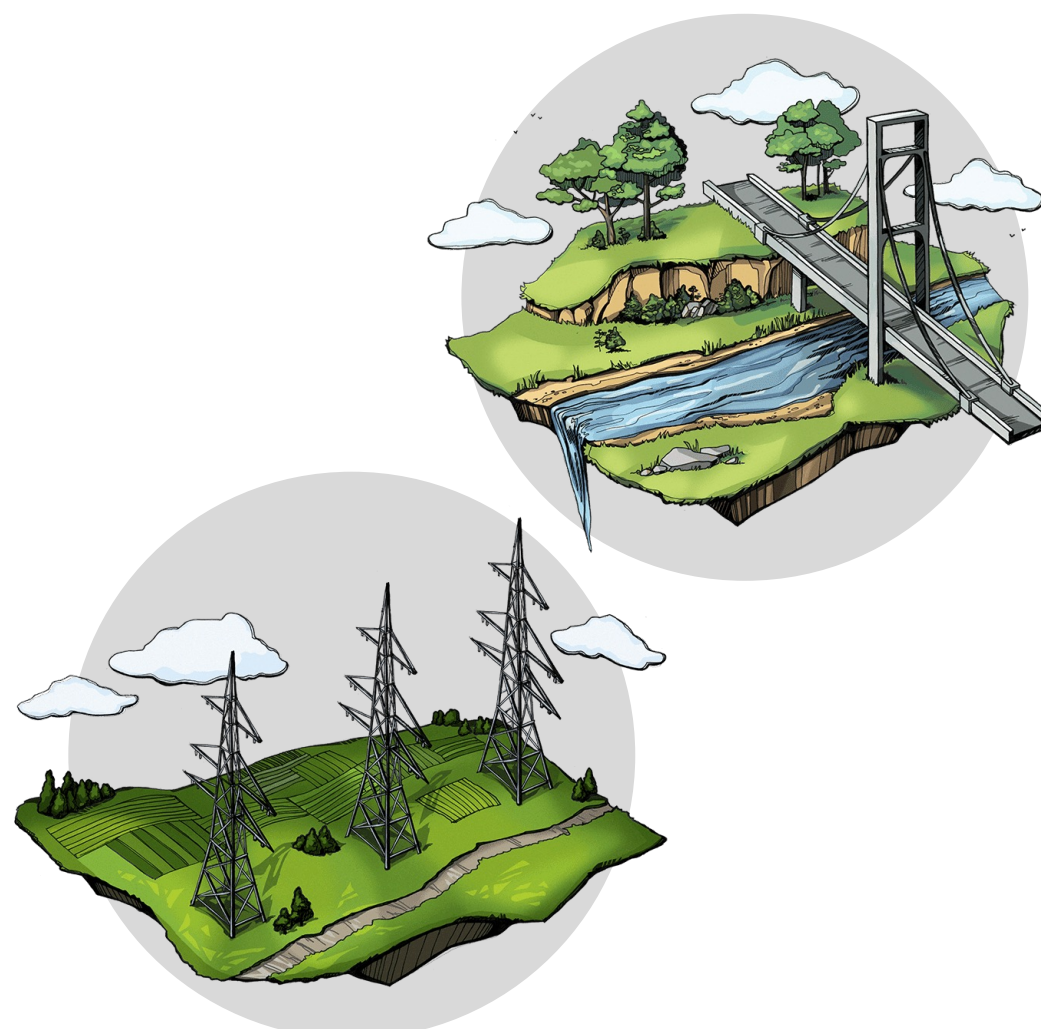
Ризикові ситуації: порівняння дій дорослих і дітей

Результати дають можливість припустити, що дорослі в кожному другому випадку можуть не знати, що дитина з друзями пішла до лісу або в кожному третьому – до річки чи озера

- 85% дорослих (88% жінок і 78% чоловіків) у «забруднених» районах зазначили, що не дозволять своїм дітям йти з друзями до лісу по гриби. Натомість тільки 59% опитаних дітей точно відмовляться йти до лісу по гриби, якщо їх запросять друзі. Більш схильні до такої поведінки молодші діти, які живуть у великих містах.
- Якщо йдеться не про гриби, а просто про прогулянку в лісі, результати ще нижчі. Лише 49% дітей точно відмовляться йти з друзями на прогулянку до лісу. Більш схильні до такої поведінки діти молодшого віку переважно з великих міст. Старші діти часто вважають себе самостійними й можуть піти на річку чи до лісу, навіть не поінформували про це дорослих.
- Лише 65% дітей не підуть на залізницю погуляти, бо це небезпечно. 75% не підуть з цих самих причин до котельні.

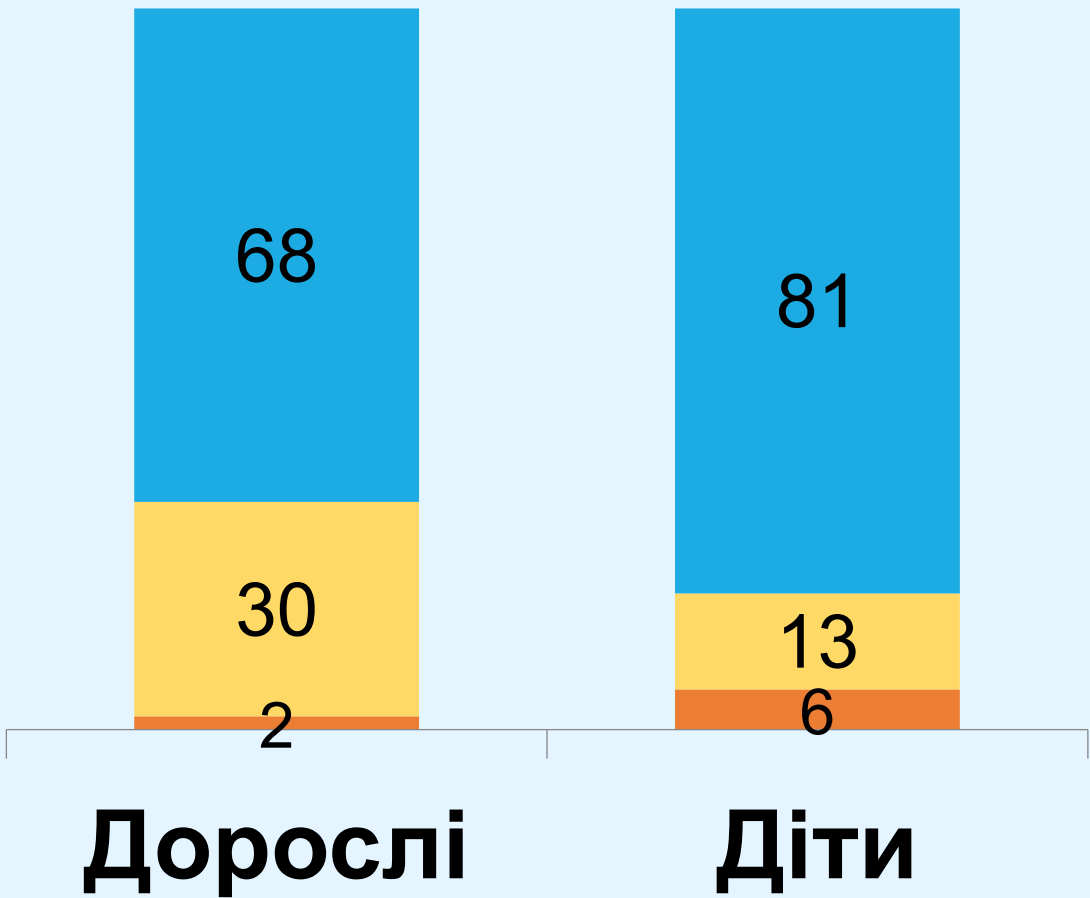
- Для анкетування дорослих і дітей було змодельовано низку ситуацій, пов'язаних із потенційно небезпечними локаціями.
- Так, у питанні, де взяти дрова, діти демонструють більш відповідальну позицію, ніж батьки. 81% і 68% відповідно зазначили, що краще купити або взяти у знайомих. Водночас майже 10% хлопців старшого віку пішли б їх збирати в ліс. Частіше це діти з сільської місцевості, де це більш прийнятно. Схожу поведінку демонструють і дорослі чоловіки (незалежно від віку).
- 65% дорослих (67% жінок і 53% чоловіків) у «забруднених» районах зазначили, що не дозволять своїм дітям йти з друзями на пляж (річку). Натомість тільки 24% опитаних дітей точно відмовляться йти на пляж, якщо їх запросять друзі. Більш схильні до такої поведінки діти молодшого віку, які живуть переважно в містах.

«забруднені» райони

ПОРІВНЯННЯ

Уявіть, що вам потрібні дрова. Ваші дії:

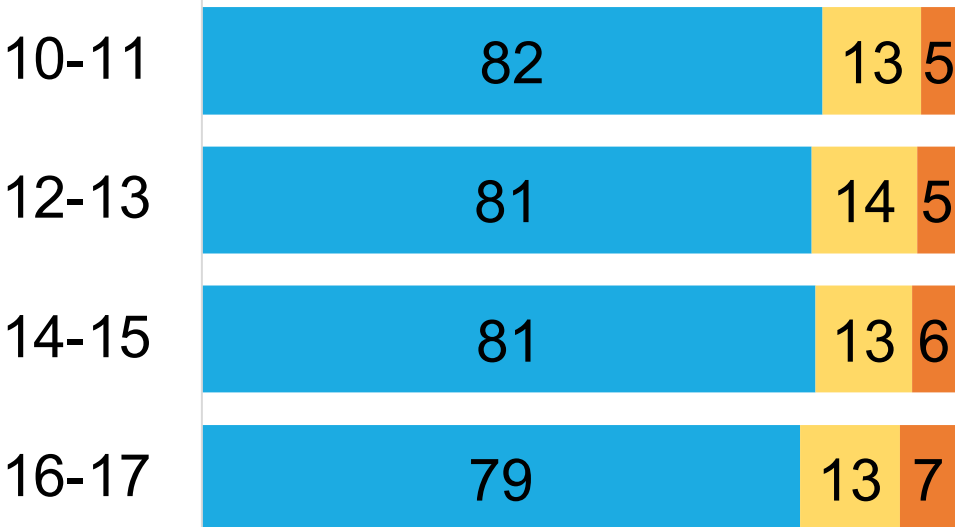
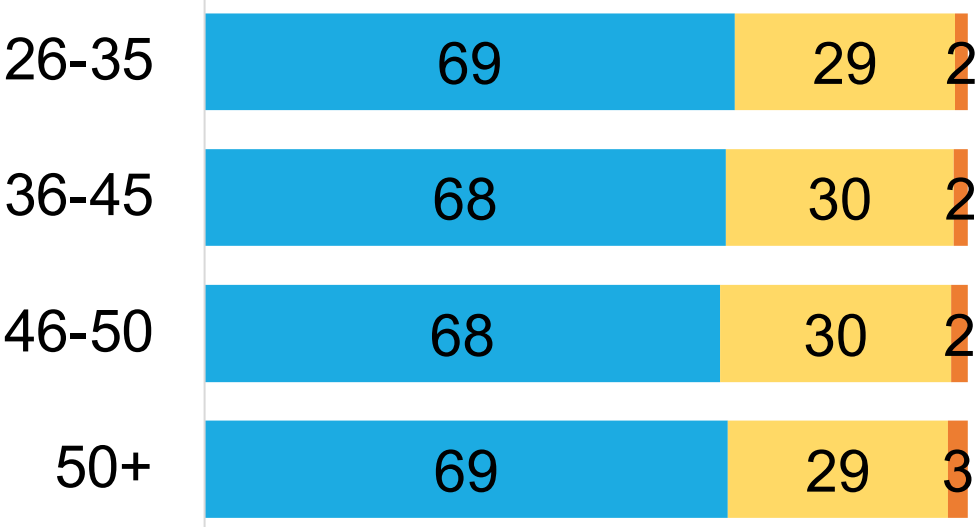
- Купили б або взяли б у знайомих, сусідів
- Залежить від ситуації / Не впевнені
- Пішли б збирати їх у ліс

Дорослі

Діти

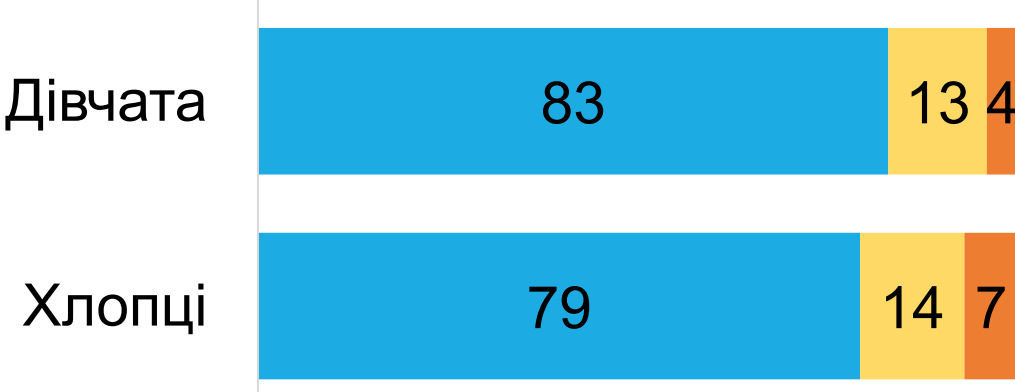
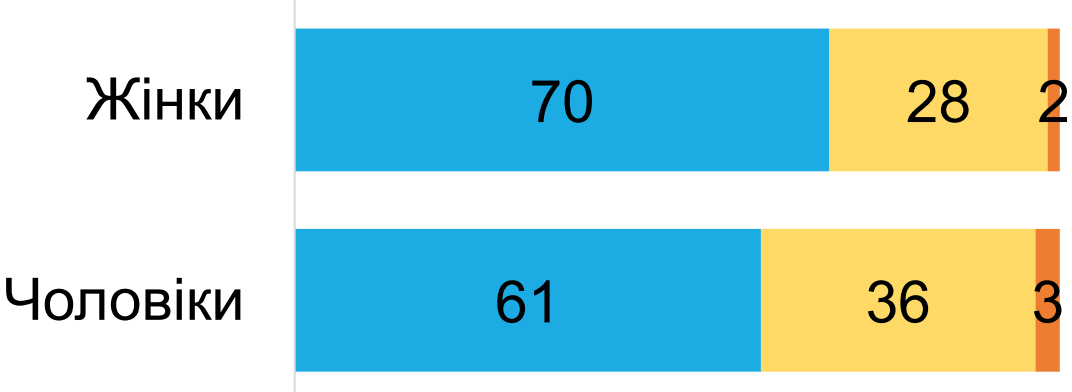
Вік

Вік

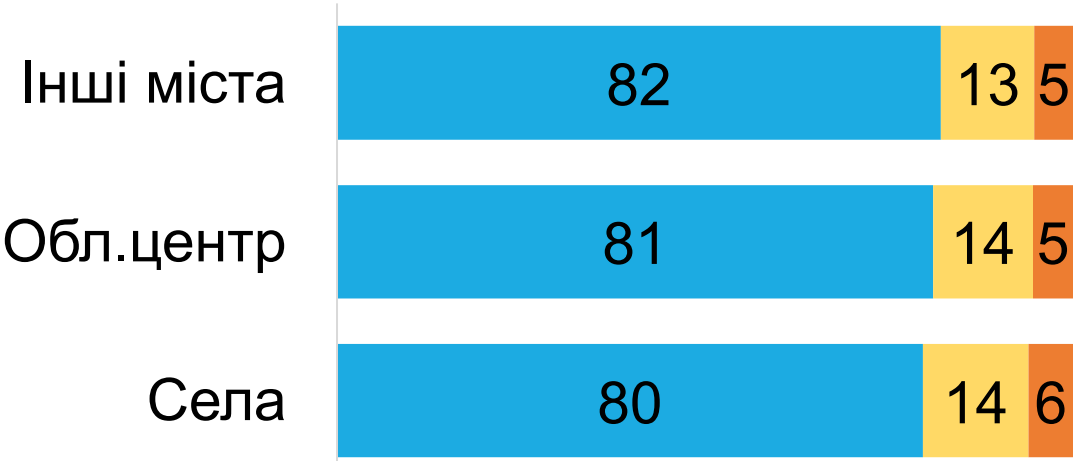
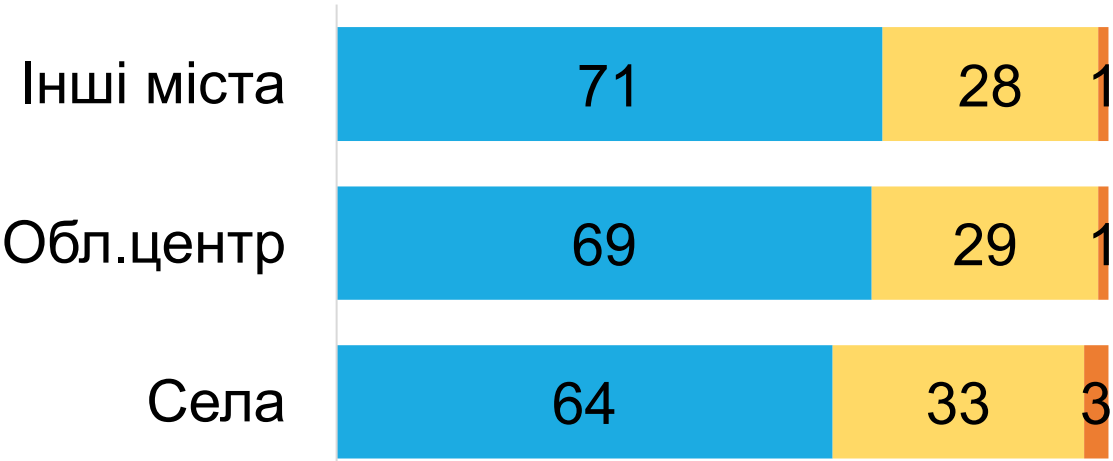
Стать

Стать

Тип населеного пункту

Тип населеного пункту

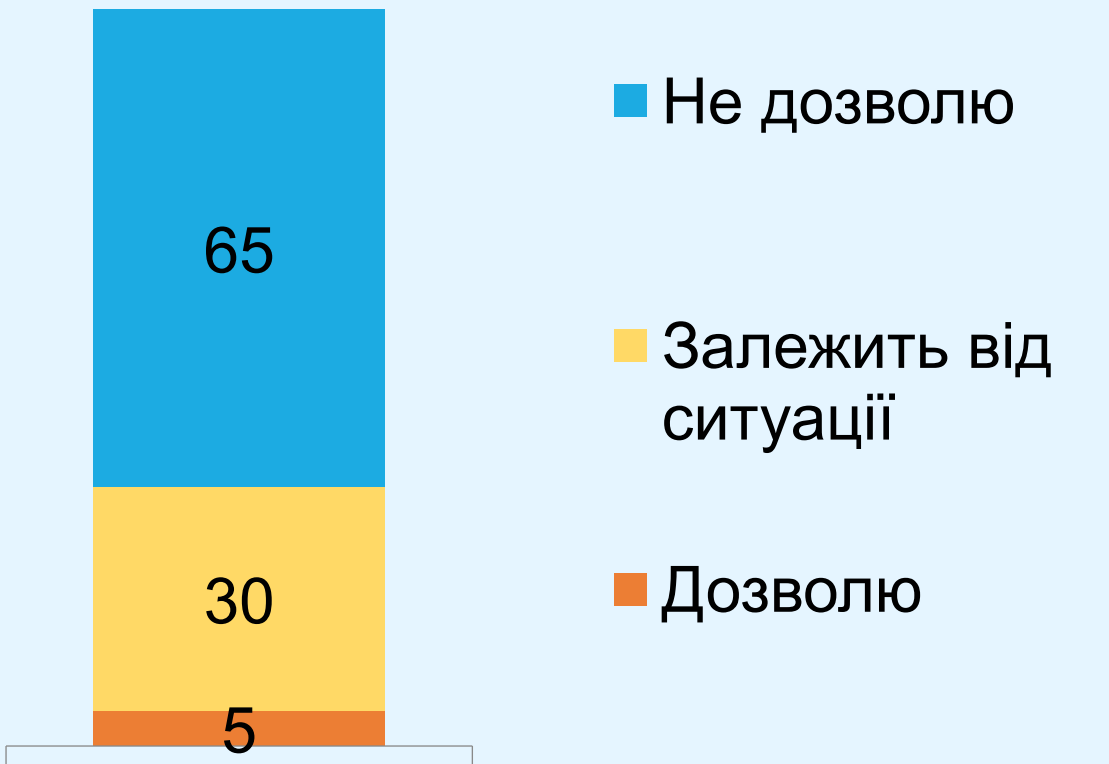

«забруднені» райони

ПОРІВНЯННЯ

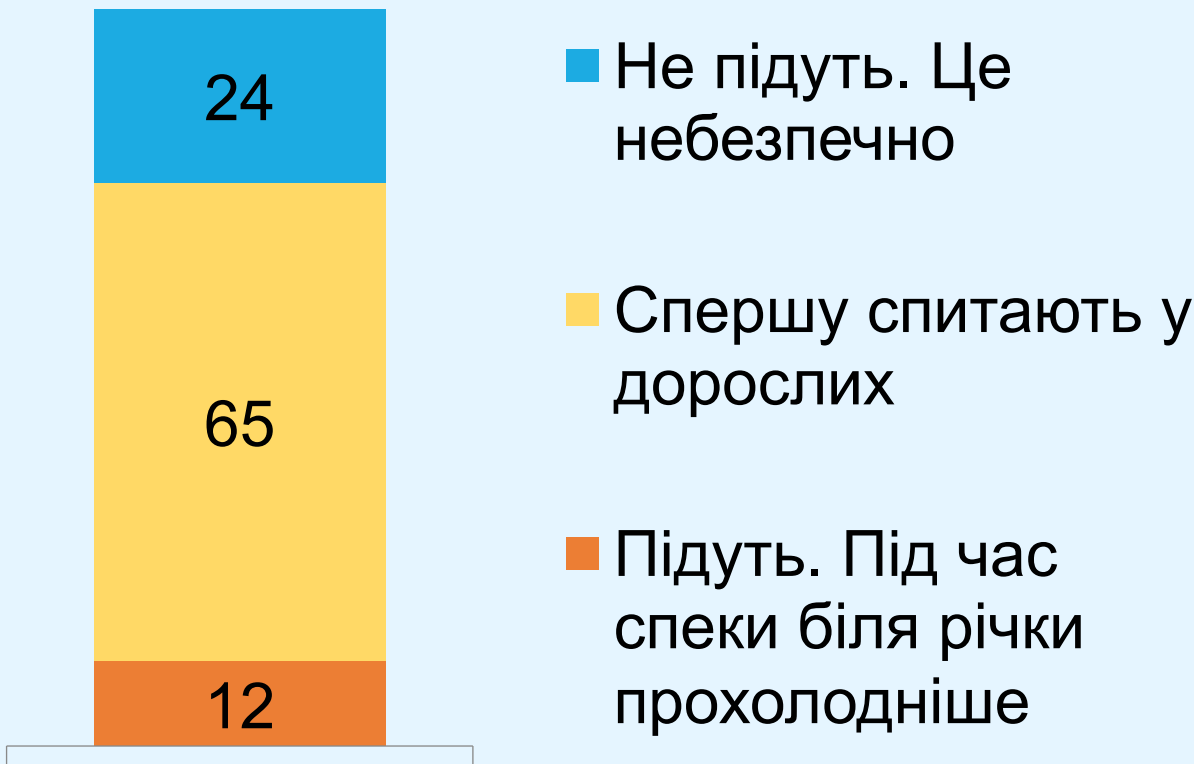
Дорослі

Літо, на вулиці дуже спекотно. Друзі пропонують вашій дитині **піти на пляж (річку)**. Ваші дії:

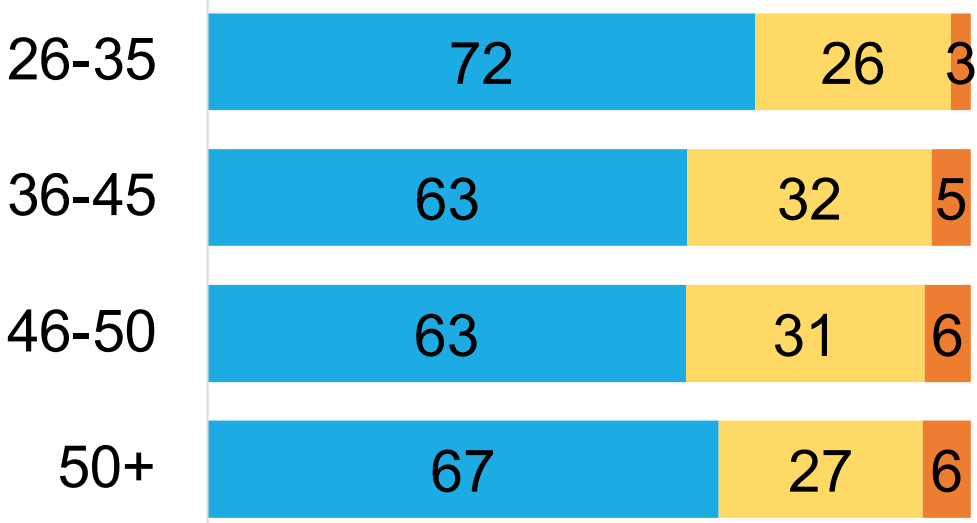
Діти

Літо, на вулиці дуже спекотно. Хтось пропонує **піти на пляж (річку)**. Мої друзі:

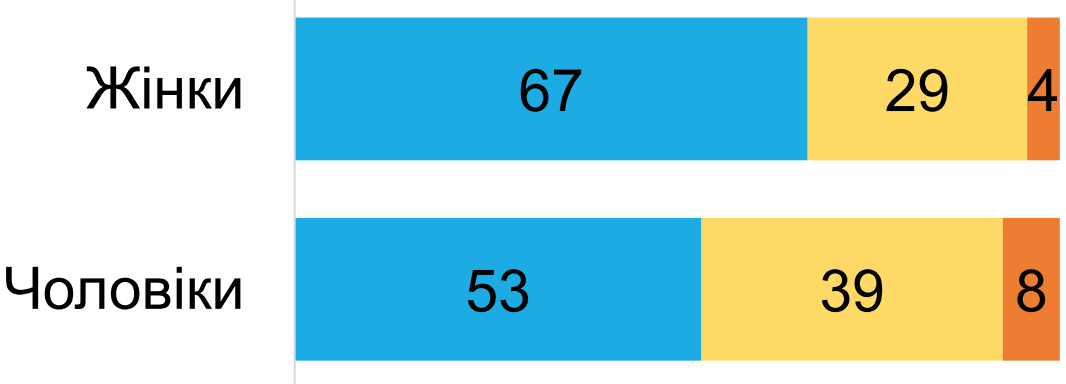

Дорослі

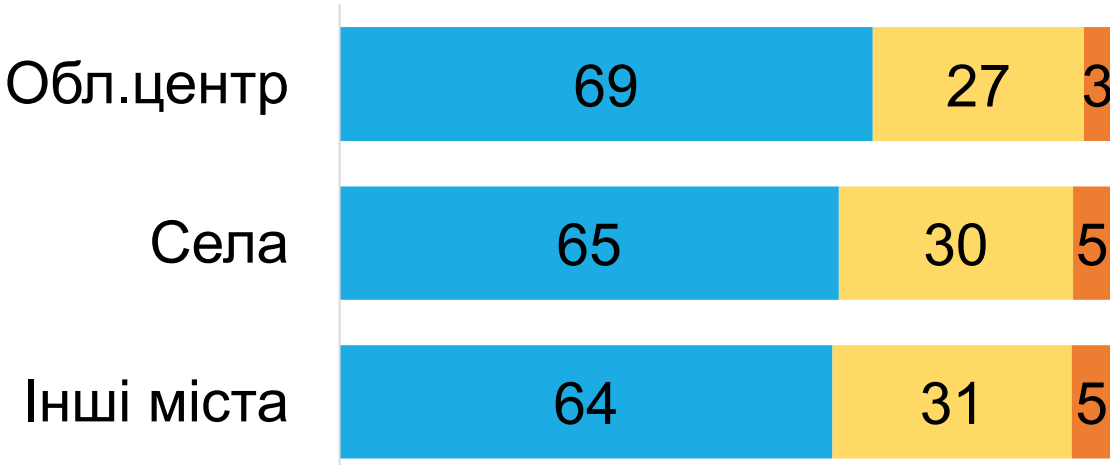
Вік

Стать

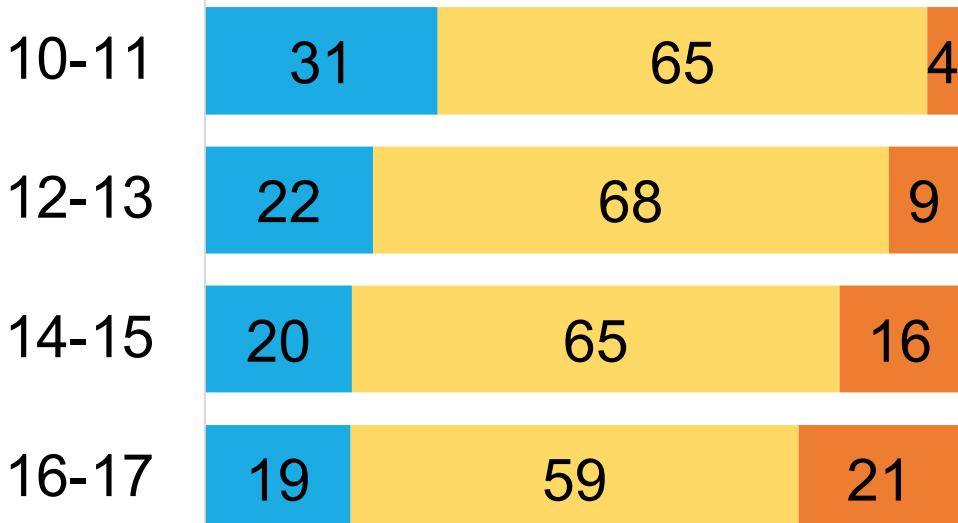

Тип населеного пункту

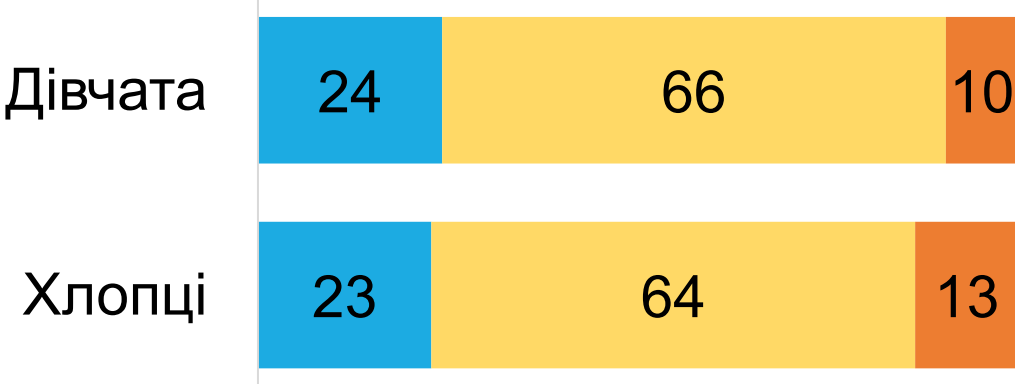

Діти

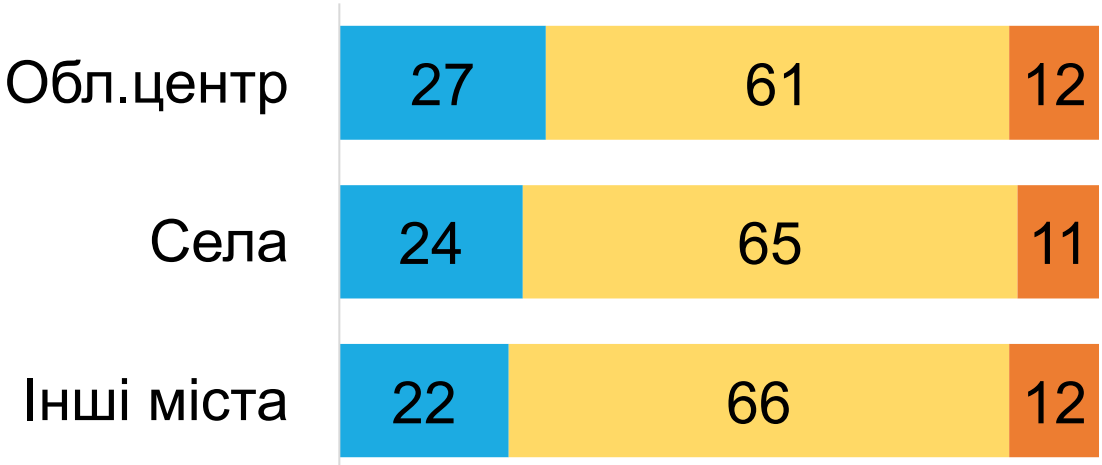
Вік

Стать

Тип населеного пункту

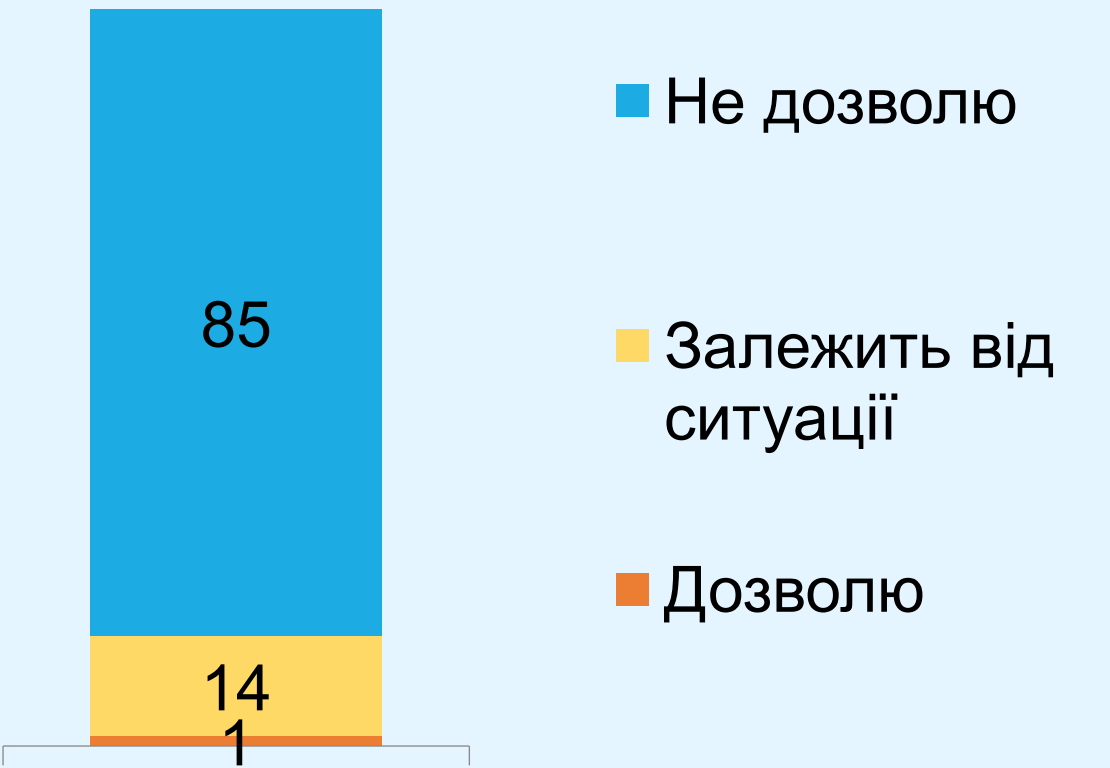

«забруднені» райони

ПОРІВНЯННЯ

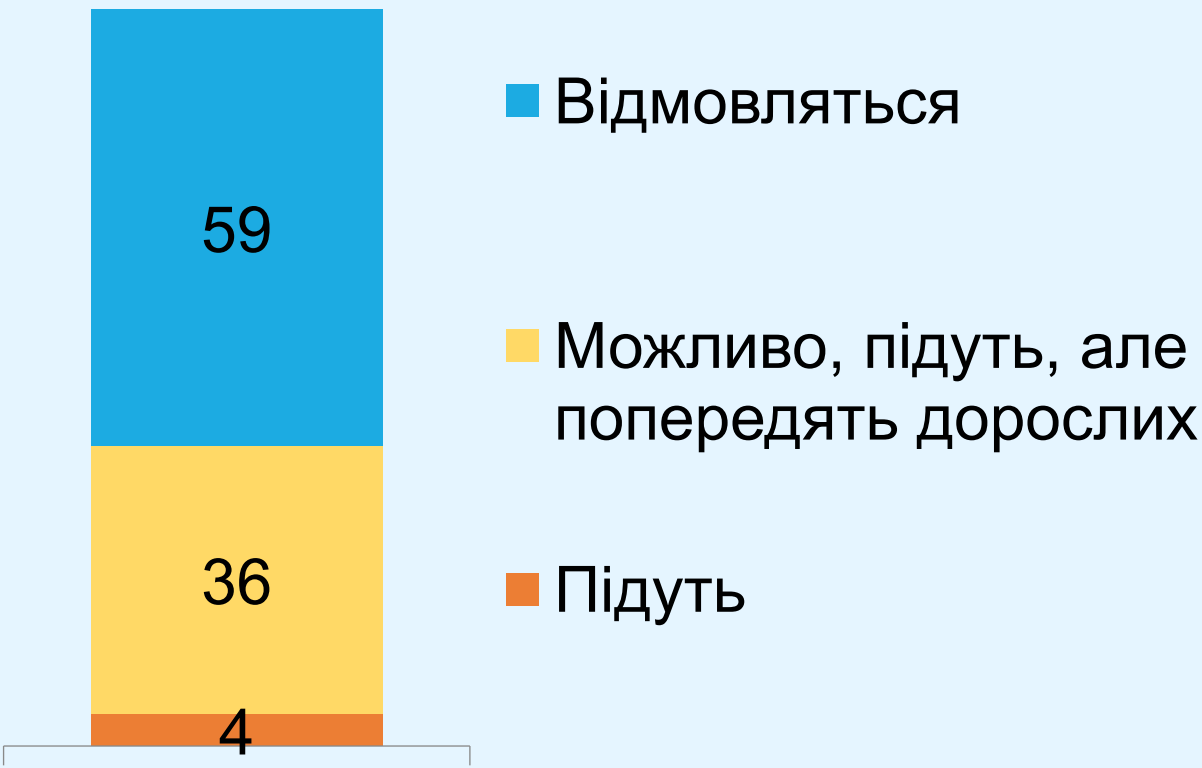
Дорослі

Ваша дитина збирається з друзями в ліс по гриби або погуляти без дорослих. Ваші дії:

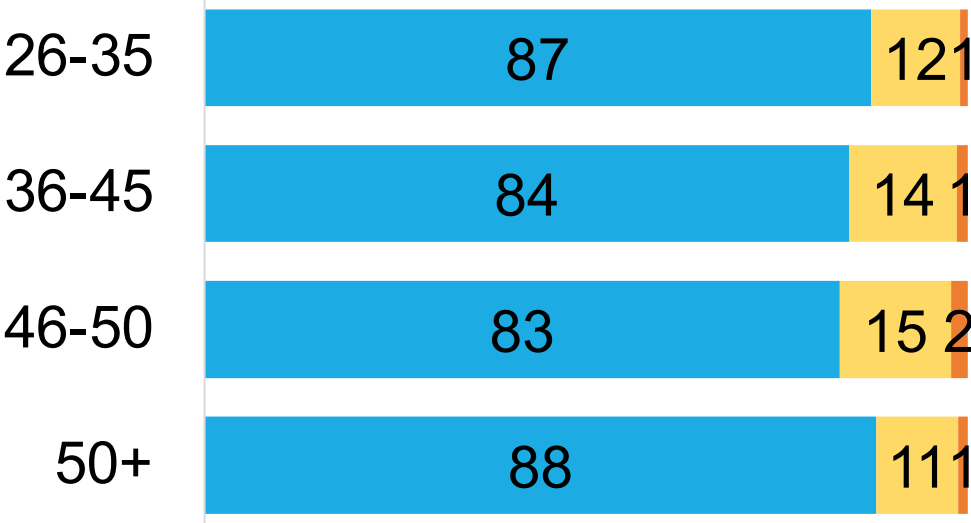
Діти

Хтось із вас пропонує піти збирати гриби в ліс, твої друзі:

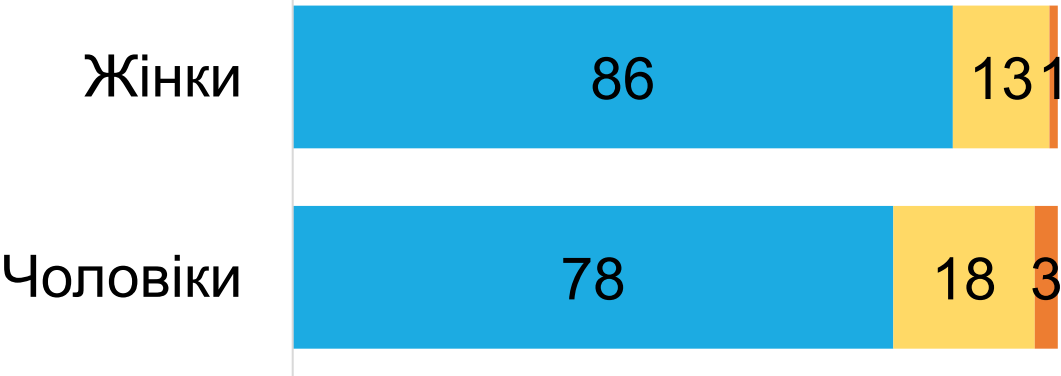

Дорослі

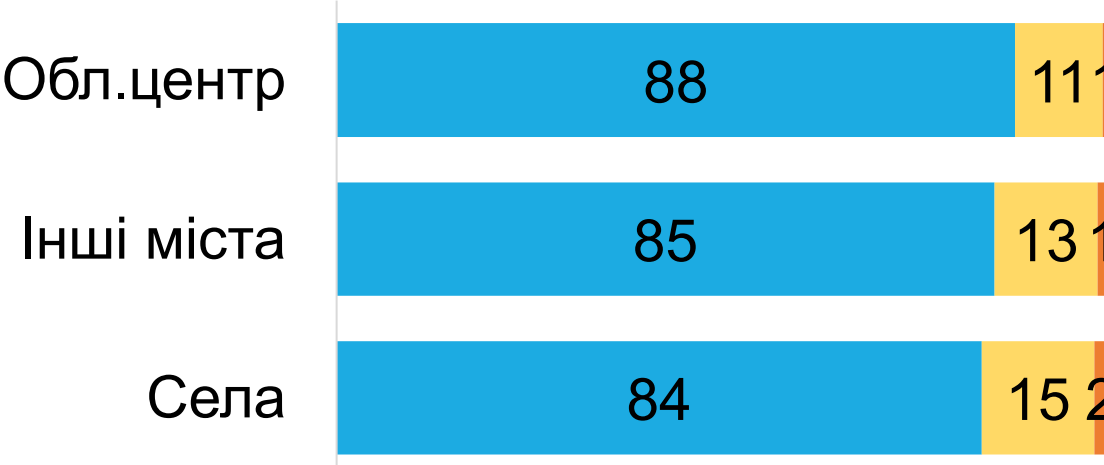
Вік

Стать

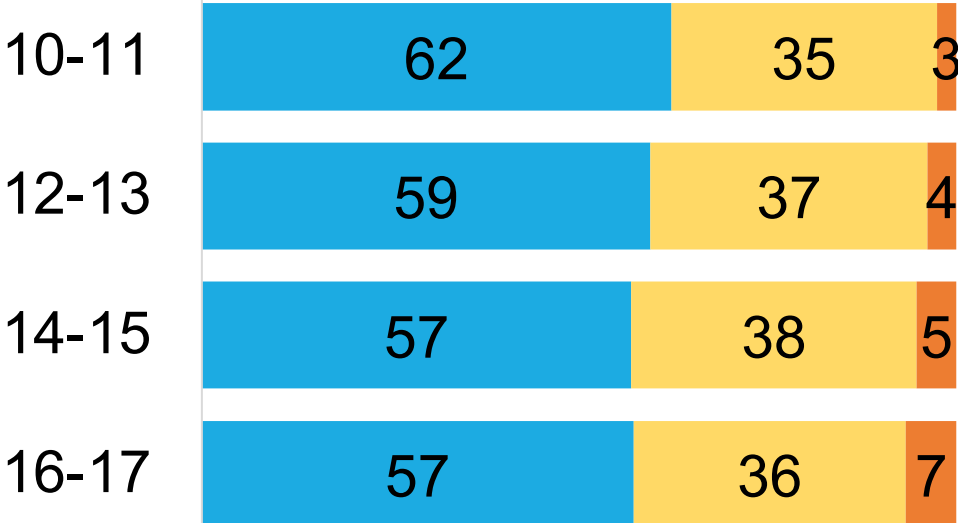

Тип населеного пункту

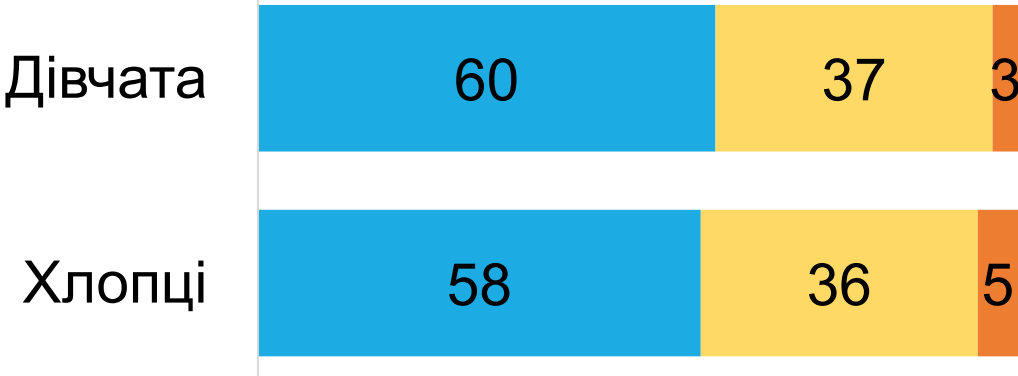

Діти

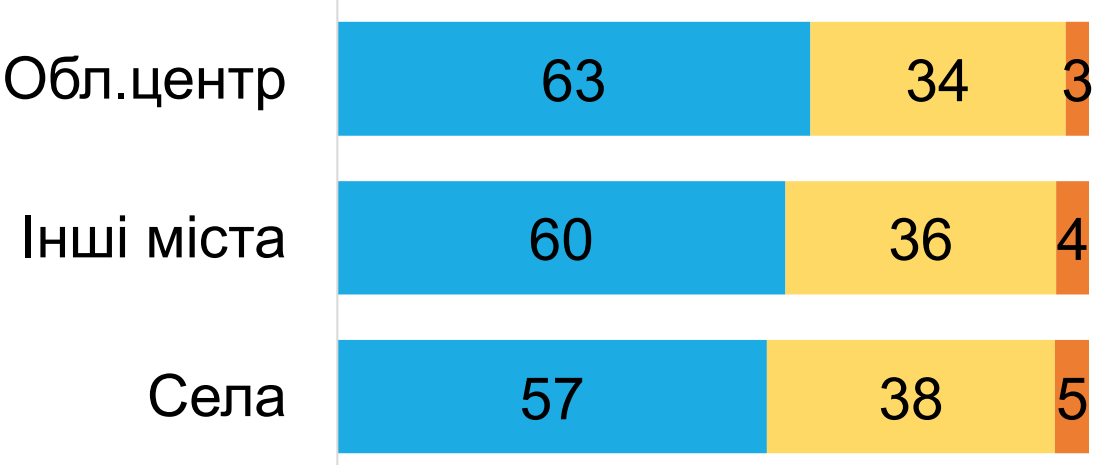
Вік

Стать

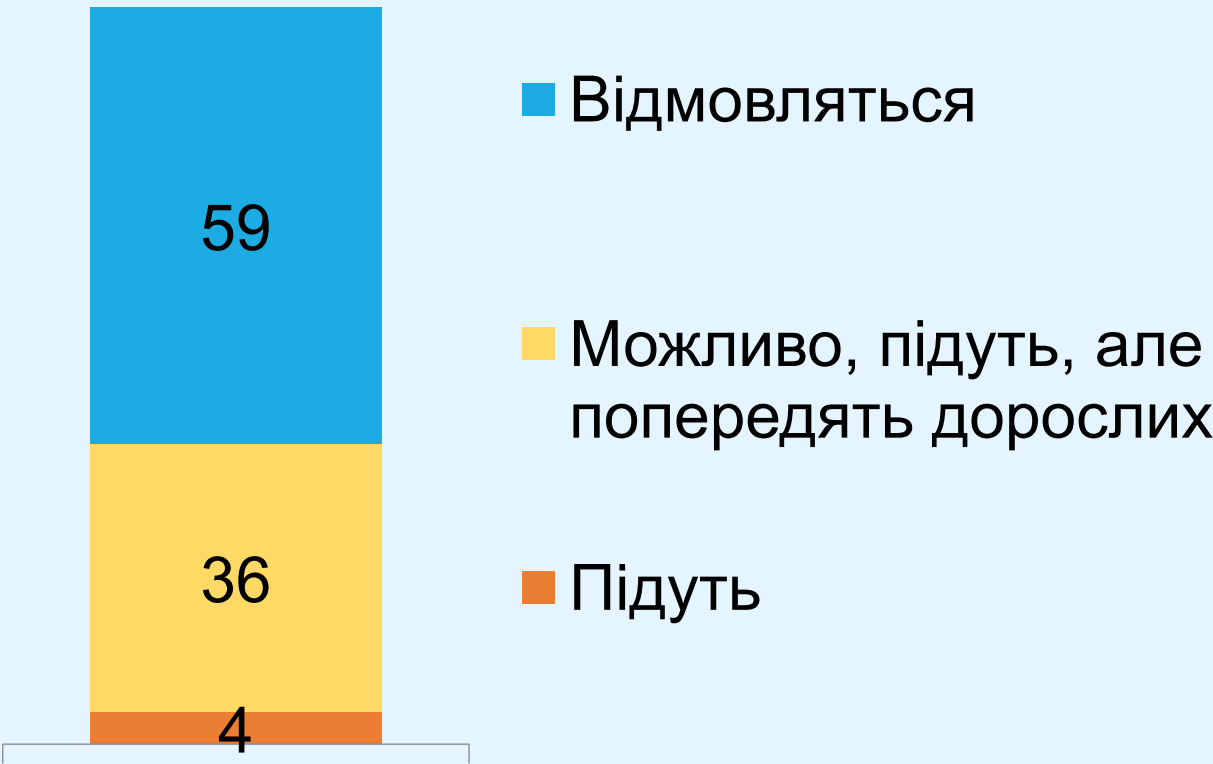

Тип населеного пункту

Похід по гриби в ліс

Хтось із вас пропонує піти збирати гриби в ліс. Твої друзі:

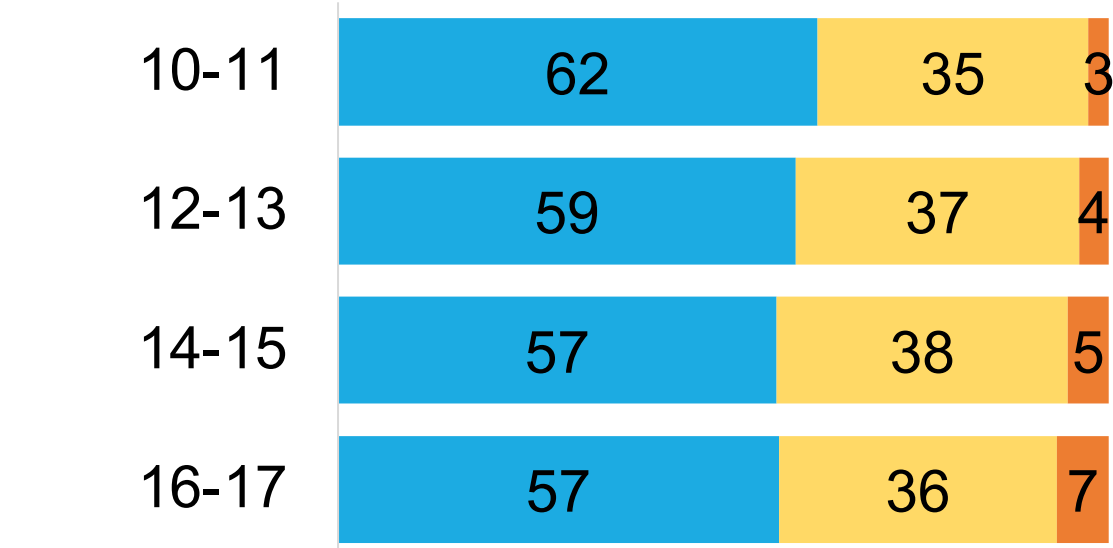
Прогулянка в лісі

У школі канікули, а надворі чудова погода. Хтось із вас пропонує піти в ліс погуляти. Твої друзі:

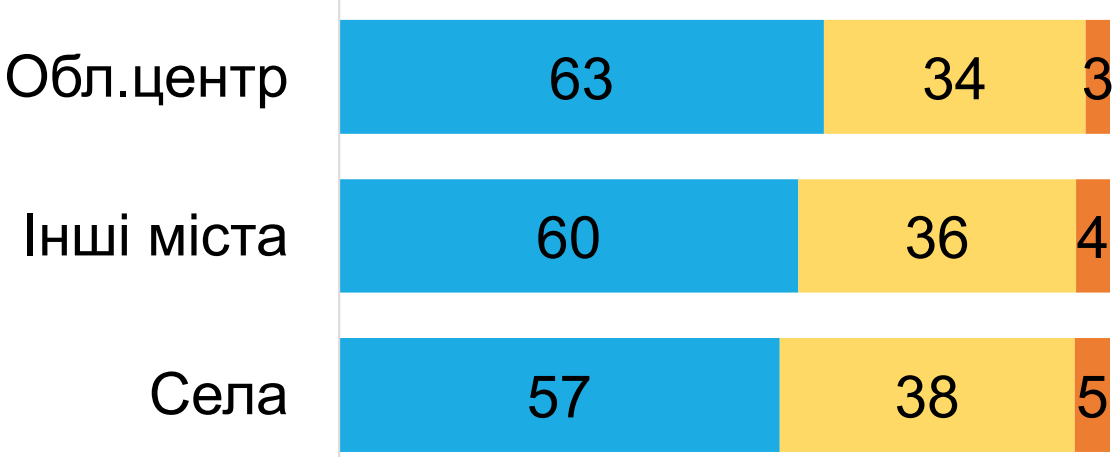
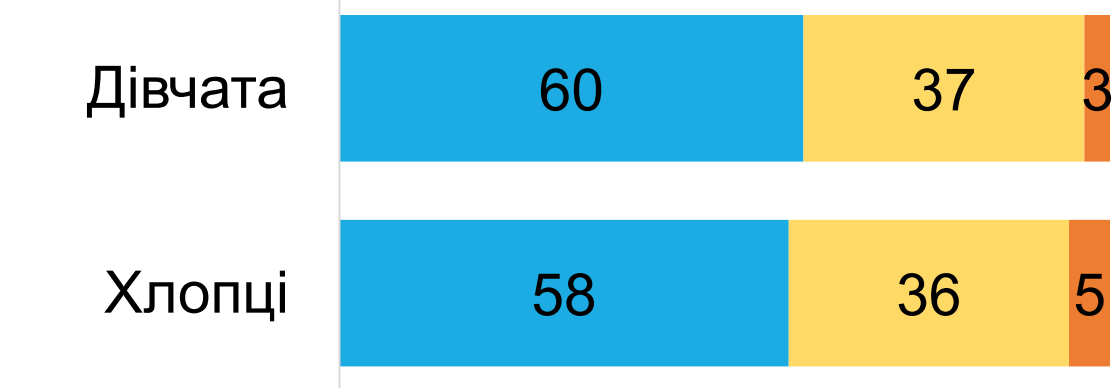

Похід по гриби в ліс

Вік

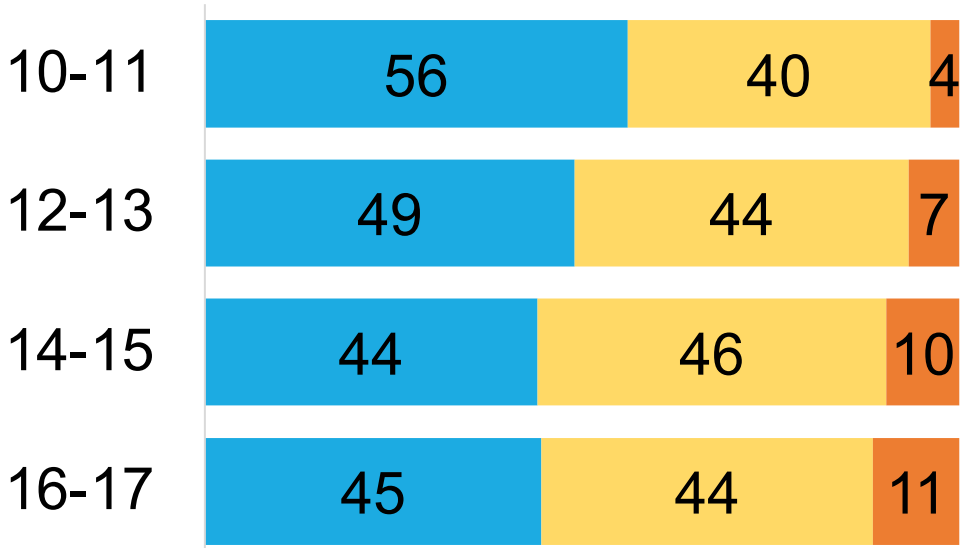

Стать

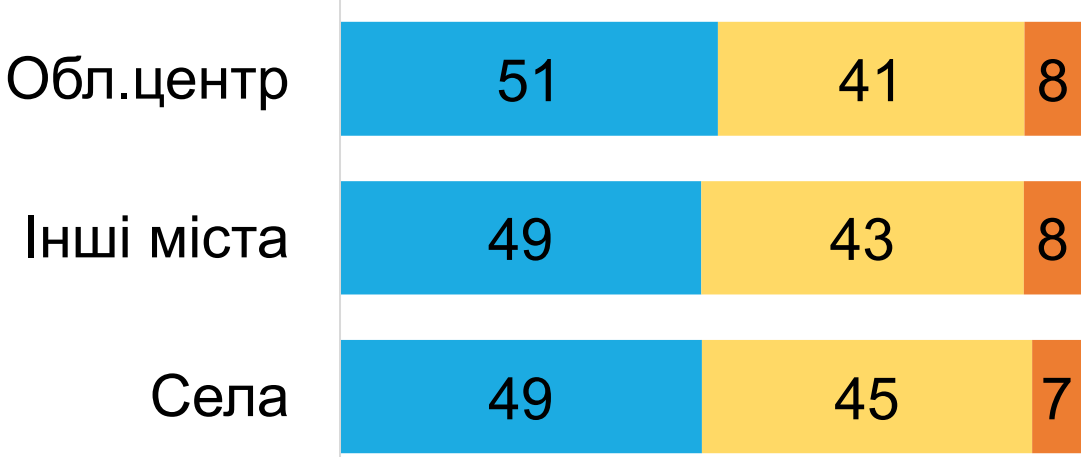
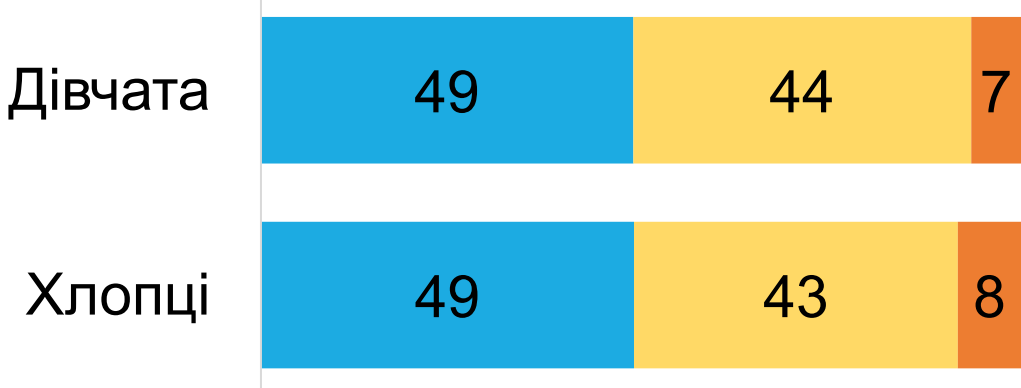

Прогулянка в лісі

Вік

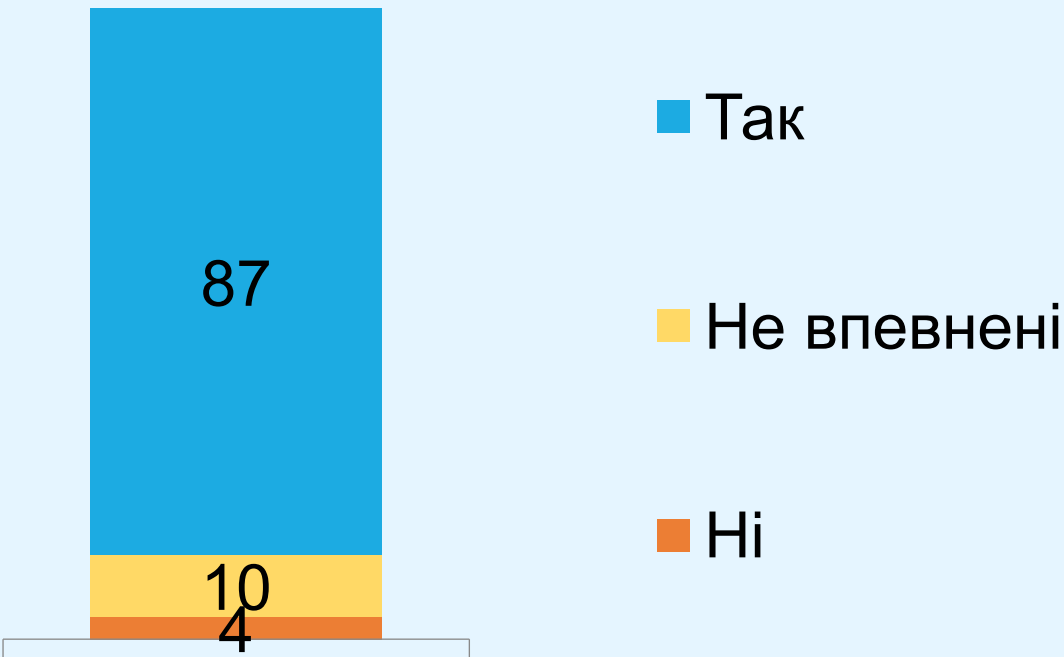
Стать

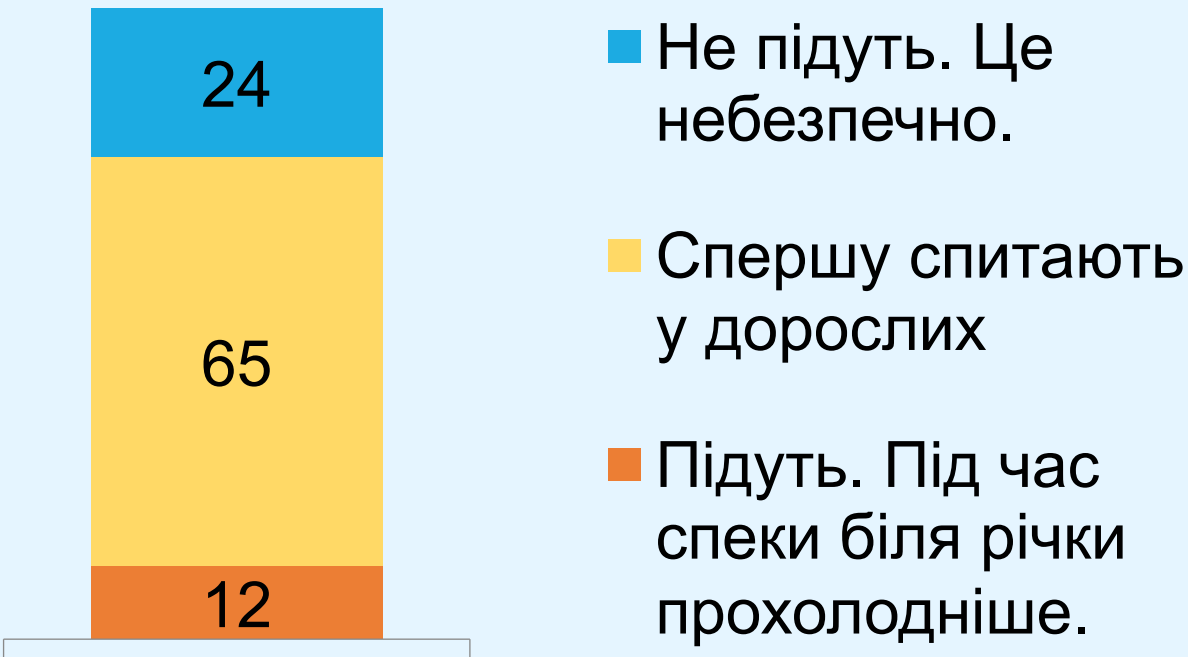
«забруднені» райони

ДІТИ

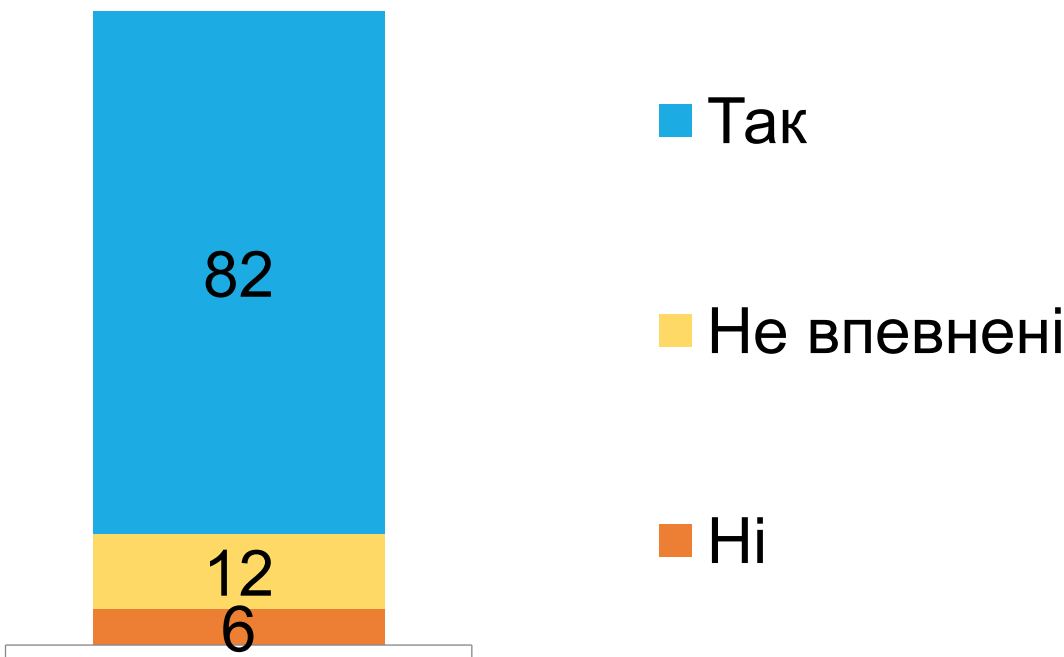
Чи можуть бути в цих місцях міни чи нерозірвані снаряди:
ОЗЕРО, РІЧКА, СТАВОК, ПЛЯЖ, БЕРЕГ

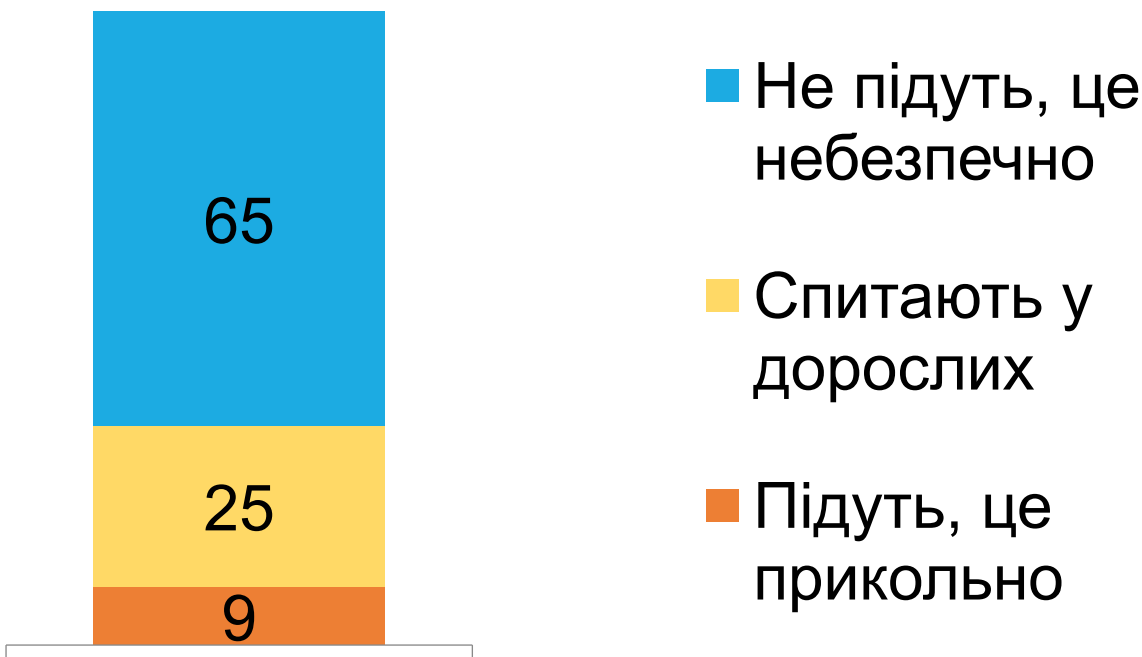
Літо, на вулиці дуже спекотно. Друзі пропонують вашій дитині піти на ПЛЯЖ (РІЧКУ). Ваші дії:

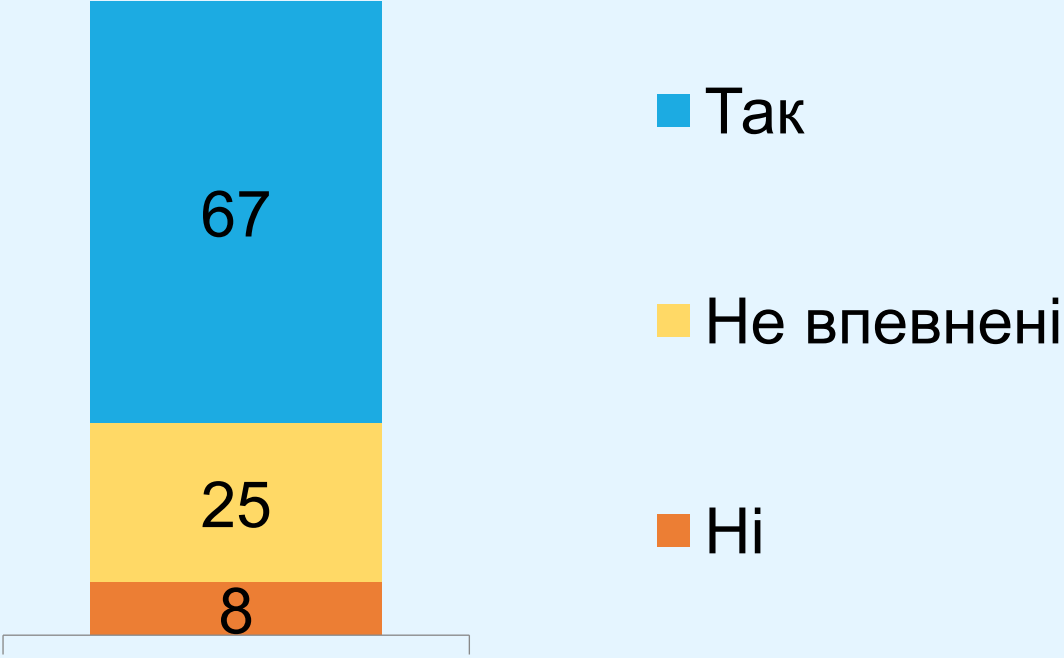
Чи можуть бути в цих місцях міни чи нерозірвані снаряди:
МОСТИ, ЗАЛІЗНИЧНІ КОЛІЇ

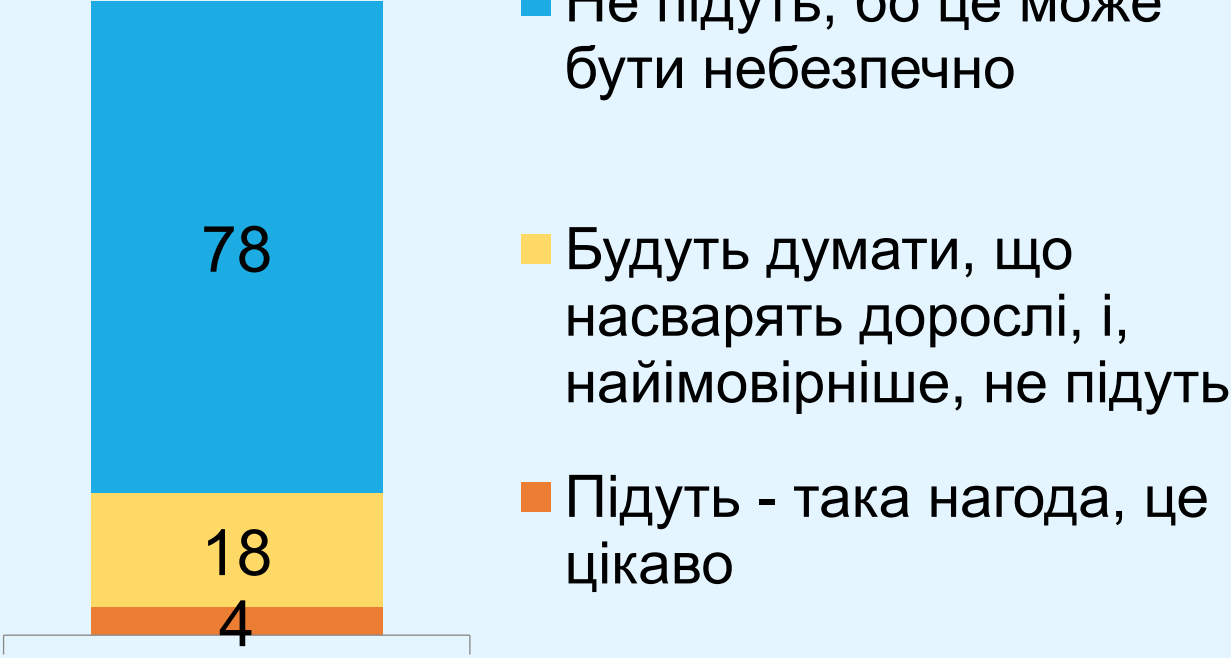
Хтось із вас пропонує піти на ЗАЛІЗНИЦЮ, погуляти там, подивитися на потяги.
Твої друзі:

Чи можуть бути в цих місцях міни чи нерозірвані снаряди:
ЕЛЕКТРОСТАНЦІЇ, КОТЕЛЬНІ

Хтось із вашої компанії каже, що знає, як пролізти на територію КОТЕЛЬНІ. Більшість твоїх друзів:

#8

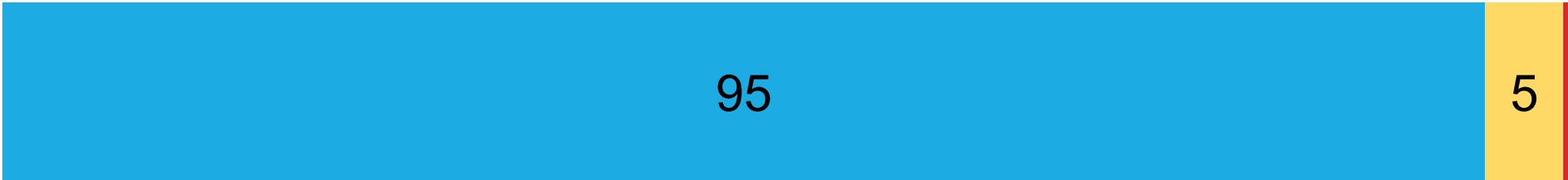
Стосунки батьків та дітей

Лише **половина** дітей із високим ризиком небезпечної поведінки повідомить про свої плани дорослим

ДОРОСЛІ

Чи повідомляє вам ваша дитина, куди вона йде гуляти?

■ Так, завжди ■ Залежить від ситуації ■ Ні

ДІТИ

Більшість моїх друзів повідомляють дорослим, куди вони йдуть гуляти

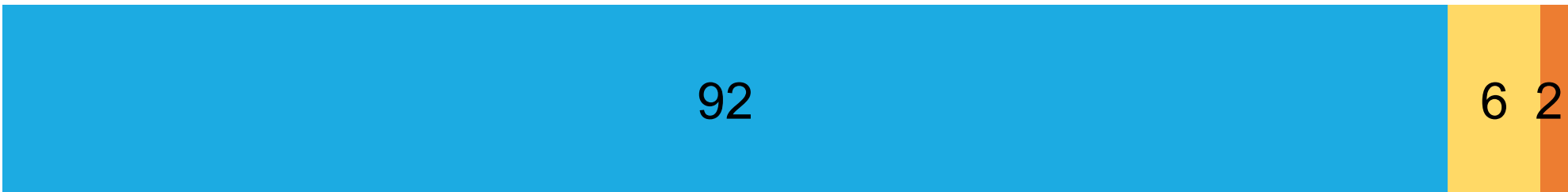
■ Так ■ Не впевнені ■ Ні

ДІТИ

Якщо щось трапиться, кому ти повідомиш?

■ Дорослим (близьким, вчителям)
■ Спочатку друзям, потім дорослим
■ Нікому, я можу сам(а) впоратися

- Попри те, що абсолютна більшість батьків (95%) вважає, що їхня дитина завжди повідомляє, куди вона йде гуляти, можемо припустити, що так реально чинять щонайбільше 78% дітей.
 - Серед дітей із високим ризиком небезпечної поведінки лише половина розповість дорослим про свої плани.
- 92% дітей кажуть, що якщо щось трапляється, вони повідомляють про це дорослих. Але лише 75% дітей із високим ризиком небезпечної поведінки роблять це.
 - Що старші діти, то більше вони прагнуть самостійності і, відповідно, рідше повідомлятимуть про свої дії дорослим. Це майже однаково стосується як хлопців, так і дівчат.

Більшість моїх друзів повідомляють дорослим, куди вони йдуть гуляти:

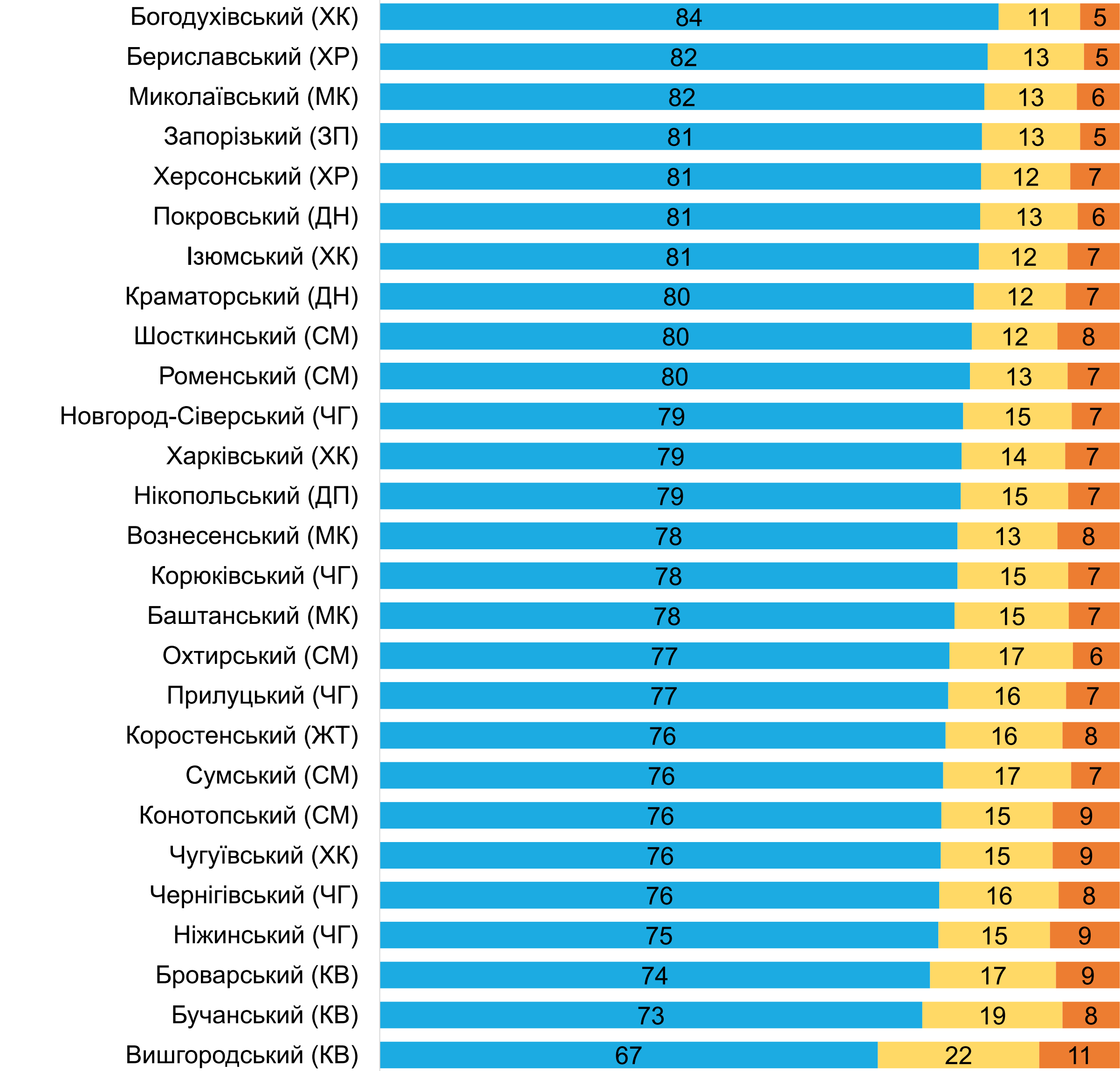
усі території

ДІТИ

Території проживання

Райони проживання, «забруднені»

■ Так ■ Не впевнені ■ Ні

Якщо щось трапиться, кому ти повідомиш?

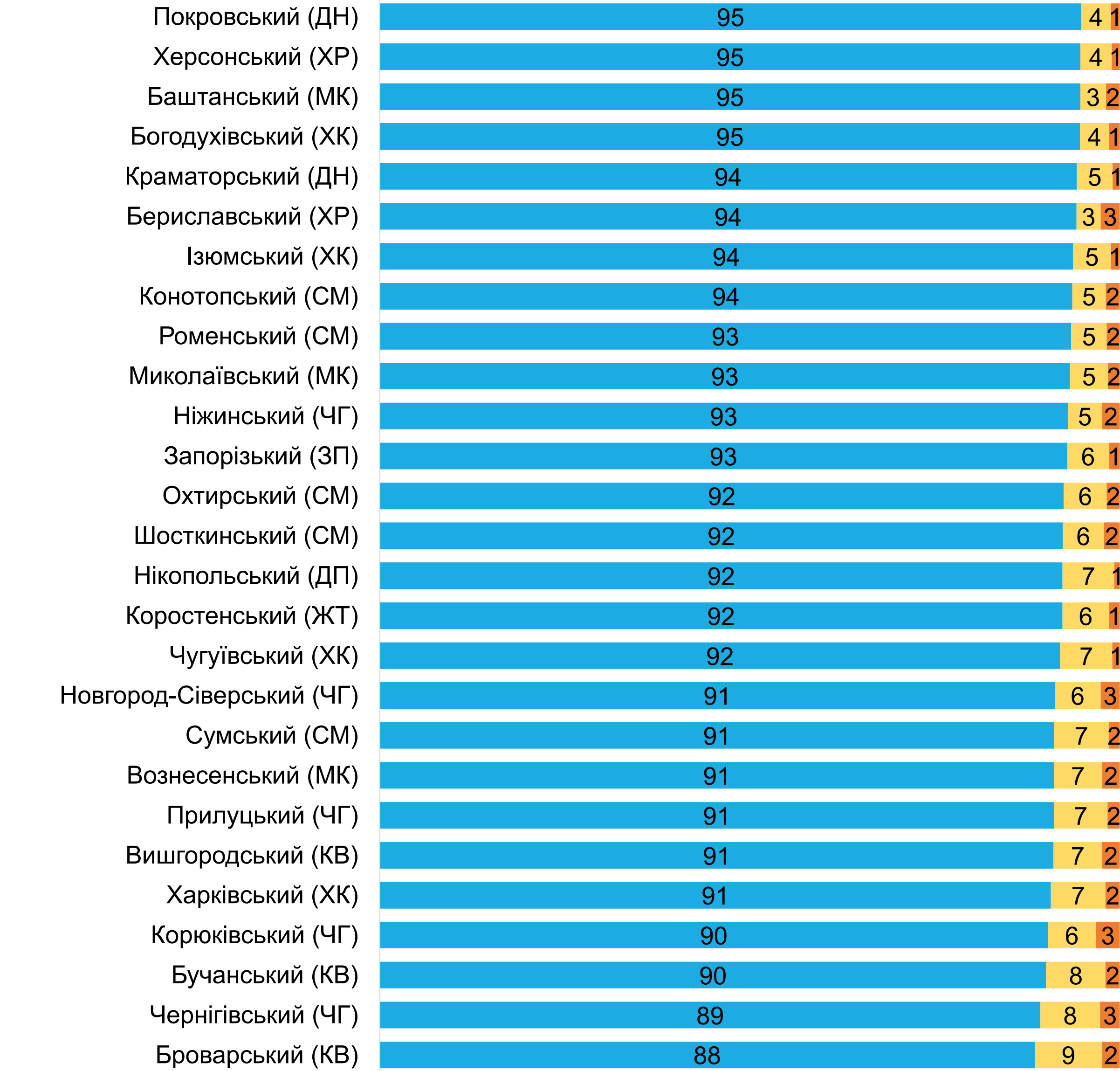
усі території

ДІТИ

Території проживання

Райони проживання, «забруднені»

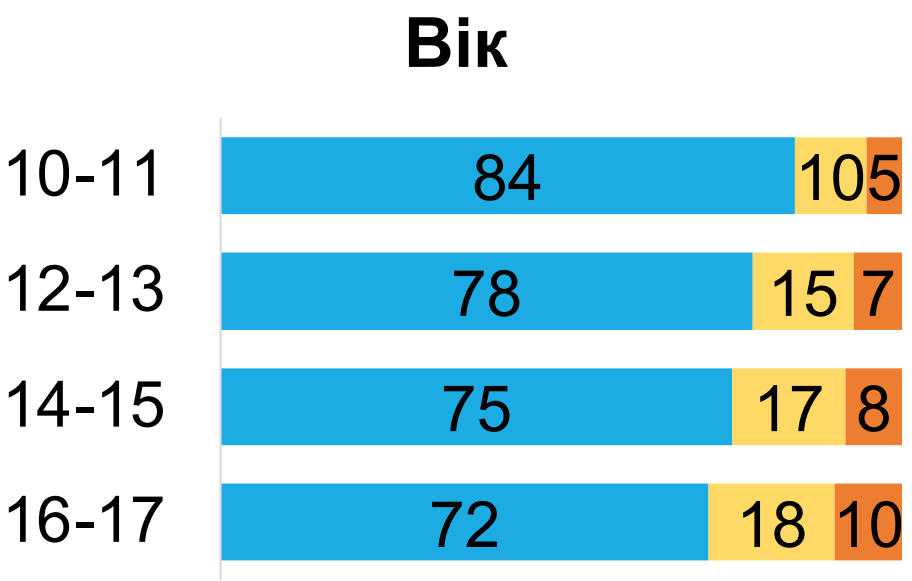
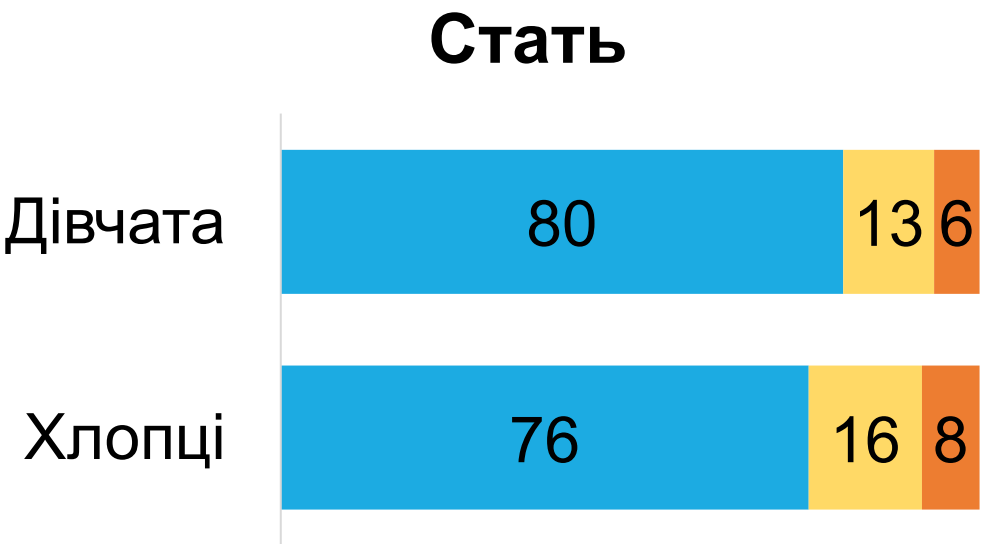
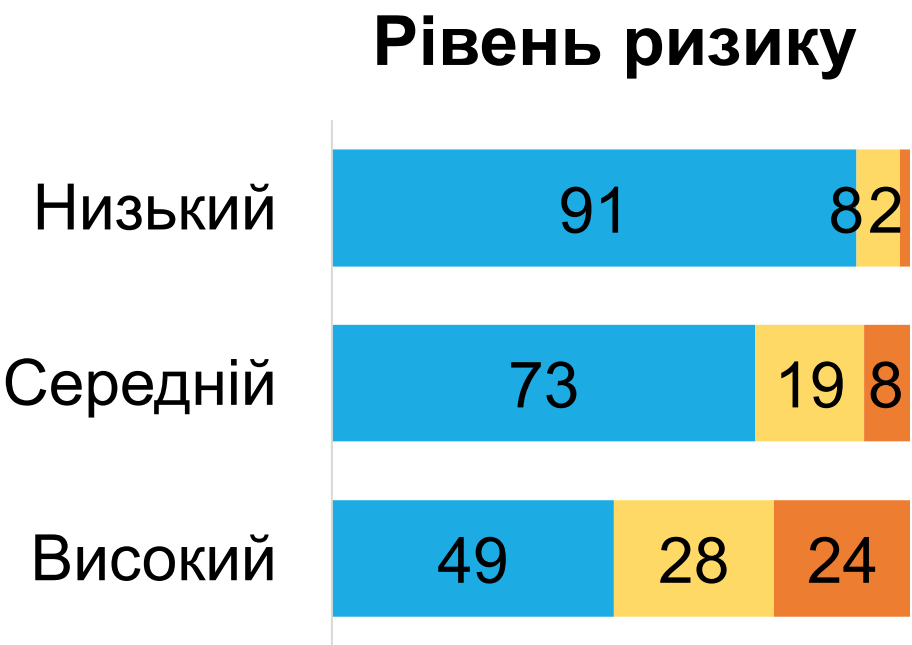
- Дорослим (близьким, вчителям)
- Спочатку друзям, потім дорослим
- Нікому, я можу сам(а) впоратися

Більшість моїх друзів повідомляють дорослим, куди вони йдуть гуляти:

«забруднені» райони

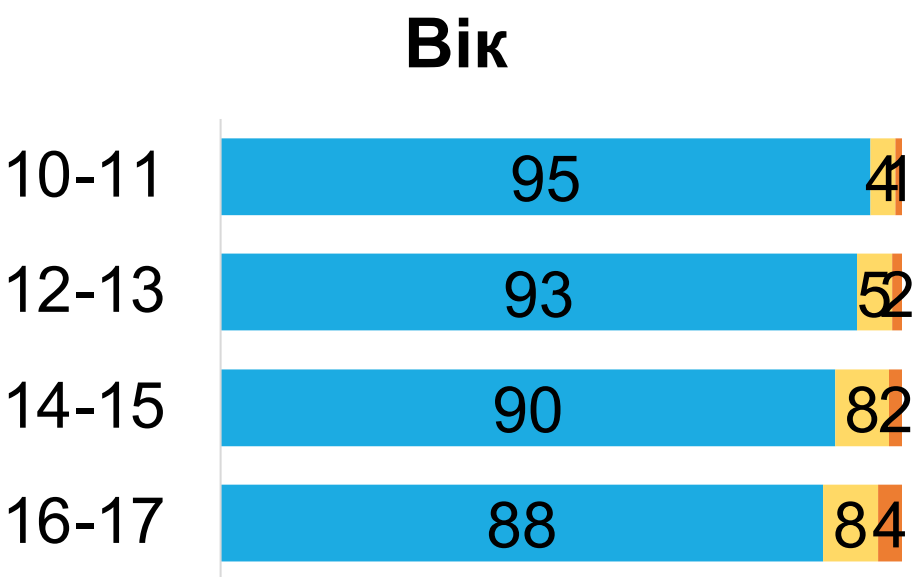
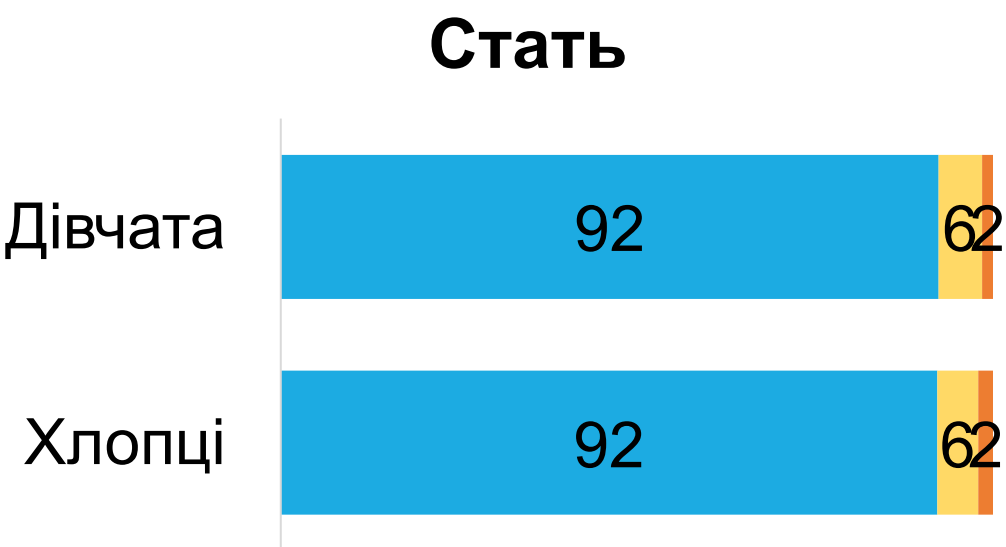
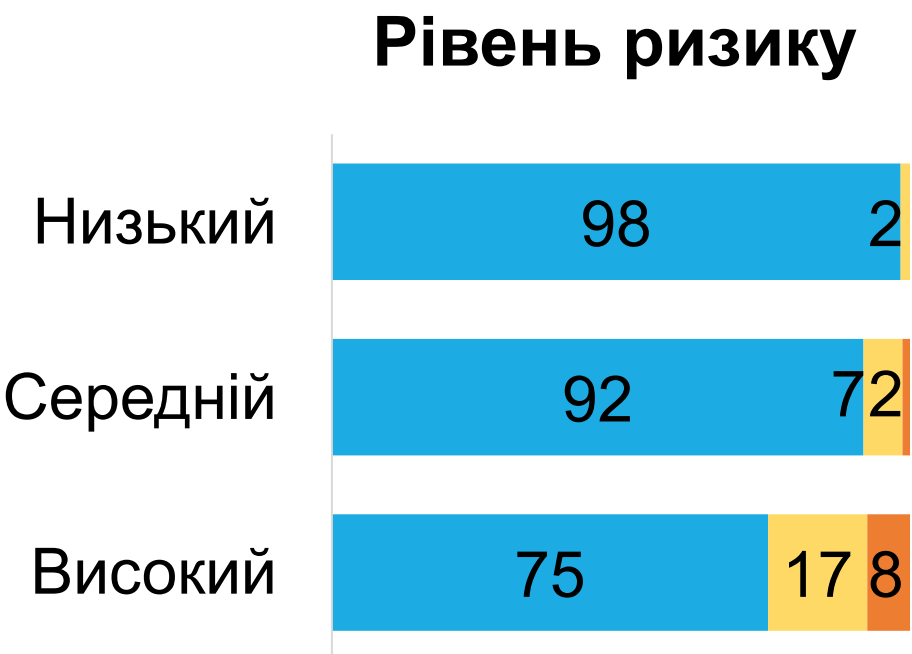
ДІТИ

■ Так ■ Не впевнені ■ Ні

Якщо щось трапиться, кому ти повідомиш?

■ Дорослим (близьким, вчителям)
■ Спочатку друзям, потім дорослим
■ Нікому, я можу сам(а) впоратися

Поінформованість батьків про мінну небезпеку

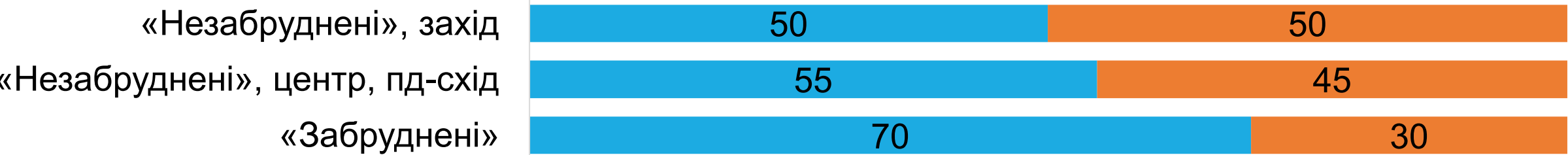
70% батьків натрапляли на інформацію про правила мінної безпеки за останні три місяці, лише 10% оцінили свій рівень знань з мінної безпеки як високий. 44% зацікавлені, щоб співробітник ДСНС розповів їхній родині про мінну безпеку

Чи натрапляли ви на інформацію про правила мінної безпеки за останні три місяці?

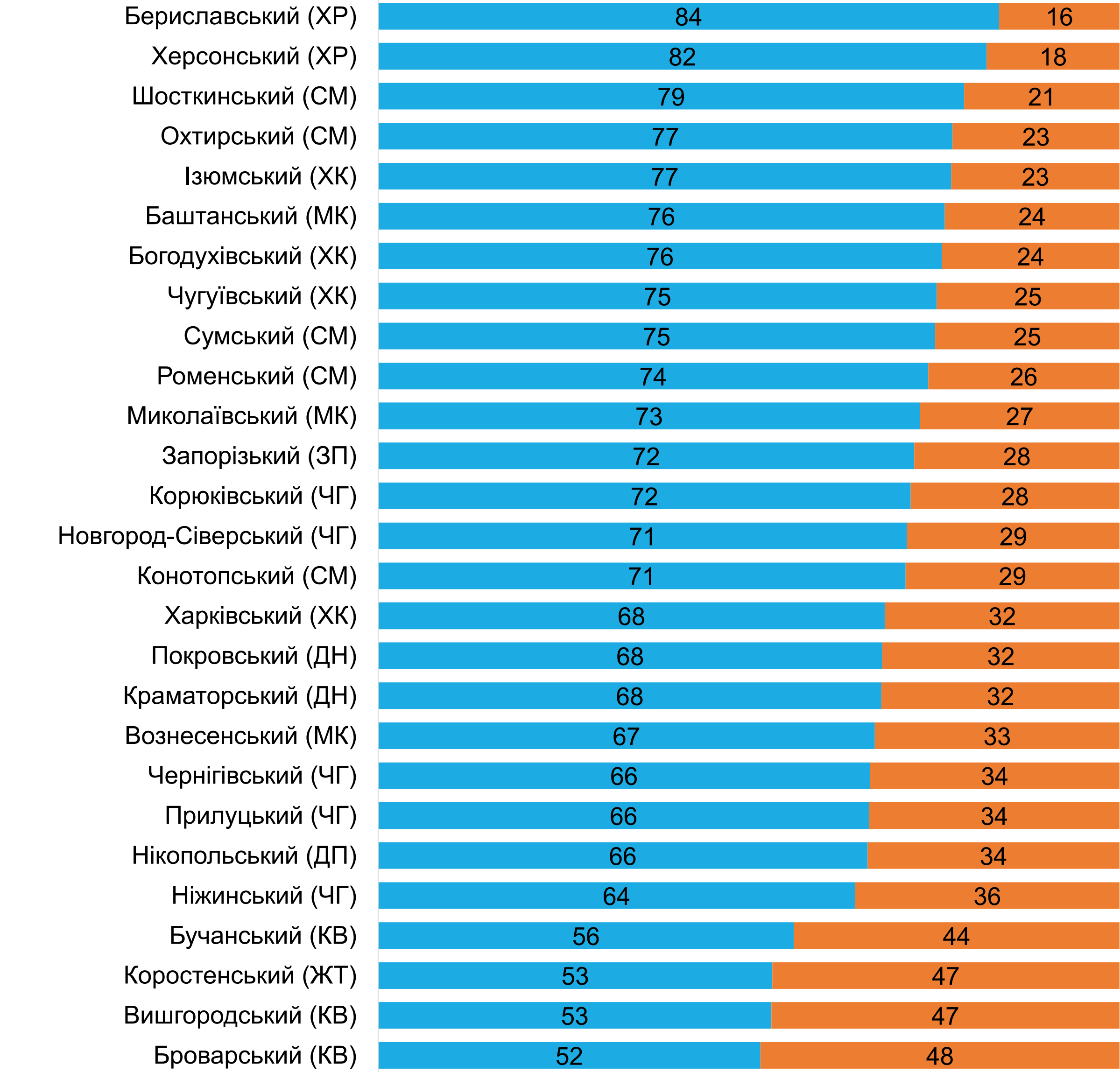
усі території

ДОРОСЛІ

Території проживання

Райони проживання, «забруднені»

■ Так

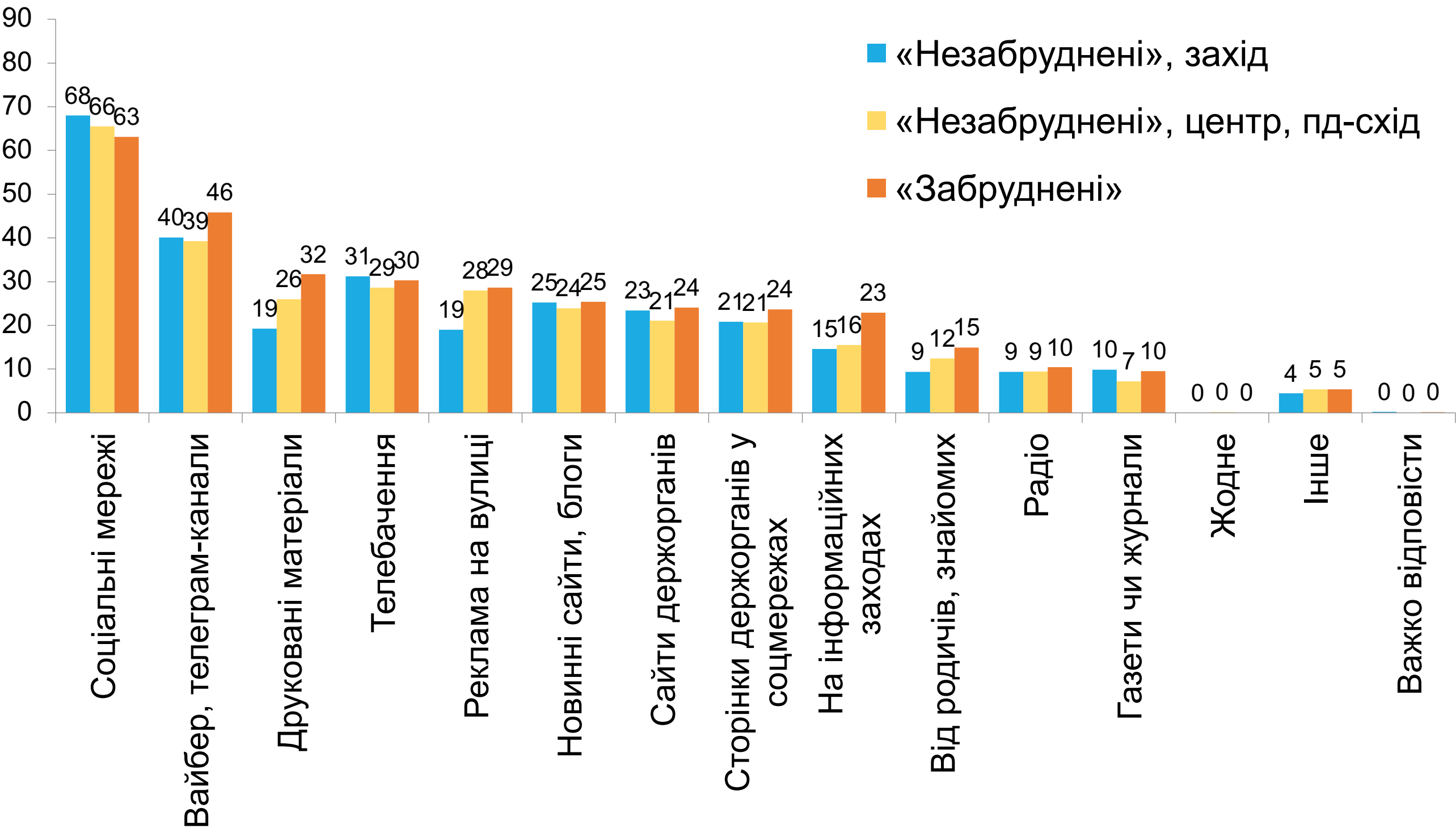
■ Ні

Де саме ви бачили або чули таку інформацію? Території проживання

усі території

ДОРОСЛІ

Серед тих, хто натрапляв на інформацію про мінну небезпеку

- 70% батьків у «забруднених» районах і лише половина в «незабруднених» натрапляли на інформацію про правила мінної безпеки за останні три місяці. Найрідше на таку інформацію натрапляли батьки з Київської і Житомирської областей, а найчастіше – з Херсонської області.
- Жінки, особливо молодші, частіше натрапляють на таку інформацію. Найпопулярніші канали отримання такої інформації серед дорослих – це соцмережі (63%), телеграм- і вайбер-канали (46%), друковані матеріали (32%), телебачення (30%), реклама на вулицях (29%), сайти держорганів (25%), інші сайти (25%), інформаційні заходи (25%).
- Такі джерела, як друковані матеріали, реклама на вулицях та інформаційні заходи, значно популярніші саме в «забруднених» районах. Тоді як у «незабруднених» це соцмережі, що може свідчити про те, що йдеться швидше за все про новини.
- Якщо жінки частіше звертають увагу на інформацію із соцмереж, телеграм- і вайбер-каналів, то чоловіки – на рекламу на вулицях, можливо, тому що частіше пересуваються автівками.
- Друковані матеріали, телебачення, інформаційні заходи більш популярні серед старших респондентів; соцмережі, сайти, у тому числі держорганів, – серед молодших.

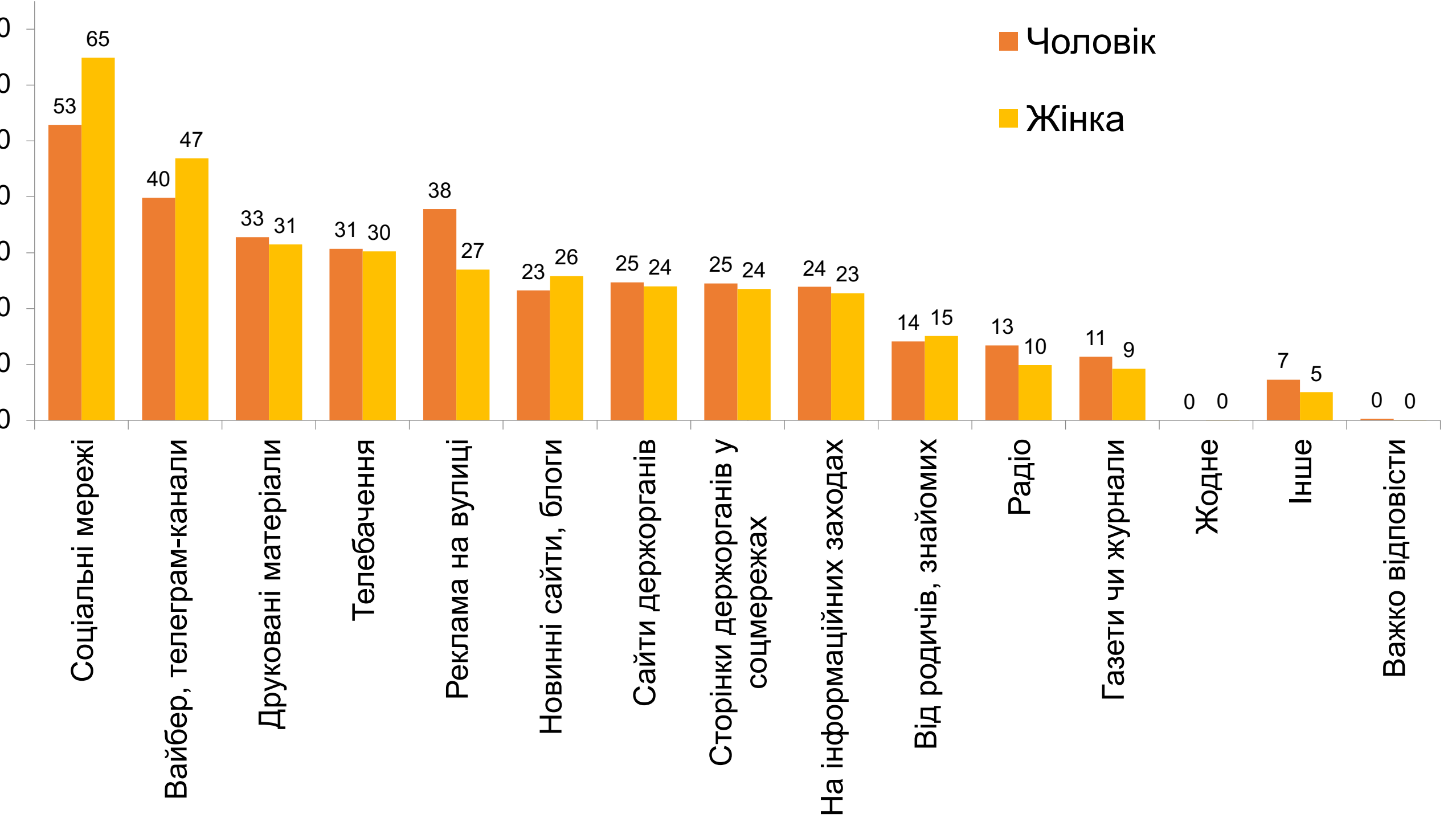
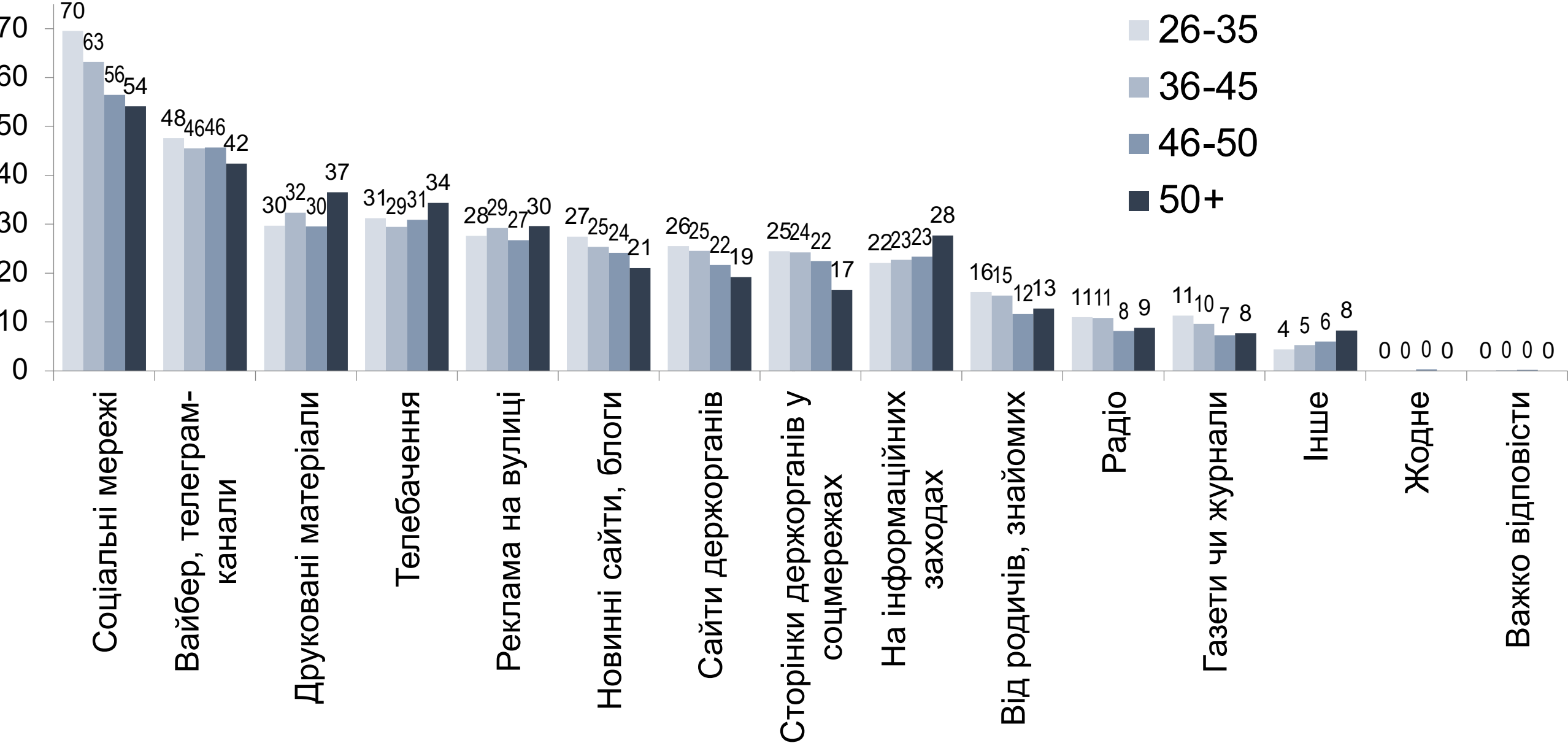
Де саме ви бачили або чули таку інформацію?

Вік дорослих, стать

«забруднені» райони

ДОРΟΣЛІ

Серед тих, хто натрапляв на інформацію про мінну небезпеку

Як ви оцінюєте свій рівень знань з мінної безпеки?

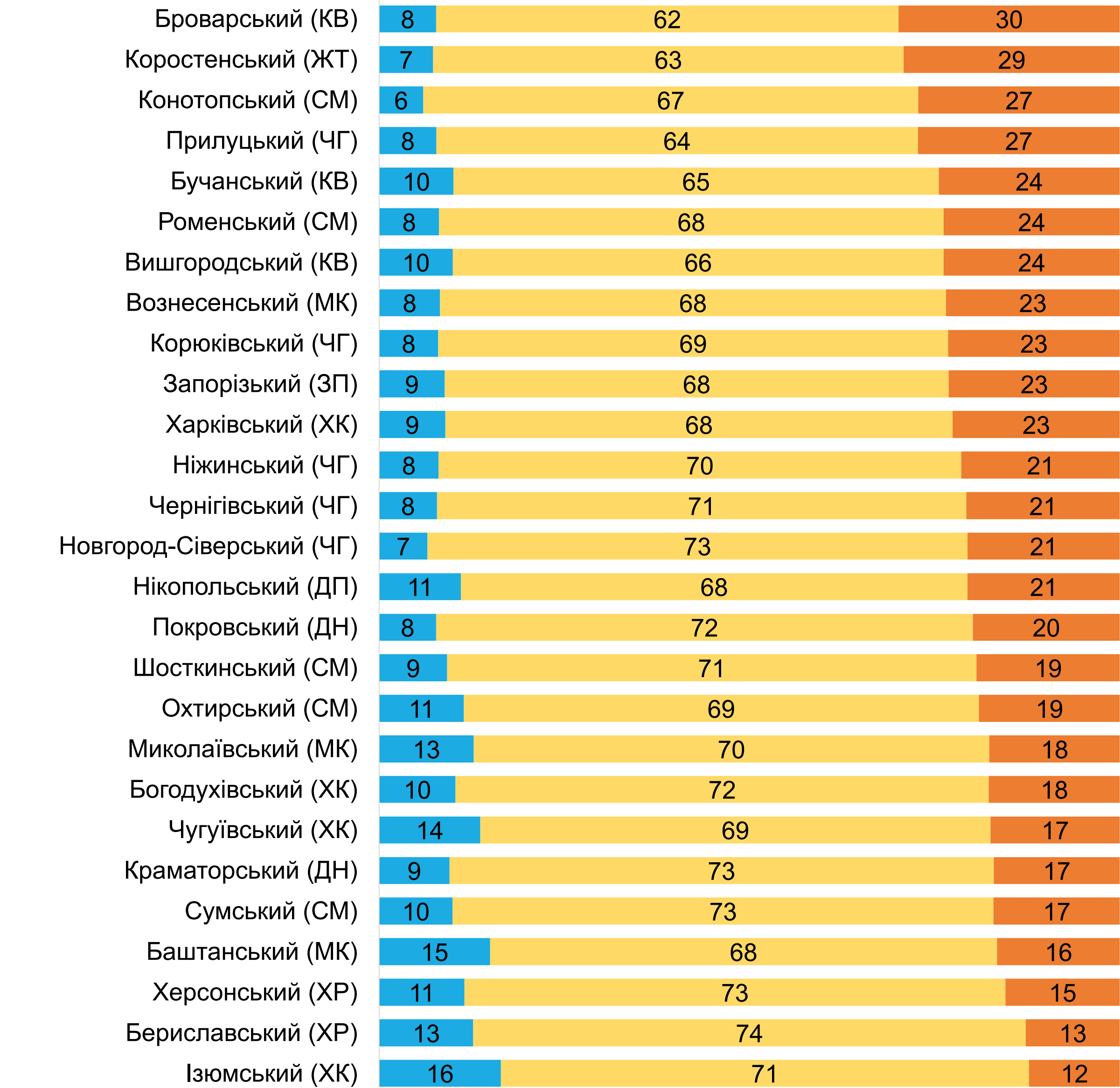
усі території

ДОРОСЛІ

Території проживання

Райони проживання, «забруднені»

Хороший Середній Поганий

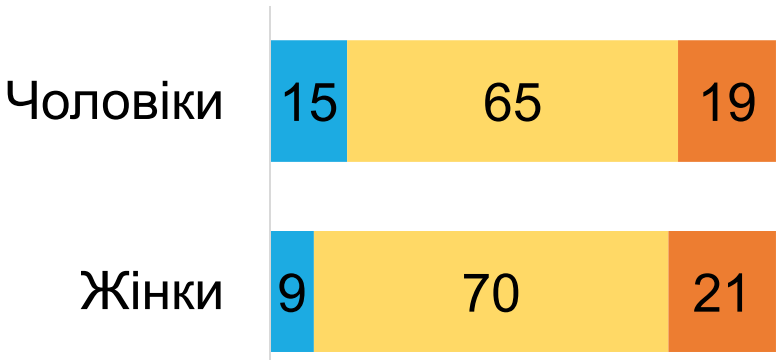
Як ви оцінюєте свій рівень знань з мінної безпеки?

«забруднені» райони

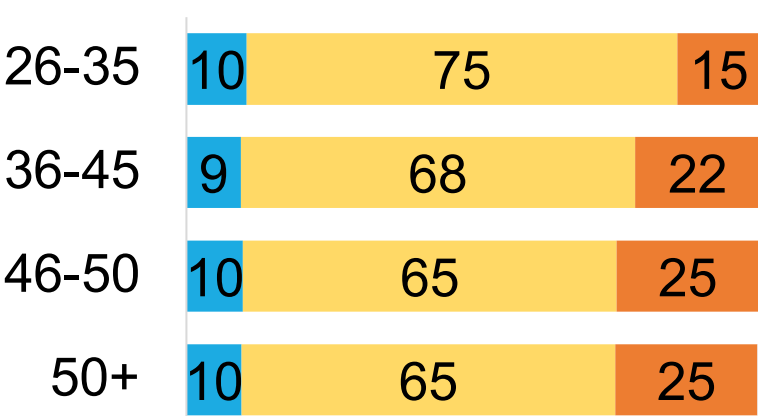
ДОРΟΣЛІ

■ Хороший ■ Середній ■ Поганий

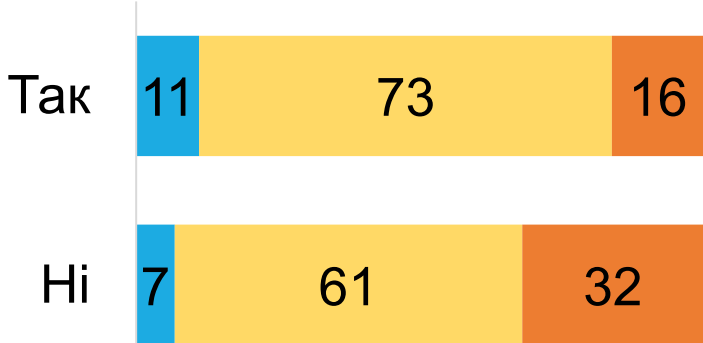
Стать

Вік дорослих

Натрапляли на інформацію щодо мінної безпеки за останні 3 місяці

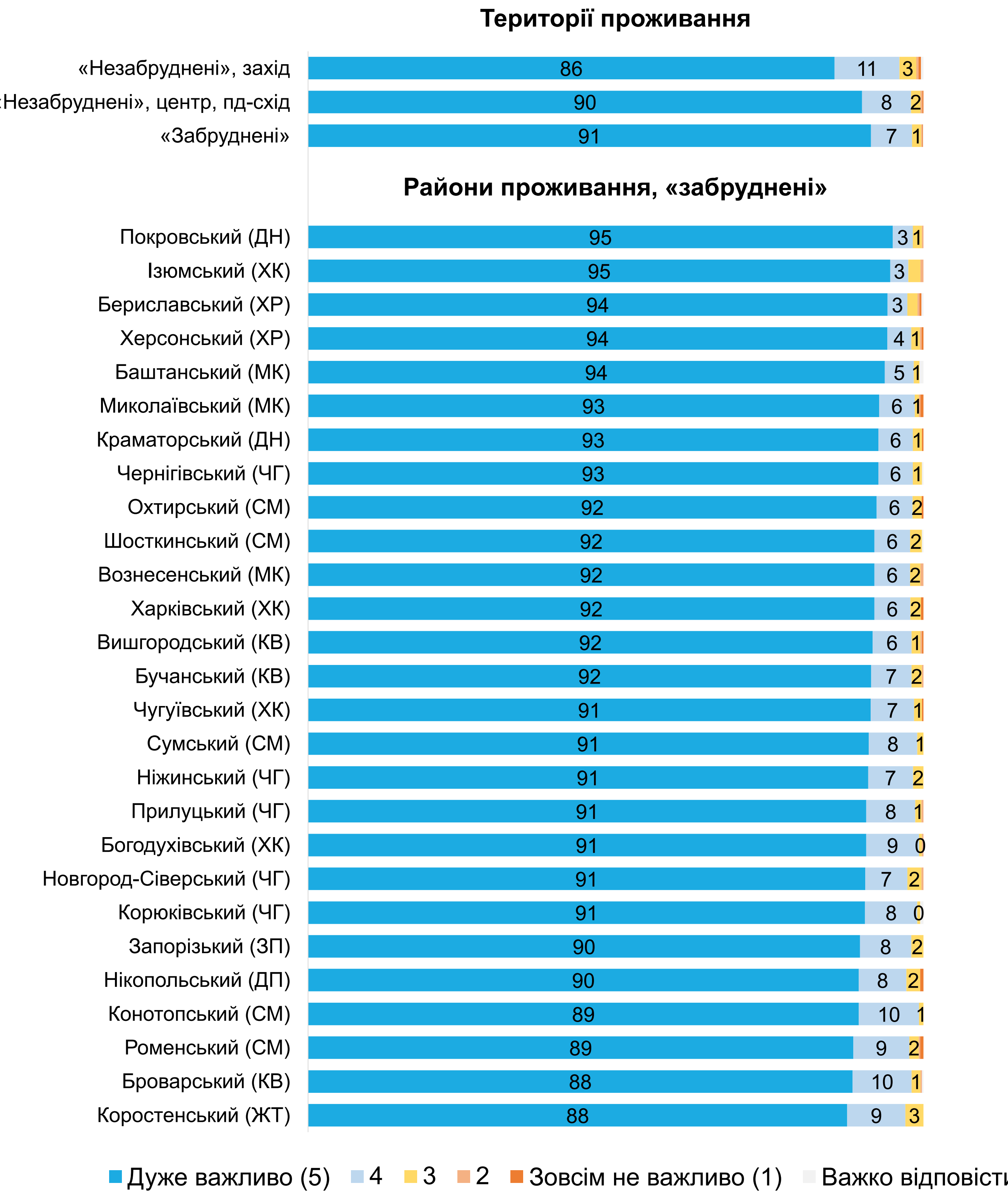

- Лише 10% опитаних батьків із «забруднених» районів (9% жінок і 15% чоловіків) оцінили свій рівень знань з мінної безпеки як хороший, дві третіх оцінили як середній і майже 20% – як поганий. Молодші батьки оцінили власні знання краще.
- Батьки з «незабруднених» районів оцінили власні знання ще гірше. Порівняно краще оцінили свої знання батьки з Херсонської, Донецької і частково Харківської областей.
- Важливо, що дорослі, які протягом останніх трьох місяців потрапляли на інформацію про мінну безпеку, оцінили свої знання краще.
- 97% батьків вважають важливим навчання дітей мінної безпеки.
- Знаково, що батьки визнають важливість своєї участі в навчанні дітей мінної безпеки. 50% батьків із «забруднених» районів вважають, що насамперед мають навчати дітей самі батьки, 33% – рятувальники ДСНС, 13% – учителі в школі.
- 44% батьків цікаво, щоб співробітник ДСНС або спеціаліст з розмінування розповів їхній родині про мінну безпеку. Особливо зацікавились батьки, які мають кілька дітей і оцінили власні знання з мінної безпеки нижче, частіше це батьки із сіл.

На вашу думку, наскільки важливим є навчання дітей мінної безпеки?

усі території

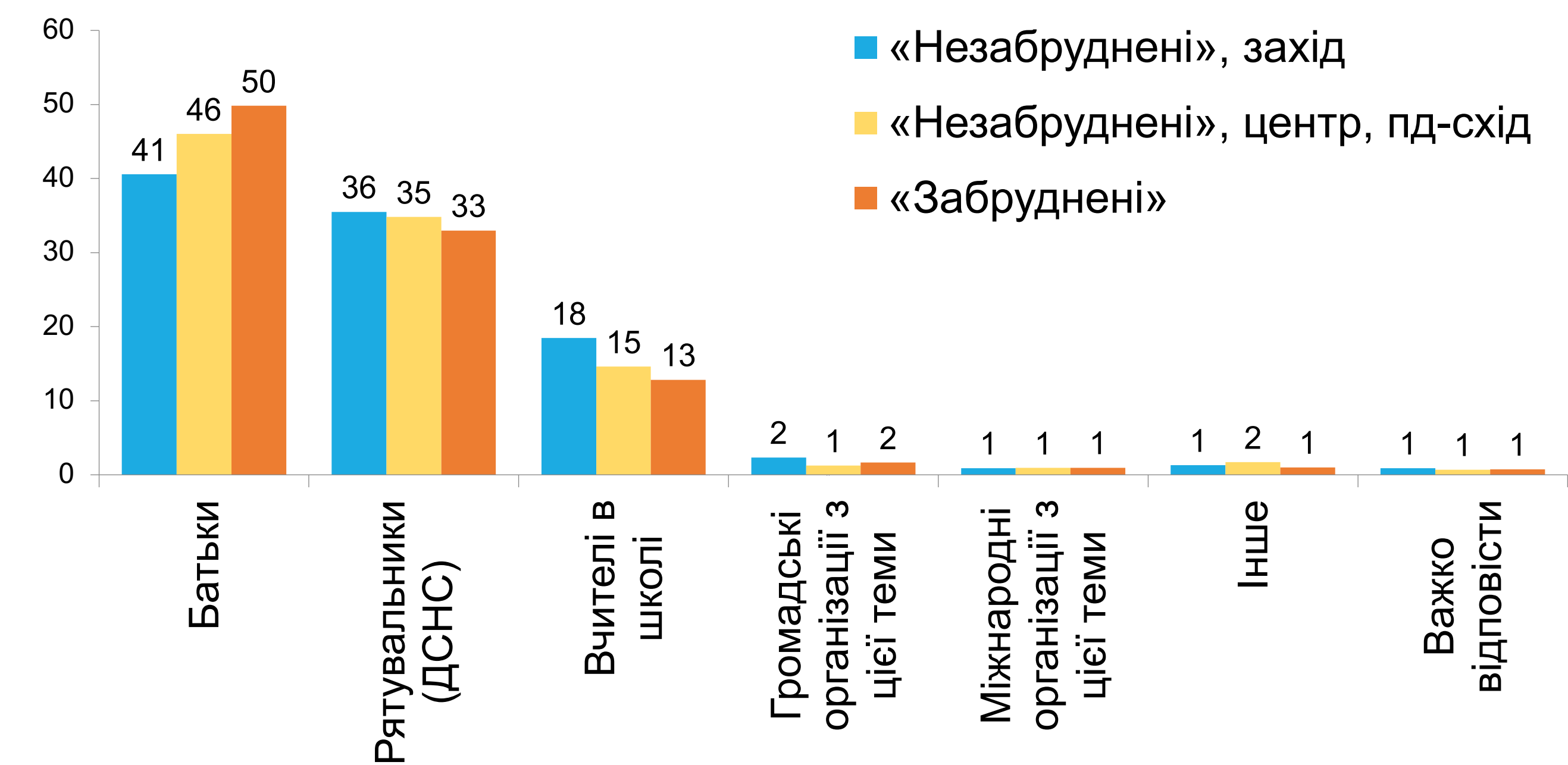
ДОРОСЛІ

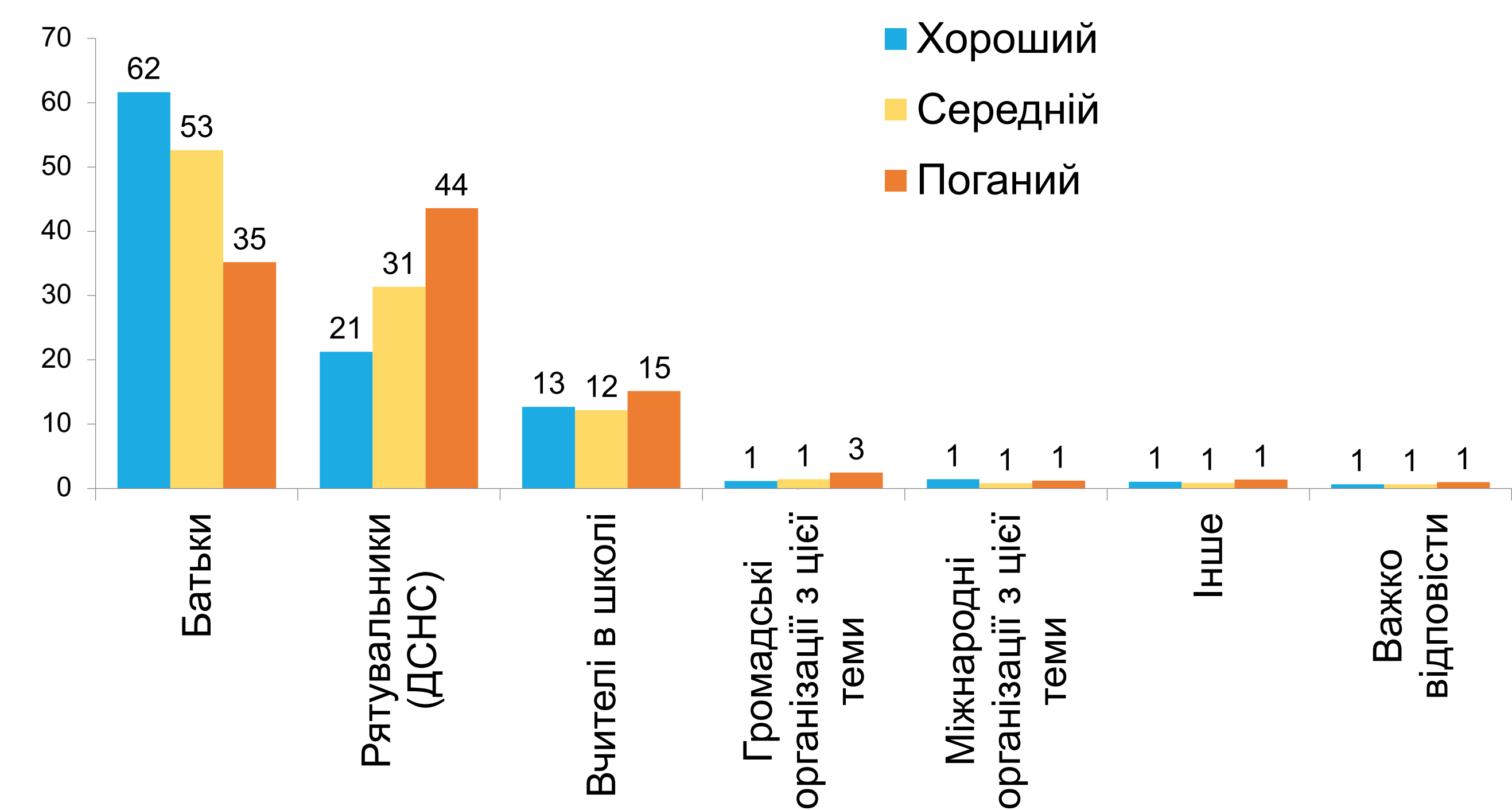
На вашу думку, хто насамперед має навчати дітей мінної безпеки? Території проживання

«забруднені» райони

ДОРОСЛІ

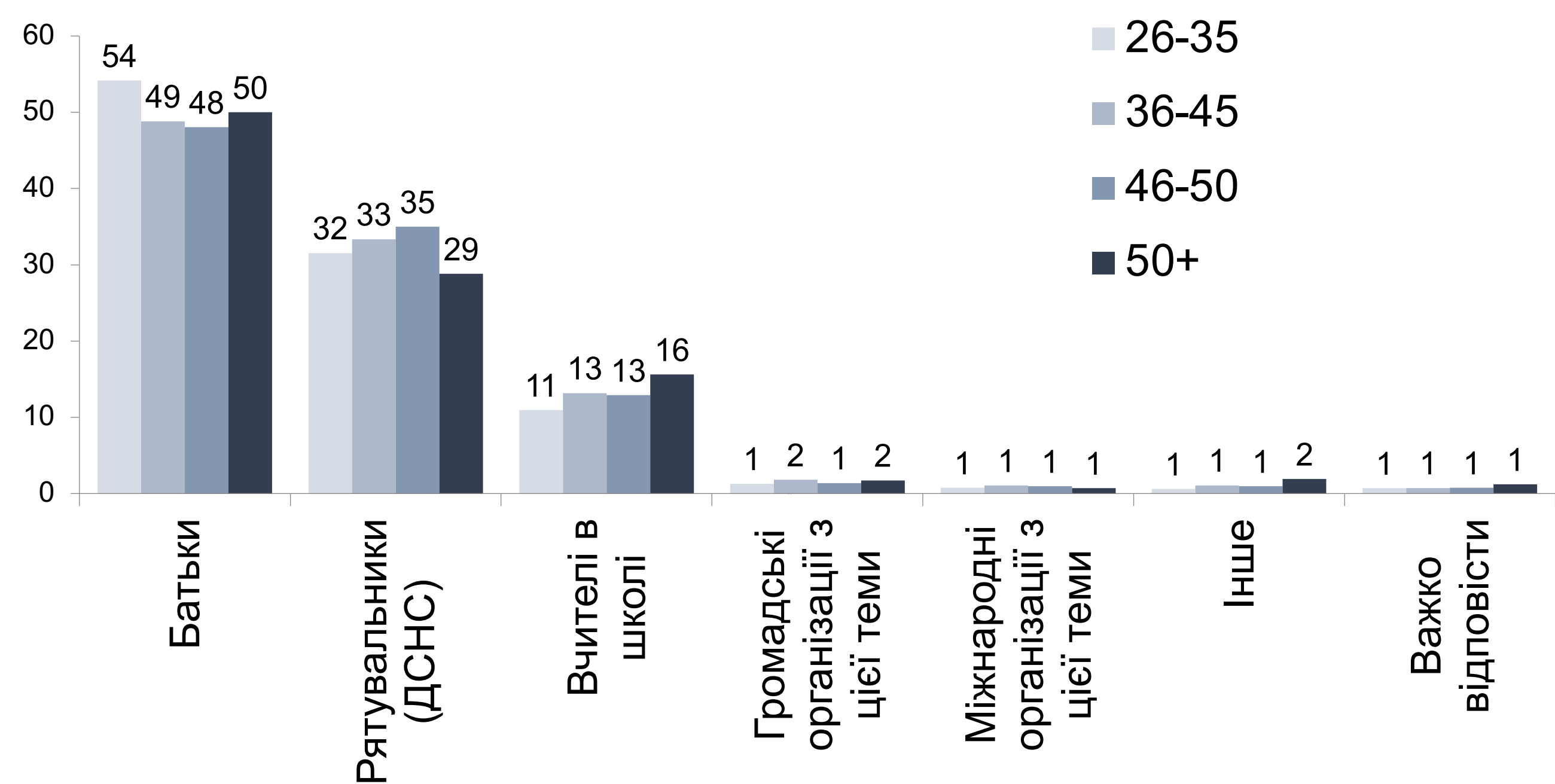
На вашу думку, хто насамперед має навчати дітей мінної безпеки? Самооцінка рівня знань батьків

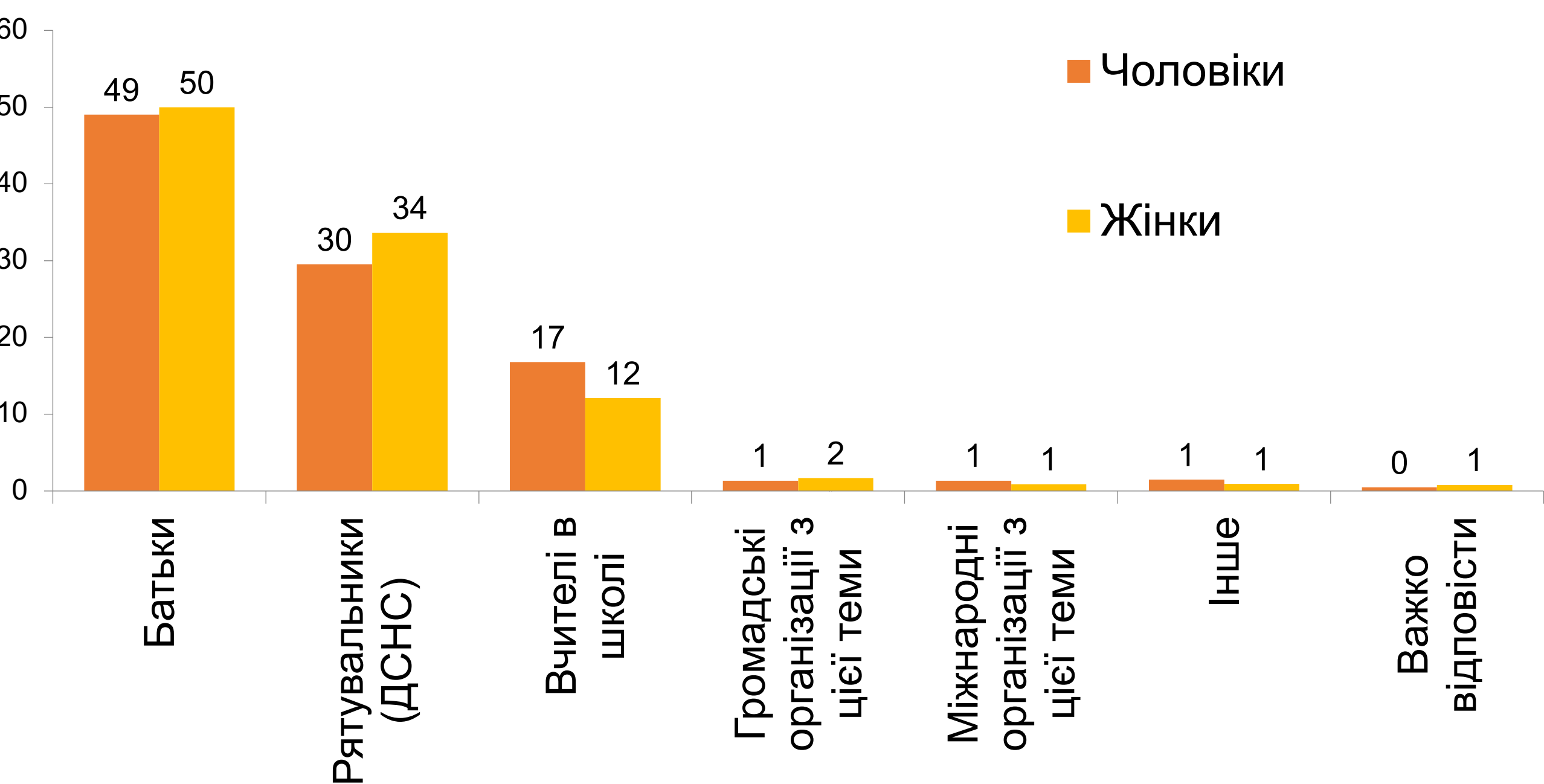
На вашу думку, хто насамперед має навчати дітей мінної безпеки? Вік

«забруднені» райони

ДОРОСЛІ

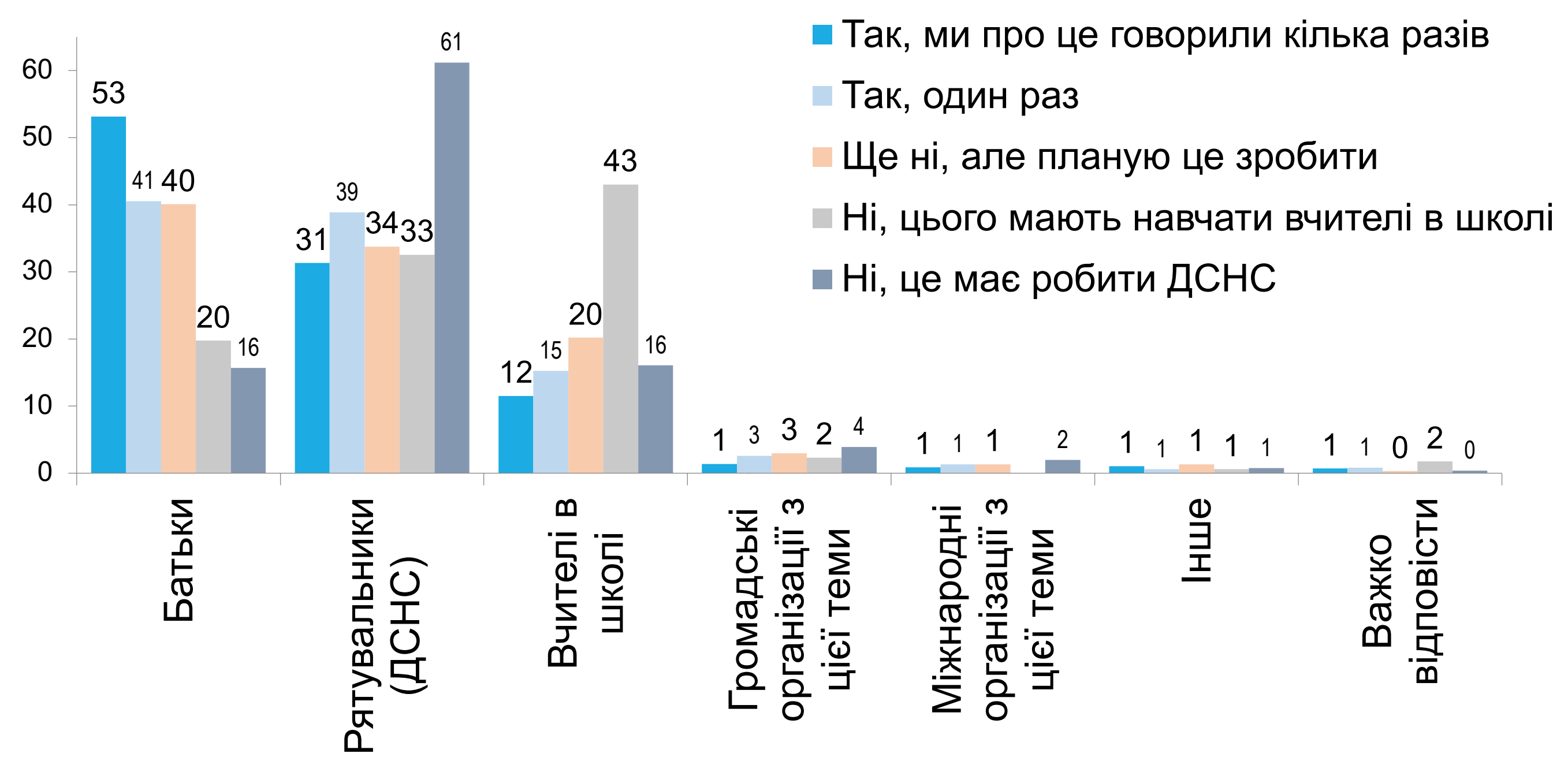
На вашу думку, хто насамперед має навчати дітей мінної безпеки? Стать

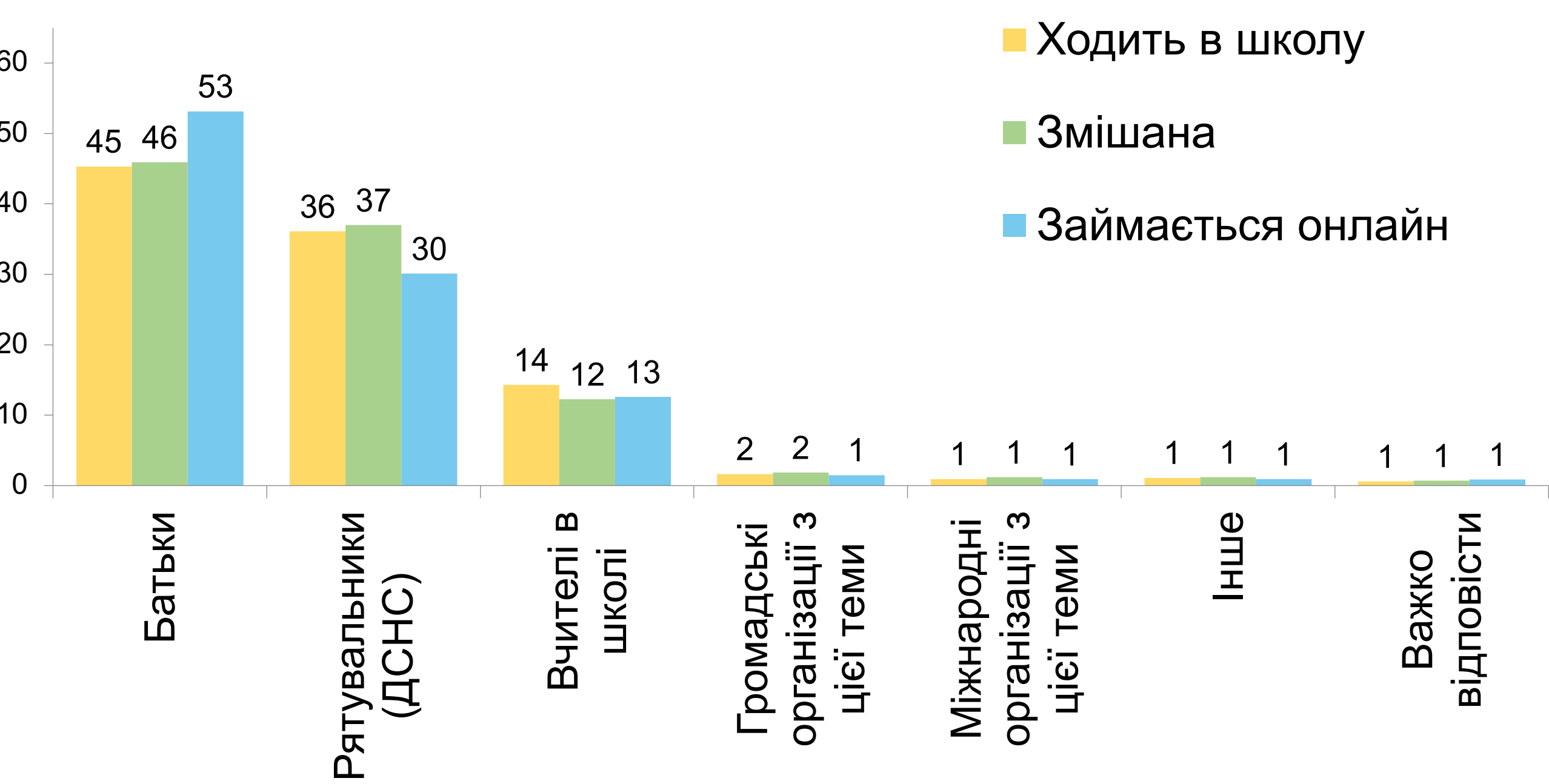
На вашу думку, хто насамперед має навчати дітей мінної безпеки? Розмова з дитиною про мінну небезпеку

«забруднені» райони

ДОРОСЛІ

На вашу думку, хто насамперед має навчати дітей мінної безпеки? Формат навчання дитини

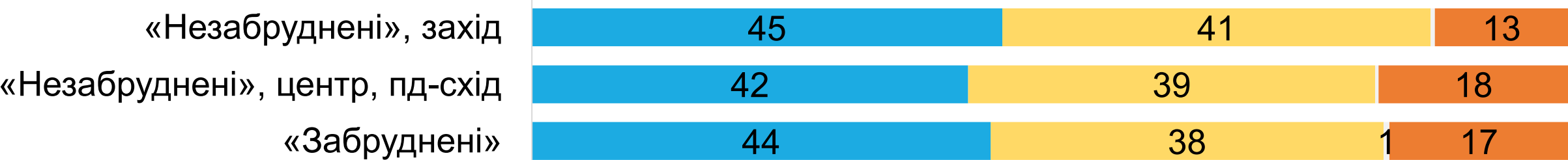

Чи цікаво вам, щоб співробітник ДСНС або спеціаліст з розмінування розповів вашій родині про мінну безпеку?

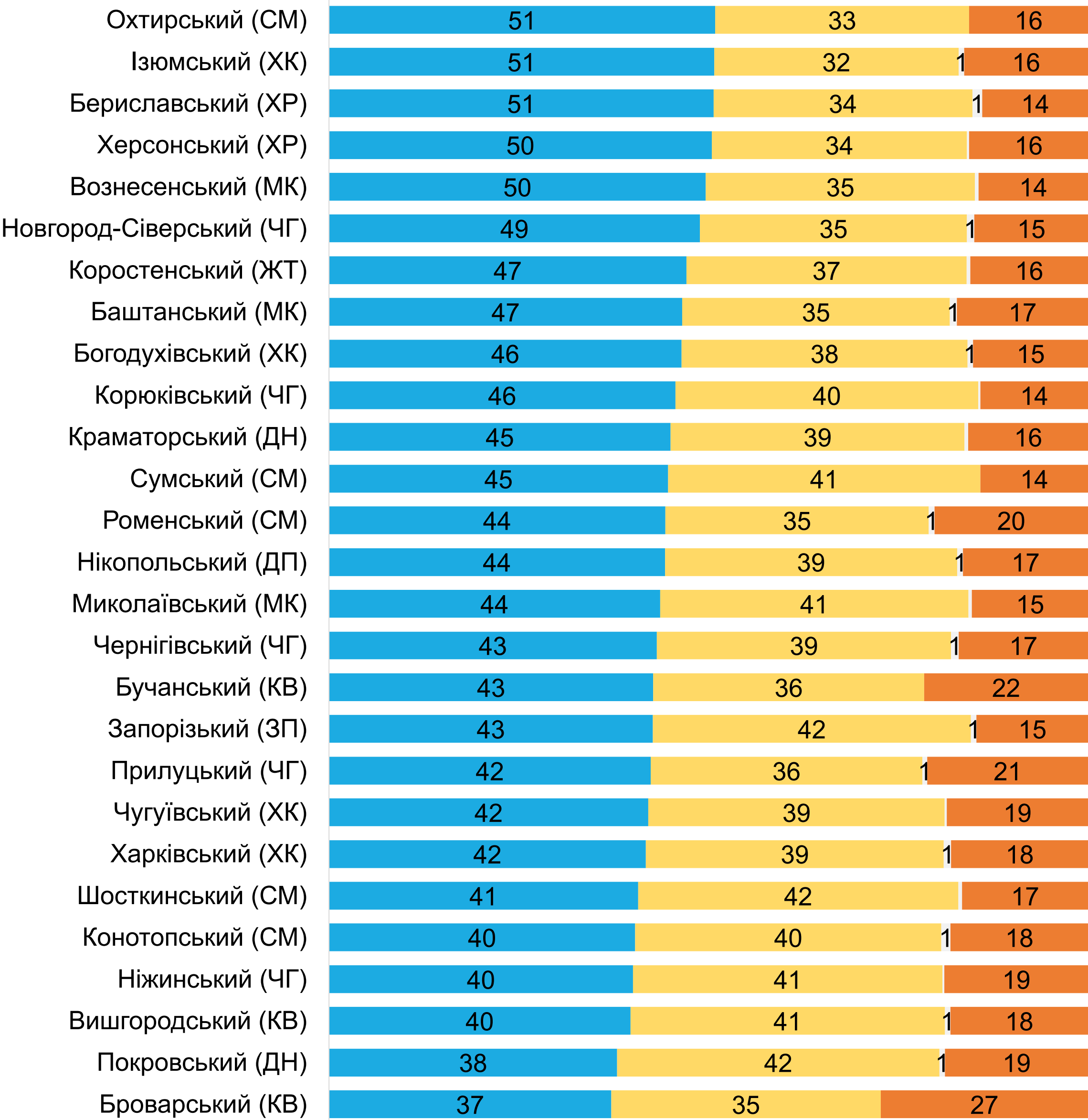
усі території

ДОРОСЛІ

Території проживання

Райони проживання, «забруднені»

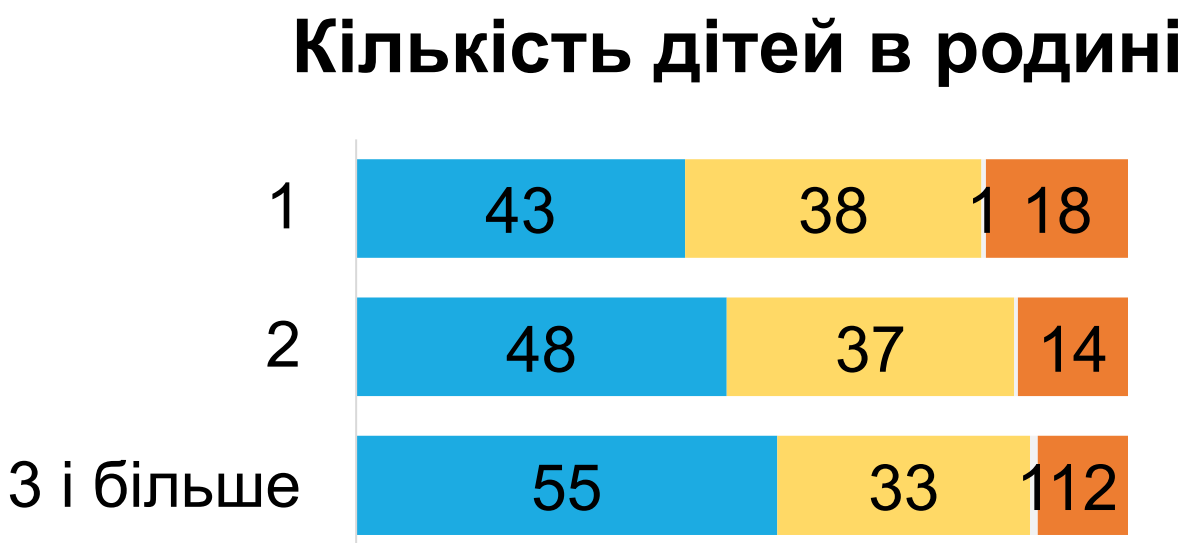
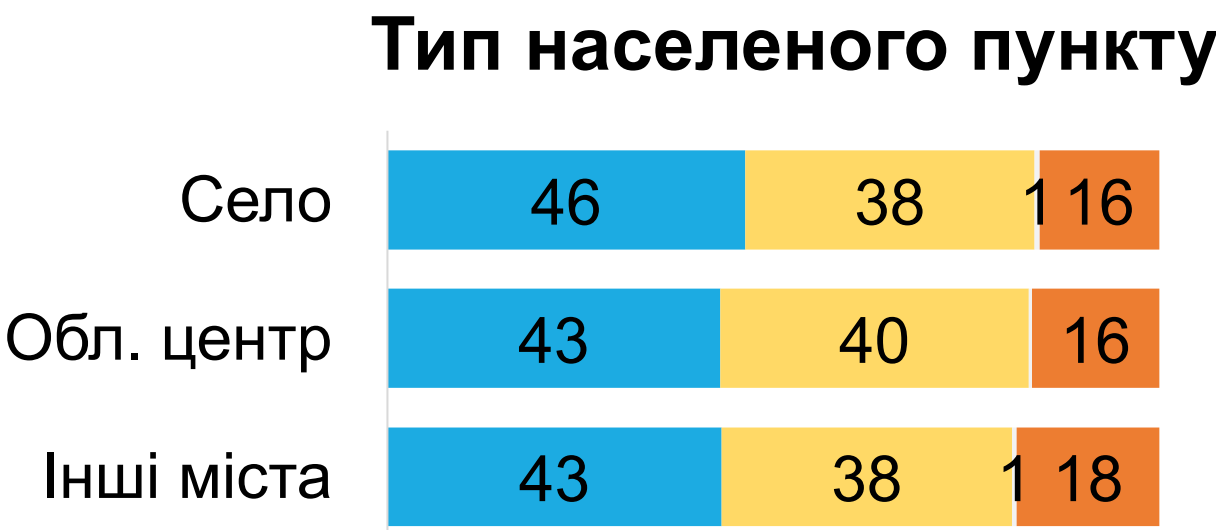
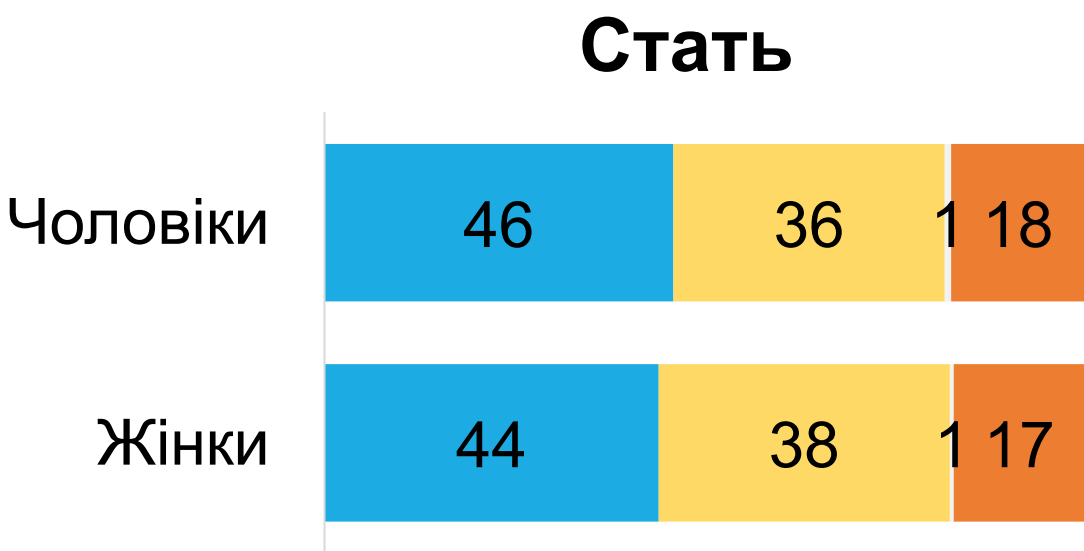
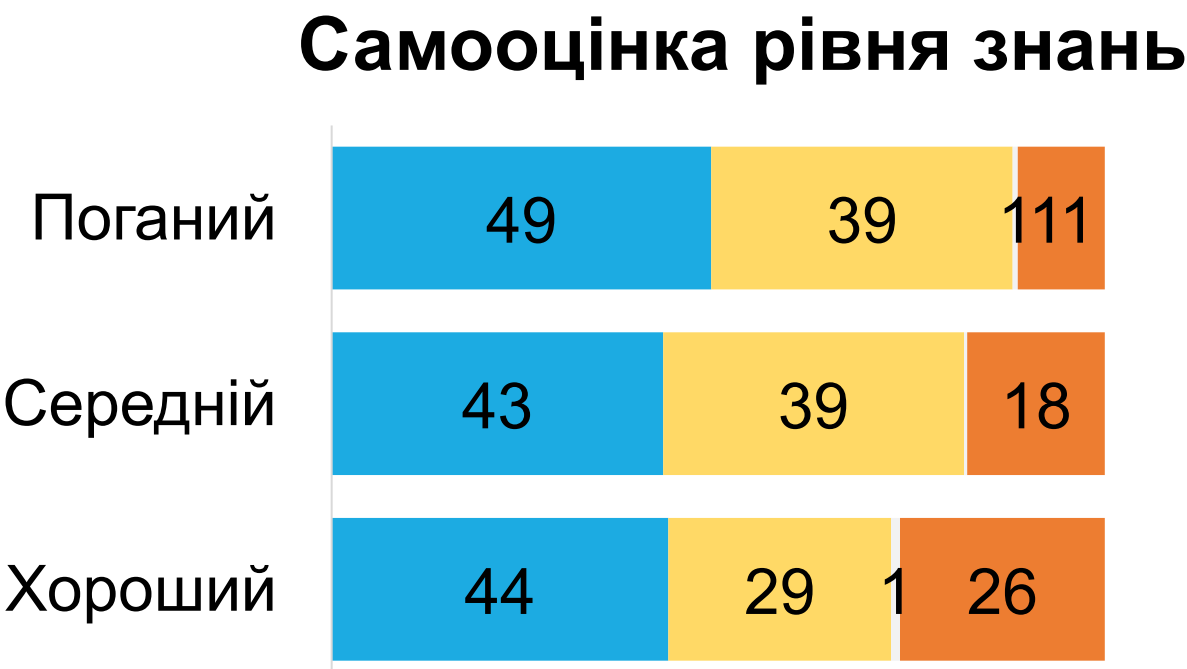
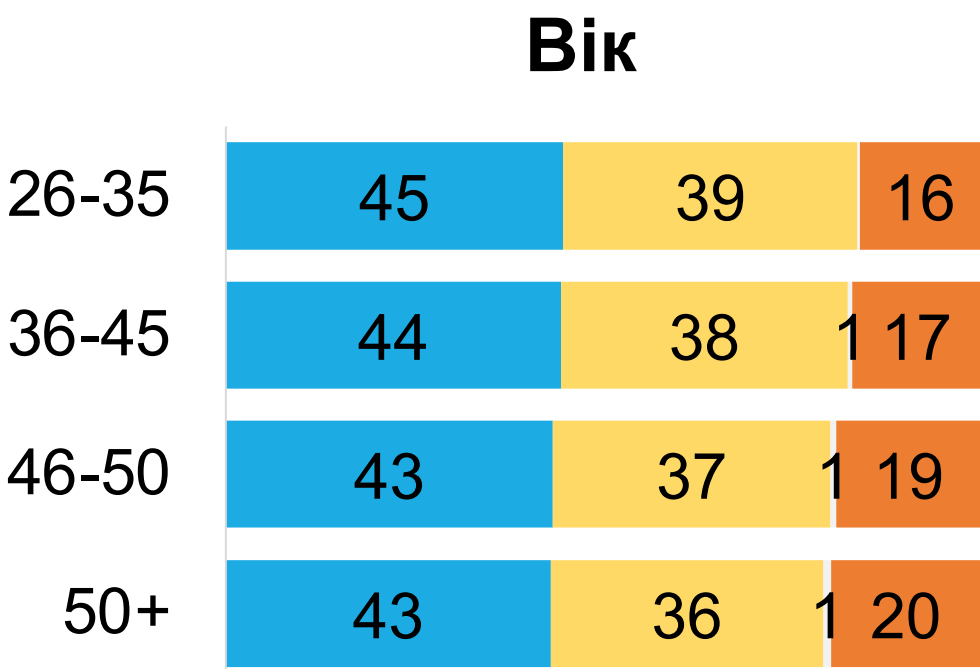
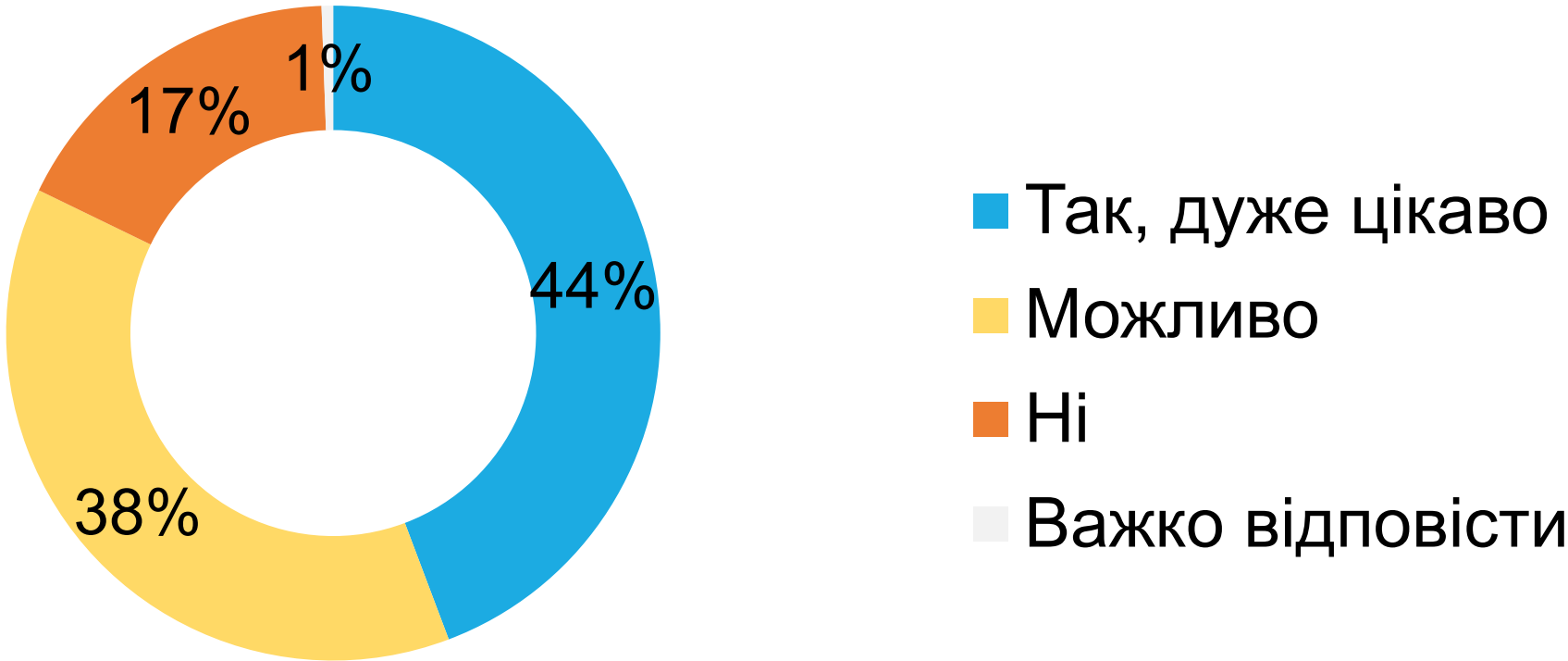

■ Так, дуже цікаво ■ Можливо ■ Важко відповісти ■ Ні

Чи цікаво вам, щоб співробітник ДСНС або спеціаліст з розмінування розповів вашій родині про мінну безпеку?

«забруднені» райони

ДОРΟΣЛІ

#10

Поінформованість дітей про мінну небезпеку

Найменш безпечну поведінку демонструють діти, які не мали навчання в школі і яким батьки не розповідали про правила мінної безпеки

Чи розповідав хтось вашій дитині про мінну небезпеку?

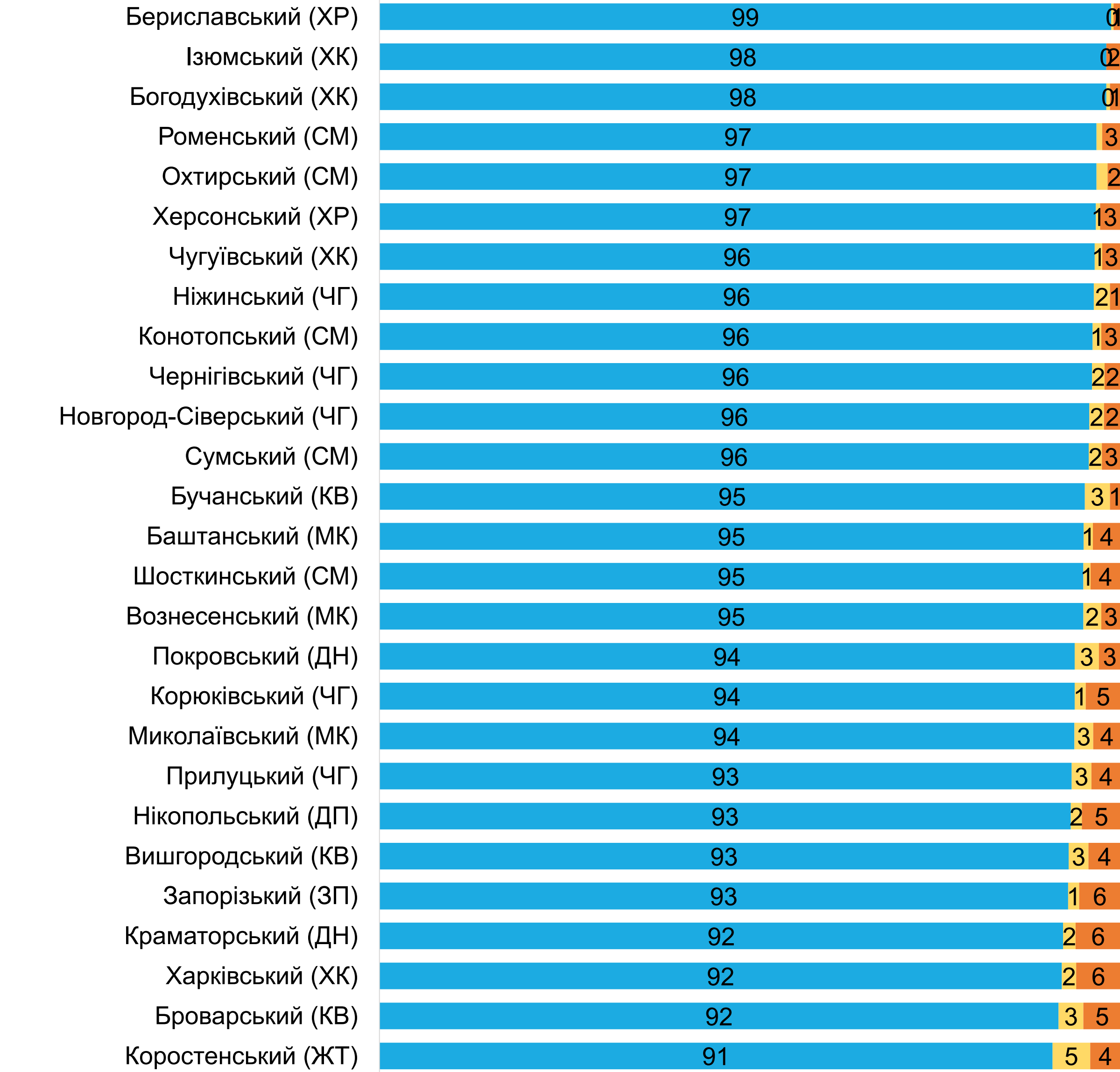
усі території

ДОРОСЛІ

Території проживання

Райони проживання, «забруднені»

■ Так ■ Не знаю ■ Ні

Чи тобі розповідали про правила мінної безпеки?

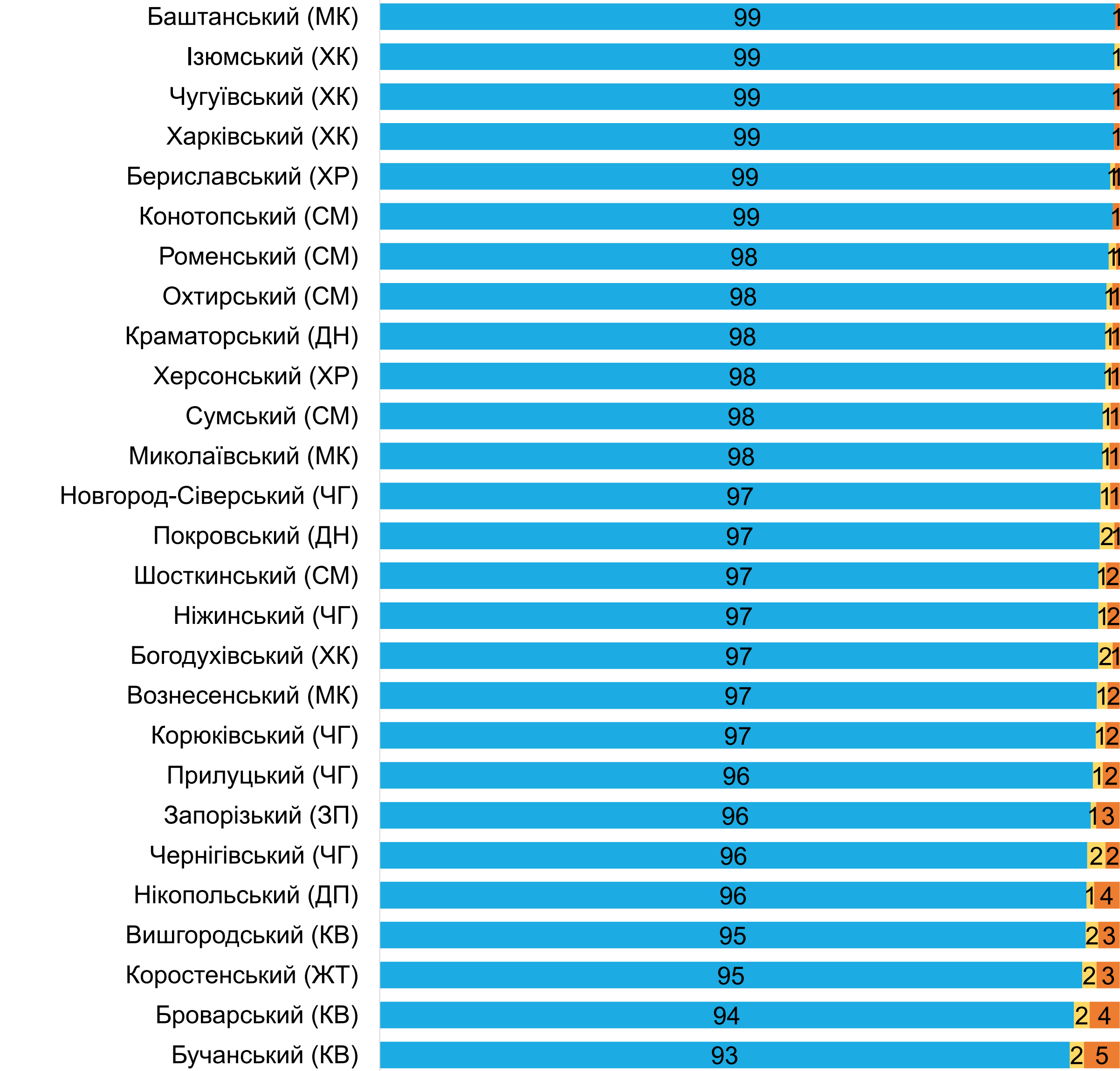
усі території

ДІТИ

Території проживання

Райони проживання, «забруднені»

■ Так ■ Не пам’ятаю ■ Ні

Звідки дитина дізналась про мінну небезпеку

Серед тих, хто отримував інформацію про мінну небезпеку

«забруднені» райони

ПОРІВНЯННЯ

- 97% дітей із «забруднених» районів стверджують, що їм розповідали про правила мінної безпеки. Батьки згодні із цим – 95% вважають, що хтось розповідав про це їхній дитині. Основним джерелом цих знань є школа й батьки. Із цим погодилися і діти, і дорослі.
 - Якщо Лізі (16 років, середній ризик) з Херсонського району *«батьки говорили, що не потрібно там-то в лісі ходити»*, то, наприклад, Назар (16 років, високий ризик) з Нікопольського району пішов шляхом самоосвіти, оскільки *«в школі або від батьків я майже не чую про мінну небезпеку, але сам цікавлюся в інтернеті, читаю різні статті, переглядаю фото, відео»*. Аналогічно Андрій (15 років, високий ризик) з Конотопського району каже, що *«іноді знайомі можуть мені розповісти, що там мінне поле чи є міни. Але більше я сам вживу побачив»*.
- Водночас діти вдвічі частіше обирали варіант соцмереж (дівчата частіше, ніж хлопці), про це дорослі знають менше.
 - Діти із «забруднених» районів порівняно частіше отримують інформацію про мінну небезпеку від батьків, рятувальників, військових, поліцейських. Михайло (15 років, середній ризик) з Краматорського району каже, що *«майже щодня поліцейські або ДСНС повідомляють про мінну небезпеку. (...) Вони патрулюють у місті, і я їх часто зустрічаю, вони видають всякі флаєри або ще щось, розповідають про мінну небезпеку»*.
 - Якщо наймолодші частіше отримують інформацію в школі, від батьків і з мультфільмів з Патроном, то старші діти – із соцмереж, інтернет-сайтів, від рятувальників, військових, поліцейських.

Діти розповіли про заняття з мінної безпеки в школі

- Незалежно від форми навчання більшість дітей (80%) пройшла таке навчання. Хоча хлопці старших класів мали такі заняття дещо рідше.
- На фокус-групах діти ділились, що таку інформацію їм розповідали або на окремому уроці, або в межах інших предметів: «Захист України», іноді «Основи здоров'я» (старші), «Я досліджую світ» (молодші). Окремий урок в школі з теми мінної небезпеки проводив класний керівник (в межах виховної години).
- Вважається, що **онлайн-навчання було менш продуктивним**, особливо для молодших, з огляду на меншу емоційну залученість. Тому навіть за онлайн-навчання в деяких дітей такі уроки іноді відбувались офлайн, коли їх спеціально запрошували прийти. Підвищена увага сприяла засвоєнню матеріалу.
- Середня тривалість такого уроку становила 20–30 хв. Частіше це лекція з презентацією, іноді інтерактив (можна ставити запитання, вікторина, лектор ставить запитання аудиторії). Такий урок відбувався і для окремого класу, і для паралелі або декількох класів – у другому випадку інтерактиву було менше.
- Сергій (11 років, середній ризик) з Нікопольського району розповідає: *«Ви сидите, вже втомлені, ще на 7-й урок, на 8-й вас заставили прийти. Ви вже втомлені, а вам там щось читають, ви вже нічого слухати не хочете. А от відеоролик можна подивитися, цікаво буде»*.
- Періодично на такий урок запрошували **рятувальників ДСНС, поліцейських, військових**, які розповідали правила або демонстрували презентацію.
- Іноді урок проводили волонтери (зокрема, з міжнародних організацій). Важливо, що на «забруднених» територіях рятувальників запрошували майже вдвічі частіше (39%), ніж на «незабруднених».
- Важливо (!): були випадки використання відпрацьованих ВНП під час уроку. Максим (16 років, високий ризик) з Херсонського району розповідав, як *«сапер у відставці ходив по школах, навіть привіз міну, ну, вона знешкоджена, із заглушкою. І показував, що робити, який вони мають вигляд»*.
- Арсенія (15 років, середній ризик) з Вишгородського району розповідає, як *«рятувальник ДСНС розказував таку гидотну річ, дуже детально, як від міни людині руки відірвало, і він людині помагав...»*
- Дітям (особливо старше 13 років) подобається, коли про міни розповідають **«люди у формі»**. Такі люди викликають більше довіри й поваги не лише серед дітей, а в суспільстві загалом. Вони мають не лише теоретичні знання, а й досвід і наводять цікавіші, емоційні приклади.
- Дітям важливо емоційно залучатися в тему, контекст, тоді це краще відкладається в пам'яті. Сама можливість поставити військовому запитання й послухати про його досвід зацікавлює дітей.
- Водночас молодші діти мають більше довіри до вчителя й не проти, щоб була «людина в формі», але поряд з учителем.

Діти розповіли про заняття з мінної безпеки в школі

- Урок в стандартній, ординарній формі, без активної комунікації, не знаходить у дітей емоційного відгуку й менше запам'ятовується. Більший інтерес викликали випадки, коли діти могли ставити запитання запрошеним гостям.
- Дітям набагато більше подобається, коли є **діалог**, ніж просто дивитись презентацію і слухати лекцію. Подобається, коли той, хто проводить урок, ставить їм запитання, є інтерактив. Емоційний компонент вносить подача лектора, його вміння спілкуватися з аудиторією з урахуванням віку й вражаючі історії, вміння наводити приклади. Завдяки активній комунікації інформація стає емоційною та зберігається тривалий час.
- Однак почути про правила буде цікаво, якщо це розповідають раз або два. Коли ж це двічі на місяць (або частіше), і те саме, діти втрачають інтерес і починають нудьгувати, слухають неухважно. «Ми це все вже чули. Що нового?»
- Дітям дуже важливо отримувати **нову інформацію**, адже повторення на таких уроках викликає нудьгу. Наприклад, зацікавила нова інформація, що є міни, схожі на тенісні м'ячі; як ховають вибухівку у звичайних предметах: телефонах, ляльках; який вигляд мають різні форми мін. Також дітям (особливо молодшим) подобалось, коли дають роздатковий матеріал (буклети, комікси). Інтерес викликає цікава, нестандартна форма подачі інформації, ігри.
- Маргариті (14 років, середній ризик) з Коростенського району цікаво було дізнатися, «який вигляд мають ВНП. От, наприклад, граната-метелик схожа на метелика, її можна захвати в іграшку, і якщо дитина підійме, то може статися щось недобре».
- Що старші діти, то частіше вони отримують інформацію про мінну небезпеку із соціальних мереж і каналів у месенджерах.
- Влад (17 років, середній ризик) з Чугуївського району каже, що «в телеграмі є групи, наприклад «Харьков лайф» і все таке. Ось там часто пишуть... багато різного пишуть... Ось днями трактор в полі підірвався...»
- Олександр (16 років, середній ризик) із Запорізького району дізнається інформацію за допомогою «тіктоку, інстаграму, іноді ютубу. Фейсбук також, іноді з'являються такі пости щодо мінної безпеки. Іноді це більш жартівливі форми, щоб зацікавити молодь як тільки можна. І в принципі це круто».
- І молодші, і старші діти підписані на пса Патрона й стежать за його соціальними мережами. Катя (16 років, середній ризик) з Корюківського району «підписана на пса Патрона, дивлюся його записи й часто читаю інформацію про міни». Олександр (16 років, середній ризик) із Запорізького району «навіть бачив ігри щодо мінної небезпеки. Ось дуже прикольно те, що пес Патрон став такою символікою. Те, що він розміновує. Показують через нього такі іноді смішні, прикольні відео і просувати більш молодій категорії людей, тобто дітям до 7–8 років».
- Окрім цього, діти дізнаються про мінну небезпеку з новин, зокрема в телеграм-каналах: якщо хтось підірвався або стався нещасний випадок, пов'язаний із ВНП. Діти, які живуть ближче до зони бойових дій, кажуть також, що чують про це досить часто, бо «щодня щось трапляється».

Діти розповіли про заняття з мінної безпеки в школі

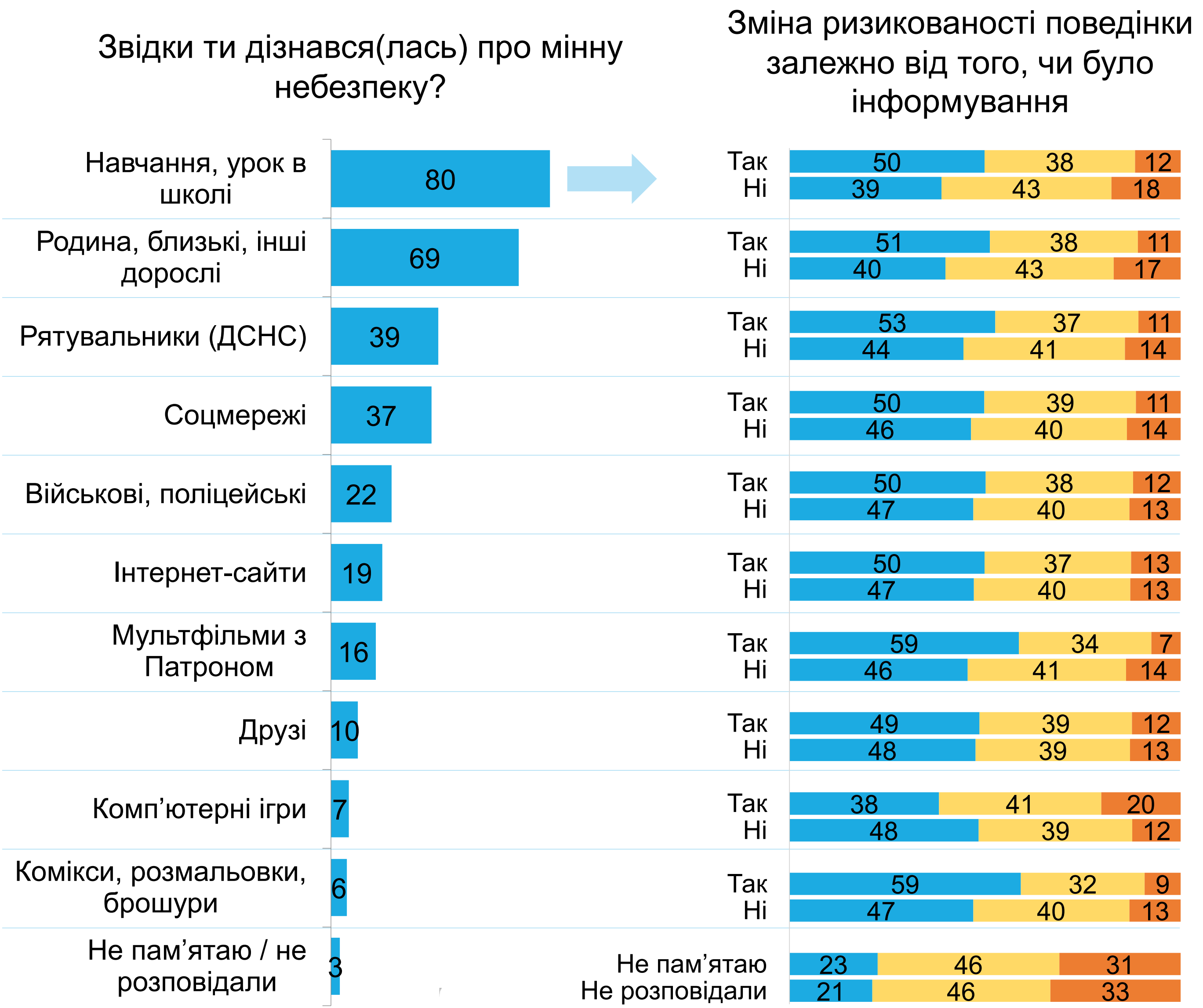
- Наталія (17 років, середній ризик) з Миколаївського району *«натрапляла на рекламу на сайтах. Ну, я переходила декілька разів. Мені найчастіше попадалося те, де можуть бути міни, такі найбільш неочікувані. Там у формі іграшок або каміння»*. І тут же додає, що *«якби реклами на такі теми були якісь непримітні, неяскраві, мені здається, ніхто не звертав би увагу на них...»*
- Ліза (16 років, середній ризик) з Херсонського району *«в інтернеті не шукала, тому що було лінь. Але коли було скучно і я розмовляла з батьками, ось я у них і запитувала. Якось у розмові це сприймається цікавіше, ніж у читанні...»*
- Водночас є **певна втома від теми мінної безпеки**, деяких дітей це дратує, переважно хлопців, бо *«повторюється те саме»*. Але, попри це, діти відзначають її значимість та актуальність з огляду на війну й власну безпеку, тому готові й далі її вивчати, якщо це буде цікавий, сучасний, інтерактивний формат.
- Артем (17 років, середній ризик) з Вишгородського району розказує, що *«дуже круто, що вони це роблять. Та ще наша тероборона хоч щось робить. Але тільки мені й ще трьом моїм друзям було цікаво, а всьому класу – не дуже»*.
- Зазначали, що території в Україні, які деокуповані, де точилися бойові дії, прифронтові, на багато десятиліть будуть небезпечними (імовірно, це з інформації, яку вони отримували на навчанні), тому про мінну небезпеку треба постійно нагадувати.
- Також слушно зауважували, що багато дітей молодшого віку, яким на початку вторгнення було по 5–7 років, зараз вже 8–10. Далі вони ставатимуть ще старшими, краще засвоюватимуть інформацію, тож розповідати потрібно періодично. Але не що два тижні, бо в такому разі ця інформація стає «фоновою», не сприймається, не має емоційного відгуку й залученості та набридає. Ігор (10 років, середній ризик) з Вознесенського району каже, що *«всі ж знають, що війна, що міни – це небезпечно»*.
- Тема мінної небезпеки була цікавіша на самому початку вторгнення, зараз вона менш цікава. Маргарита (14 років, середній ризик) з Коростенського району на початку вторгнення активно шукала інформацію про міни, про тактичну медицину. *«Мені було цікаво дізнатися і було страшно...»*
- Зараз багато відповідної інформації, також відбувається адаптація до реалій. Війна стає звичним тлом, на якому розгортається життєдіяльність людей, увага й пильність дещо знижуються. Часто тема не викликає пожвавлення – тільки якщо щось стається (випадок з небезпечною поведінкою щодо ВНП) або якщо з'являється нова, цікава форма подачі матеріалу й цікавий контент.
- Також нецікаво слухати те саме: де можна натрапити на ВНП, як поводитися тощо, бо про це багато разів розказували, повторюють те саме, і це набридло.

Вплив джерел інформації

«забруднені» райони

ДІТИ

■ Низький ризик ■ Середній ризик ■ Високий ризик

- Більшість джерел інформації є ефективними для підвищення знань про правила мінної безпеки.
 - Результати дослідження свідчать, що **мультфільми з Патроном і комікси дають найбільший ефект**. Тоді як комп'ютерні ігри, навпаки, призводять до підвищення ризикованої поведінки (у них грають переважно хлопці).
- Серед дітей, які не отримали жодної інформації про мінну небезпеку, третина має найвищий рівень ризику.
 - Важливо, що найменш безпечну поведінку демонструють діти, які не мали навчання в школі і яким батьки не розповідали про правила мінної безпеки.

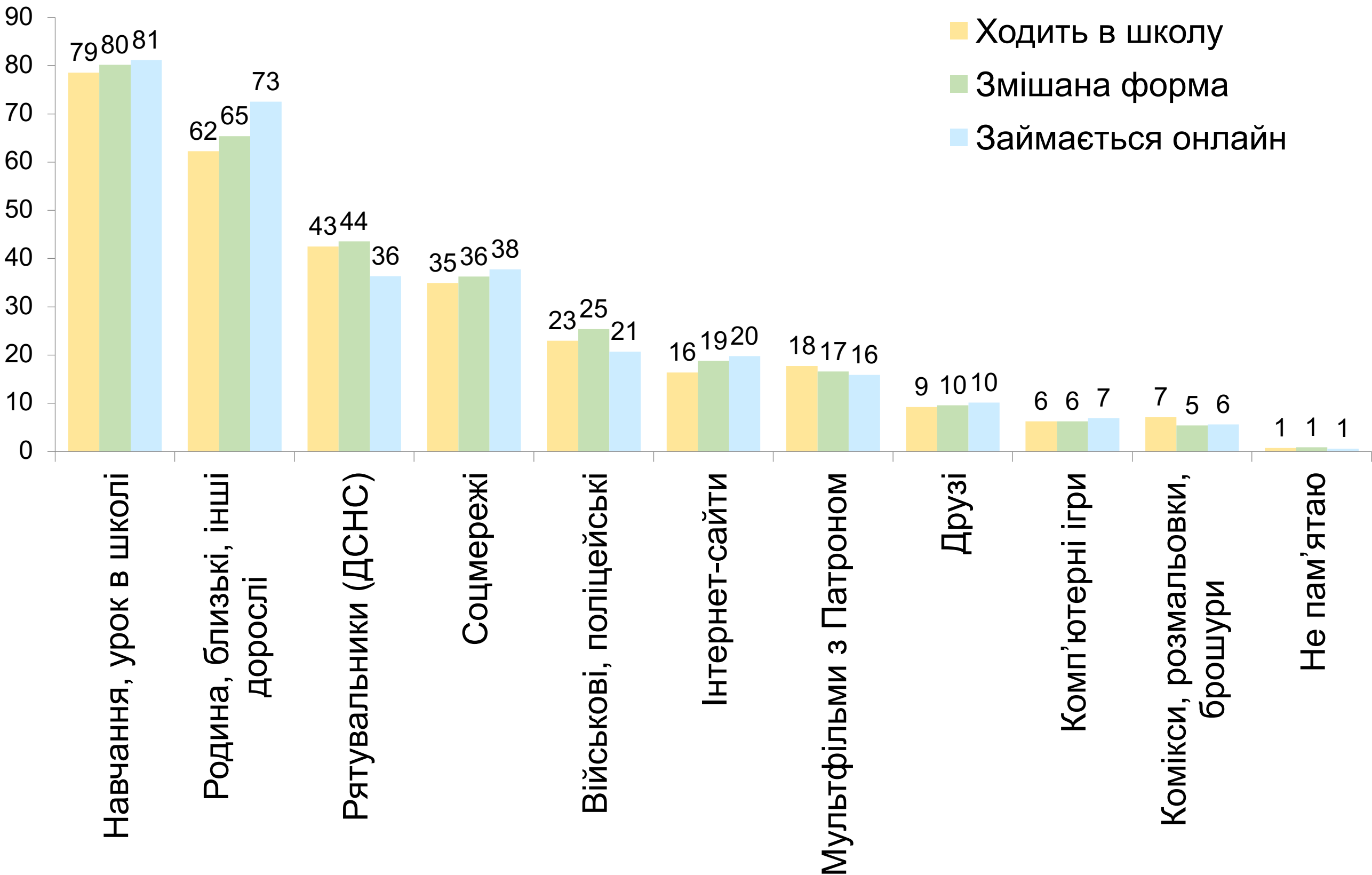
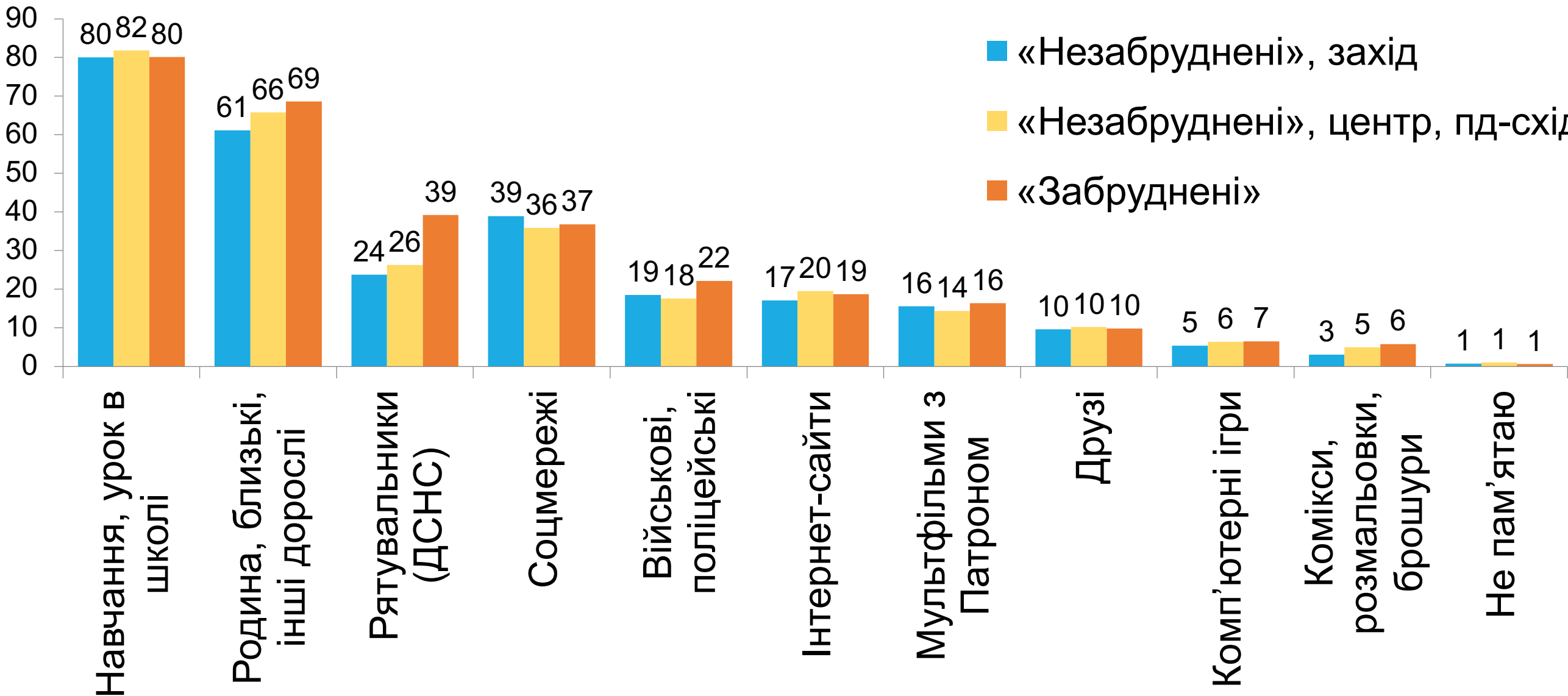
Звідки ти дізнався(лась) про мінну небезпеку?

Території. Формат навчання

«забруднені» райони

ДІТИ

Серед тих, хто отримував інформацію про мінну небезпеку

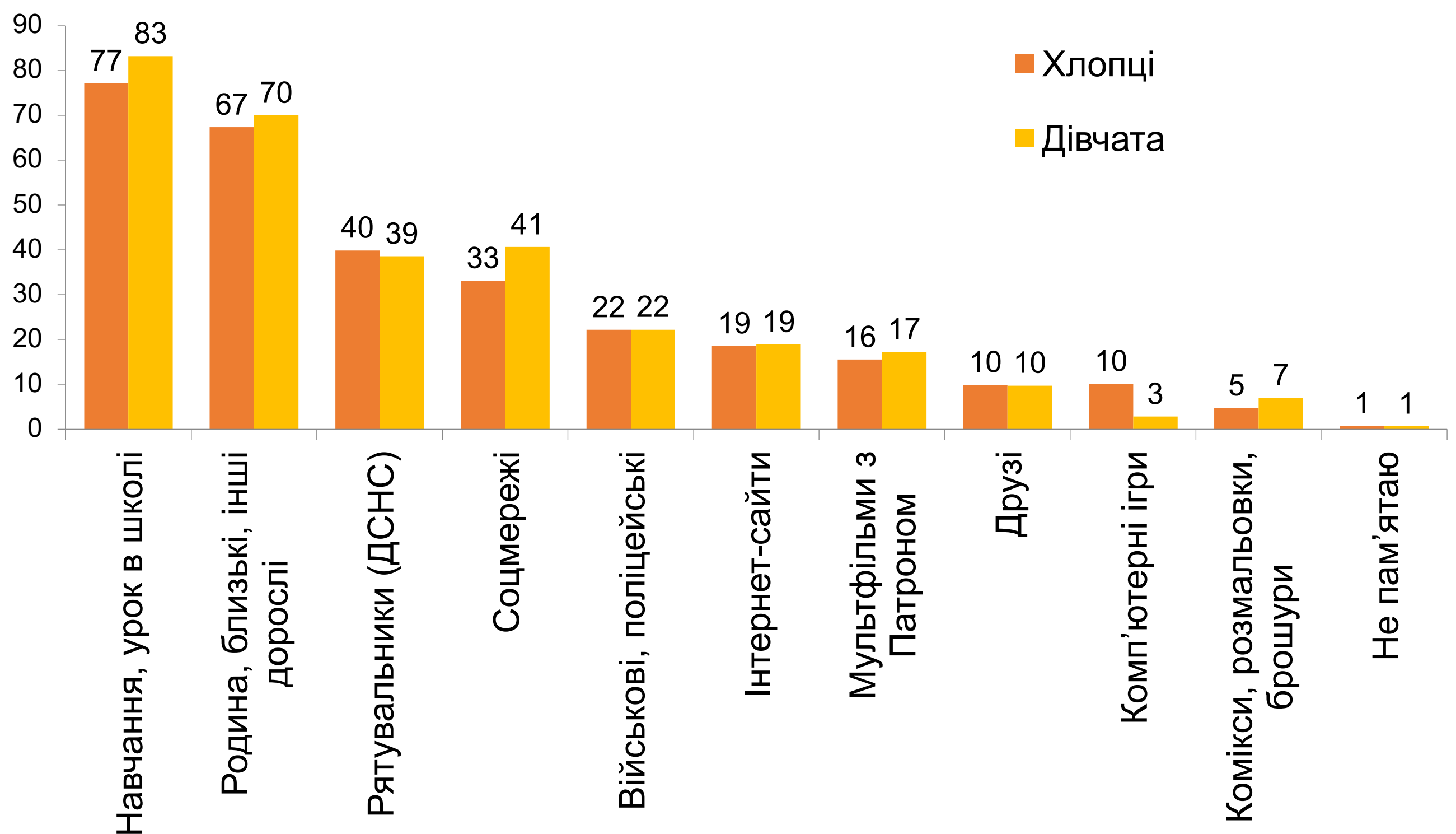
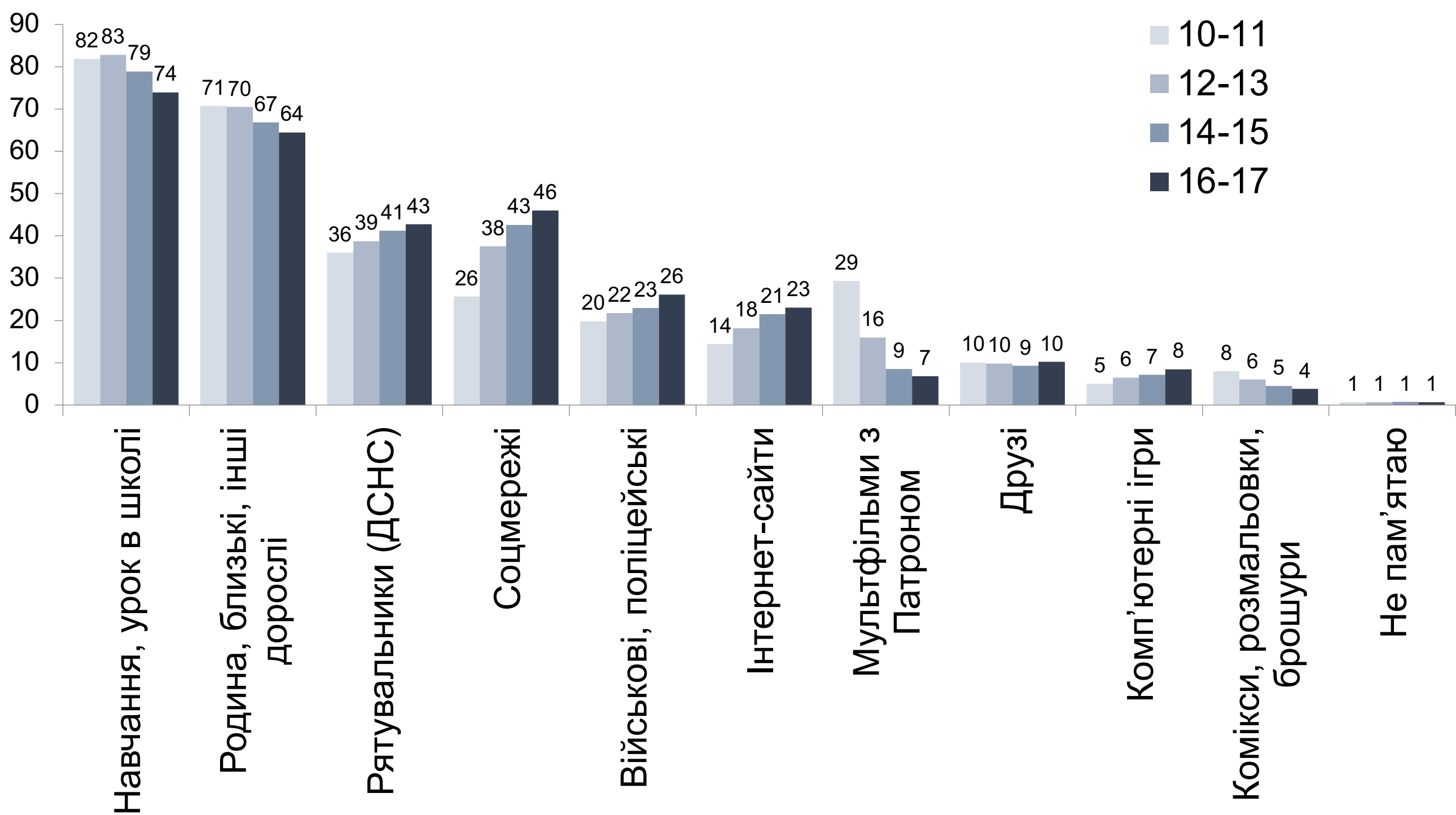

Звідки ти дізнався(лась) про мінну небезпеку? Вік. Стать

«забруднені» райони

ДІТИ

Серед тих, хто отримував інформацію про мінну небезпеку

Звідки ти дізнався(лась) про мінну небезпеку?

Навчання, урок в школі

% тих, хто обрав варіант «Навчання» в запитанні з множинним вибором

усі території

ДІТИ

Території проживання

«Незабруднені», захід	80
«Незабруднені», центр, пд-схід	82
«Забруднені»	80

Райони проживання, «забруднені»

Краматорський (ДН)	85
Покровський (ДН)	85
Шосткинський (СМ)	84
Богодухівський (ХК)	83
Охтирський (СМ)	83
Сумський (СМ)	83
Ніжинський (ЧГ)	82
Вознесенський (МК)	82
Миколаївський (МК)	82
Нікопольський (ДП)	81
Коростенський (ЖТ)	80
Чернігівський (ЧГ)	80
Бучанський (КВ)	80
Новгород-Сіверський (ЧГ)	80
Чугуївський (ХК)	80
Запорізький (ЗП)	80
Харківський (ХК)	80
Корюківський (ЧГ)	80
Вишгородський (КВ)	79
Баштанський (МК)	78
Ізюмський (ХК)	78
Конотопський (СМ)	77
Роменський (СМ)	76
Херсонський (ХР)	76
Броварський (КВ)	76
Прилуцький (ЧГ)	75
Бериславський (ХР)	74

Звідки ти дізнався(лась) про мінну небезпеку?

Родина, близькі, інші дорослі

% тих, хто обрав варіант «Родина, близькі, інші дорослі» в запитанні з множинним вибором

усі території

ДІТИ

Території проживання

«Незабруднені», захід	61
«Незабруднені», центр, пд-схід	66
«Забруднені»	69

Райони проживання, «забруднені»

Нікопольський (ДП)	76
Сумський (СМ)	76
Богодухівський (ХК)	76
Чугуївський (ХК)	74
Ізюмський (ХК)	74
Запорізький (ЗП)	73
Баштанський (МК)	72
Шосткинський (СМ)	72
Охтирський (СМ)	72
Харківський (ХК)	71
Краматорський (ДН)	70
Бериславський (ХР)	70
Покровський (ДН)	70
Бучанський (КВ)	69
Вознесенський (МК)	69
Миколаївський (МК)	68
Херсонський (ХР)	67
Новгород-Сіверський (ЧГ)	67
Ніжинський (ЧГ)	65
Чернігівський (ЧГ)	65
Конотопський (СМ)	65
Коростенський (ЖТ)	63
Корюківський (ЧГ)	63
Броварський (КВ)	63
Вишгородський (КВ)	62
Прилуцький (ЧГ)	61
Роменський (СМ)	59

Звідки ти дізнався(лась) про мінну небезпеку? Рятувальники (ДСНС)

усі території

ДІТИ

% тих, хто обрав варіант «Рятувальники (ДСНС)» у запитанні з множинним вибором

Території проживання

«Незабруднені», захід	24
«Незабруднені», центр, пд-схід	26
«Забруднені»	39

Райони проживання, «забруднені»

Роменський (СМ)	72
Конотопський (СМ)	54
Бериславський (ХР)	53
Чернігівський (ЧГ)	49
Ізюмський (ХК)	48
Богодухівський (ХК)	46
Прилуцький (ЧГ)	43
Ніжинський (ЧГ)	43
Покровський (ДН)	42
Чугуївський (ХК)	41
Охтирський (СМ)	41
Новгород-Сіверський (ЧГ)	41
Вознесенський (МК)	40
Краматорський (ДН)	37
Корюківський (ЧГ)	37
Харківський (ХК)	37
Коростенський (ЖТ)	37
Вишгородський (КВ)	37
Баштанський (МК)	36
Шосткинський (СМ)	35
Херсонський (ХР)	35
Бучанський (КВ)	33
Миколаївський (МК)	28
Запорізький (ЗП)	27
Сумський (СМ)	27
Броварський (КВ)	26
Нікопольський (ДП)	17

Звідки ти дізнався(лась) про мінну небезпеку?
Військові, поліцейські

% тих, хто обрав варіант «Військові, поліцейські» в запитанні з множинним вибором

усі території

ДІТИ

Території проживання

«Незабруднені», захід	19
«Незабруднені», центр, пд-схід	18
«Забруднені»	22

Райони проживання, «забруднені»

Бериславський (ХР)	32
Чернігівський (ЧГ)	30
Роменський (СМ)	29
Конотопський (СМ)	29
Ніжинський (ЧГ)	26
Вишгородський (КВ)	24
Новгород-Сіверський (ЧГ)	24
Богодухівський (ХК)	24
Сумський (СМ)	23
Ізюмський (ХК)	23
Шосткинський (СМ)	23
Корюківський (ЧГ)	22
Охтирський (СМ)	22
Краматорський (ДН)	22
Харківський (ХК)	21
Запорізький (ЗП)	21
Вознесенський (МК)	21
Бучанський (КВ)	21
Прилуцький (ЧГ)	20
Коростенський (ЖТ)	20
Херсонський (ХР)	20
Покровський (ДН)	20
Чугуївський (ХК)	19
Баштанський (МК)	18
Миколаївський (МК)	17
Нікопольський (ДП)	15
Броварський (КВ)	15

Звідки ти дізнався(лась) про мінну небезпеку? Мультфільми з псом Патроном

усі території

ДІТИ

% тих, хто обрав варіант «Мультфільми з псом Патроном» у запитанні з множинним вибором

Території проживання

«Незабруднені», захід	16
«Незабруднені», центр, пд-схід	14
«Забруднені»	16

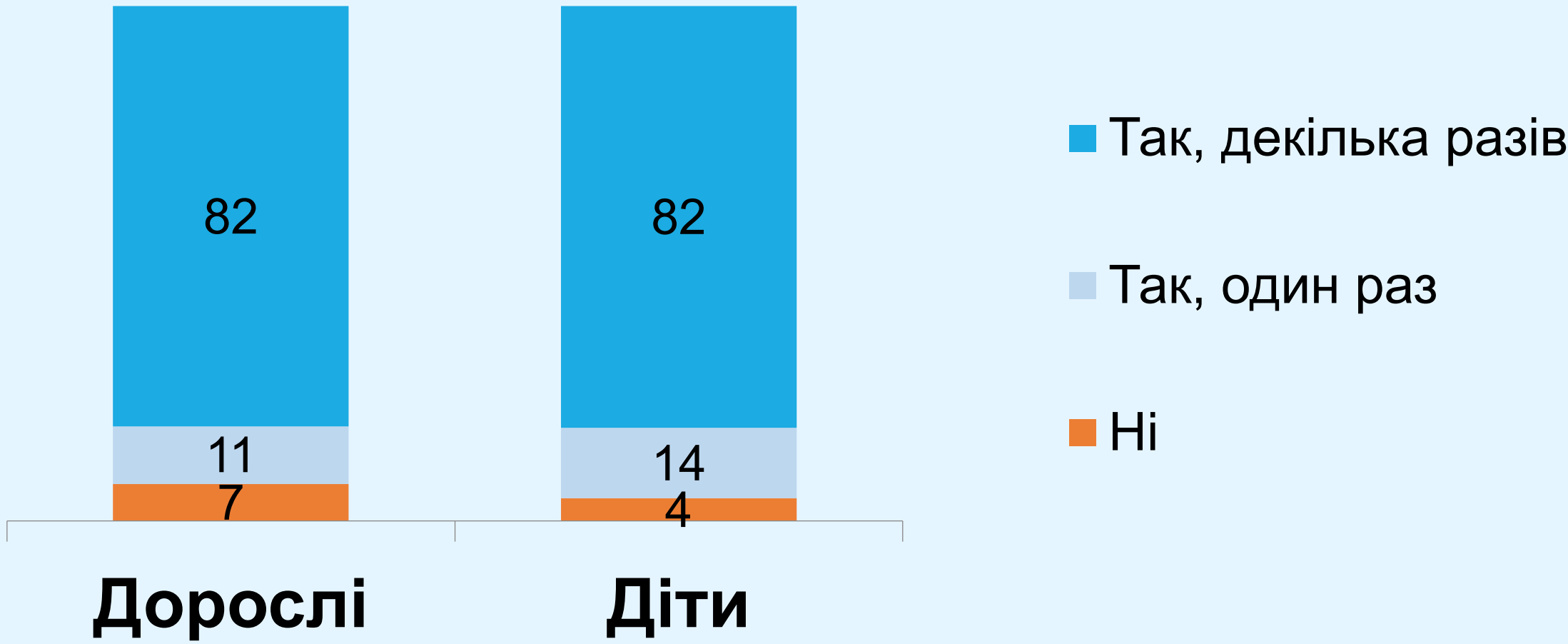
Райони проживання, «забруднені»

Вознесенський (МК)	20
Чернігівський (ЧГ)	20
Богодухівський (ХК)	20
Шосткинський (СМ)	19
Покровський (ДН)	18
Ніжинський (ЧГ)	18
Баштанський (МК)	18
Бериславський (ХР)	18
Вишгородський (КВ)	18
Коростенський (ЖТ)	17
Новгород-Сіверський (ЧГ)	17
Миколаївський (МК)	17
Охтирський (СМ)	17
Краматорський (ДН)	16
Бучанський (КВ)	16
Чугуївський (ХК)	16
Сумський (СМ)	16
Херсонський (ХР)	16
Запорізький (ЗП)	15
Прилуцький (ЧГ)	15
Корюківський (ЧГ)	15
Конотопський (СМ)	15
Броварський (КВ)	15
Роменський (СМ)	14
Харківський (ХК)	14
Ізюмський (ХК)	13
Нікопольський (ДП)	12

«забруднені» райони

ПОРІВНЯННЯ

Чи розповідали батьки про ризики від мін і нерозірваних снарядів?

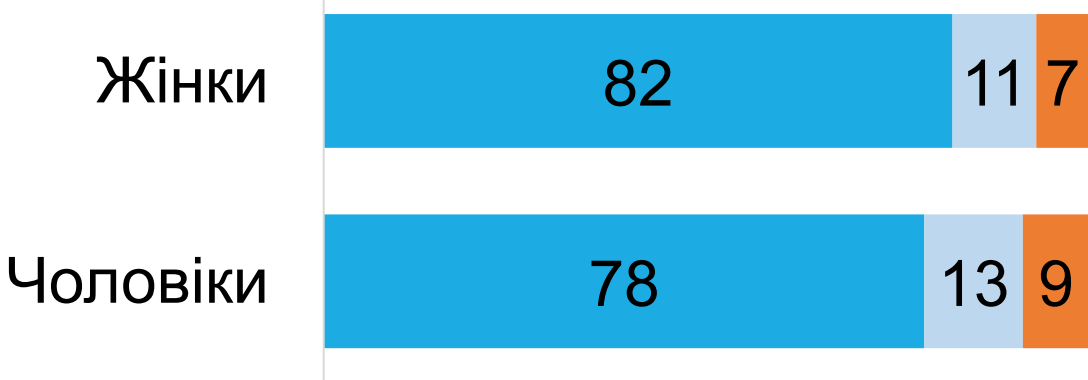

Дорослі

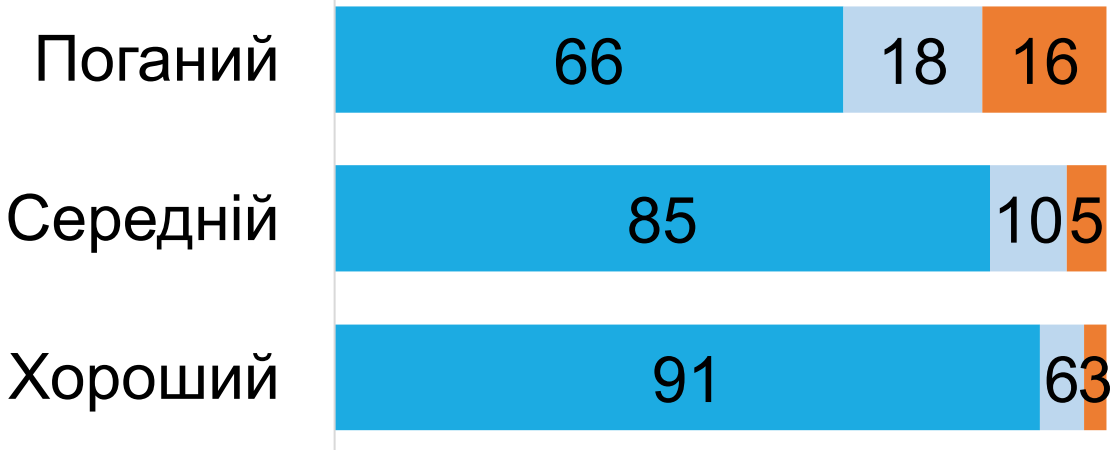
Вік

Стать

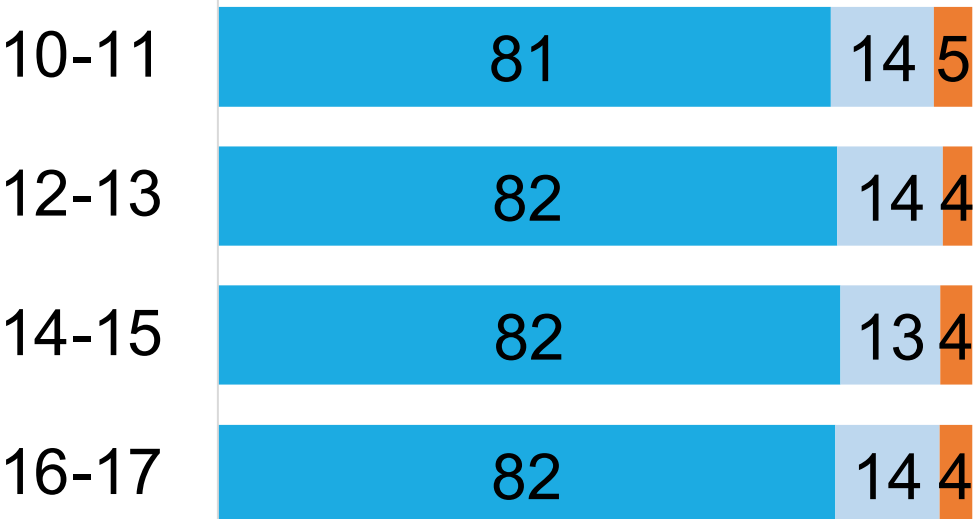

Самооцінка рівня знань дорослих

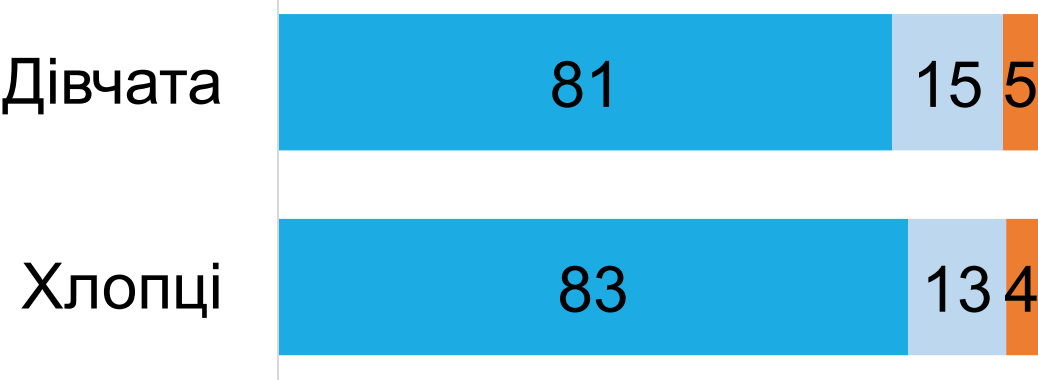

Діти

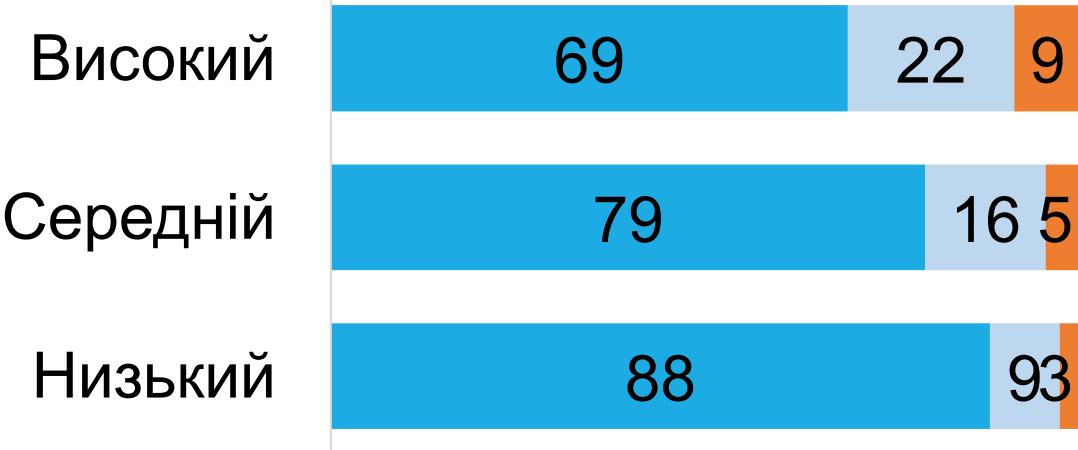
Вік

Стать

Рівень ризику

Чи розказували ви дитині про ризики від мін і нерозірваних снарядів?

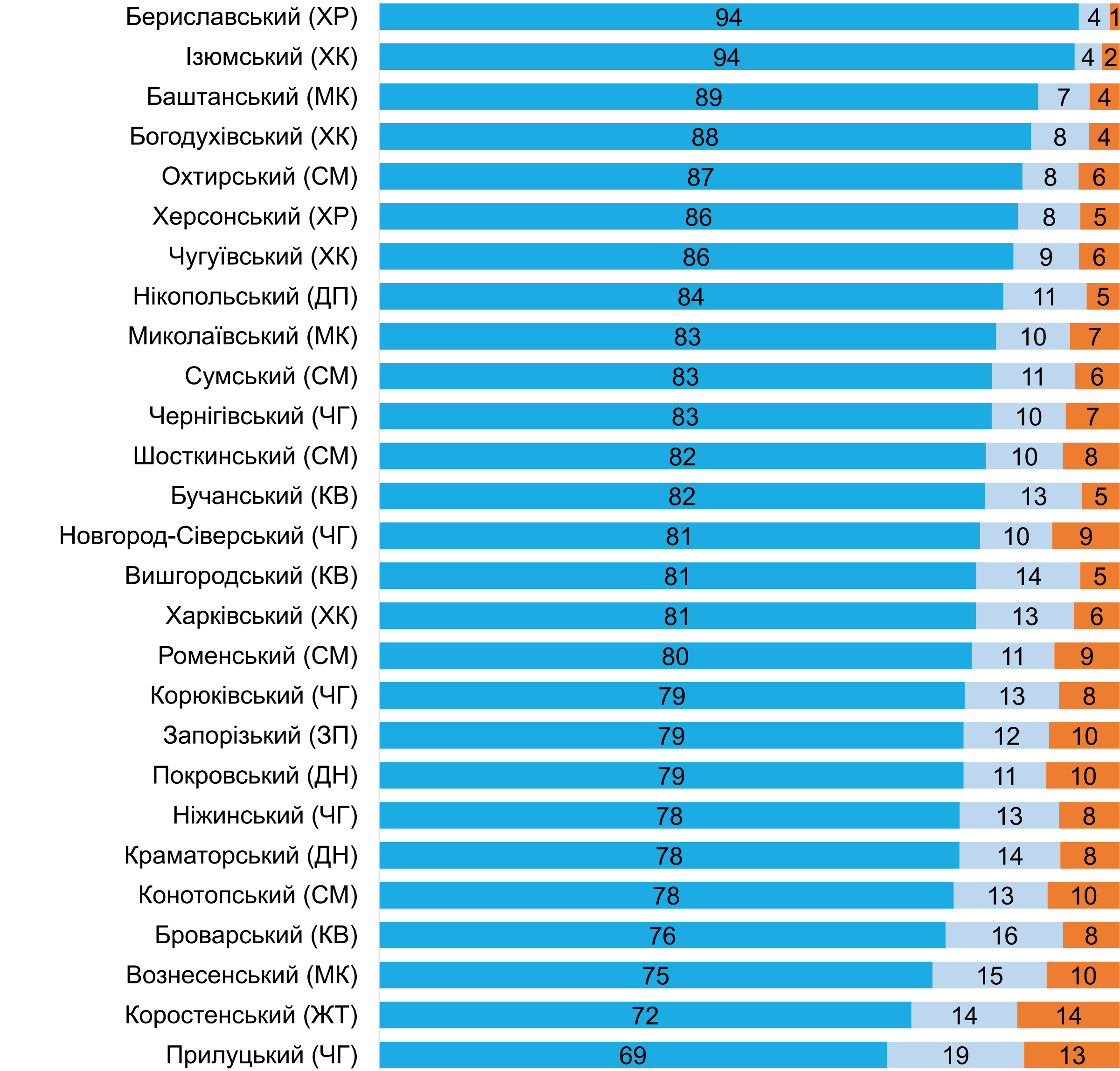
усі території

ДОРОСЛІ

Території проживання

Райони проживання, «забруднені»

■ Так, декілька разів ■ Так, один раз ■ Ні

Чи розповідали тобі батьки про ризики від мін і нерозірваних снарядів?

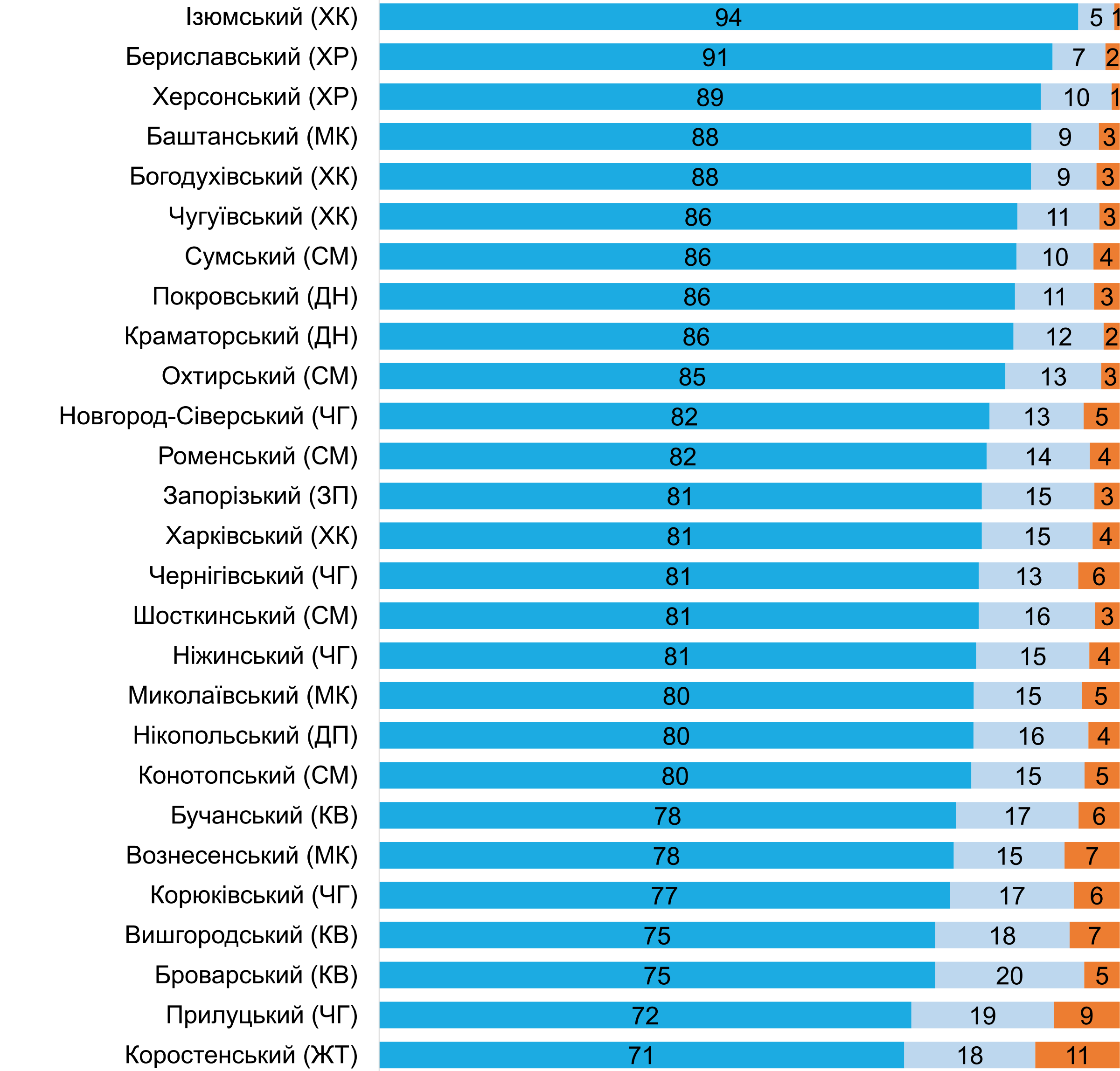
усі території

ДІТИ

Території проживання

Райони проживання, «забруднені»

- Так, ми про це говорили кілька разів
- Так, один раз
- Ще ні

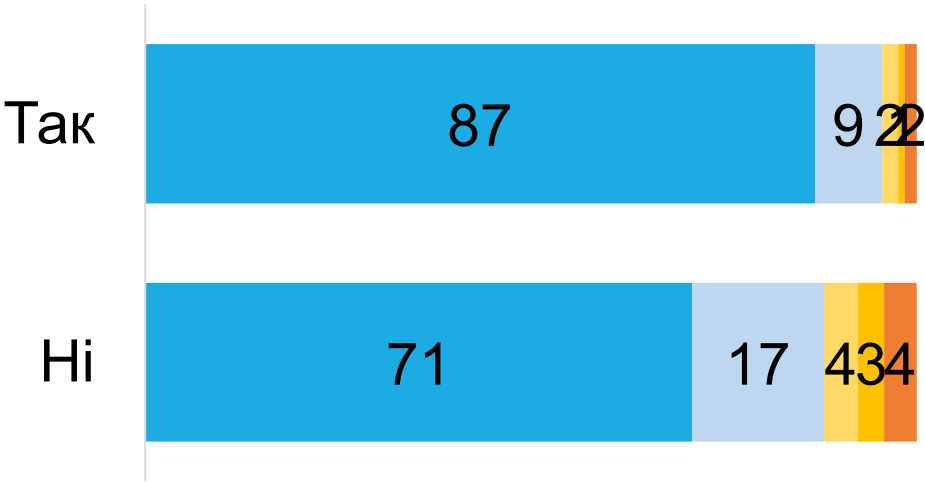
Чи розказували ви дитині про ризики від мін і нерозірваних снарядів?

«забруднені» райони

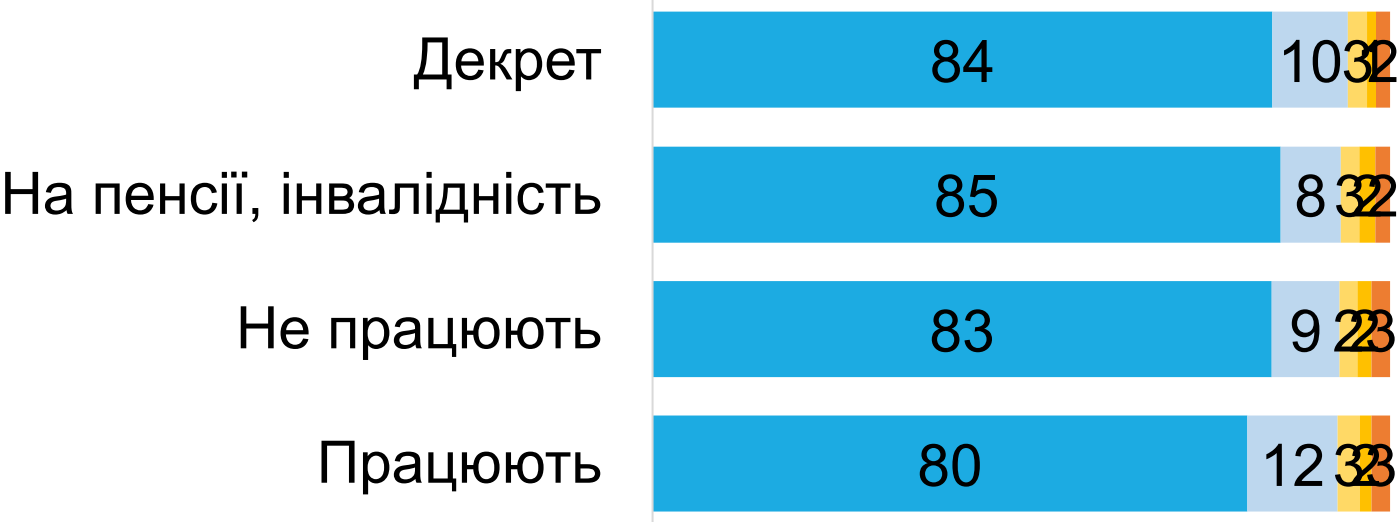
ДОРΟΣЛІ

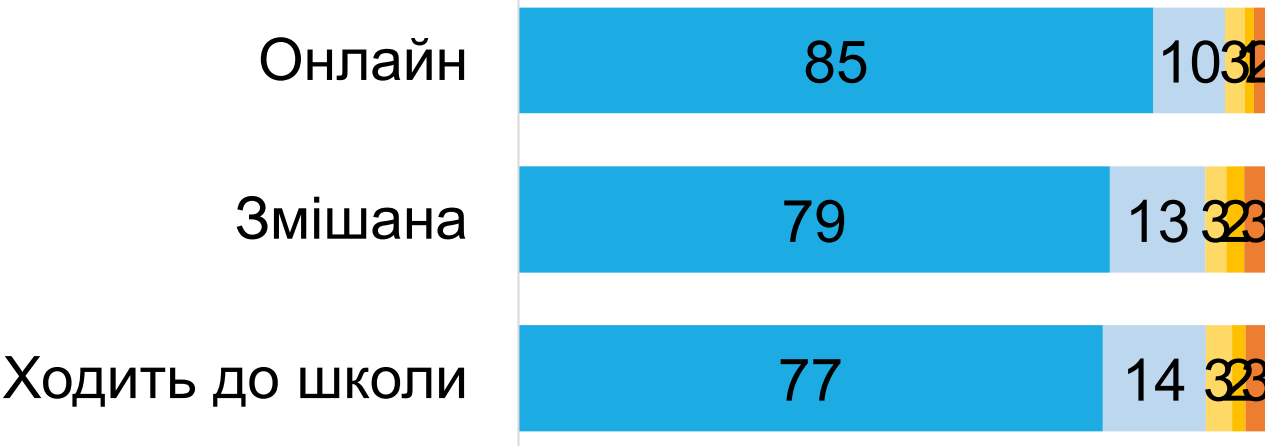
Натрапляли на інформацію щодо мінної безпеки

Зайнятість дорослих

Форма навчання дитини

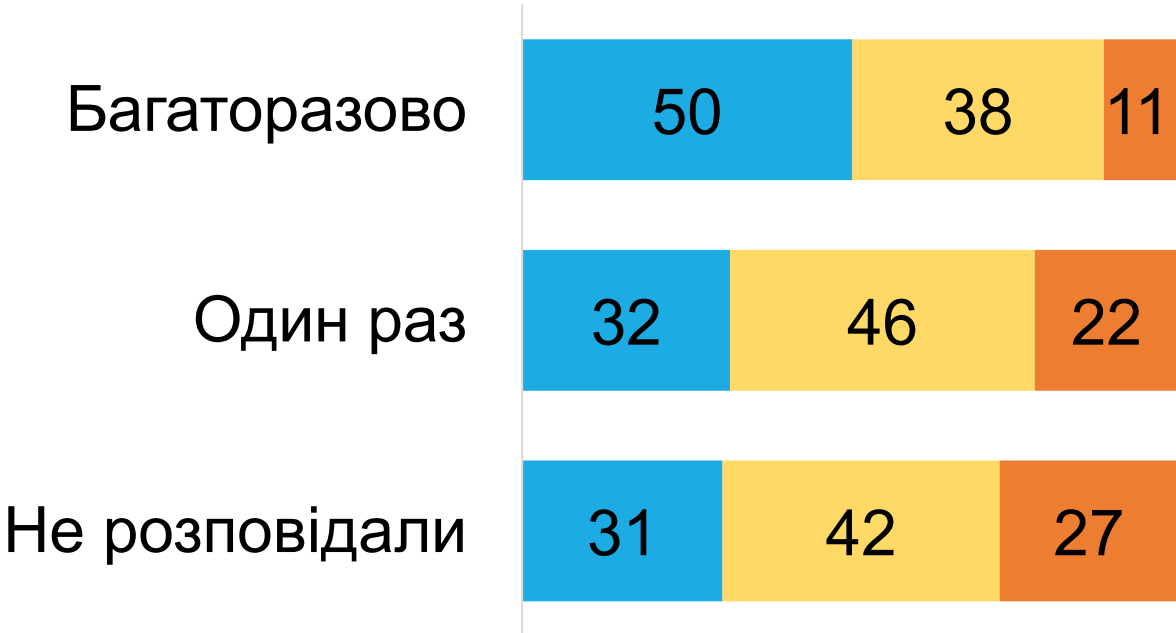
Ефективність інформування батьками дітей про мінну небезпеку

«забруднені» райони

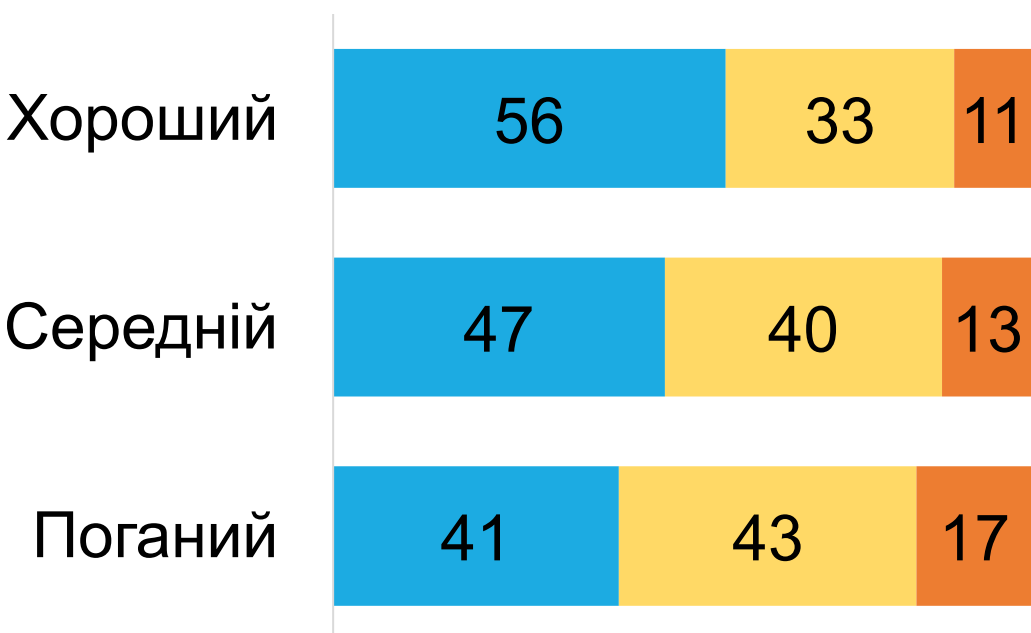
ДІТИ

■ Низький ризик ■ Середній ризик ■ Високий ризик

Розмова з батьками про мінну небезпеку

Самооцінка дорослими свого рівня знань з мінної безпеки

- 82% дорослих зазначили, що розповідали про ризики мін і нерозірваних снарядів своїм дітям кілька разів. Це підтвердили 82% дітей.
- Це важливий показник, оскільки тестування засвідчило пряму залежність результатів дітей від того, чи розповідали їм дорослі про мінну небезпеку і як часто вони це робили. Отже, у дітей, яких дорослі неодноразово інформували про мінну небезпеку, результати тестування вдвічі кращі, ніж в інших дітей.
- Найменше інформували своїх дітей батьки з Коростенського й Прилуцького районів. І це визнали самі дорослі. Водночас у Харківській, Херсонській, Донецькій областях ця робота велась більш ефективно.
- Дорослі, чиї діти переважно навчаються в школі онлайн, розповідали про мінну небезпеку частіше.
- Батьки, які самі краще поінформовані про мінну небезпеку, частіше (87%) розповідали про це своїм дітям, ніж інші (71%).
- Також важливо, як батьки оцінюють власні знання про мінну небезпеку. Дослідження засвідчило, що діти батьків, які краще оцінили власні знання, показали кращі результати тестування.

#11

«Ідеальний» урок з правил мінної безпеки

Обов'язково має бути **інтерактивним**:
із залученням аудиторії, із запитаннями-
відповідями, іграми, вікторинами, відео

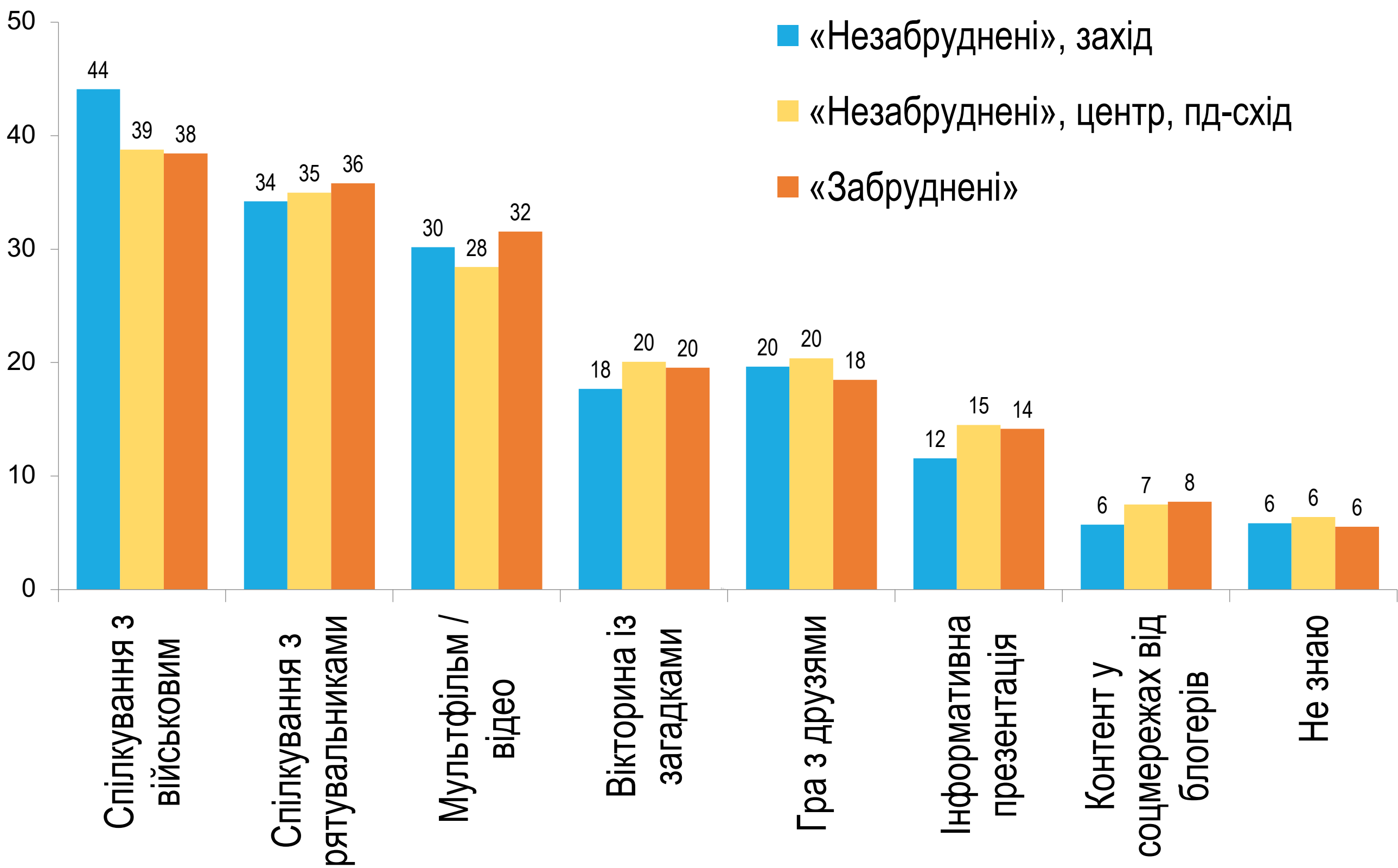
«Ідеальний» урок з правил мінної безпеки

- «Ідеальний» урок обов’язково має бути інтерактивним: із залученням аудиторії, із запитаннями-відповідями, іграми, вікторинами, відео. Схвально також відгукувалися про тести: є можливість потім обговорити те, як правильно відповідати й чому. Урок скоріше має бути очним, щоб комунікувати з фахівцями, «щоб була можливість бачити, чути людину, запитати її без жодних проблем», доповнює Олександр (16 років, середній ризик) із Запорізького району.
- Іван (10 років, середній ризик) з Вознесенського району так уявляє свій ідеальний урок: «Це був би урок про те, що не можна робити з мінами. Там були б і плакати, і аплікації, і мультфільми, і справжні сапери розказували б, як вони працюють».
 - Діти прагнуть спілкування з військовими й рятувальниками (особливо старші) або мультфільмів і відео (особливо молодші). Також хочуть, щоб були вікторини й ігри (частіше молодші). Водночас інформативну презентацію обирали рідше (частіше старші). Спілкування з військовими більш цікаве хлопцям, ніж дівчатам.

Уяви цікавий урок про мінну безпеку.
Що ти хочеш, щоб було на цьому уроці?
Територія проживання

ДІТИ

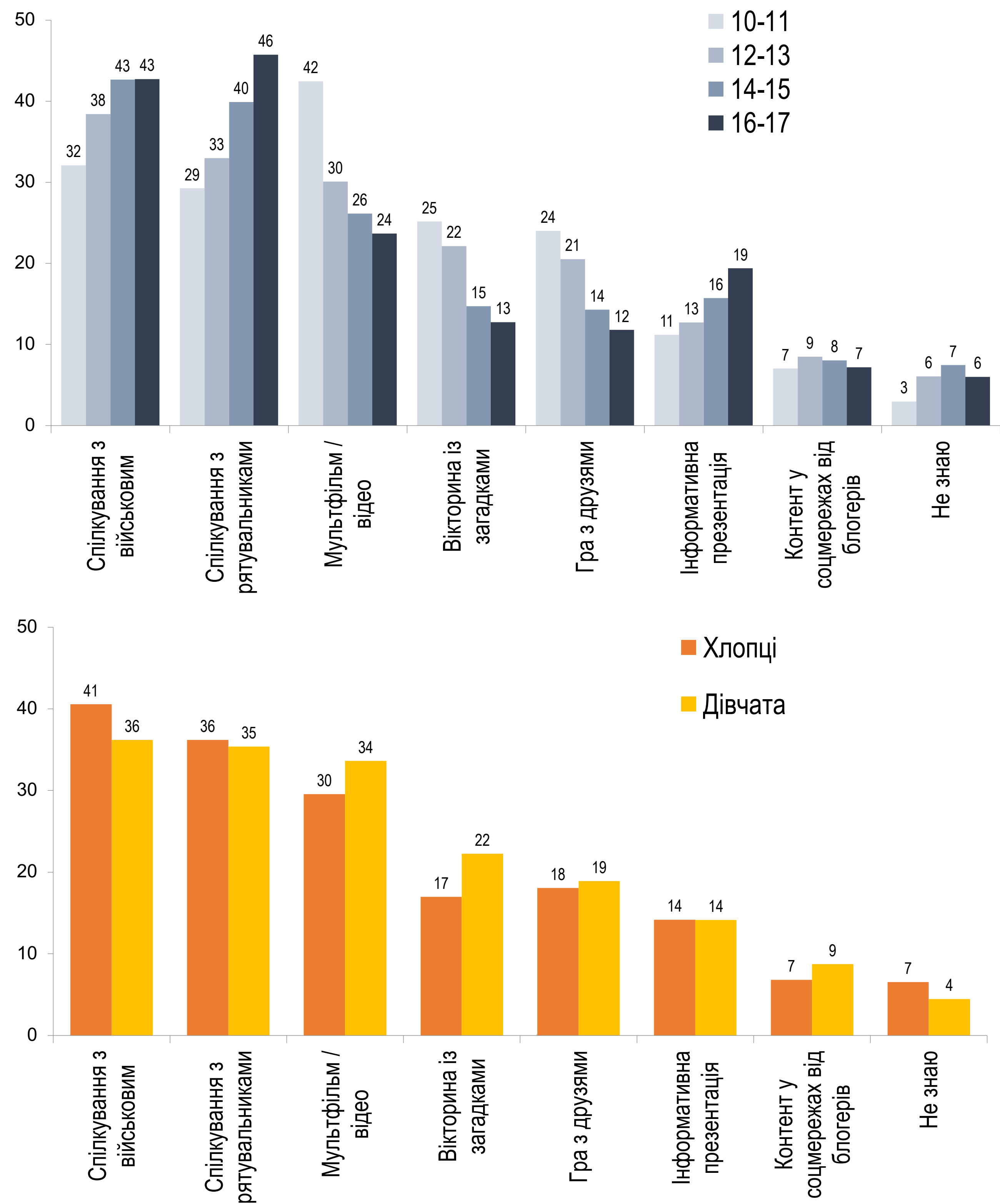
до двох відповідей

Уяви цікавий урок про мінну безпеку. Що ти хочеш, щоб було на цьому уроці? Вік. Стать до двох відповідей

«забруднені» райони

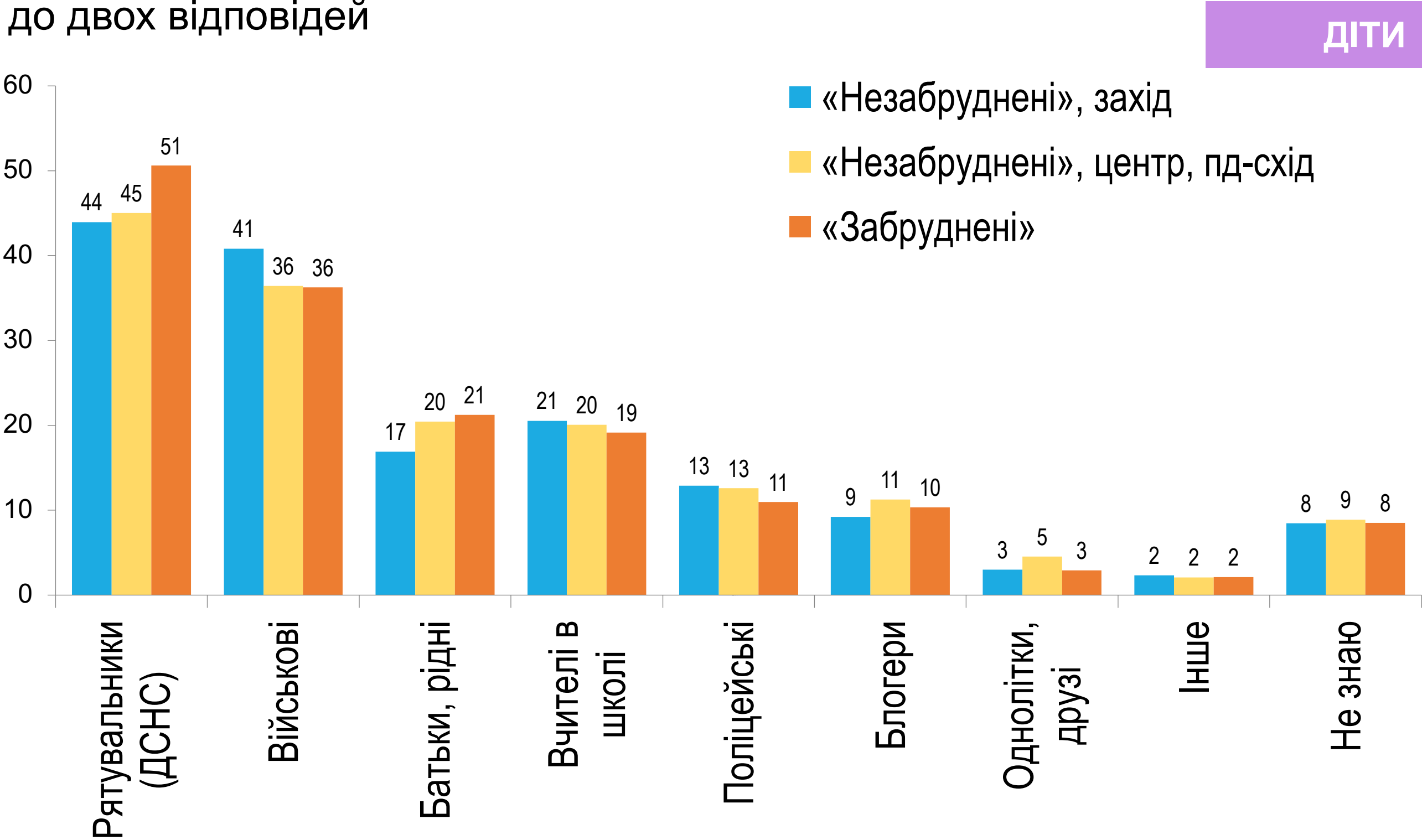
ДІТИ

«Ідеальний» урок з правил мінної безпеки

- Більшість дітей визнає потребу в таких уроках. Їх мають проводити раз на три місяці або раз на пів року. Аргументують це тим, що інформацію потрібно оновлювати й повторювати, щоб не забути.
- Обов’язково до уроку мають бути залучені фахівці. І в кількісному дослідженні, і в групових обговореннях діти дійшли висновку, що краще, щоб урок проводили (або були залучені) профільні спеціалісти: сапери, рятувальники ДСНС, військові, можливо, поліцейські. У відповіді на запитання: «Від кого було б цікаво дізнатись про правила мінної безпеки?» 51% обрав рятувальників ДСНС, 36% – військових.
- Аня (17 років, середній ризик) з Коростенського району думає, що *«маленьких дітей поліцейські, навпаки, можуть лякати. Наприклад, для маленьких краще класний керівник, вчителька, яка з ними завжди, якій довіряють. А для дітей постарше вже поліцейські більш доречні»*.
- Чому вчитель не має вести такий урок сам? Бо мало знає або не знає взагалі, не має досвіду. Артем (17 років, середній ризик) з Вишгородського району вважає, що *«ніхто з вчителів не має права проводити цей урок, якщо в них нема сертифіката про кваліфікацію в цій сфері підготовки»*.
- Чому це мають бути фахівці? Вони мають досвід і можуть розповісти й показати спираючись на професійну діяльність, вони компетентні, можуть наводити приклади. У такому разі до матеріалу ставляться з більшою увагою з поваги до фахівця. Це викликає інтерес. Особливо це важливо для старших дітей, які більше схильні знецінювати дорослого і для яких дорослий має бути експертом (авторитетом).

Від кого тобі було б цікаво дізнатись про правила мінної безпеки? Території проживання
до двох відповідей

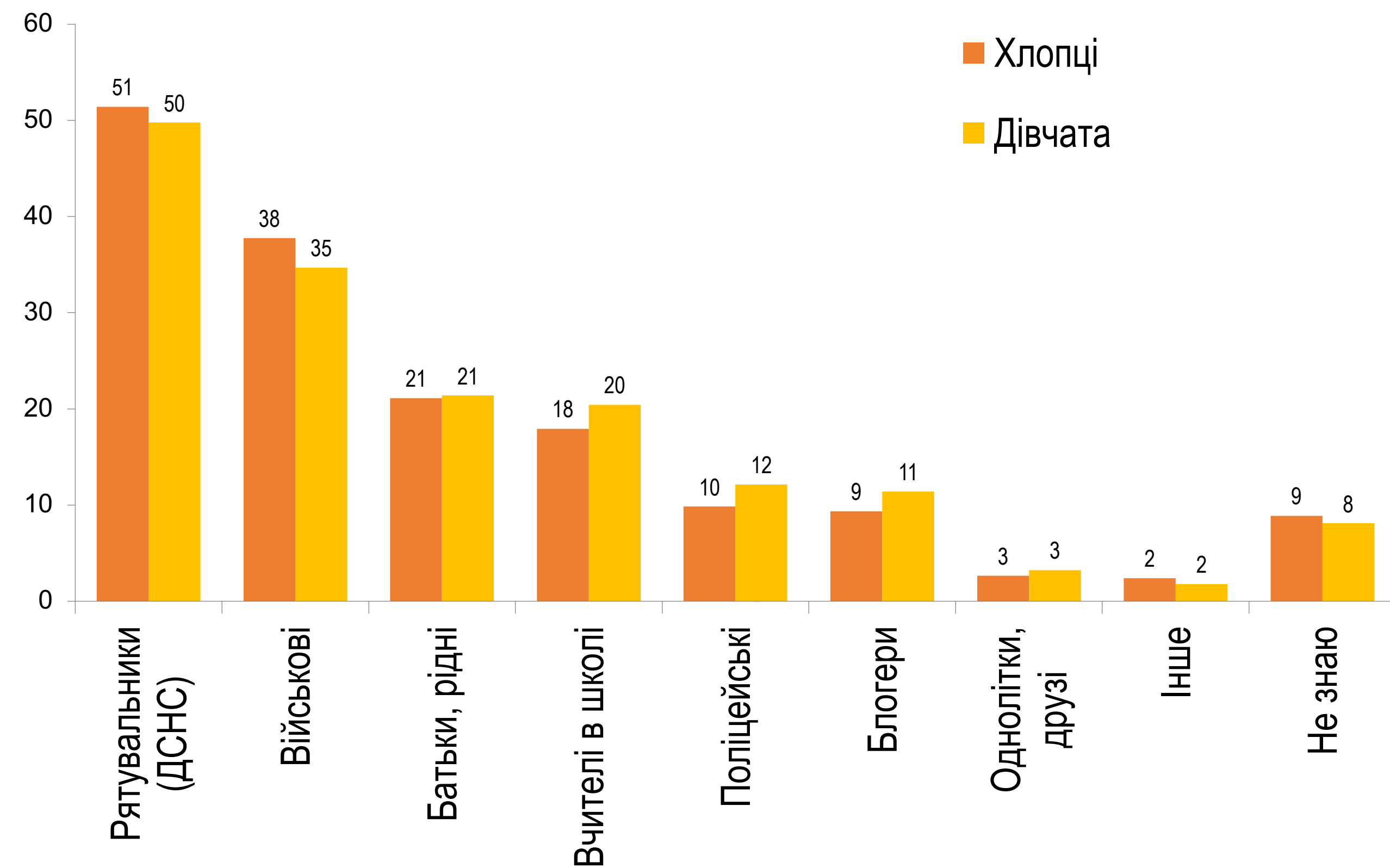
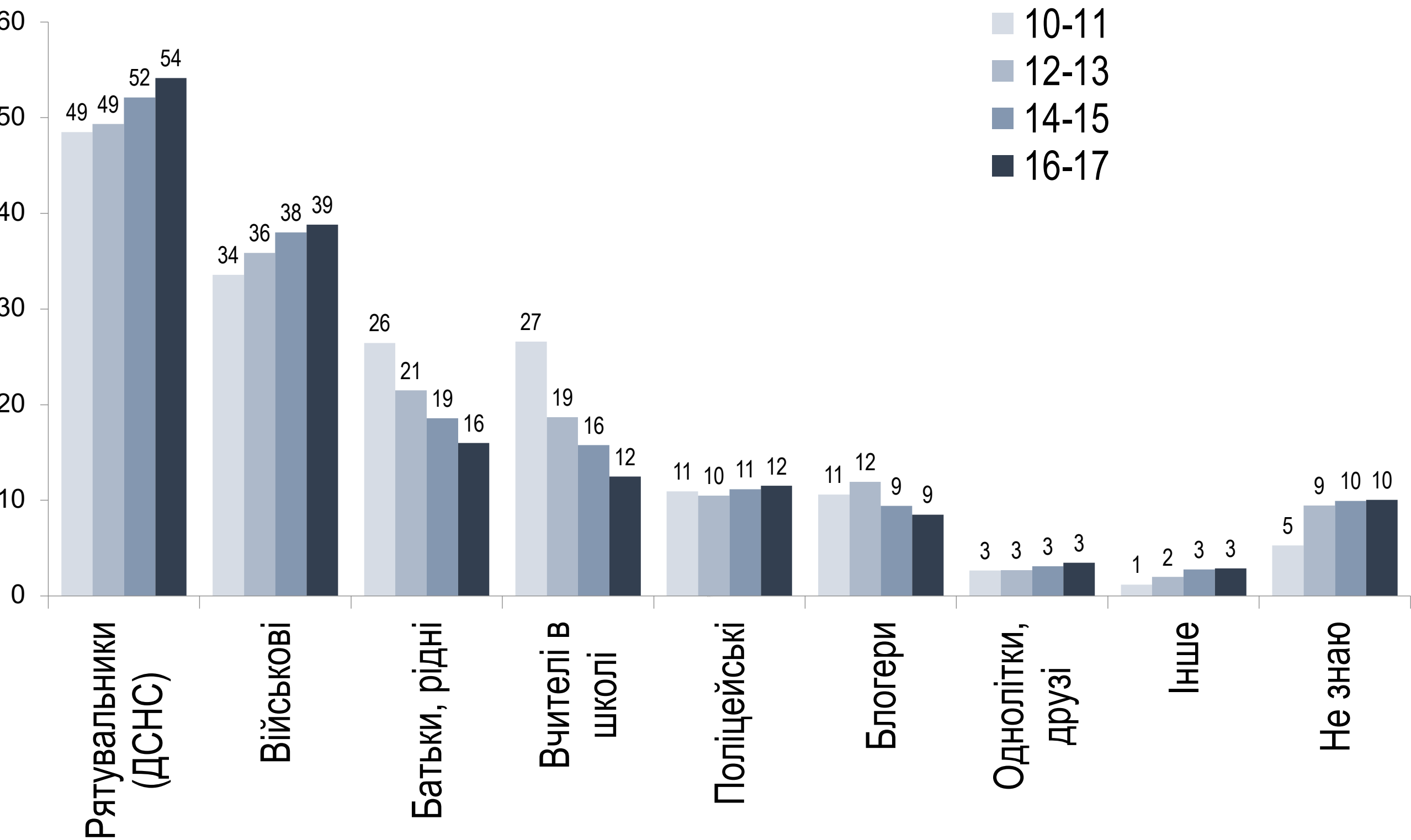

Від кого тобі було б цікаво дізнатись про правила мінної безпеки? Вік. Стать

«забруднені» райони

ДІТИ

до двох відповідей

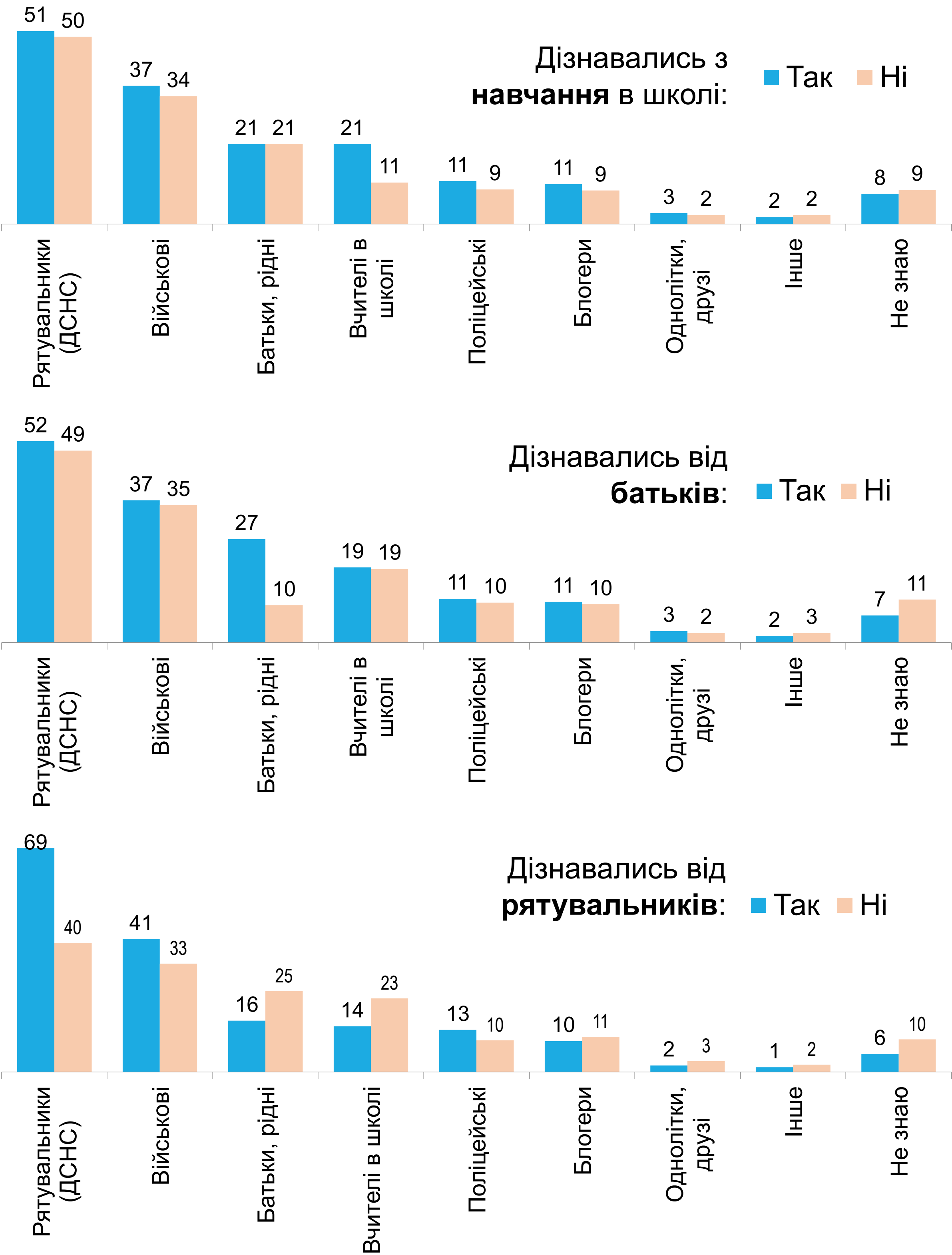
«Ідеальний» урок з правил мінної безпеки

- Загалом дітям цікаво додатково дізнатися:
 - ❖ види ВНП (хлопці, які цікавляться військовою тематикою), наскільки вони можуть травмувати людину, як вони працюють, із чого складаються;
 - ❖ інформацію про заміновані місця, щоб самому туди не потрапити;
 - ❖ інструкцію щодо поводження, якщо натрапив на ВНП, а поряд нікого немає.
- Цікавим є **відео** з демонстрацією того, що може бути, якщо наступиш на міну або якщо станеться інша ситуація з ВНП. Водночас цікавим може бути відео про роботу саперів з розмінування. Софія (11 років, середній ризик) із Сумського району взагалі вважає, що *«один урок, який матиме вигляд травматичного, може сильно допомогти. Бо якщо показати, який страшний це має вигляд, то дитині зовсім не захочеться такого повторювати»*.
- Також називали урок з використанням мультфільму про **пса Патрона**, коміксів або малюнки на інтерактивній дошці (молодші групи). Звісно, також є бажання побачити пса Патрона наживо.
- Важливо (!), що під час тестування діти, які отримували інформацію про мінну небезпеку з мультфільмів і коміксів, показали одні з найкращих результатів. Тобто ці інструменти, з одного боку, дуже цікаві дітям, з другого – ще й дуже ефективні.
- Загалом використання різного наочного матеріалу для дітей є дуже важливим. Наталія (17 років, середній ризик) з Миколаївського району *«роздрукувала б картинки мін або, можливо, зробила б якісь саморобні, щоб цікавіше було, щоб це мало вигляд об'єкта, і дала б дітям якісь додаткові бали, щоб у них був стимул працювати на цьому уроці. Мені здається, їм було б цікаво це зробити»*.
- За словами дітей, це можуть бути також **квести, ігри, розгадування кросвордів, вікторини, тестування**.
- Це також може бути **урок-змагання між командами** на найкращі знання з мінної безпеки, обов'язково з винагородами, призами для команди переможців.
- Інтерактивний урок може також містити **моделювання** різних ситуацій, пов'язаних із ВНП. *«Наприклад, створювати й моделювати такі ситуації, які могли б бути в реальному житті, щоб ми відпрацьовували це на практиці»*, – додає Олександр (16 років, середній ризик) із Запорізького району.
- Окремо говорили про проходження **тестів** з правил мінної безпеки на уроці й можливість потім їх розібрати з вчителем. На думку деяких дітей, тест – це не лише перевірка знань, а й отримання та засвоєння нової інформації з мінної безпеки з правильною відповіддю.
- Додатково називали **комп'ютерні ігри як тренажер навичок поведінки**, бо вони є звичною формою проведення часу. Це сфера компетентності дітей: вони вміють і зацікавлені грати в комп'ютерні ігри. Головне (!), щоб діти не приміряли на себе в таких іграх роль того, хто розмінує.
- Єва (11 років, середній ризик) з Конотопського району *«знає і грає в гру Roblox, і там є карта, де треба захищатися від зомбі, і там є міни»*. Саша (12 років, середній ризик) з Бучанського району згадав про S.T.A.L.K.E.R., і *«якщо ти наступиш на міну, то вмиєш»*. Макар (14 років, середній ризик) з Харківського району вважає, що *«Squad, Arma 2, Arma 3 й інші тактичні шутери – ігри, котрі добре підходять, щоб показати, як працюють міни. Бо всі ці ігри були розроблені для того, щоб показувати, як працює техніка»*.

Від кого тобі було б цікаво дізнатись про правила мінної безпеки? Джерела знань
до двох відповідей

«забруднені» райони

ДІТИ

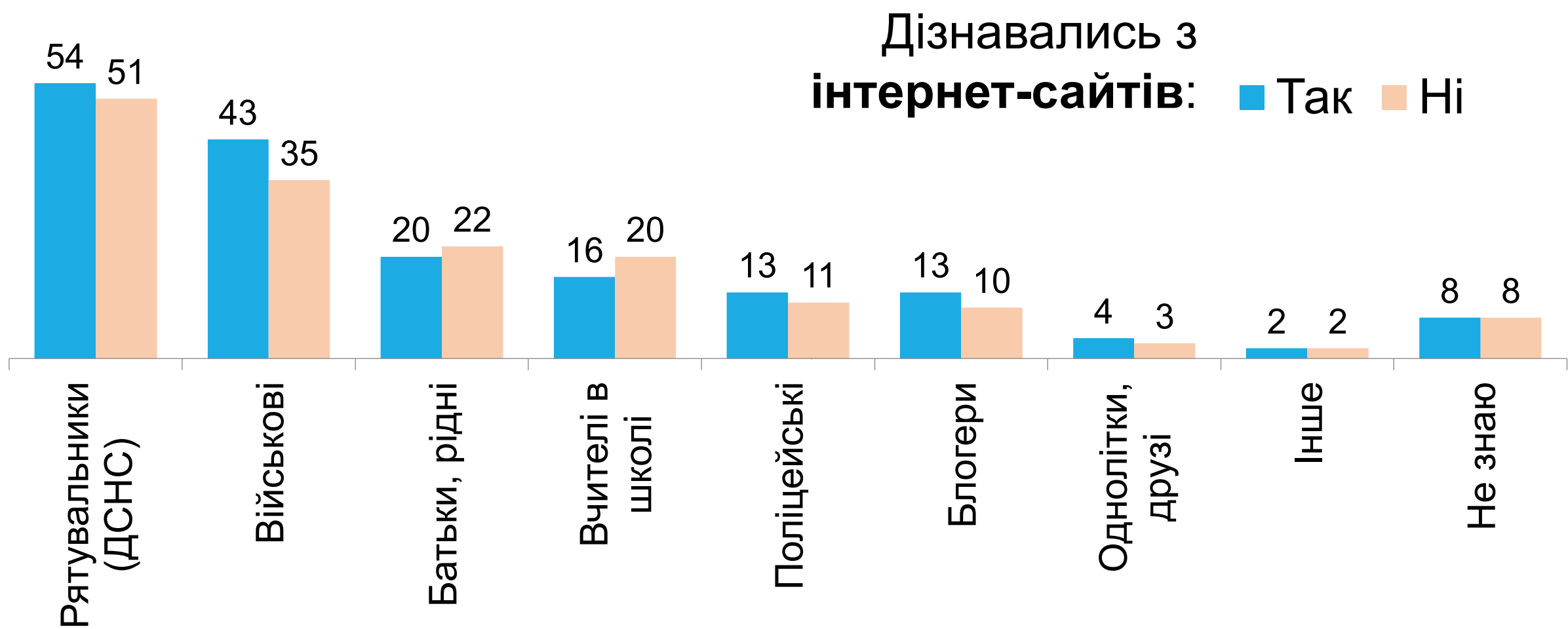
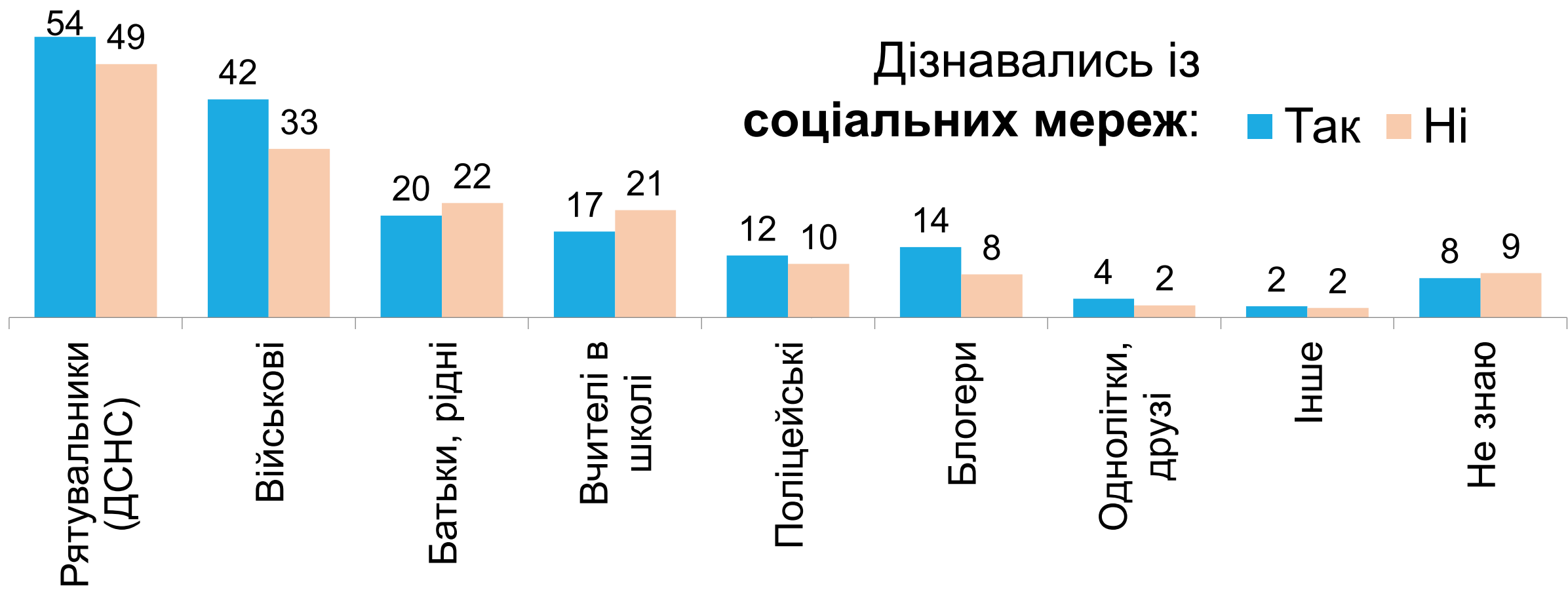
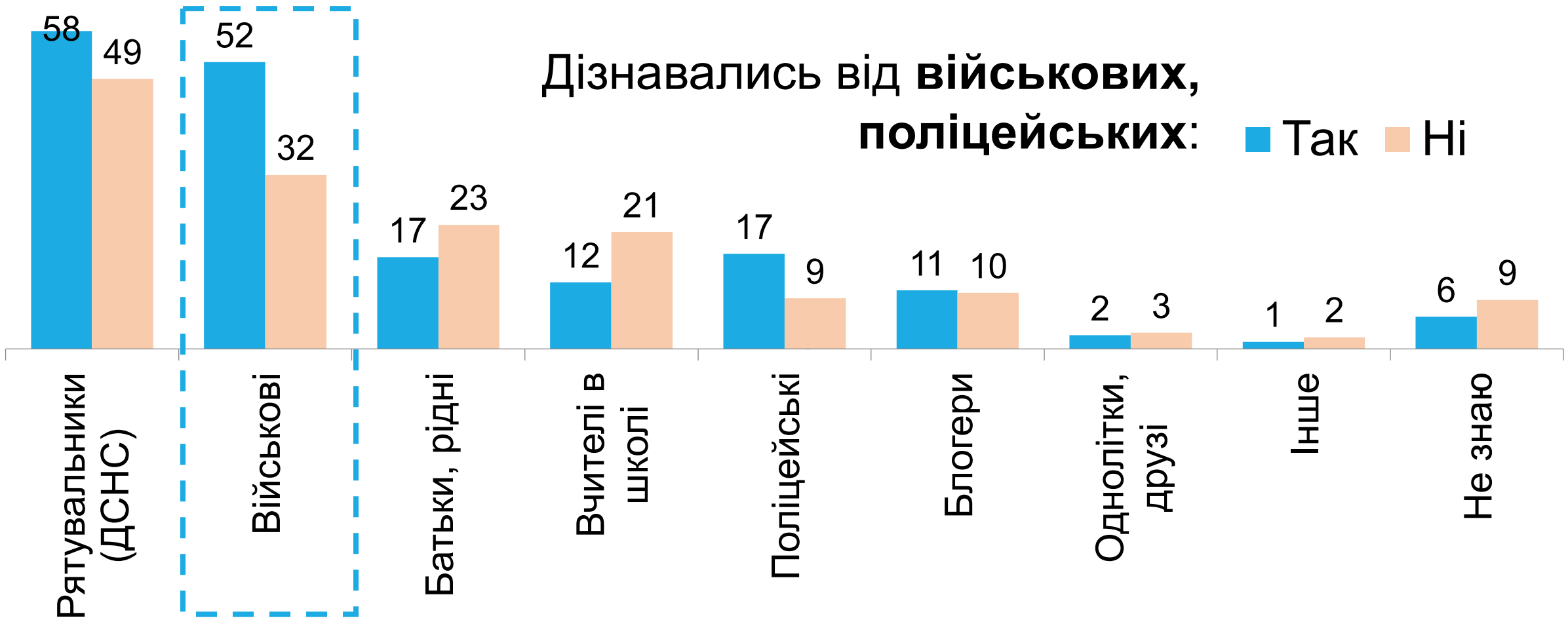

Від кого тобі було б цікаво дізнатись про правила мінної безпеки? Джерела знань

до двох відповідей

«забруднені» райони

ДІТИ

#12

Аналіз міфів

Найпоширеніші міфи: *«не варто використовувати телефон поруч з міною, бо від сигналу вона може здетонувати»; «міна з часом деактивується, пролежавши в землі кілька років»*

Аналіз міфів

«забруднені» райони

ДІТИ

Поширені міфи в порядку «популярності»

Питання досліджували тільки на фокус-групах, де діти грали в гру «правда-неправда» з міфами щодо мін, мінної небезпеки.

- Зазвичай діти відповідали правильно, не підтримували міфів. Марина (14 років, середній ризик) з Вознесенського району вважає, що *«краще не чіпати, навіть якщо можна»*.
- Наприклад, учасники знають, що не всі небезпечні / заміновані території позначено відповідними знаками. Хтось згадував, що не всюди міни виявили загалом. Водночас деякі діти згадують, що зі знаками виникають проблеми: вони зникають, їх витягують, ламають, вони псуються тощо. Антон (16 років, середній ризик) з Охтирського району вважає, що дійсно *«не всі місця позначені, бо не всі міни можуть знайти. Десь знаходили, а десь – ні»*.
- Водночас відповіді окремих дітей можуть свідчити про наявність ризиків поведінки, попри загалом правильні відповіді на запитання про міфи. Наприклад, Максим (16 років, високий ризик) із Херсонського району не знає, навіщо взагалі брати в руки міну, й одразу додає: *«Можливо, лише для фотографії?»*.
- Наприклад, деякі старші хлопці знають правила безпеки, однак їхня цікавість може штовхати до небезпеки. Вони нібито мають певні знання щодо будови й роботи мін, досить упевнено обговорюють тему. Однак такі знання разом зі схильністю до ризиків можуть призвести до небезпеки (*«я знаю, я впораюся»*). Зокрема, деякі учасники казали, що торкатися мін можна, обережно, якщо сапери вже витягли тротил.

- Також були певні сумніви, вагання в деяких ситуаціях. Наприклад, питання про використання телефона біля міни заплутало деяких учасників. Важливо навчати, що треба спочатку відійти тим самим шляхом, яким прийшов, а потім робити інші дії (зокрема, й з телефоном). Варто наголошувати, що всі міни небезпечні, і всі дії цивільних поряд з мінами – також небезпечні. Якщо молодші хлопці частіше кажуть, що покинутий склад боєприпасів – це нецікаво й небезпечно, то старші вважають, що це дуже цікаво, але не варте того ризику.
- Однак інколи все ж була думка, що за деякий час там буде «чисто», бо мародери й мисливці все звідти витягнуть на брухт. Таке уявлення наражає дітей на небезпеку, якщо вони все ж підуть на склад.
- Загалом на групах діти періодично вдавались до роздумів, що є більш безпечним, а що менше. Дискутували про те, скільки кілограмів ваги потрібно, щоб вибухнула протитанкова міна. Отже, важливо доносити, що все, що пов'язано з ВНП, однозначно небезпечно.

Діти і медіаспоживання

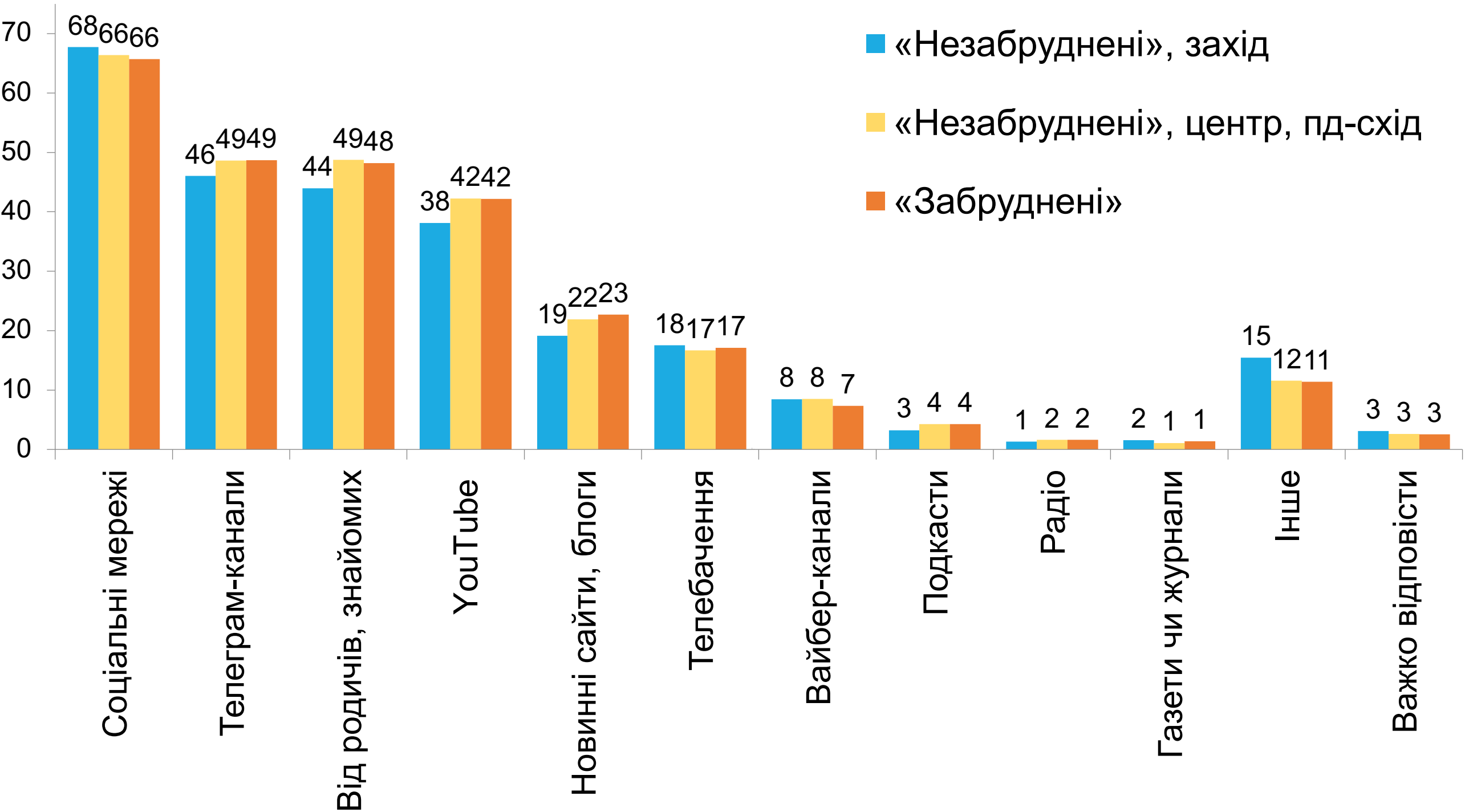
Основними джерелами, з яких діти отримують інформацію, є соцмережі (66%), телеграм-канали (49%), родичі, близькі (48%).
Улюблений формат контенту – відео (52%)

Де найчастіше ти отримуєш цікаву інформацію?

Території проживання

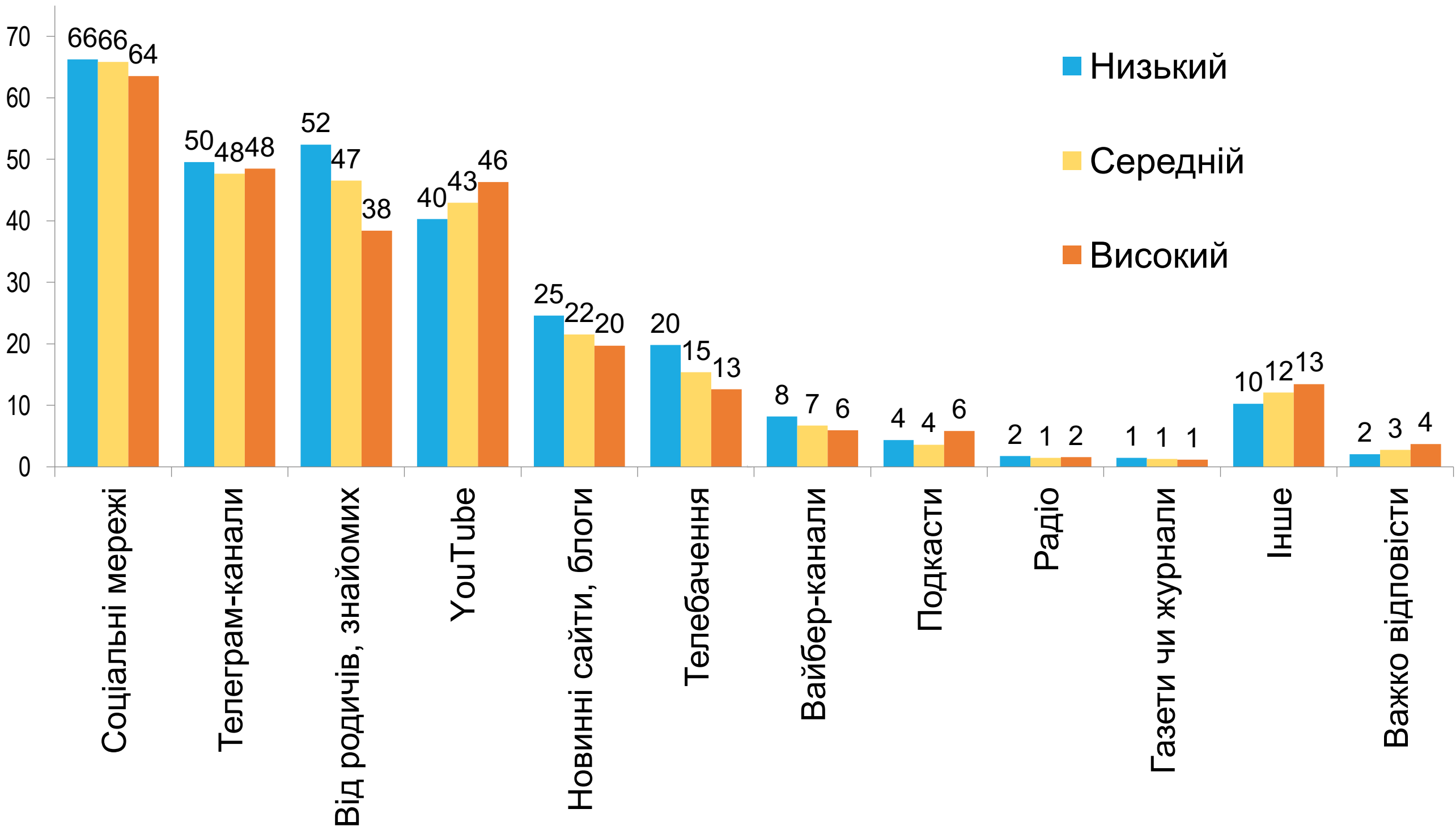
«забруднені» райони

ДІТИ

Де найчастіше ти отримуєш цікаву інформацію?

Рівень ризику

ВИСНОВКИ

#1 Майже половина опитаних дітей має середній (40%) або високий (13%) ризик небезпечної поведінки.

Найчастіше це хлопці старшого віку, діти з малозабезпечених сімей, які мешкають у селах і малих містах.

Відмінності у відповідях дітей з високим і середнім ступенем ризику (за винятком окремих запитань) не суттєві. Отже, діти із середнім ступенем ризику за відсутності необхідних знань можуть наближатися в певних ситуаціях до високого ризику.

Важливо, що діти із «забруднених» районів показали кращі результати тестування, ніж їхні ровесники з «незабруднених».

Найкращі результати тестування показали діти з Донецької, Запорізької, Харківської, Херсонської і частково Сумської областей, гірші результати отримали діти із «забруднених» районів Чернігівської, Київської, Житомирської областей. Найгірші результати показали діти з «незабруднених» західних областей України. Це відображає тенденцію, що показники знань дітей з мінної безпеки зростають з наближенням їхнього місця проживання до лінії фронту й небезпечних територій.

Водночас знання не дорівнюють поведінці: можуть бути хороші знання, але за схильності до ризикової поведінки вона переважатиме, якщо є емоційна залученість і відповідний контекст.

Тому навчання мінної безпеки має включати приклади, моделювання ситуацій, практичні завдання. Акцент має бути не лише на знаннях, а й на поведінці.

#2 Найпопулярніші способи дозвілля серед дітей – «сидіти» в телефоні (51%) й гуляти з друзями на вулиці (48%). Водночас якщо перше популярніше в «незабруднених» районах, то друге – в «забруднених».

Більш схильні до ризикової поведінки діти, які часто грають в комп'ютерні ігри, «сидять» у телефонах, у соцмережах, YouTube.

Водночас ті, які проводять час з родиною, за книжками або фільмами вдома, менш схильні до ризиків.

#3 Близько 20% дітей не змогли ідентифікувати потенційно небезпечні предмети й ВНП.

Діти із «забруднених» територій краще ідентифікують ознаки небезпеки, а також здатні розпізнавати небезпеку за «фоновими» ознаками місцевості. Наприклад, зруйновані будинки, знищена техніка, залишки військового спорядження або відсутність слідів діяльності людей на певних територіях також є попередженням про небезпеку.

З усіх попереджувальних знаків діти найгірше розпізнають червоно-білу стрічку.

Важливо, що діти з кількох «забруднених» районів згадували про проблему зламаних, збитих, вкрадених попереджувальних знаків. Це знижує довіру до них і, відповідно, становить додаткові ризики.

ВИСНОВКИ

#4 Альтруїзм залишається рушійною силою небезпечної поведінки: понад 40% дітей і значна частина їхніх батьків (58%) вважають, що в ситуації, коли поруч хтось постраждав від гранати, треба спочатку надати допомогу постраждалому, а потім викликати спецслужби. Фокус-групи показали, що деякі діти можуть просто не знати, що надання допомоги наражає їх на небезпеку в таких ситуаціях.

Майже 20% дітей, коли побачать гранату, обиратимуть небезпечний сценарій: швидко бігти, а далі – кликати на допомогу.

Важливо, що дії «в уяві» не дорівнюють діям у реальному житті. Більшість учасників дослідження каже, що поводитися б обережно, з дотриманням правил. Але як вони діятимуть, якщо дійсно побачать міну або гранату, невідомо. Над знаннями може переважати схильність до ризикованої поведінки. Також у стресі людина часом діє імпульсивно.

#5 Загалом, діти краще знають, за яким єдиним номером слід повідомити, якщо помітили небезпечний предмет. Обираючи між трьома опціями (101, 102, 103), 67% дітей і лише 42% батьків відповіли правильно.

Водночас за розширеного списку телефонів і можливості вибору одразу кількох з них правильних відповідей у дітей було більше (86%), але понад 70% усе одно другим номером обрали 102. У цьому ж питанні 17% дітей обрали 103, 12% – 104. Також третина обрала 911.

#6 Загалом, понад 80% дітей знають, що ліси, лісосмуги, поля, узбіччя доріг, водойми й прилеглі до них території, мости, залізничні колії, зруйновані чи покинуті будівлі, залишені військові позиції або техніка є небезпечними територіями, де вони можуть зіткнутися з ВНП.

Попри це значна частка дітей із «забруднених» районів проводять час у цих місцях. Зокрема, 37% проводить своє дозвілля на або поруч з водоймами, 33% – у лісах, лісосмугах, на полях й узбіччях доріг. Ще близько 20% дітей можуть гуляти на / біля мостів, залізничних колій, у зруйнованих і покинутих будівлях. 10% (!) – у місцях, де є залишені військові позиції або техніка.

#7 Результати дають можливість припустити, що дорослі в кожному другому випадку можуть не знати, що дитина з друзями пішла до лісу, або в кожному третьому – до річки чи озера. Тільки 59% дітей точно відмовляться йти до лісу по гриби, якщо їх запросять друзі. Якщо йдеться не про гриби, а просто про прогулянку лісом, результати нижчі (49%).

65% дорослих у «забруднених» районах зазначили, що не дозволять своїм дітям йти з друзями на пляж (річку). Водночас тільки 24% опитаних дітей точно відмовляться йти на пляж, якщо їх запросять друзі.

Батьки-чоловіки більш лояльні відпускати дітей у місця, які можуть бути потенційно небезпечними. Хлопці частіше йдуть гуляти, не попередивши дорослих, ніби наслідуючи таку поведінку.

ВИСНОВКИ

#8 Загалом, більшість батьків переконана, що їхні діти завжди повідомляють їм, куди йдуть гуляти. Однак відповіді дітей свідчать про інше. Попри те що абсолютна більшість батьків (95%) вважає, що їхня дитина завжди повідомляє, куди вона йде гуляти, можемо припустити, що реально повідомлять батькам лише близько 70% дітей, а **серед дітей з високим ризиком небезпечної поведінки – лише половина повідомить дорослим про свої плани.**

79% дорослих і 64% дітей довіряють ЮНІСЕФ. Найбільше довіряють діти із «забруднених» районів Херсонської, Донецької, Харківської областей. Найменше довіряють на Київщині.

Діти і батьки із «забруднених» районів довіряють ЮНІСЕФ більше, ніж із «незабруднених». Такий самий тренд і серед дорослих. Найбільше знають і, відповідно, найбільше довіряють ЮНІСЕФ молоді батьки (86%). Діти з високим ризиком небезпечної поведінки значно менше знають про ЮНІСЕФ і мають нижчу довіру до нього. 27% дітей із «забруднених» районів отримували друковані матеріали від ЮНІСЕФ щодо мінної небезпеки. Діти із «забруднених» районів отримували такі матеріали вдвічі частіше, ніж із «незабруднених».

Важливо, що **діти, які отримували матеріали ЮНІСЕФ, демонструють більш безпечну поведінку за результатами опитування.**

#9 70% батьків у «забруднених» районах і лише половина в «незабруднених» за останні три місяці натрапляли на інформацію про мінну небезпеку. Рідше натрапляли батьки з Київської і Житомирської областей, а найчастіше – з Херсонської області.

Жінки, особливо молодші, натрапляють на таку інформацію частіше. Серед дорослих найпопулярнішими каналами отримання такої інформації є соцмережі (63%), телеграм- і вайбер-канали (46%), друковані матеріали (32%), телебачення (30%), реклама на вулицях (29%), сайти держорганів (25%), інші сайти (25%), інформаційні заходи (25%).

10% батьків із «забруднених» районів (9% жінок і 15% чоловіків) оцінили свій рівень знань з мінної безпеки як високий, дві третіх – як середній і майже 20% – як низький. Дорослі, які натрапляли на інформацію про мінну безпеку, оцінили свої знання краще.

Молодші батьки оцінили власні знання краще.

Порівняно краще оцінили свої знання батьки з Херсонської, Донецької і частково Харківської областей.

Батьки визнають важливість своєї участі в навчанні дітей мінної безпеки. 50% батьків із «забруднених» районів вважають, що насамперед мають навчати дітей самі батьки, 33% – рятувальники ДСНС, 13% – учителі в школі.

44% батьків цікаво, щоб співробітник ДСНС або спеціаліст з розмінування розповів їхній родині про мінну безпеку. Особливо зацікавилися батьки, які мають кількох дітей і оцінили власні знання з мінної безпеки погано, частіше це батьки із сіл.

ВИСНОВКИ

#10 97% дітей із «забруднених» районів стверджують, що їм розповідали про правила мінної безпеки. Основним джерелом цих знань є школа й батьки. Діти із «забруднених» районів порівняно частіше отримують інформацію про мінну небезпеку від батьків, рятувальників, військових поліцейських. Якщо наймолодші частіше отримують інформацію зі школи, від батьків і з мультфільмів з Патроном, то старші діти – із соцмереж, інтернет-сайтів, від рятувальників, військових. 80% дітей зазначили школу як джерело знань про мінну безпеку. На фокус-групах вони ділились, що таку інформацію їм розповідали або на окремому уроці, або в межах інших предметів. Окремий урок у школі з теми мінної небезпеки проводив класний керівник (у межах виховної години). Подекуди зазначалося, що на цих уроках були гостьові лектори – рятувальники ДСНС, поліцейські, військові. Важливо, що на «забруднених» територіях рятувальників запрошували вдвічі частіше (39%). Загалом, діти висловлюють більшу зацікавленість і довіру, якщо спілкуються з «людьми у формі», через їхній вищий статус й експертність. **Важливо, що найменш безпечну поведінку демонструють діти, які не мали навчання в школі і яким батьки не розповідали про правила мінної безпеки.**

Є певна втома від теми мінної безпеки, деяких дітей це дратує, переважно хлопців, бо «повторюється те саме». Але, попри це, діти підкреслюють її значимість й актуальність, тому готові й далі вивчати, якщо це буде цікавий, сучасний, інтерактивний формат.

#11 «Ідеальний» урок з правил мінної безпеки обов'язково має бути інтерактивним, може передбачати моделювання різних ситуацій, пов'язаних із ВВП.

Також бажано, щоб були вікторини, квести, кросворди й ігри (молодші). Водночас інформативну презентацію обирали рідше (старші). Цікавим є відео з різними демонстраціями. Загалом діти обрали відео як найулюбленіший контент.

Також називали урок з використанням мультфільмів, коміксів або малюнків на інтерактивній дошці (молодші групи).

Важливо (!), що під час тестування діти, які отримували інформацію про мінну небезпеку з мультфільмів і коміксів, показали одні з найкращих результатів. Тобто ці інструменти, з одного боку, дуже цікаві дітям, з другого – ще й дуже ефективні.

Цікавою є ідея уроку-змагання між командами на найкращі знання з мінної безпеки.

Найбільше діти прагнули б спілкування з рятувальниками й військовими (старші) або перегляду мультфільмів і відео (молодші). Спілкування з військовими більш цікаве хлопцям, ніж дівчатам. Старші діти часто вважають, що вчитель не має вести такий урок сам, бо мало знає, не має досвіду, компетенції. Старші діти більше схильні знецінювати дорослого, для них він має бути експертом (авторитетом).

Для молодших дітей, навпаки, учитель ще є таким авторитетом, і бажано, щоб був він та експерт.

ВИСНОВКИ

#12 Найпоширеніші міфи стосовно мінної небезпеки: «не варто використовувати телефон поруч з міною, бо від сигналу вона може здетонувати»; «міна з часом деактивується, пролежавши в землі кілька років».

Водночас відповіді деяких дітей можуть свідчити про наявність ризиків поведінки, попри загалом правильні відповіді на запитання про міфи. Наприклад, деякі старші хлопці знають правила безпеки, однак їхня цікавість може штовхати їх до небезпечної поведінки. Вони нібито мають певні знання щодо будови й роботи мін, досить упевнено обговорюють тему. Однак такі знання разом зі схильністю до ризиків можуть наразити на небезпеку.

#13 Діти найчастіше отримують цікаву для них інформацію із соціальних мереж (66%), телеграм-каналів (49%), від родичів, знайомих (48%), з YouTube (42%), з новинних сайтів (23%), телебачення (17%).

Додаток А: портрети районів

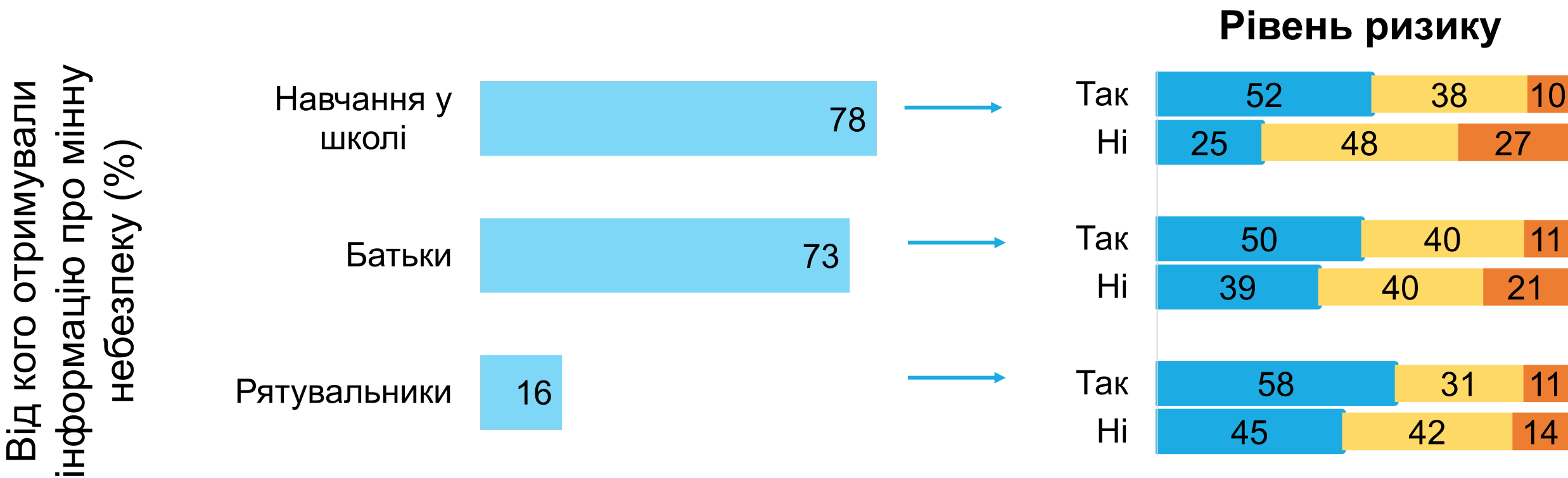
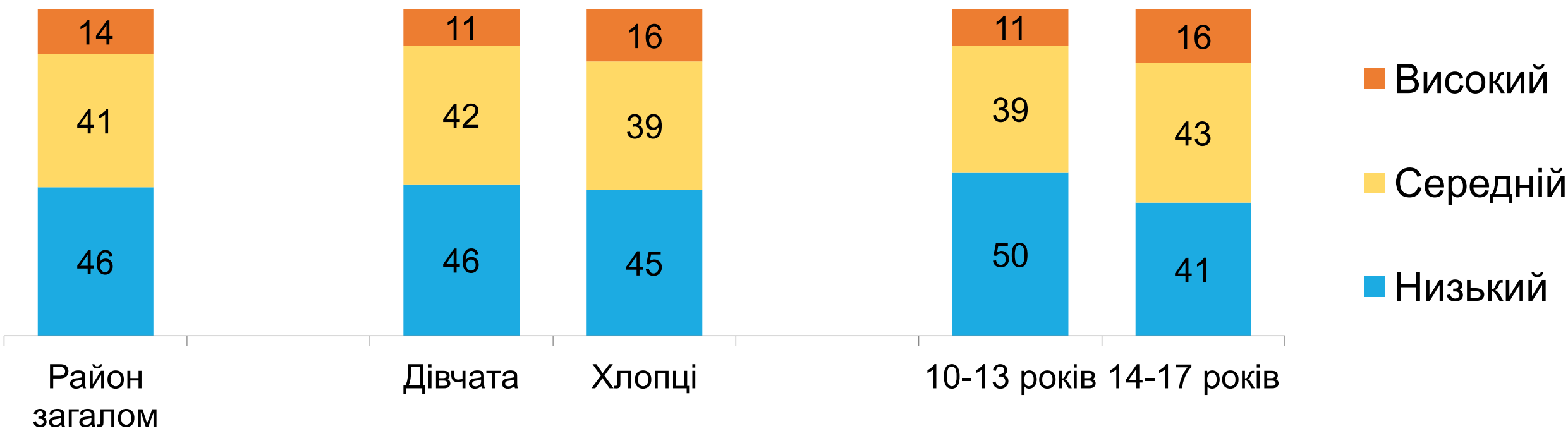
Нікопольський район (Дніпропетровська обл.)

Дані щодо опитування:

- Вибірка (N) = 400
- Період: 16 березня – 26 квітня 2024 р.

- За результатами тестування, **14%** дітей у Нікопольському районі показують високий рівень ризикової поведінки щодо мінної безпеки. Ще **41%** демонструє середньоризикову поведінку.
- **Хлопці** проявляють більш ризикову поведінку порівняно з дівчатами. Також ризикову поведінку частіше проявляють **старші діти віком 14–17 років**.
- Найпопулярнішими джерелами інформації про мінну небезпеку є: навчання в школі (78%), батьки (73%), рятувальники (16%). Зазначені канали інформації є ефективними для підвищення знань про правила мінної безпеки.
- Важливо, що **найменш безпечну поведінку демонструють діти, які не мали навчання в школі**. Водночас найбільш ефективним каналом (рятувальники) охоплено порівняно мало дітей.

Структура за рівнем ризикової поведінки дітей згідно з результатами тесту (%)

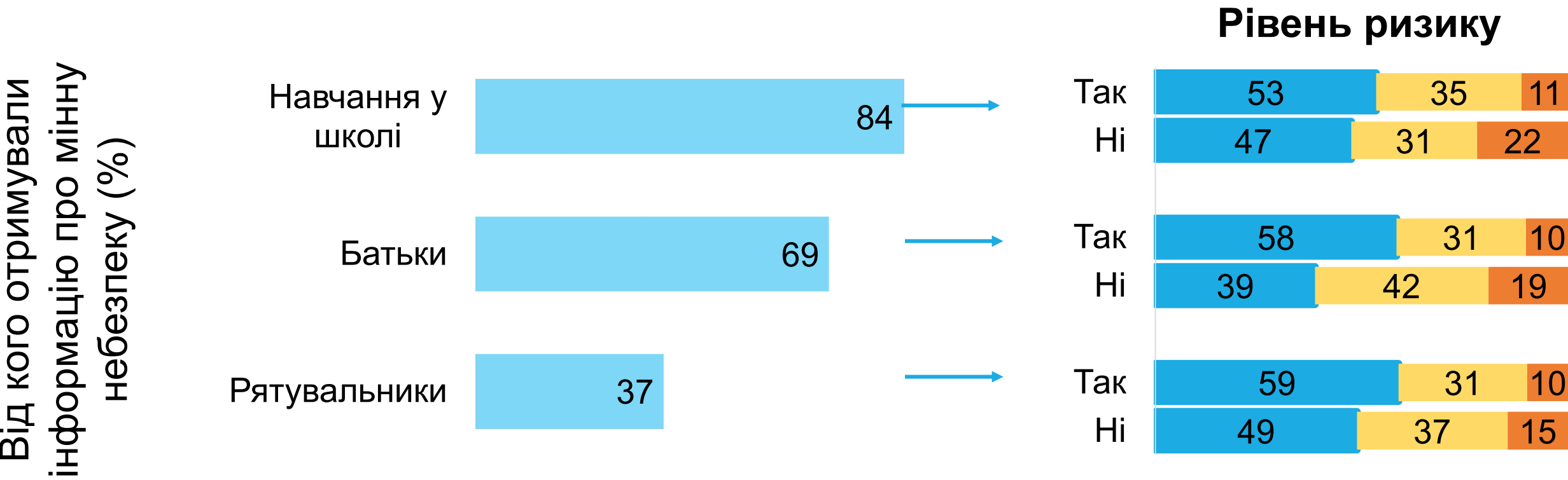
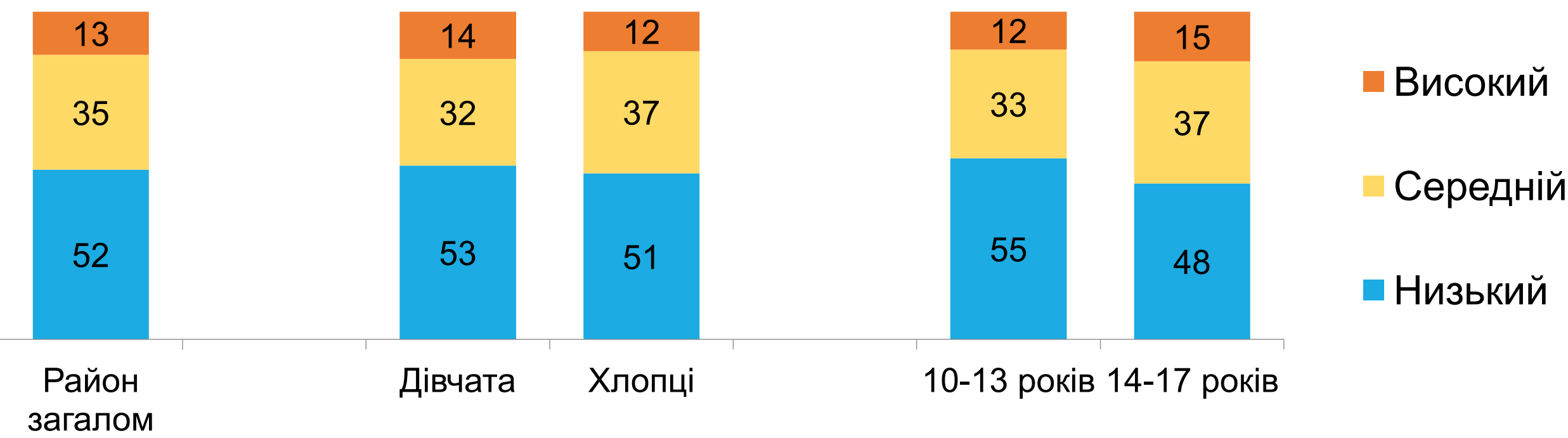
Краматорський район (Донецька обл.)

Дані щодо опитування:

- Вибірка (N) = 411
- Період: 16 березня – 26 квітня 2024 р.

- За результатами тестування, **13%** дітей у Краматорському районі показують високий рівень ризикової поведінки щодо мінної небезпеки. Ще **35%** демонструють середньоризикову поведінку.
- Ризикову поведінку частіше проявляють **старші діти віком 14–17 років**. Статевих різниць не виявлено.
- Найпопулярнішими джерелами інформації про мінну небезпеку є: навчання в школі (84%), батьки (69%), рятувальники (37%). Зазначені канали інформації є ефективними для підвищення знань про правила мінної безпеки.
- Важливо, що **найменш безпечну поведінку демонструють діти, яким батьки не розповідали про правила мінної безпеки**.

Структура за рівнем ризикової поведінки дітей згідно з результатами тесту (%)

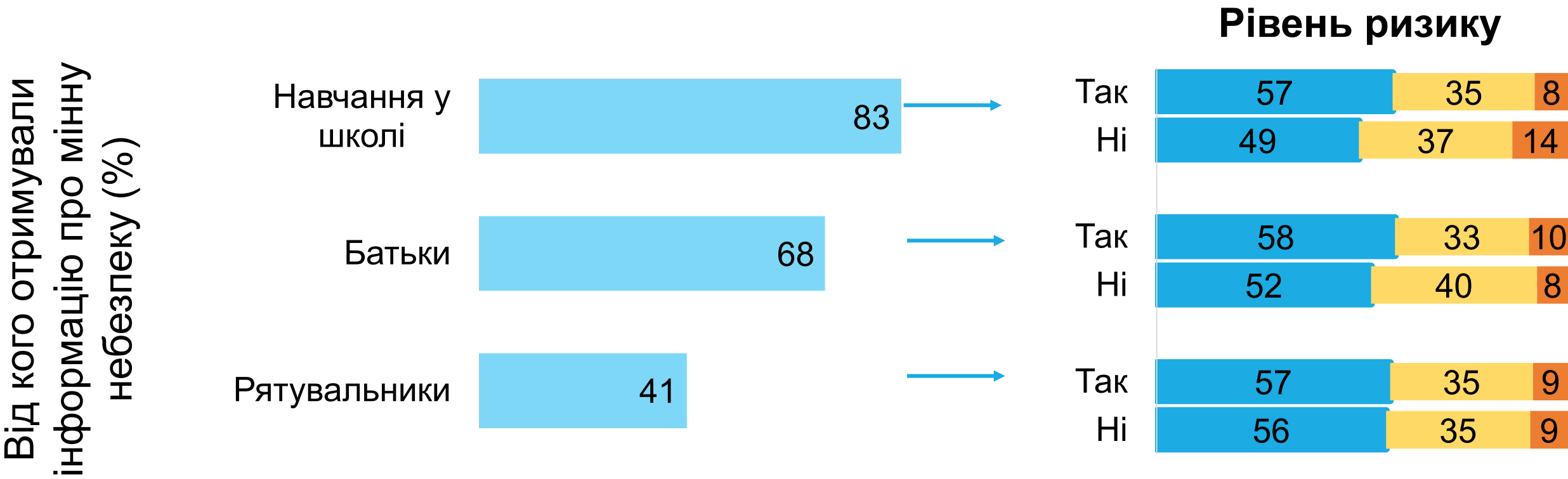
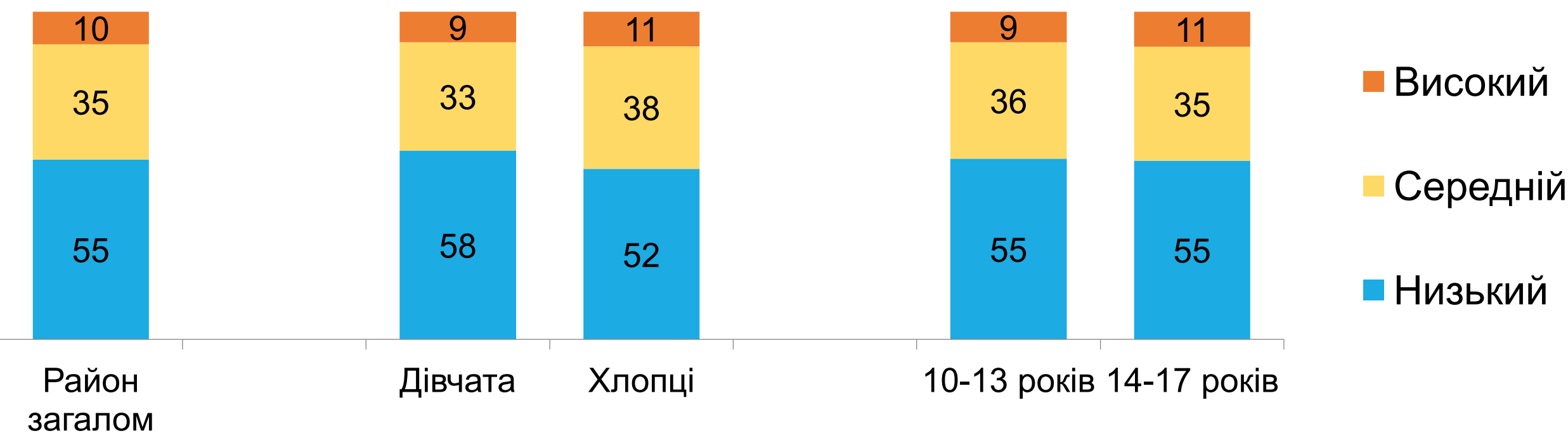
Покровський район (Донецька обл.)

Дані щодо опитування:

- Вибірка (N) = 403
- Період: 16 березня – 26 квітня 2024 р.

- За результатами тестування, **10%** дітей у Покровському районі показують високий рівень ризикової поведінки щодо мінної безпеки. Ще **35%** демонструють середньоризикову поведінку.
- **Хлопці** проявляють більш ризикову поведінку порівняно з дівчатами. Відмінностей за віком не спостерігається.
- Найпопулярнішими джерелами інформації про мінну небезпеку є: навчання в школі (83%), батьки (68%), рятувальники (41%).
- Важливо, що **найменш безпечну поведінку демонструють діти, які не мали навчання в школі.**

Структура за рівнем ризикової поведінки дітей згідно з результатами тесту (%)

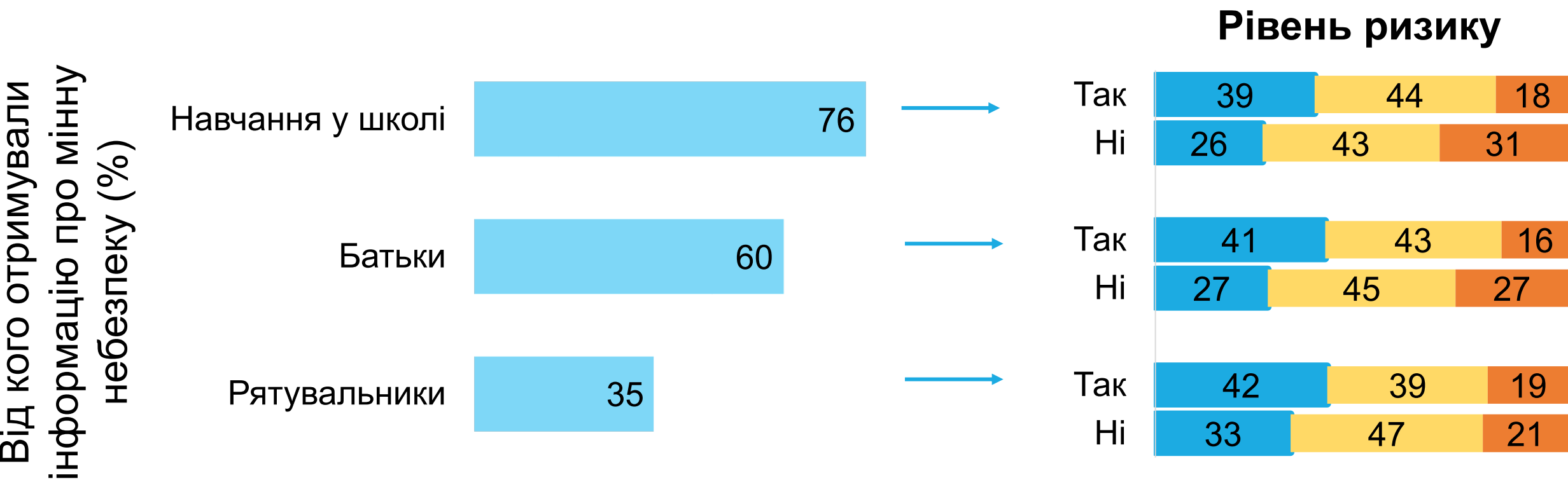
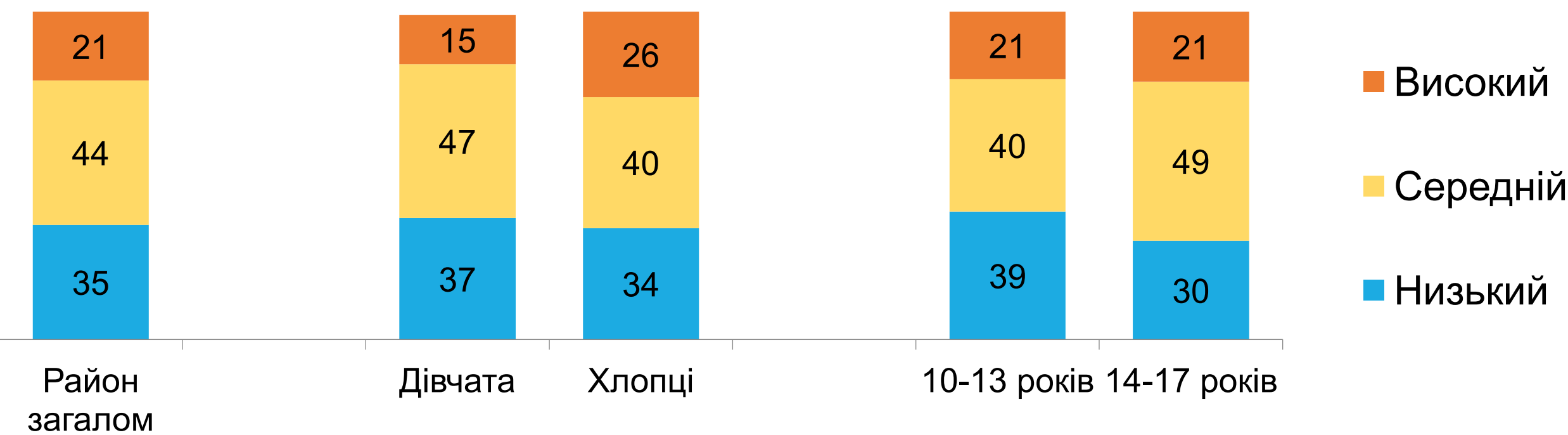
Коростенський район (Житомирська обл.)

Дані щодо опитування:

- Вибірка (N) = 412
- Період: 16 березня – 27 квітня 2024 р.

- За результатами тестування, **21%** дітей у Коростенському районі показують високий рівень ризикової поведінки щодо мінної безпеки. Ще **44%** демонструють середньоризикову поведінку.
- **Хлопці** проявляють більш ризикову поведінку порівняно з дівчатами. Також ризикову поведінку частіше проявляють **старші діти віком 14–17 років**.
- Найпопулярнішими джерелами інформації про мінну небезпеку є: навчання в школі (76%), батьки (60%), рятувальники (35%) та інші. Зазначені канали інформації є ефективними для підвищення знань про правила мінної безпеки.
- Важливо, що **найменш безпечну поведінку демонструють діти, які не мали навчання в школі та яким батьки не розповідали про правила мінної безпеки**.

Структура за рівнем ризикової поведінки дітей згідно з результатами тесту (%)

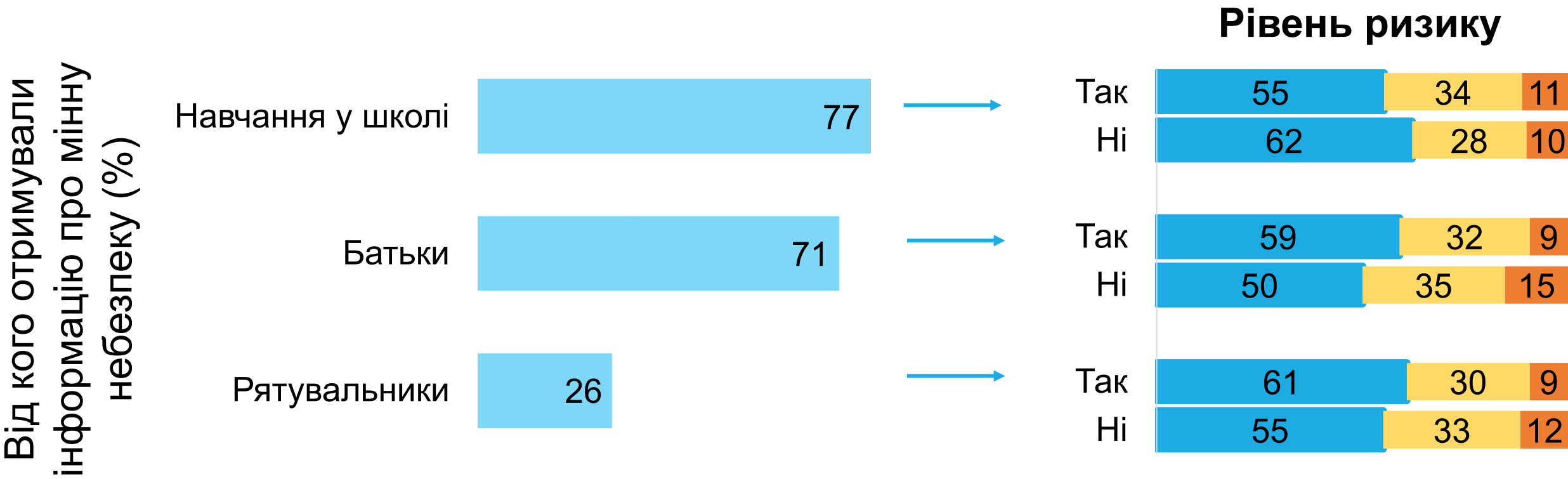
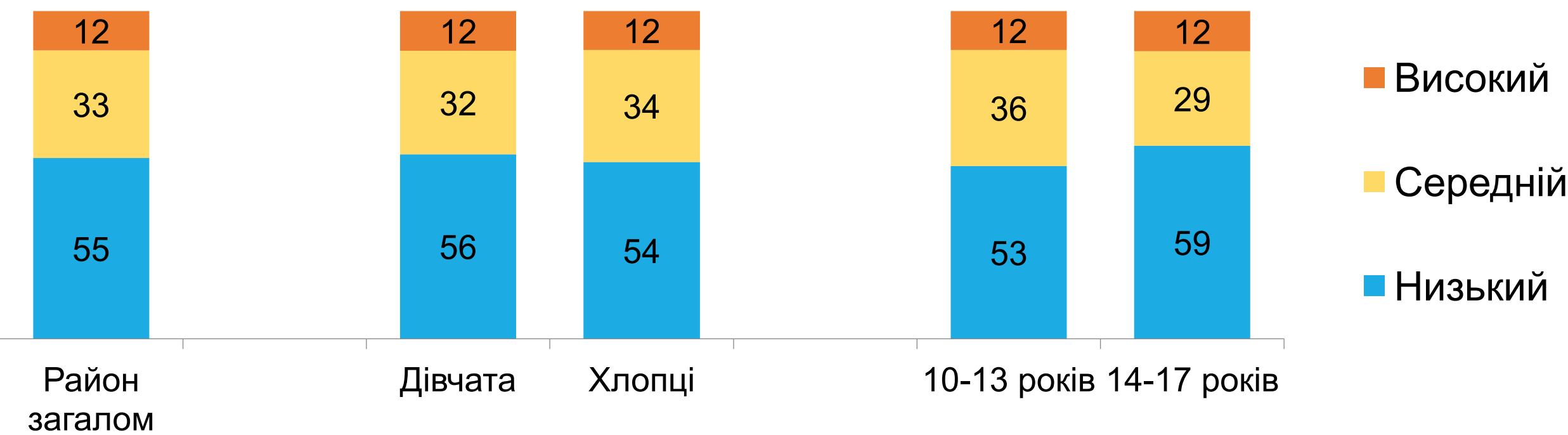
Запорізький район (Запорізька обл.)

Дані щодо опитування:

- Вибірка (N) = 408
- Період: 16 березня – 25 квітня 2024 р.

- За результатами тестування, **12%** дітей у Запорізькому районі показують високий рівень ризикової поведінки щодо мінної безпеки. Ще **33%** демонструють середньоризикову поведінку.
- Відмінностей у ступені ризиковості поведінки за статтю не спостерігається. Діти віком 14–17 років проявляють менш ризикову поведінку порівняно з молодшими.
- Найпопулярнішими джерелами інформації про мінну небезпеку є: навчання в школі (77%), батьки (71%), рятувальники (26%).
- **Батьки й рятувальники є більш ефективними каналами для підвищення знань про правила мінної безпеки, ніж навчання в школі**, особливо це стосується менших класів.

Структура за рівнем ризикової поведінки дітей згідно з результатами тесту (%)

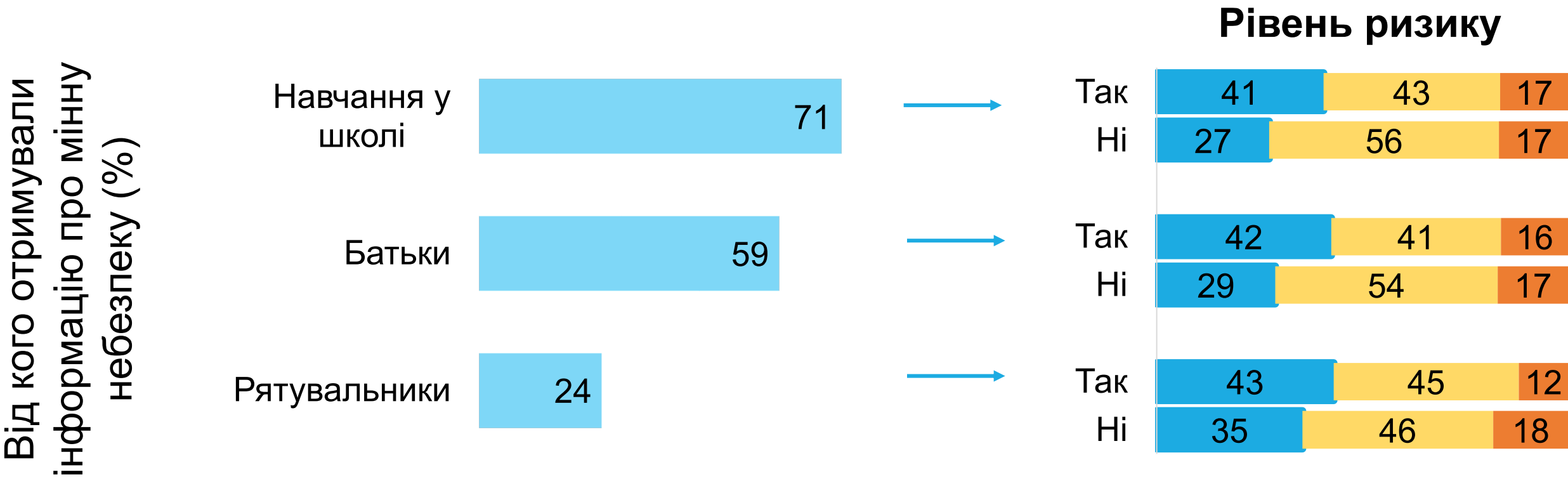
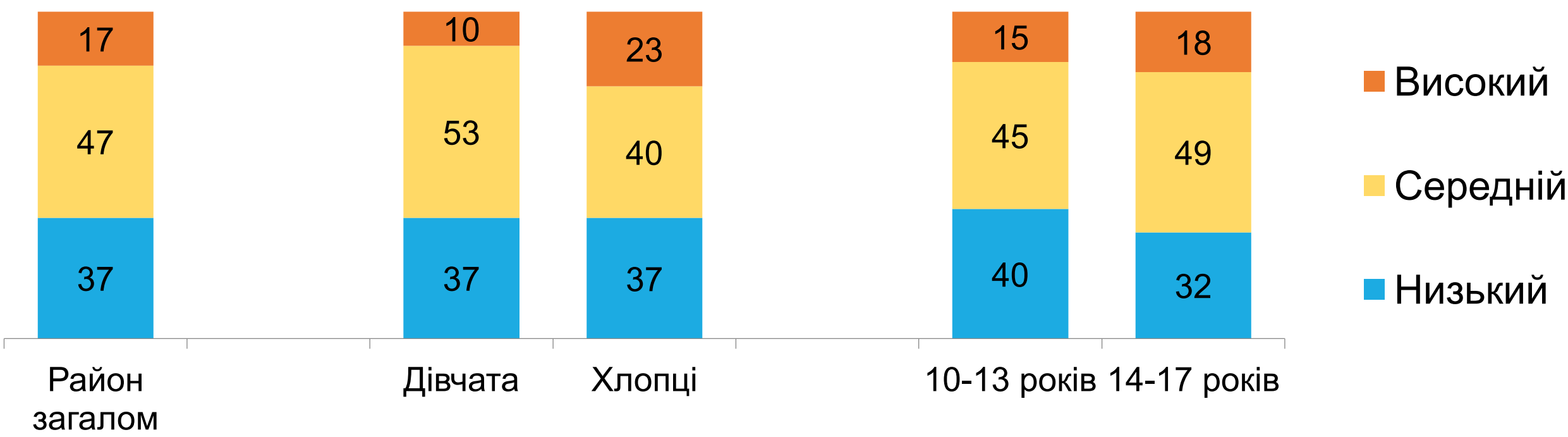
Броварський район (Київська обл.)

Дані щодо опитування:

- Вибірка (N) = 417
- Період: 16 березня – 17 квітня 2024 р.

- За результатами тестування, **17%** дітей у Броварському районі показують високий рівень ризикової поведінки щодо мінної безпеки. Ще **47%** демонструють середньоризикову поведінку.
- **Хлопці** проявляють більш ризикову поведінку порівняно з дівчатами. Також ризикову поведінку частіше проявляють **старші діти віком 14–17 років**.
- Найпопулярнішими джерелами інформації про мінну небезпеку є: навчання в школі (71%), батьки (59%), рятувальники (24%). Зазначені канали інформації є ефективними для підвищення знань про правила мінної безпеки.
- Важливо, що **найменш безпечну поведінку демонструють діти, які не мали навчання в школі та яким батьки не розповідали про правила мінної безпеки**.

Структура за рівнем ризикової поведінки дітей згідно з результатами тесту (%)

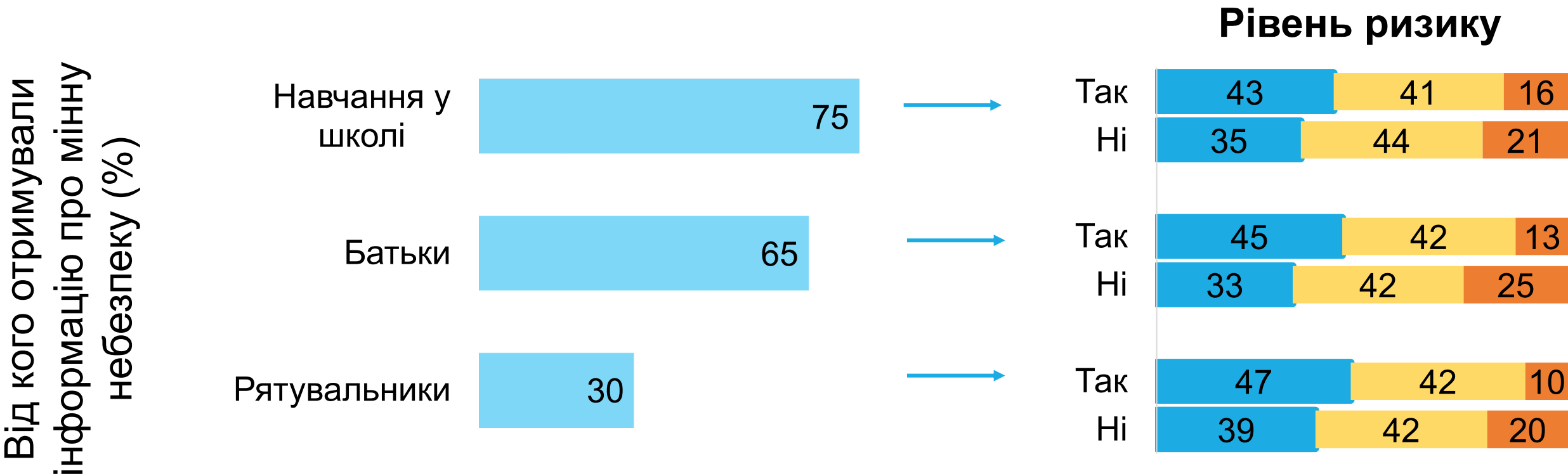
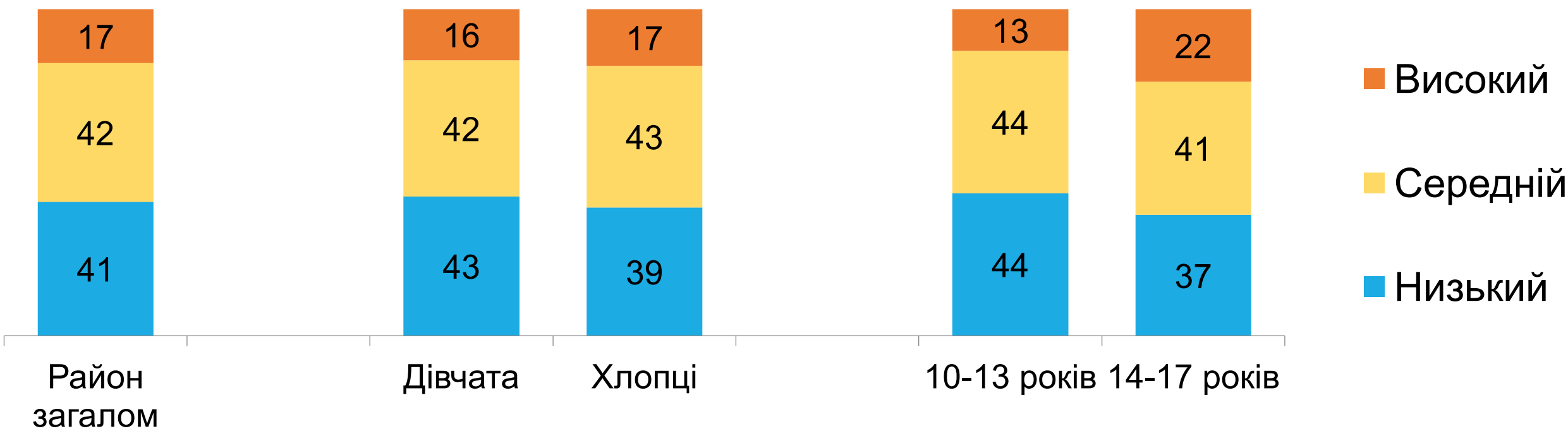
Бучанський район (Київська обл.)

Дані щодо опитування:

- Вибірка (N) = 412
- Період: 16 березня – 24 квітня 2024 р.

- За результатами тестування, **17%** дітей у Броварському районі показують високий рівень ризикової поведінки щодо мінної безпеки. Ще **42%** демонструють середньоризикову поведінку.
- **Хлопці** проявляють більш ризикову поведінку порівняно з дівчатами. Також ризикову поведінку частіше проявляють **старші діти віком 14–17 років**.
- Найпопулярнішими джерелами інформації про мінну небезпеку є: навчання в школі (75%), батьки (65%), рятувальники (30%). Зазначені канали інформації є ефективними для підвищення знань про правила мінної безпеки, особливо – рятувальники.
- Важливо, що **найменш безпечну поведінку демонструють діти, які не мали навчання в школі та яким батьки не розповідали про правила мінної безпеки**.

Структура за рівнем ризикової поведінки дітей згідно з результатами тесту (%)

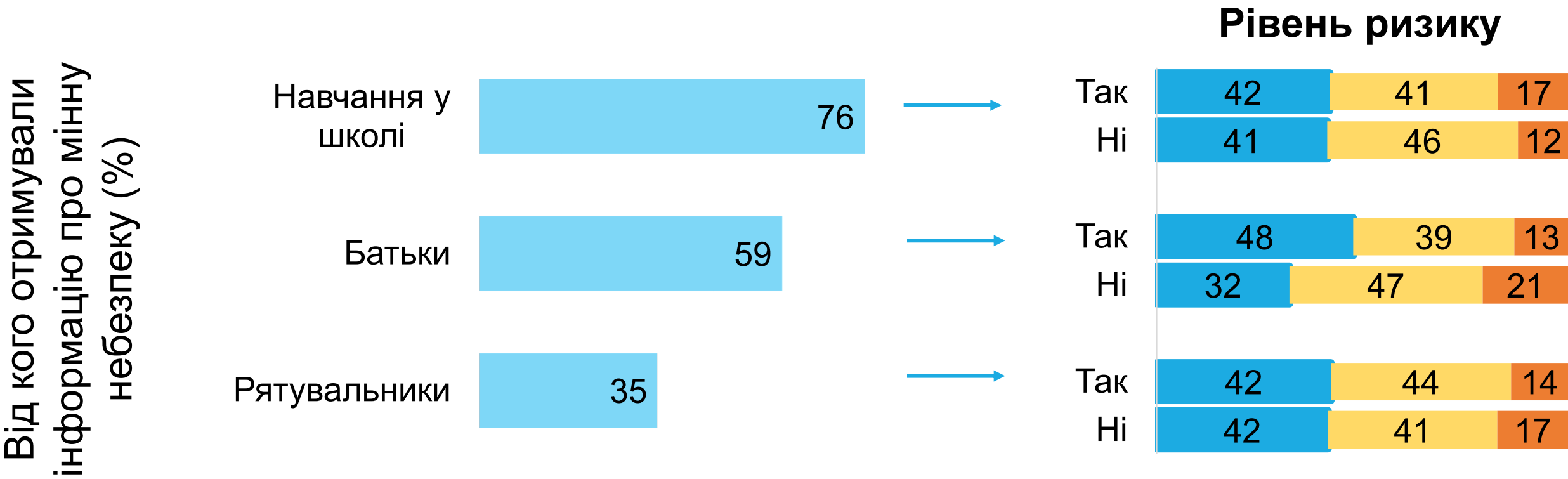
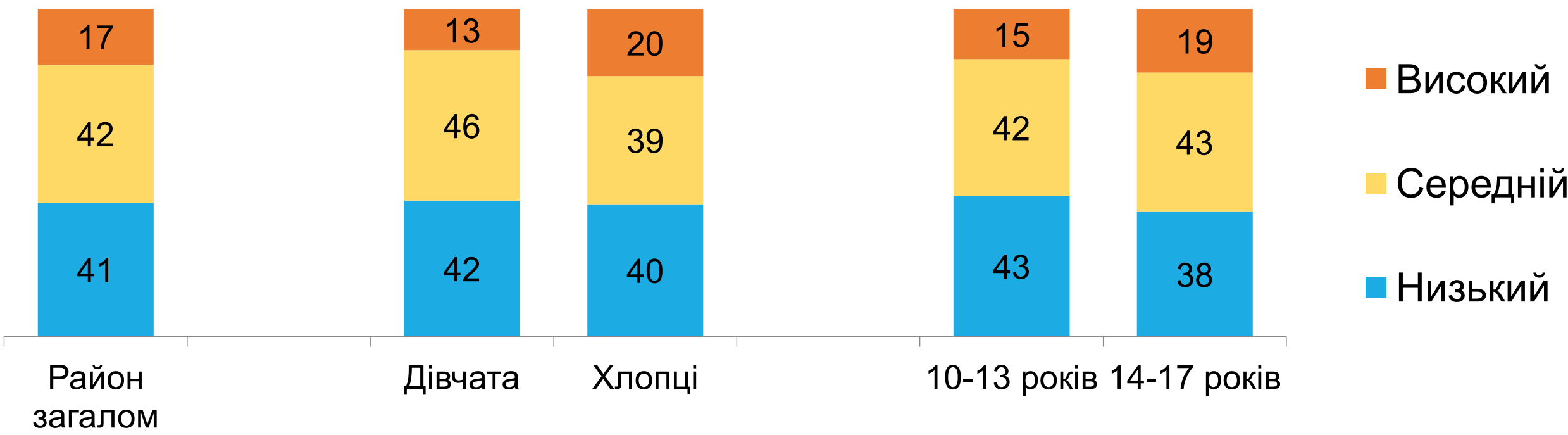
Вишгородський район (Київська обл.)

Дані щодо опитування:

- Вибірка (N) = 413
- Період: 16 березня – 27 квітня 2024 р.

- За результатами тестування, **17%** дітей у Вишгородському районі показують високий рівень ризикової поведінки щодо мінної небезпеки. Ще **42%** демонструють середньоризикову поведінку.
- **Хлопці** проявляють більш ризикову поведінку порівняно з дівчатами. Також ризикову поведінку частіше проявляють **старші діти віком 14–17 років**.
- Найпопулярнішими джерелами інформації про мінну небезпеку є: навчання в школі (76%), батьки (59%), рятувальники (35%).
- **Батьки є найбільш ефективним джерелом для підвищення знань про правила мінної безпеки.**

Структура за рівнем ризикової поведінки дітей згідно з результатами тесту (%)

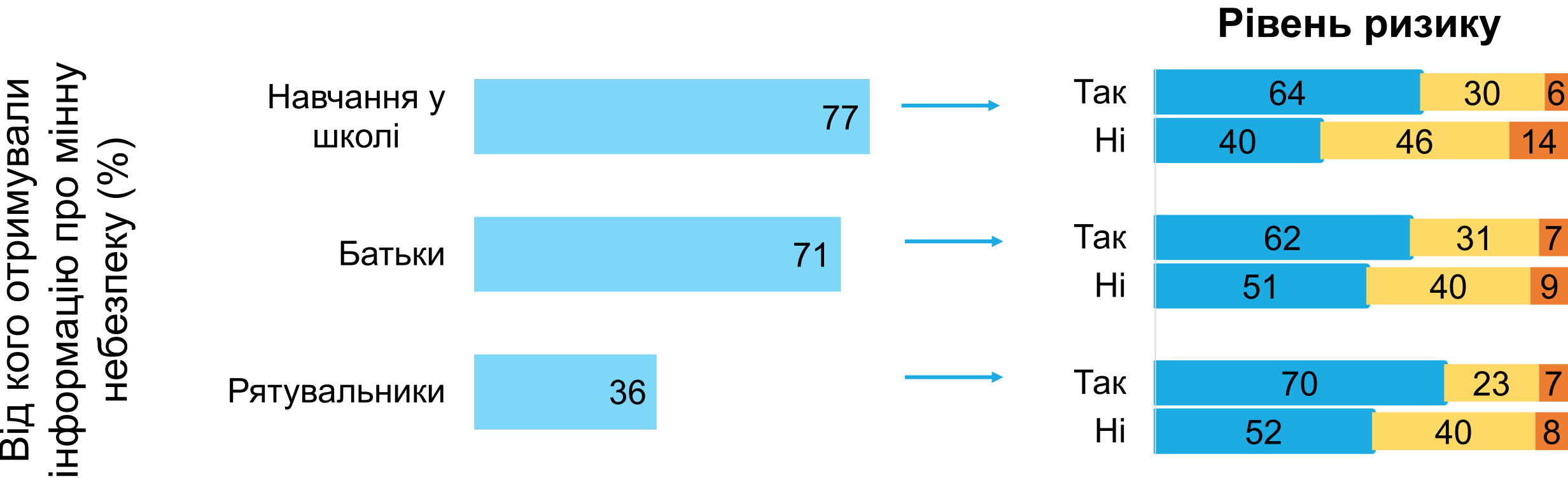
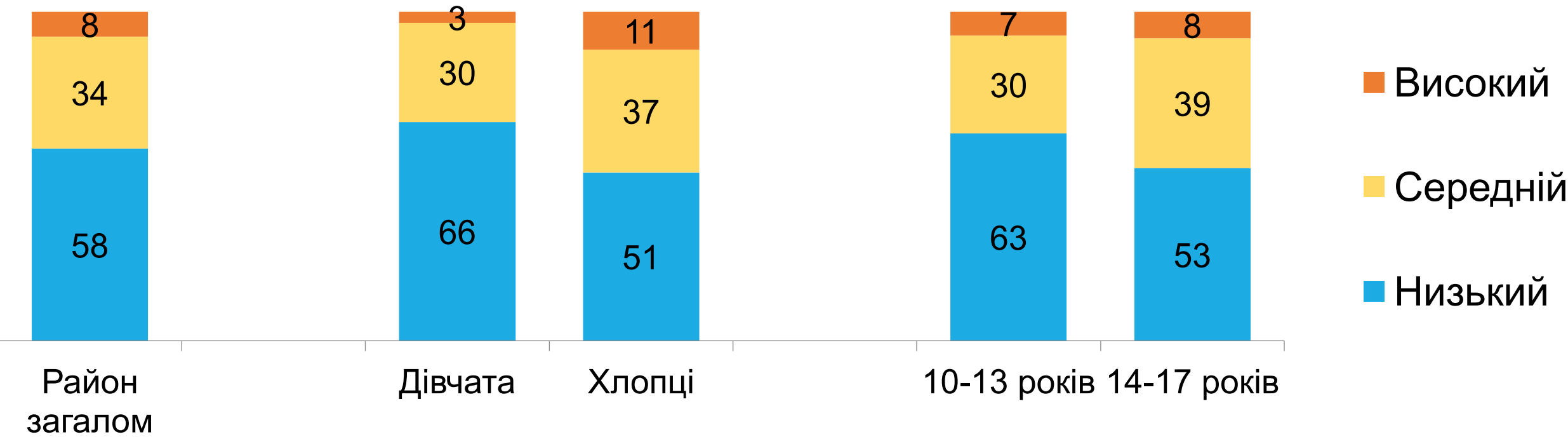
Баштанський район (Миколаївська обл.)

Дані щодо опитування:

- Вибірка (N) = 318
- Період: 16 березня – 26 квітня 2024 р.

- За результатами тестування, **8%** дітей у Баштанському районі показують високий рівень ризикової поведінки щодо мінної безпеки. Ще **34%** демонструють середньоризикову поведінку.
- **Хлопці** проявляють більш ризикову поведінку порівняно з дівчатами. Також ризикову поведінку частіше проявляють **старші діти віком 14–17 років**.
- Найпопулярнішими джерелами інформації про мінну небезпеку є: навчання в школі (77%), батьки (71%), рятувальники (36%). Зазначені канали інформації є ефективними для підвищення знань про правила мінної безпеки.
- Важливо, що **найменш безпечну поведінку демонструють діти, які не мали відповідного навчання в школі**.

Структура за рівнем ризикової поведінки дітей згідно з результатами тесту (%)

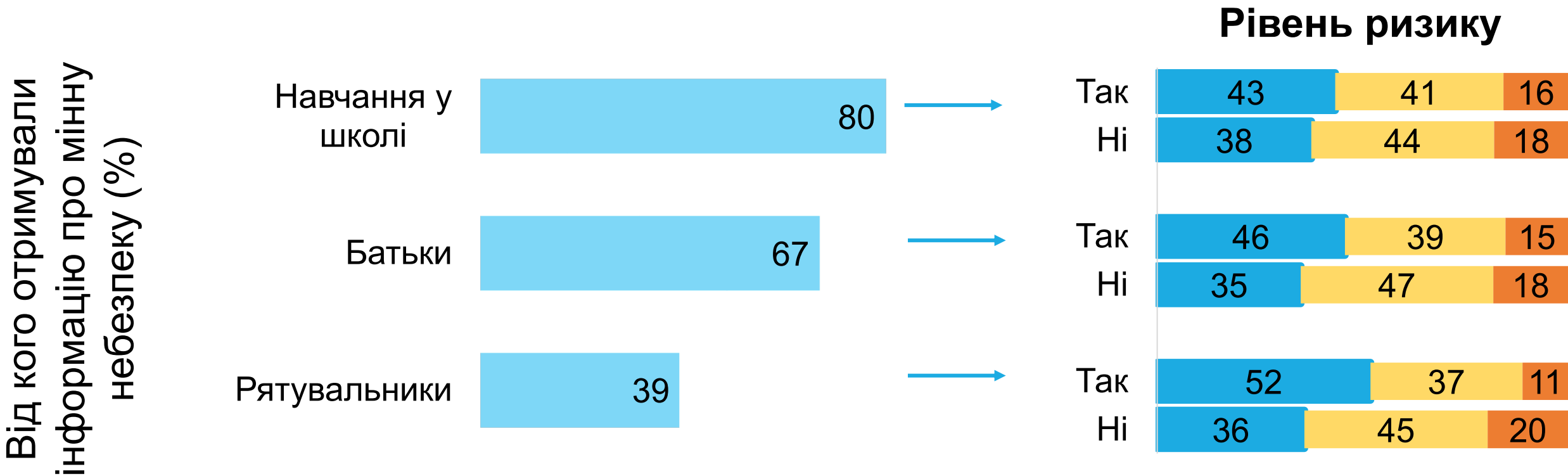
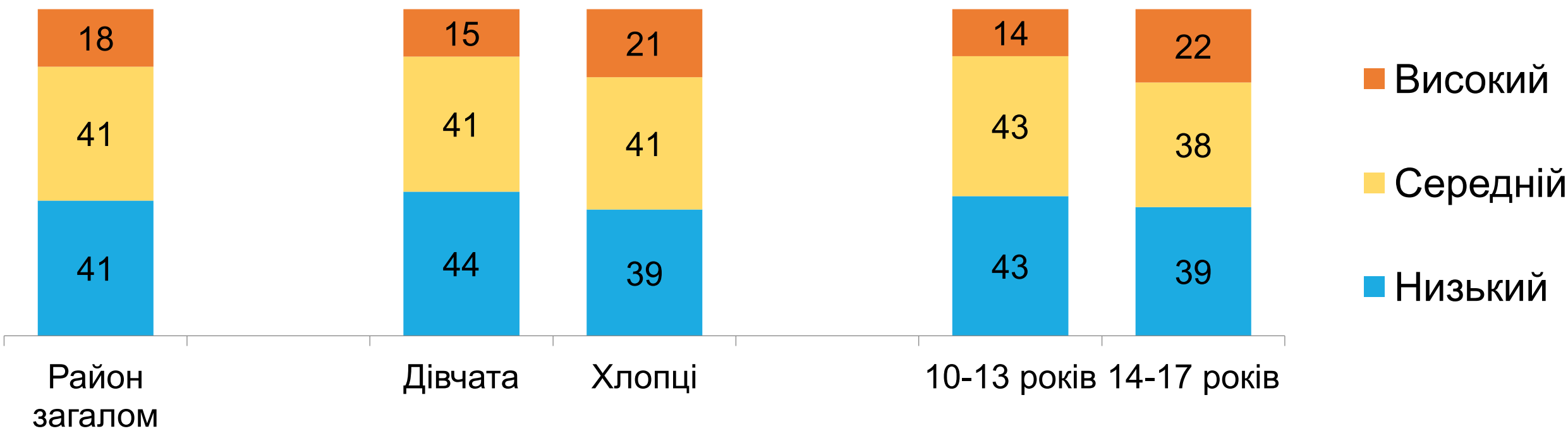
Вознесенський район (Миколаївська обл.)

Дані щодо опитування:

- Вибірка (N) = 415
- Період: 16 березня – 25 квітня 2024 р.

- За результатами тестування, **18%** дітей у Вознесенському районі показують високий рівень ризикової поведінки щодо мінної безпеки. Ще **41%** демонструють середньоризикову поведінку.
- **Хлопці** проявляють більш ризикову поведінку порівняно з дівчатами. Також ризикову поведінку частіше проявляють **старші діти віком 14–17 років**.
- Найпопулярнішими джерелами інформації про мінну небезпеку є: навчання в школі (80%), батьки (67%), рятувальники (39%). Зазначені канали інформації є ефективними для підвищення знань про правила мінної безпеки, особливо – рятувальники.
- Важливо, що **найменш безпечну поведінку демонструють діти, які не отримували інформації від рятувальників і яким батьки не розповідали про це**.

Структура за рівнем ризикової поведінки дітей згідно з результатами тесту (%)

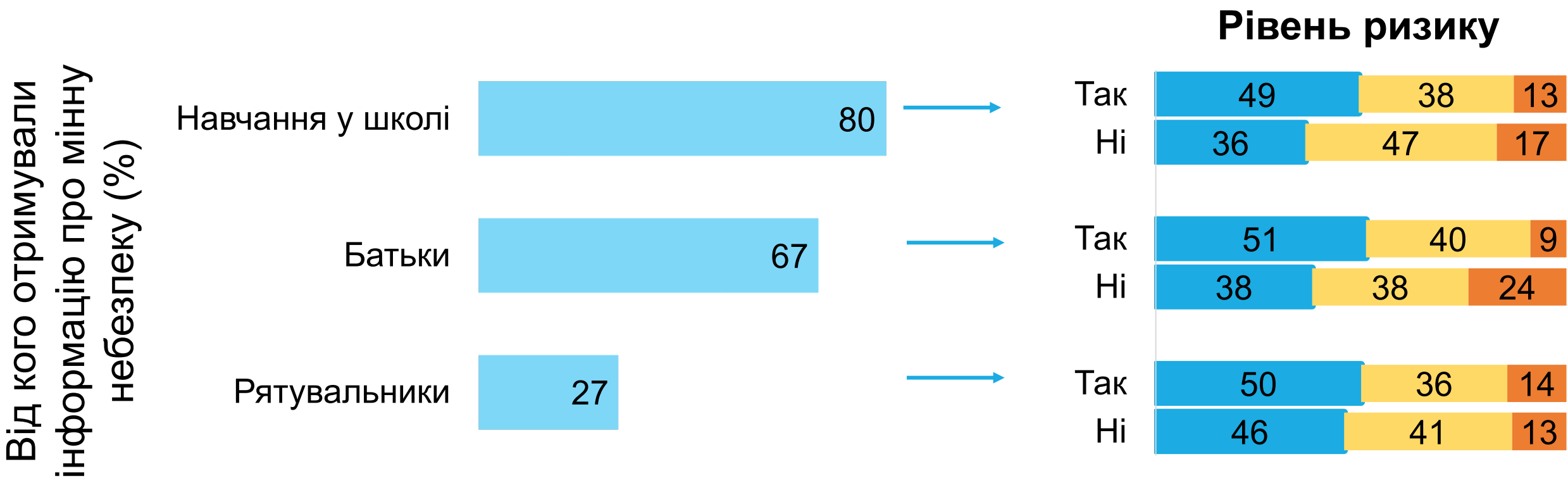
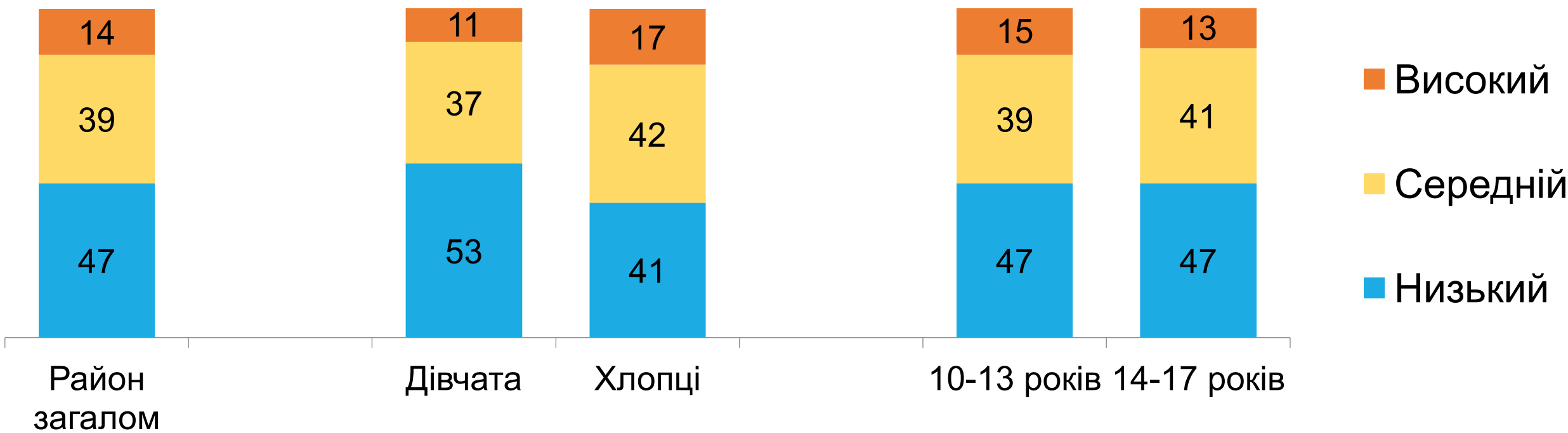
Миколаївський район (Миколаївська обл.)

Дані щодо опитування:

- Вибірка (N) = 431
- Період: 16 березня – 24 квітня 2024 р.

- За результатами тестування, **14%** дітей у Миколаївському районі показують високий рівень ризикової поведінки щодо мінної небезпеки. Ще **39%** демонструють середньоризикову поведінку.
- **Хлопці** проявляють більш ризикову поведінку порівняно з дівчатами. Вікових відмінностей не спостерігається.
- Найпопулярнішими джерелами інформації про мінну небезпеку є: навчання в школі (80%), батьки (67%), рятувальники (27%). Зазначені канали інформації є ефективними для підвищення знань про правила мінної безпеки.
- Важливо, що **найменш безпечну поведінку демонструють діти, які не мали навчання в школі та яким батьки не розповідали про правила мінної безпеки батьки.**

Структура за рівнем ризикової поведінки дітей згідно з результатами тесту (%)

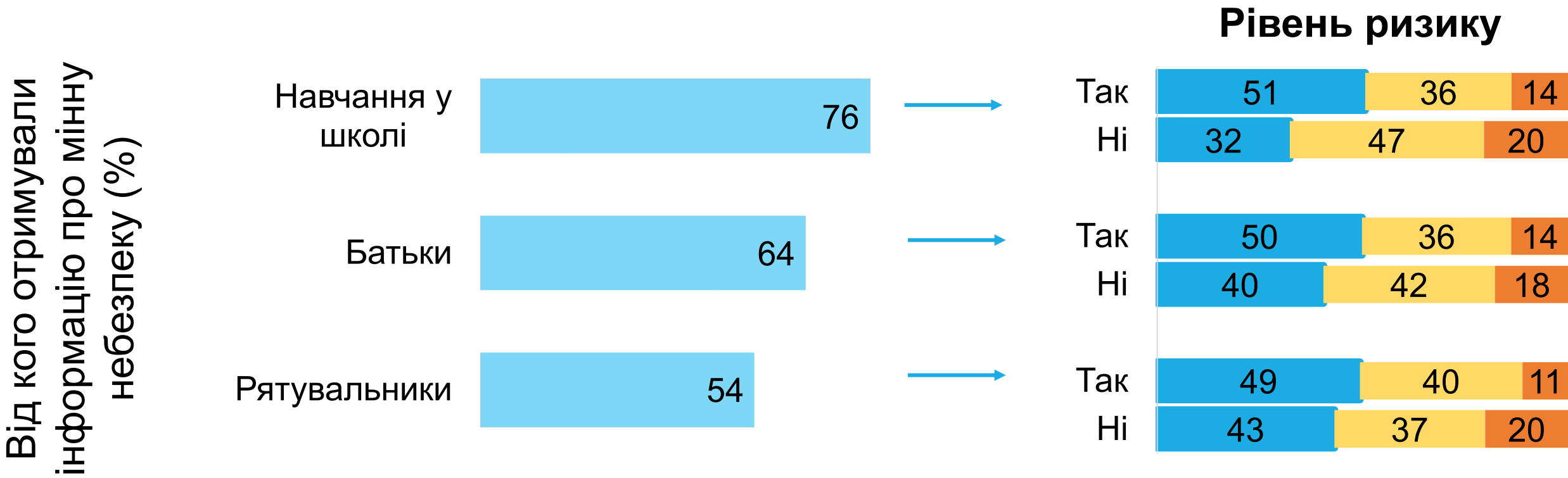
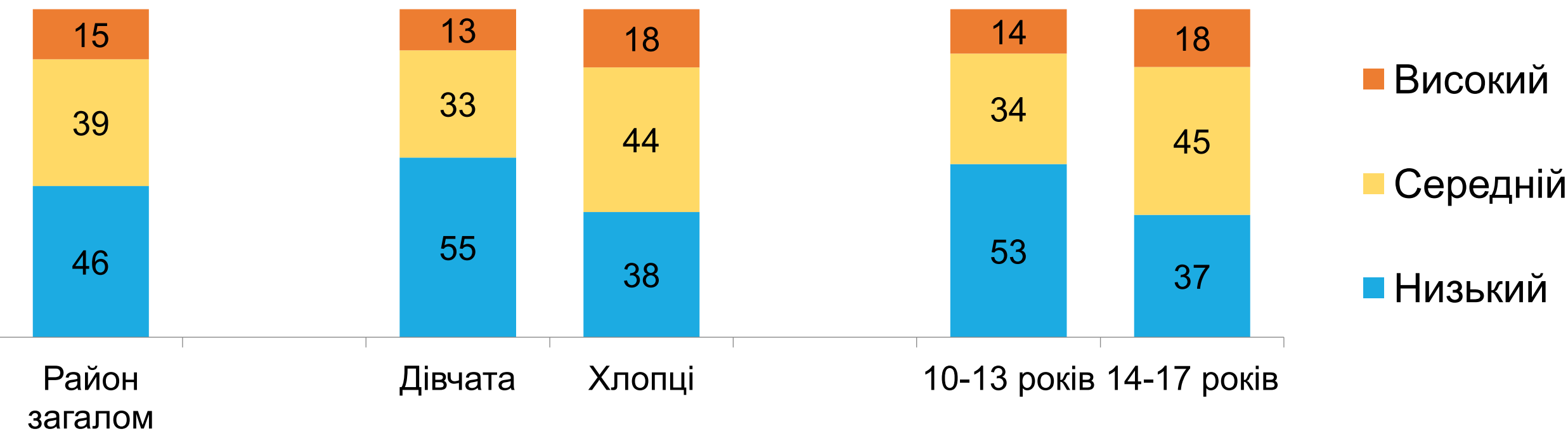
Конотопський район (Сумська обл.)

Дані щодо опитування:

- Вибірка (N) = 419
- Період: 16 березня – 17 квітня 2024 р.

- За результатами тестування, **15%** дітей у Конотопському районі показують високий рівень ризикової поведінки щодо мінної безпеки. Ще **39%** демонструють середньоризикову поведінку.
- **Хлопці** проявляють більш ризикову поведінку порівняно з дівчатами. Також ризикову поведінку частіше проявляють **старші діти віком 14–17 років**.
- Найпопулярнішими джерелами інформації про мінну небезпеку є: навчання в школі (76%), батьки (64%), рятувальники (54%). Зазначені канали інформації є ефективними для підвищення знань про правила мінної безпеки.
- Важливо, що **найменш безпечну поведінку демонструють діти, які не мали навчання в школі**.

Структура за рівнем ризикової поведінки дітей згідно з результатами тесту (%)

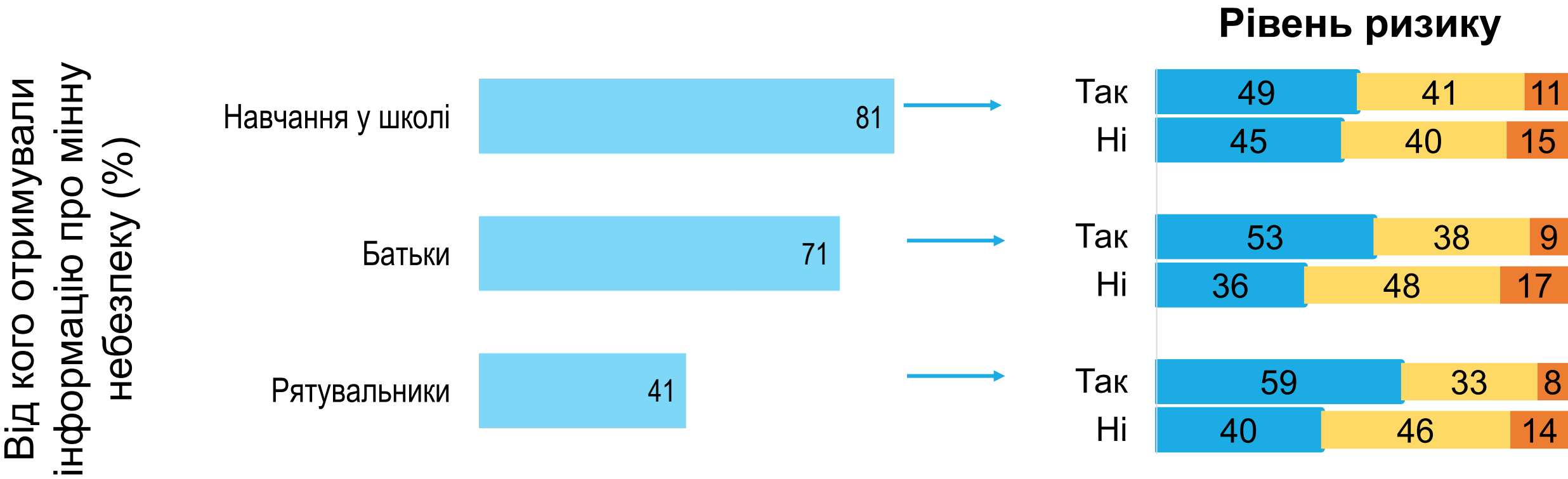
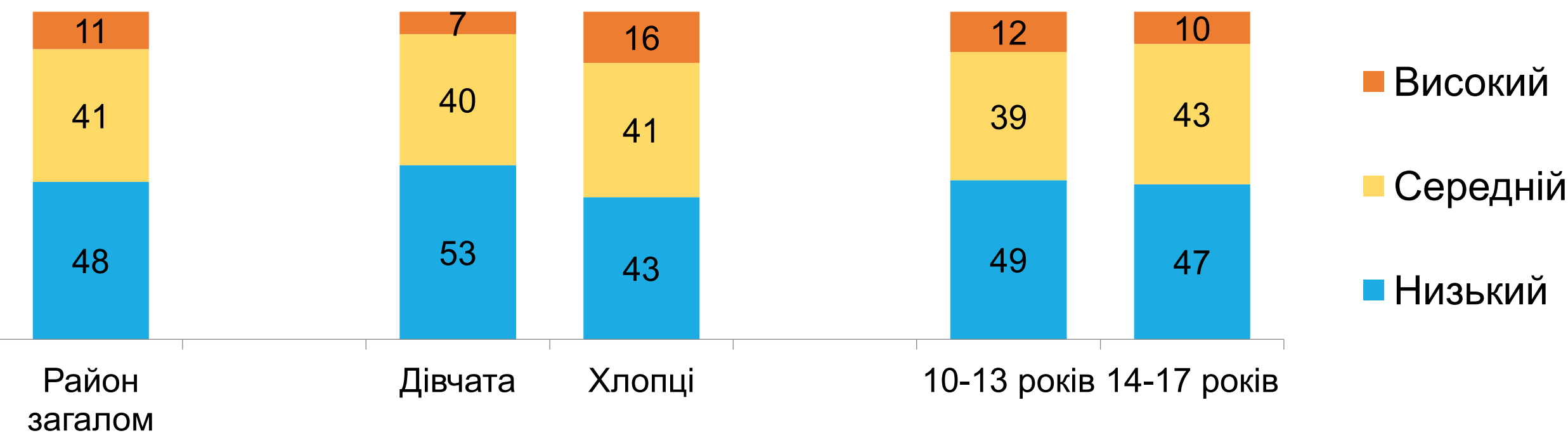
Охтирський район (Сумська обл.)

Дані щодо опитування:

- Вибірка (N) = 395
- Період: 16 березня – 26 квітня 2024 р.

- За результатами тестування, **11%** дітей в Охтирському районі показують високий рівень ризикової поведінки щодо мінної безпеки. Ще **41%** демонструє середньоризикову поведінку.
- **Хлопці** проявляють більш ризикову поведінку порівняно з дівчатами. Вікові різниці незначні.
- Найпопулярнішими джерелами інформації про мінну небезпеку є: навчання в школі (81%), батьки (71%), рятувальники (41%). Зазначені канали інформації є ефективними для підвищення знань про правила мінної безпеки, особливо рятувальники.
- Важливо, що **найменш безпечну поведінку демонструють діти, яким батьки не розповідали про правила мінної безпеки.**

Структура за рівнем ризикової поведінки дітей згідно з результатами тесту (%)

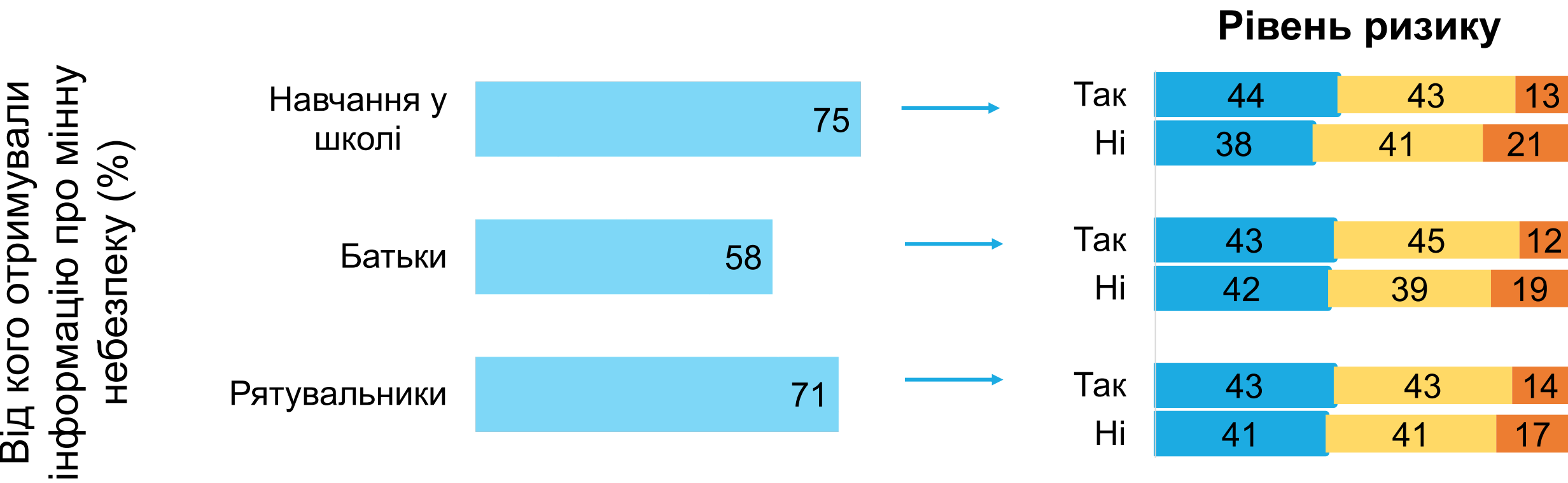
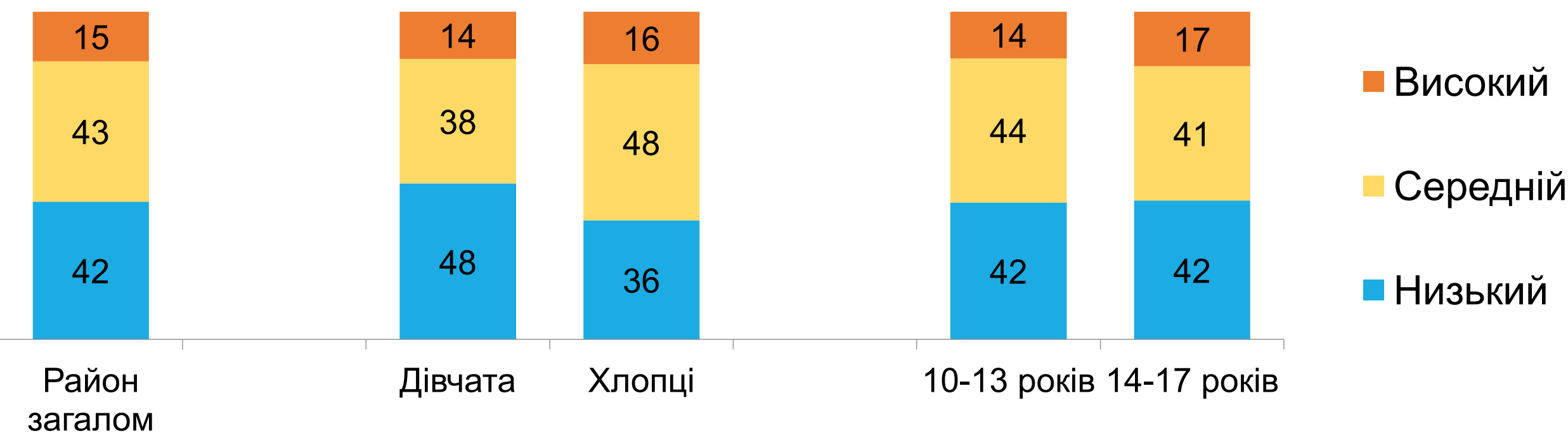
Роменський район (Сумська обл.)

Дані щодо опитування:

- Вибірка (N) = 395
- Період: 16 березня – 25 квітня 2024 р.

- За результатами тестування, **15%** дітей у Роменському районі показують високий рівень ризикової поведінки щодо мінної безпеки. Ще **43%** демонструють середньоризикову поведінку.
- **Хлопці** проявляють більш ризикову поведінку порівняно з дівчатами. Також ризикову поведінку частіше проявляють **старші діти віком 14–17 років**.
- Найпопулярнішими джерелами інформації про мінну небезпеку є: навчання в школі (75%), батьки (58%), рятувальники (71%). Зазначені канали інформації є ефективними для підвищення знань про правила мінної безпеки.
- Важливо, що **найменш безпечну поведінку демонструють діти, які не мали навчання в школі**.

Структура за рівнем ризикової поведінки дітей згідно з результатами тесту (%)

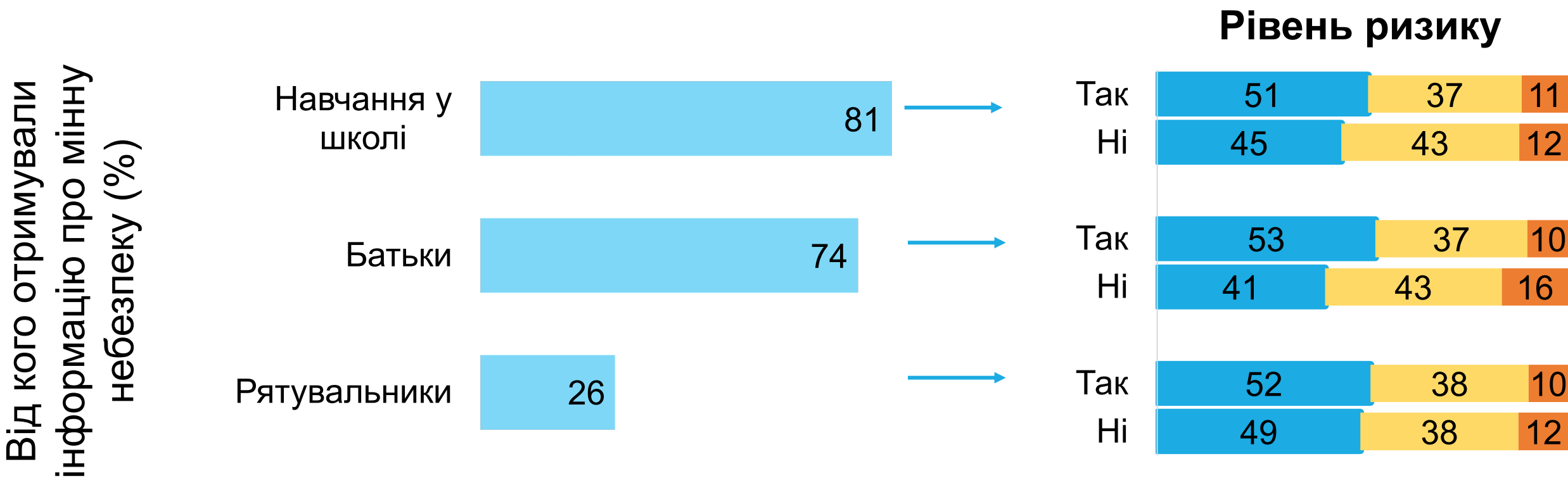
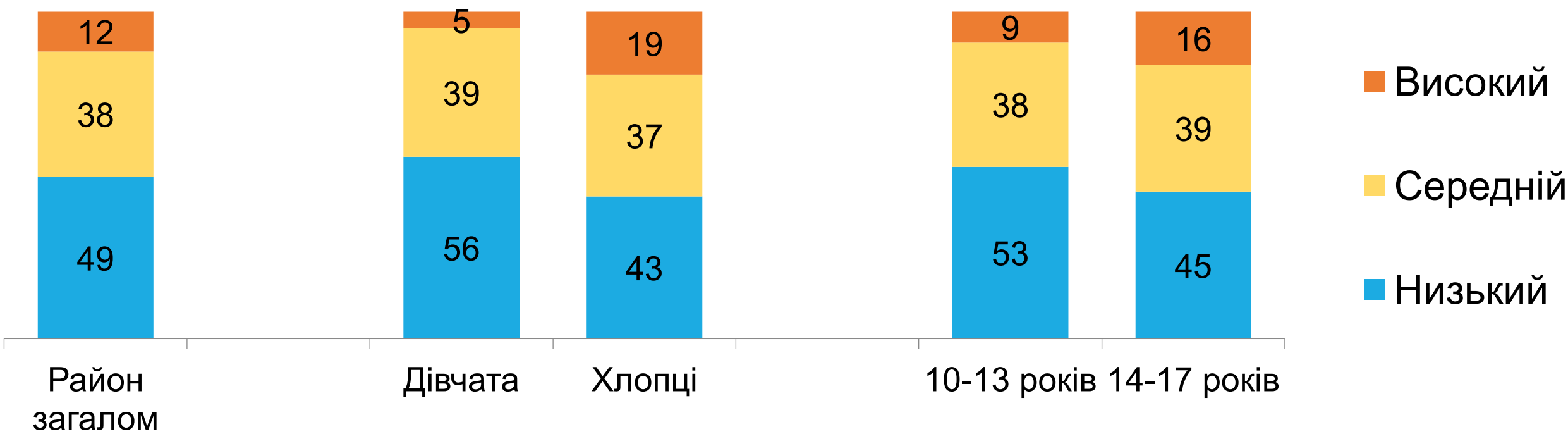
Сумський район (Сумська обл.)

Дані щодо опитування:

- Вибірка (N) = 394
- Період: 16 березня – 28 квітня 2024 р.

- За результатами тестування, **12%** дітей у Сумському районі показують високий рівень ризикової поведінки щодо мінної безпеки. Ще **38%** демонструють середньоризикову поведінку.
- **Хлопці** проявляють більш ризикову поведінку порівняно з дівчатами. Також ризикову поведінку частіше проявляють **старші діти віком 14–17 років**.
- Найпопулярнішими джерелами інформації про мінну небезпеку є: навчання в школі (81%), батьки (74%), рятувальники (26%). Зазначені канали інформації є ефективними для підвищення знань про правила мінної безпеки.
- Важливо, що **найменш безпечну поведінку демонструють діти, які не мали навчання в школі та яким батьки не розповідали про правила мінної безпеки**.

Структура за рівнем ризикової поведінки дітей згідно з результатами тесту (%)

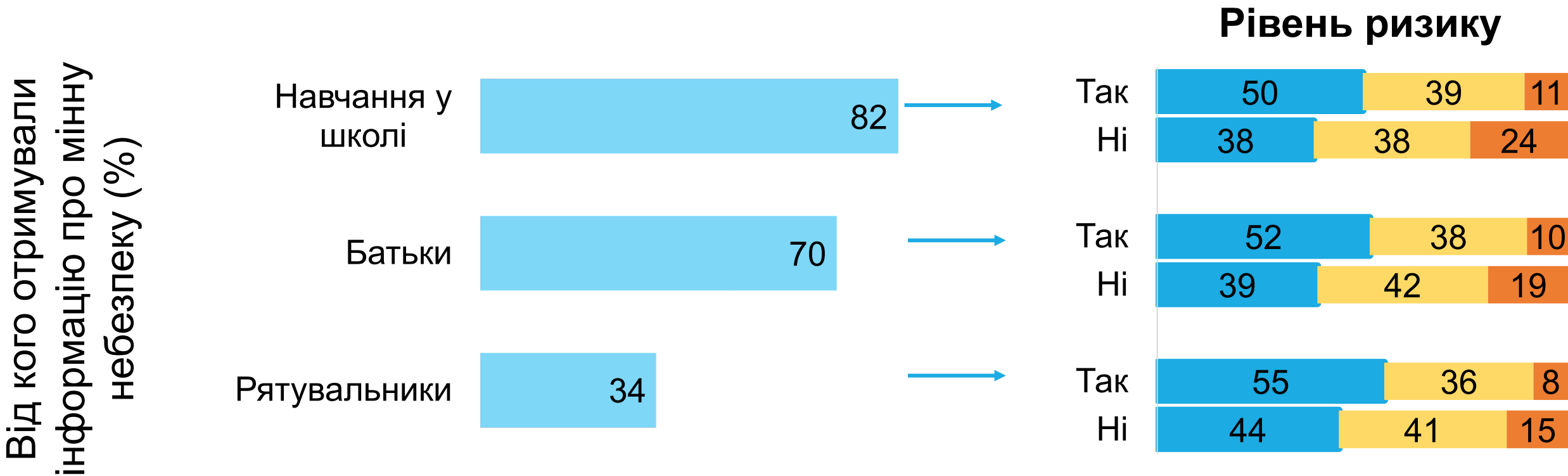
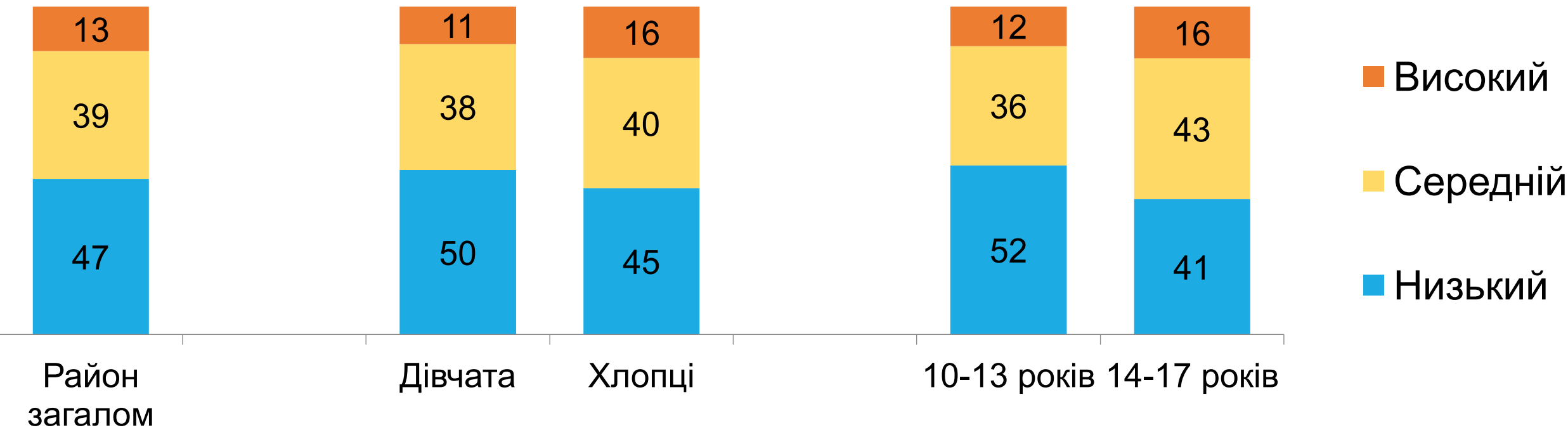
Шосткинський район (Сумська обл.)

Дані щодо опитування:

- Вибірка (N) = 415
- Період: 16 березня – 16 квітня 2024 р.

- За результатами тестування, **13%** дітей у Шосткинському районі показують високий рівень ризикової поведінки щодо мінної безпеки. Ще **39%** демонструють середньоризикову поведінку.
- **Хлопці** проявляють більш ризикову поведінку порівняно з дівчатами. Також ризикову поведінку частіше проявляють **старші діти віком 14–17 років**.
- Найпопулярнішими джерелами інформації про мінну небезпеку є: навчання в школі (82%), батьки (70%), рятувальники (34%). Зазначені канали інформації є ефективними для підвищення знань про правила мінної безпеки, особливо рятувальники.
- Важливо, що **найменш безпечну поведінку демонструють діти, які не мали навчання в школі та яким батьки не розповідали про правила мінної безпеки**.

Структура за рівнем ризикової поведінки дітей згідно з результатами тесту (%)

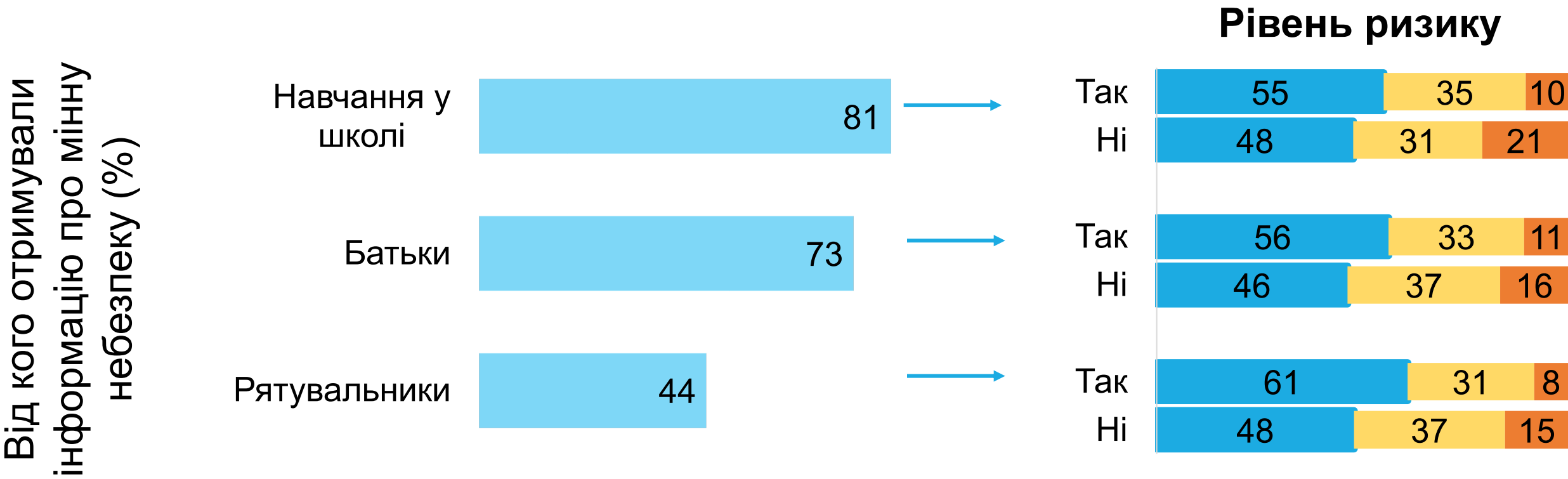
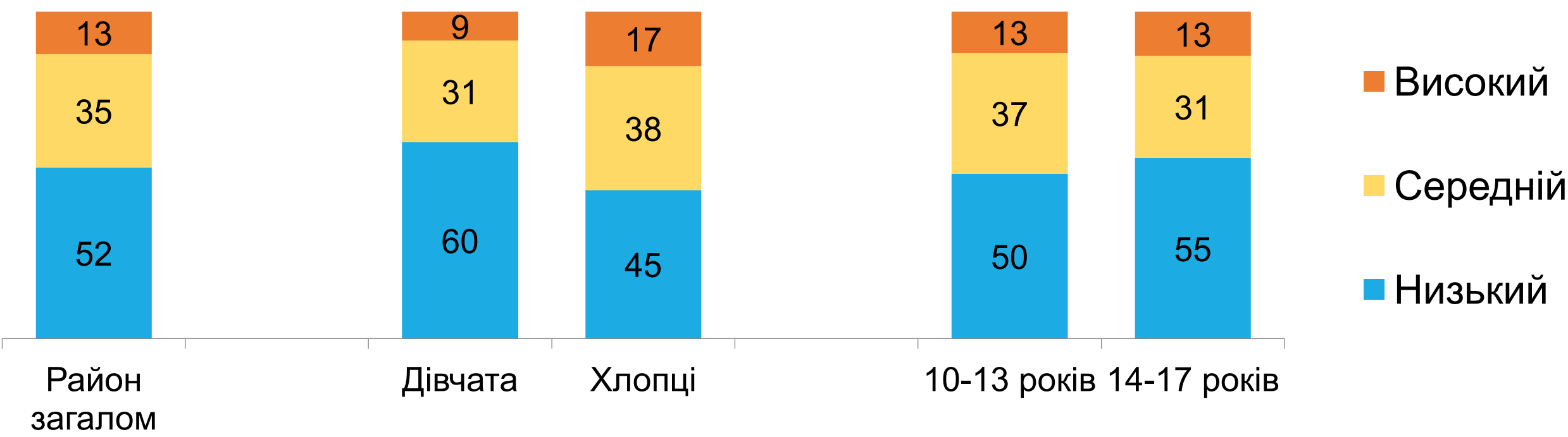
Богодухівський район (Харківська обл.)

Дані щодо опитування:

- Вибірка (N) = 409
- Період: 16 березня – 28 квітня 2024 р.

- За результатами тестування, **13%** дітей у Богодухівському районі показують високий рівень ризикової поведінки щодо мінної небезпеки. Ще **35%** демонструють середньоризикову поведінку.
- **Хлопці** проявляють більш ризикову поведінку порівняно з дівчатами. Також ризикову поведінку частіше проявляють **молодші діти віком 10–13 років**.
- Найпопулярнішими джерелами інформації про мінну небезпеку є: навчання в школі (81%), батьки (73%), рятувальники (44%). Усі ці три канали інформації є ефективними для підвищення знань про правила мінної безпеки, особливо рятувальники.
- Важливо, що **найменш безпечну поведінку демонструють діти, яким батьки не розповідали про правила мінної безпеки**.

Структура за рівнем ризикової поведінки дітей згідно з результатами тесту (%)

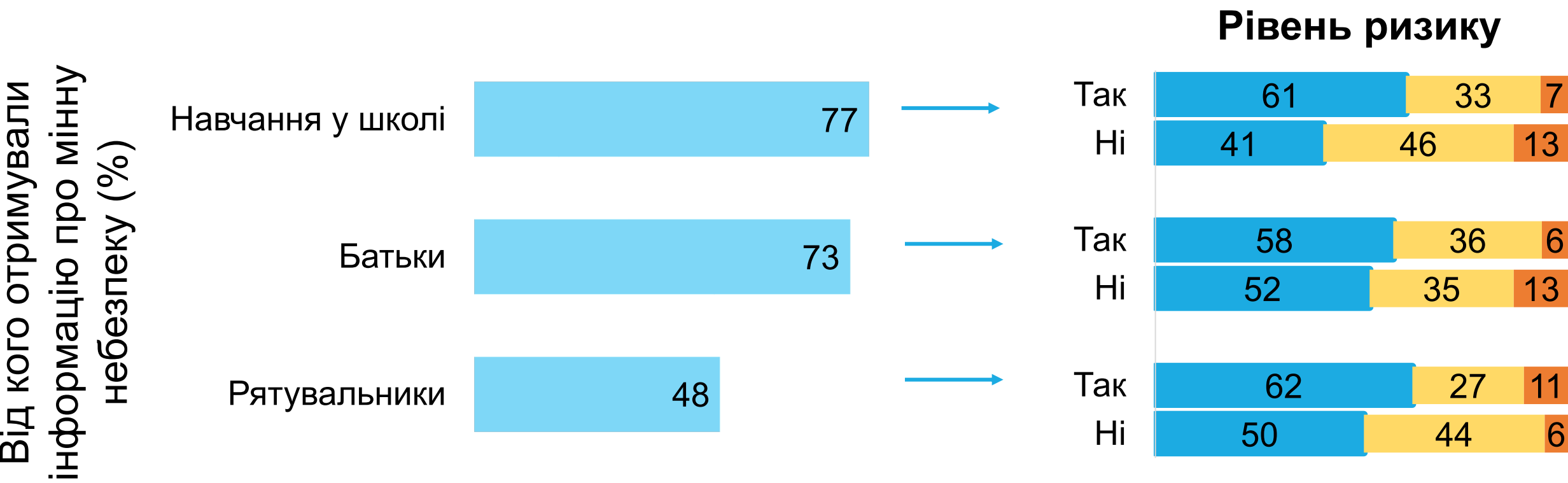
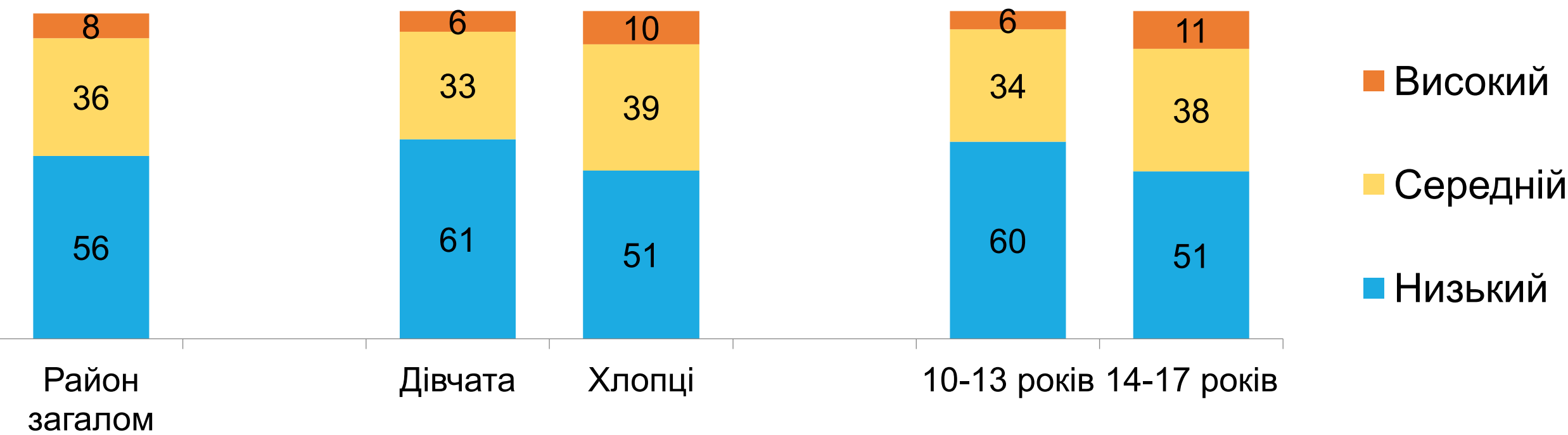
Ізюмський район (Харківська обл.)

Дані щодо опитування:

- Вибірка (N) = 410
- Період: 16 березня – 28 квітня 2024 р.

- За результатами тестування, **8%** дітей в Ізюмському районі показують високий рівень ризикової поведінки щодо мінної безпеки. Ще **36%** демонструють середньоризикову поведінку.
- **Хлопці** проявляють більш ризикову поведінку порівняно з дівчатами. Також ризикову поведінку частіше проявляють **старші діти віком 14–17 років**.
- Найпопулярнішими джерелами інформації про мінну небезпеку є: навчання в школі (77%), батьки (73%), рятувальники (48%). Зазначені канали інформації є ефективними для підвищення знань про правила мінної безпеки.
- Важливо, що **найменш безпечну поведінку демонструють діти, які не мали навчання в школі**.

Структура за рівнем ризикової поведінки дітей згідно з результатами тесту (%)

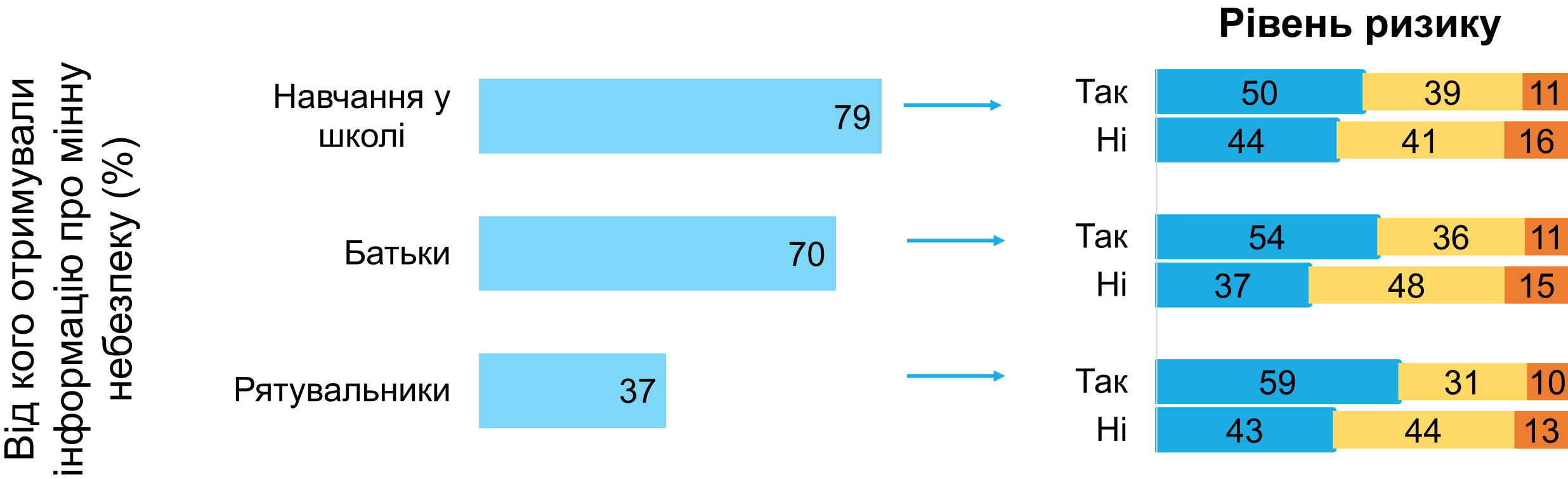
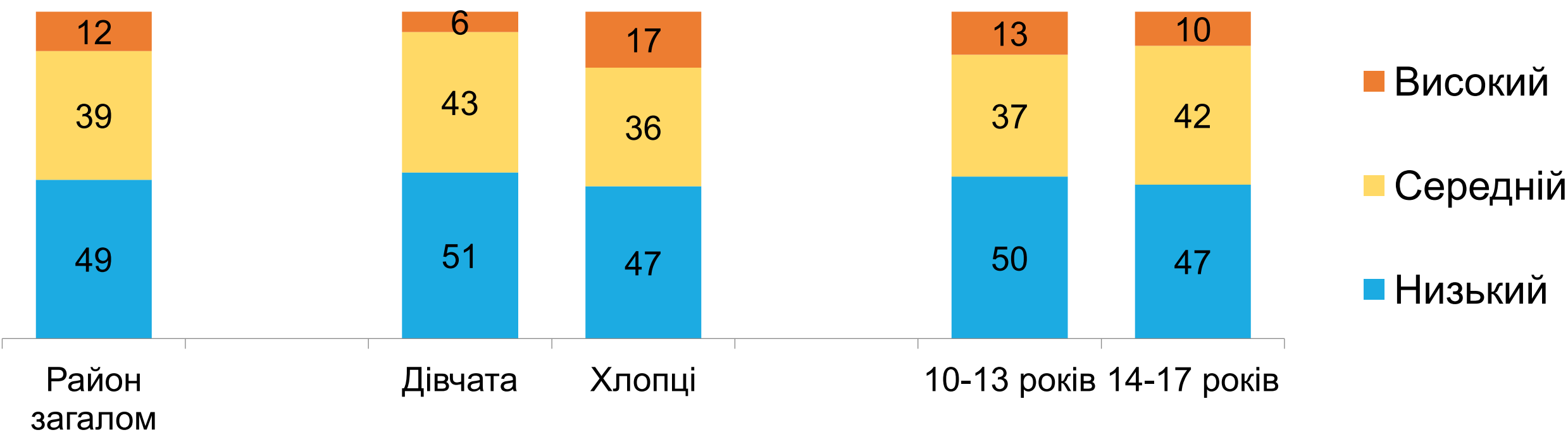
Харківський район (Харківська обл.)

Дані щодо опитування:

- Вибірка (N) = 515
- Період: 16 березня – 17 квітня 2024 р.

- За результатами тестування, **12%** дітей у Харківському районі показують високий рівень ризикової поведінки щодо мінної безпеки. Ще **39%** демонструють середньоризикову поведінку.
- **Хлопці** проявляють більш ризикову поведінку порівняно з дівчатами. Також ризикову поведінку частіше проявляють **старші діти віком 14–17 років**.
- Найпопулярнішими джерелами інформації про мінну небезпеку є: навчання в школі (79%), батьки (70%), рятувальники (37%). Зазначені канали інформації є ефективними для підвищення знань про правила мінної безпеки, особливо рятувальники.
- Важливо, що **найменш безпечну поведінку демонструють діти, яким батьки не розповідали про правила мінної безпеки**.

Структура за рівнем ризикової поведінки дітей згідно з результатами тесту (%)

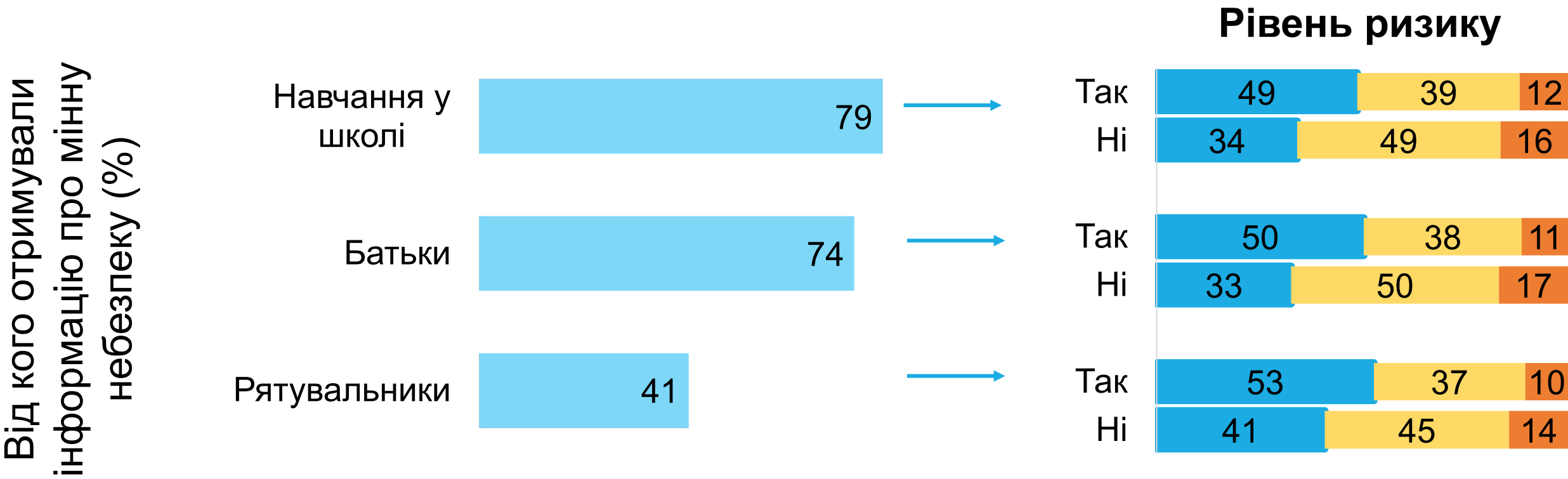
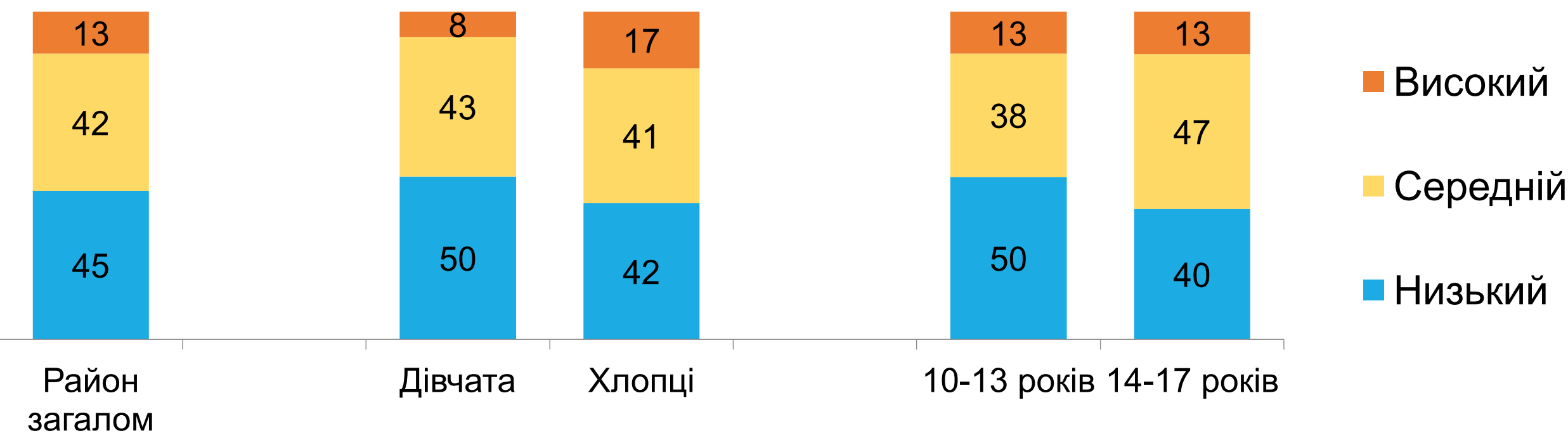
Чугуївський район (Харківська обл.)

Дані щодо опитування:

- Вибірка (N) = 397
- Період: 16 березня – 26 квітня 2024 р.

- За результатами тестування, **13%** дітей у Чугуївському районі показують високий рівень ризикової поведінки щодо мінної безпеки. Ще **42%** демонструють середньоризикову поведінку.
- **Хлопці** проявляють більш ризикову поведінку порівняно з дівчатами. Також ризикову поведінку частіше проявляють **старші діти віком 14–17 років**.
- Найпопулярнішими джерелами інформації про мінну небезпеку є: навчання в школі (79%), батьки (74%), рятувальники (41%). Зазначені канали інформації є ефективними для підвищення знань про правила мінної безпеки.
- Важливо, що **найменш безпечну поведінку демонструють діти, які не мали навчання в школі та яким батьки не розповідали про правила мінної безпеки**.

Структура за рівнем ризикової поведінки дітей згідно з результатами тесту (%)

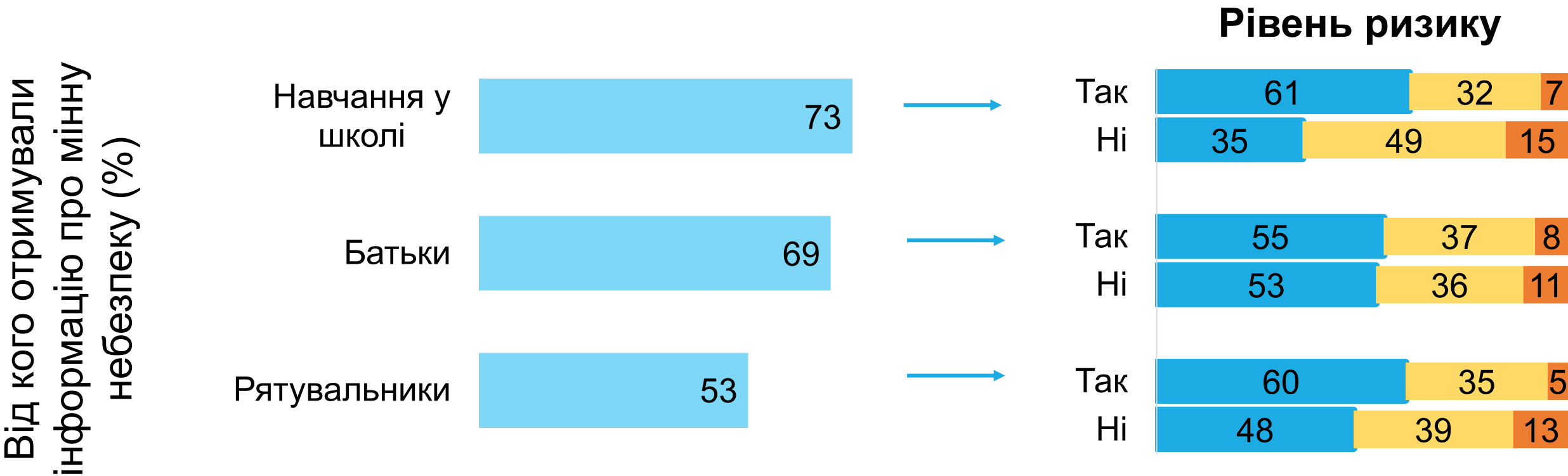
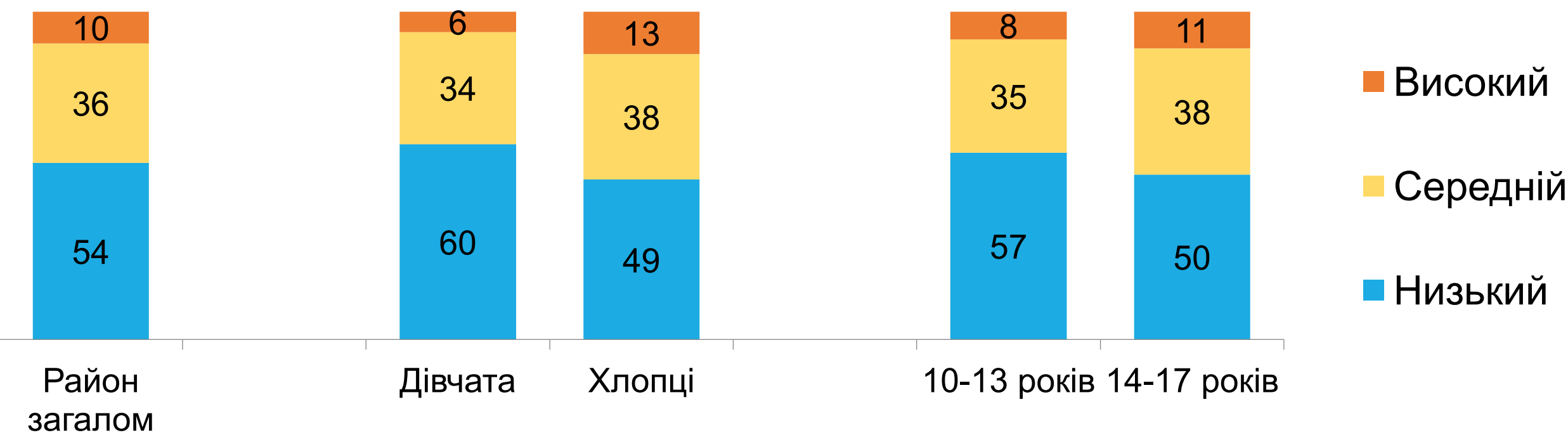
Бериславський район (Херсонська обл.)

Дані щодо опитування:

- Вибірка (N) = 308
- Період: 16 березня – 27 квітня 2024 р.

- За результатами тестування, **10%** дітей у Бериславському районі показують високий рівень ризикової поведінки щодо мінної небезпеки. Ще **36%** демонструють середньоризикову поведінку.
- **Хлопці** проявляють більш ризикову поведінку порівняно з дівчатами. Також ризикову поведінку частіше проявляють **старші діти віком 14–17 років**.
- Найпопулярнішими джерелами інформації про мінну небезпеку є: навчання в школі (73%), батьки (69%), рятувальники (53%). Зазначені канали інформації є ефективними для підвищення знань про правила мінної безпеки.
- Важливо, що **найменш безпечну поведінку демонструють діти, які не мали навчання в школі**.

Структура за рівнем ризикової поведінки дітей згідно з результатами тесту (%)

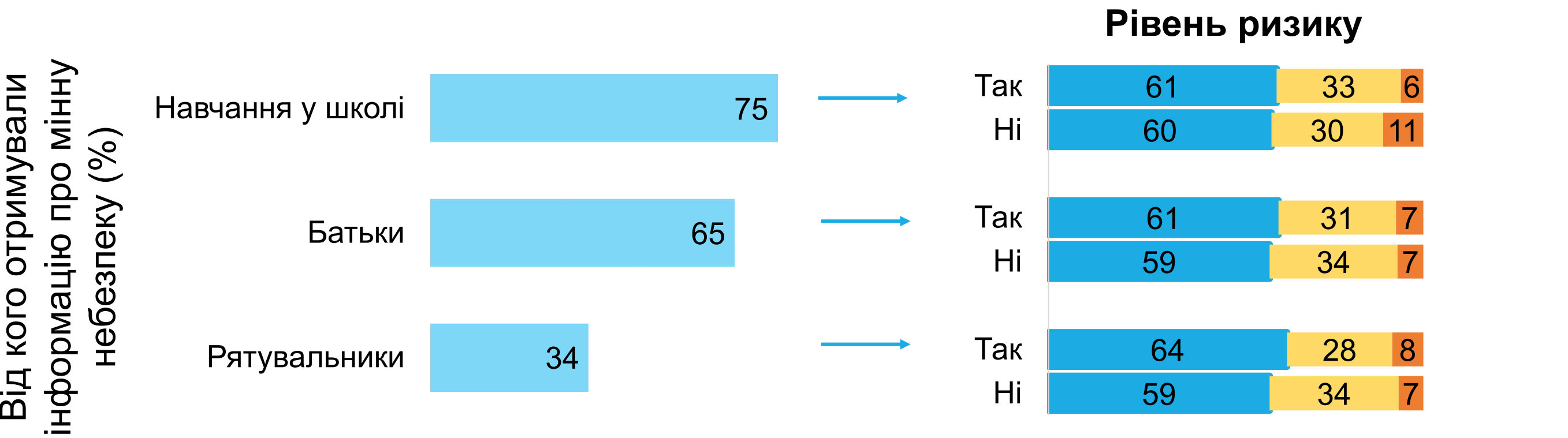
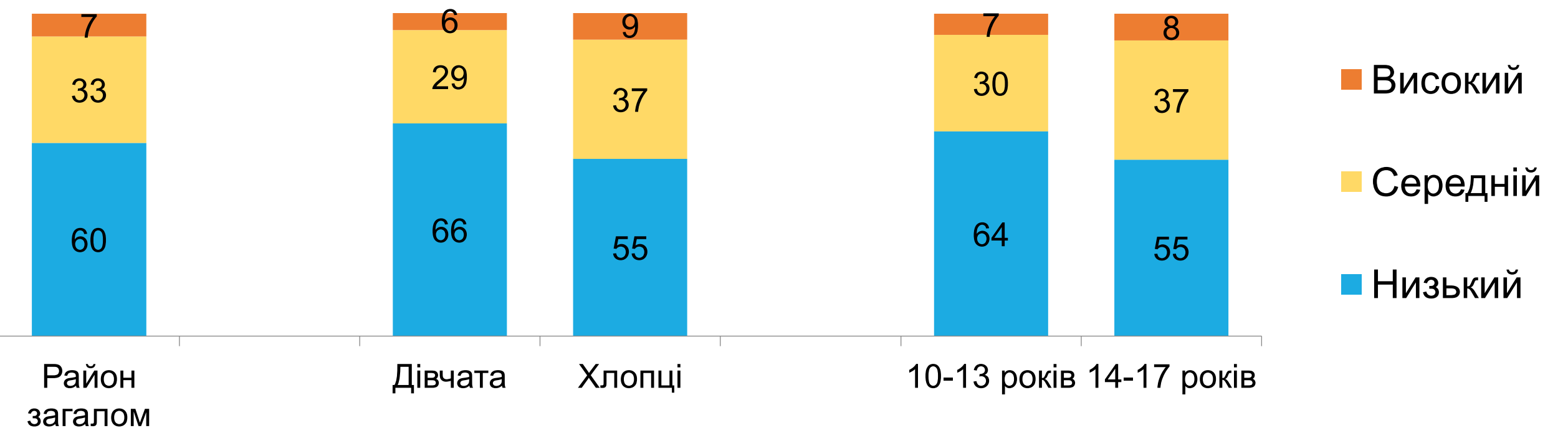
Херсонський район (Херсонська обл.)

Дані щодо опитування:

- Вибірка (N) = 357
- Період: 16 березня – 27 квітня 2024 р.

- За результатами тестування, **7%** дітей у Херсонському районі показують високий рівень ризикової поведінки щодо мінної безпеки. Ще **33%** демонструють середньоризикову поведінку.
- **Хлопці** проявляють більш ризикову поведінку порівняно з дівчатами. Також ризикову поведінку частіше проявляють **старші діти віком 14–17 років**.
- Найпопулярнішими джерелами інформації про мінну небезпеку є: навчання в школі (75%), батьки (65%), рятувальники (34%).
- **Зазначені канали інформації є ефективними для підвищення знань про правила мінної безпеки.**

Структура за рівнем ризикової поведінки дітей згідно з результатами тесту (%)

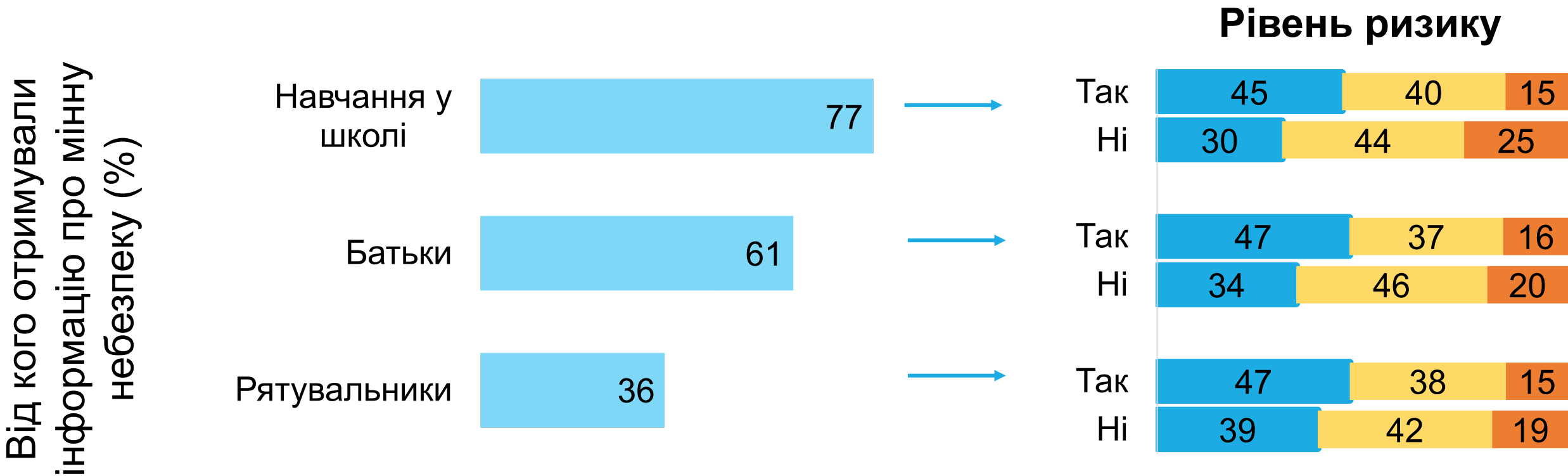
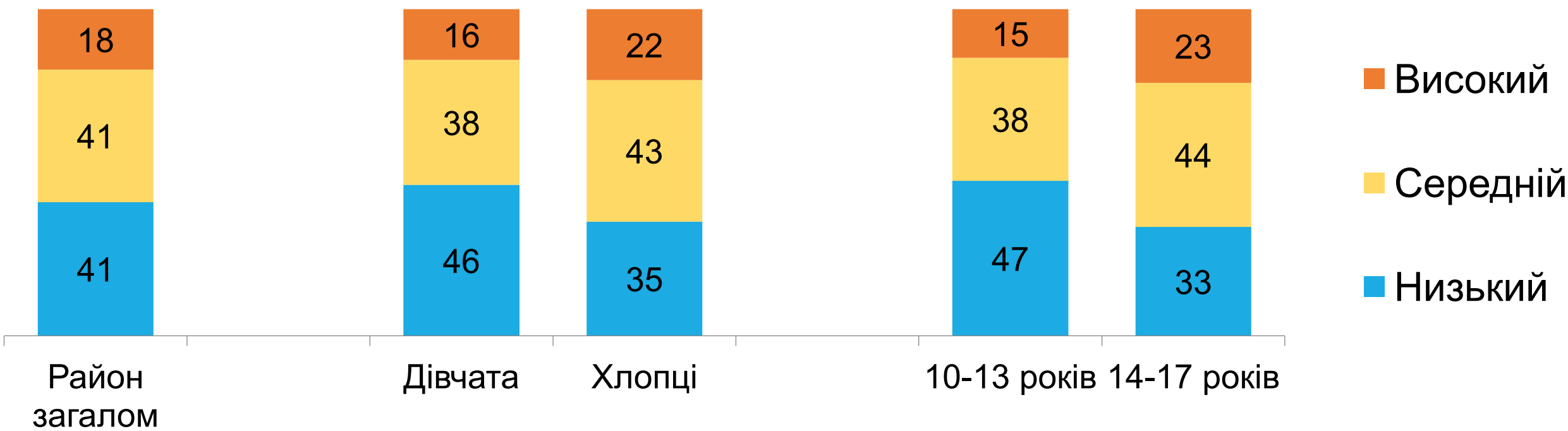
Корюківський район (Чернігівська обл.)

Дані щодо опитування:

- Вибірка (N) = 401
- Період: 16 березня – 25 квітня 2024 р.

- За результатами тестування, **18%** дітей у Корюківському районі показують високий рівень ризикової поведінки щодо мінної небезпеки. Ще **41%** демонструють середньоризикову поведінку.
- **Хлопці** проявляють більш ризикову поведінку порівняно з дівчатами. Також ризикову поведінку частіше проявляють **старші діти віком 14–17 років**.
- Найпопулярнішими джерелами інформації про мінну небезпеку є: навчання в школі (77%), батьки (61%), рятувальники (36%). Зазначені канали інформації є ефективними для підвищення знань про правила мінної безпеки.
- Важливо, що **найменш безпечну поведінку демонструють діти, які не мали навчання в школі та яким батьки не розповідали про це**.

Структура за рівнем ризикової поведінки дітей згідно з результатами тесту (%)

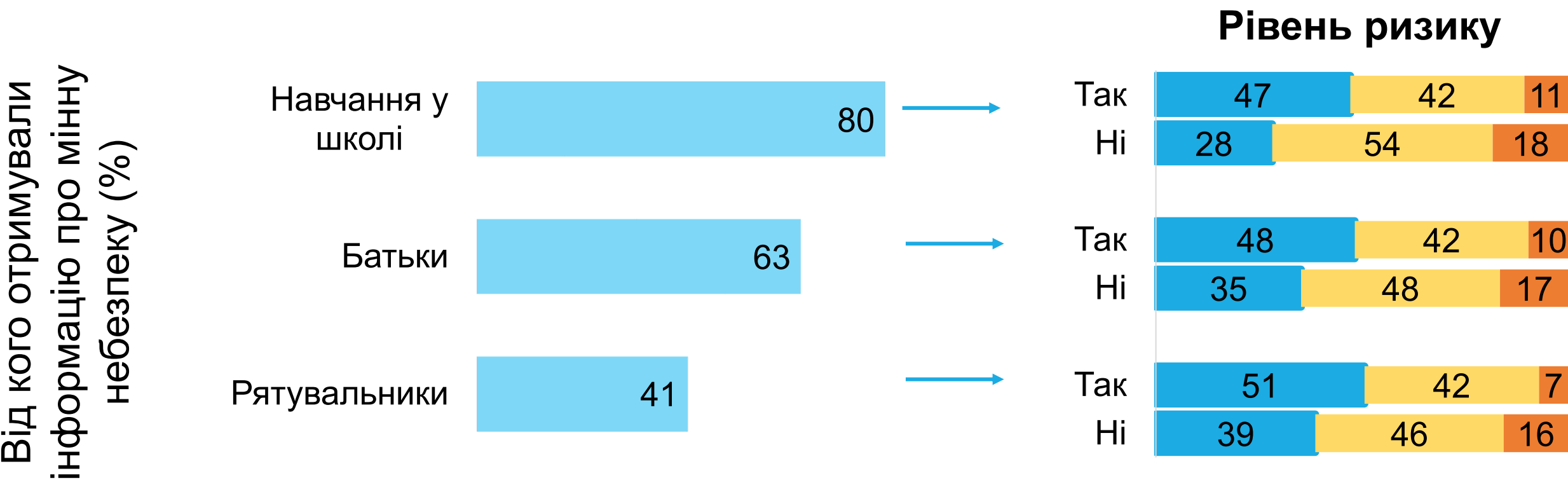
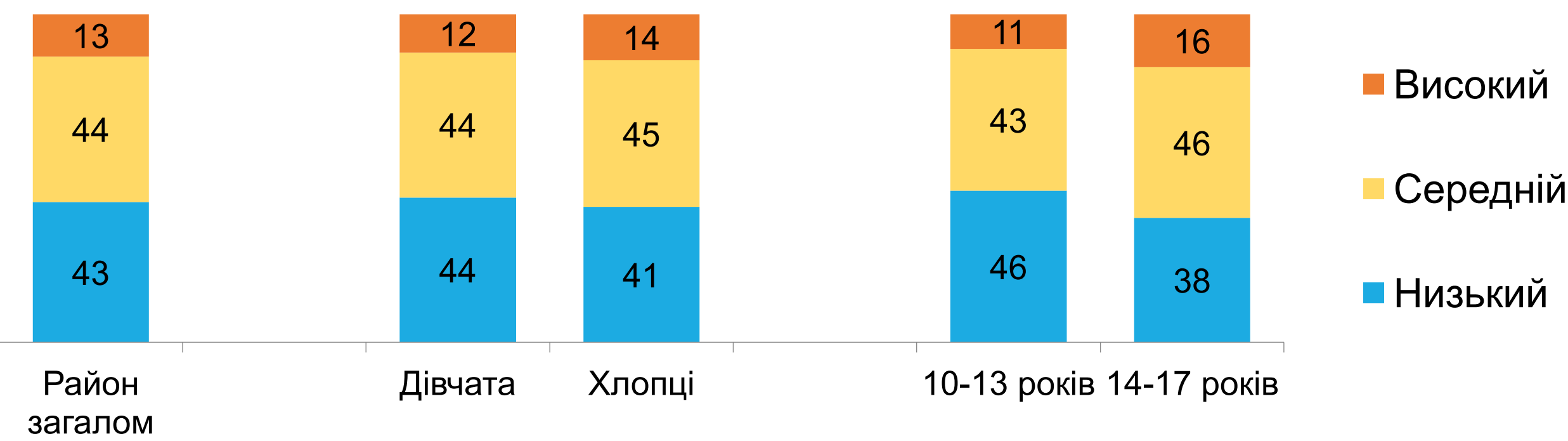
Ніжинський район (Чернігівська обл.)

Дані щодо опитування:

- Вибірка (N) = 412
- Період: 16 березня – 26 квітня 2024 р.

- За результатами тестування, **13%** дітей у Ніжинському районі показують високий рівень ризикової поведінки щодо мінної безпеки. Ще **44%** демонструють середньоризикову поведінку.
- **Хлопці** проявляють більш ризикову поведінку порівняно з дівчатами. Також ризикову поведінку частіше проявляють **старші діти віком 14–17 років**.
- Найпопулярнішими джерелами інформації про мінну небезпеку є: навчання в школі (80%), батьки (63%), рятувальники (41%). Зазначені канали інформації є ефективними для підвищення знань про правила мінної безпеки, особливо – рятувальники.
- Важливо, що **найменш безпечну поведінку демонструють діти, які не мали навчання в школі**.

Структура за рівнем ризикової поведінки дітей згідно з результатами тесту (%)

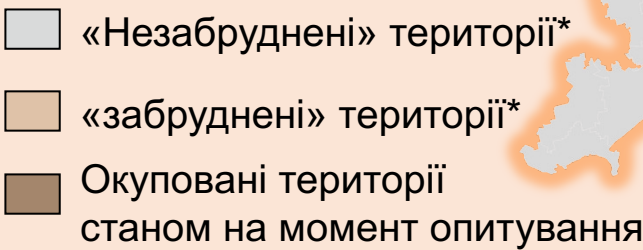

Новгород-Сіверський р-н

Новгород-Сіверський район (Чернігівська обл.)

Дані щодо опитування:

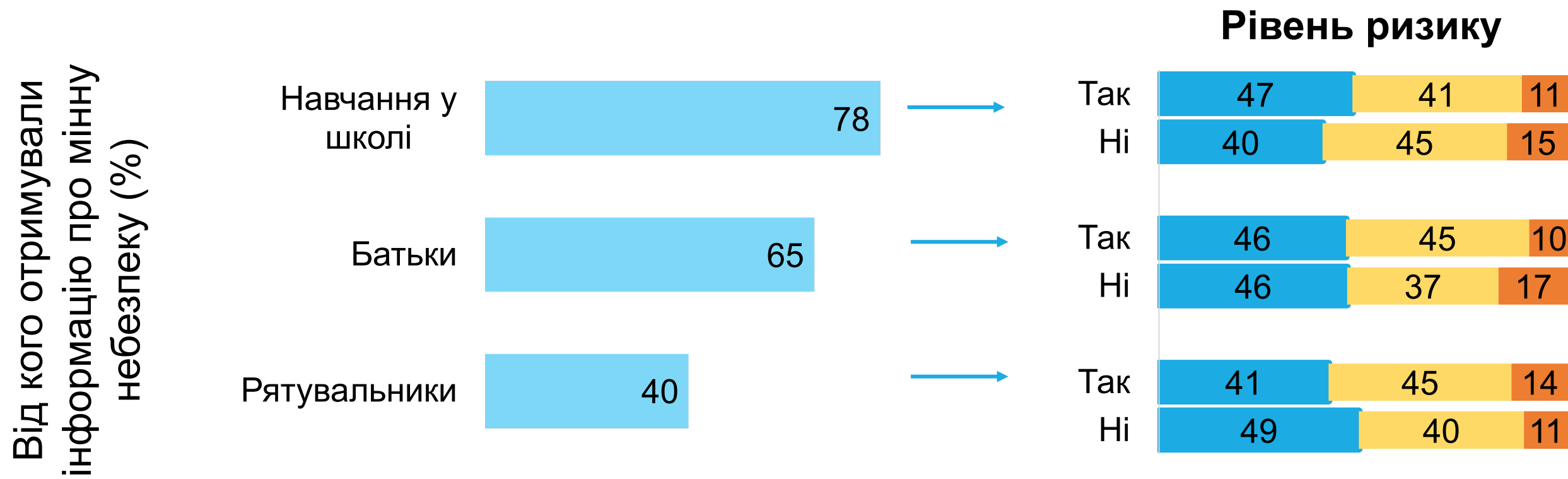
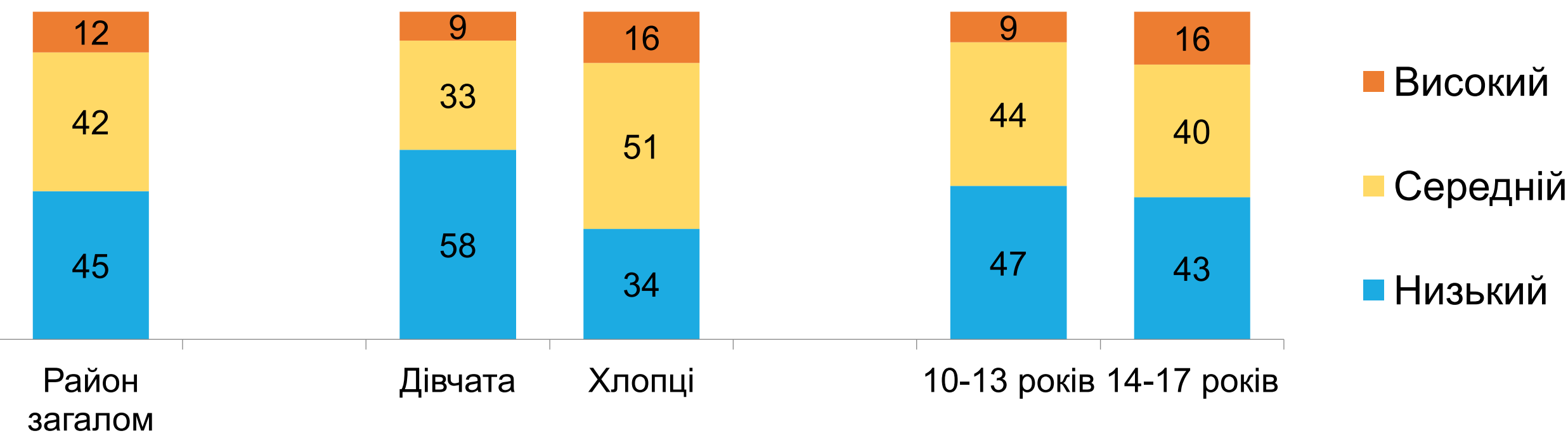
- Вибірка (N) = 307
- Період: 16 березня – 26 квітня 2024 р.

*за даними ДСНС

- За результатами тестування, **12%** дітей у Новгород-Сіверському районі показують високий рівень ризикової поведінки щодо мінної небезпеки. Ще **42%** демонструють середньоризикову поведінку.
- **Хлопці** проявляють більш ризикову поведінку порівняно з дівчатами. Також ризикову поведінку частіше проявляють **старші діти віком 14–17 років**.
- Найпопулярнішими джерелами інформації про мінну небезпеку є: навчання в школі (78%), батьки (65%), рятувальники (40%). Зазначені канали інформації є ефективними для підвищення знань про правила мінної безпеки.
- Важливо, що **найменш безпечну поведінку демонструють діти, які не мали навчання в школі**.

Структура за рівнем ризикової поведінки дітей згідно з результатами тесту (%)

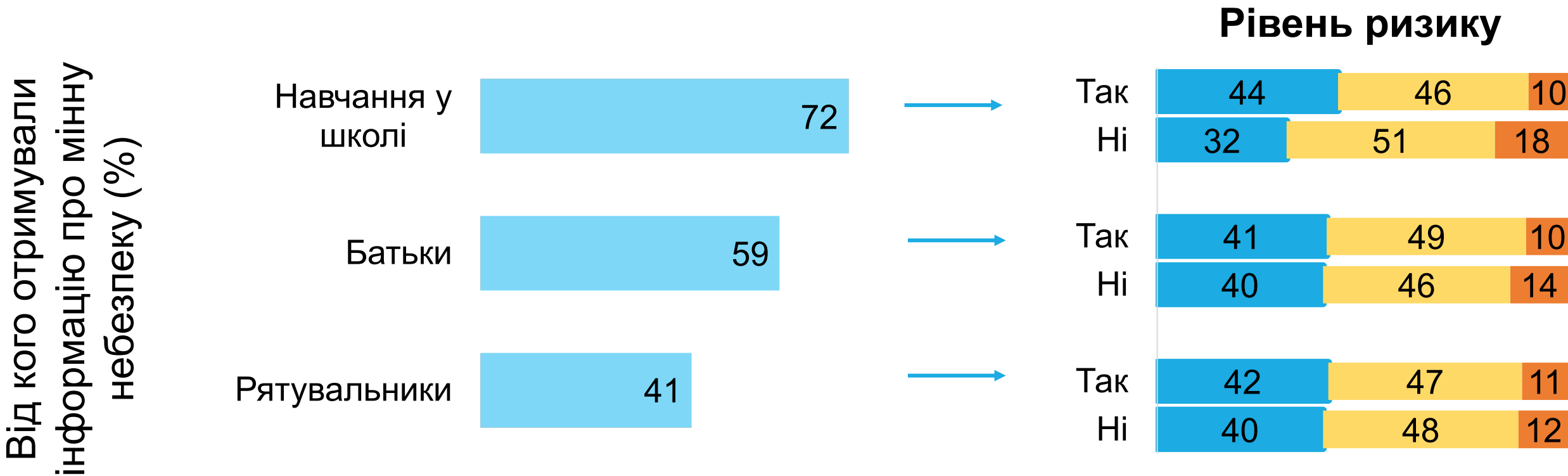
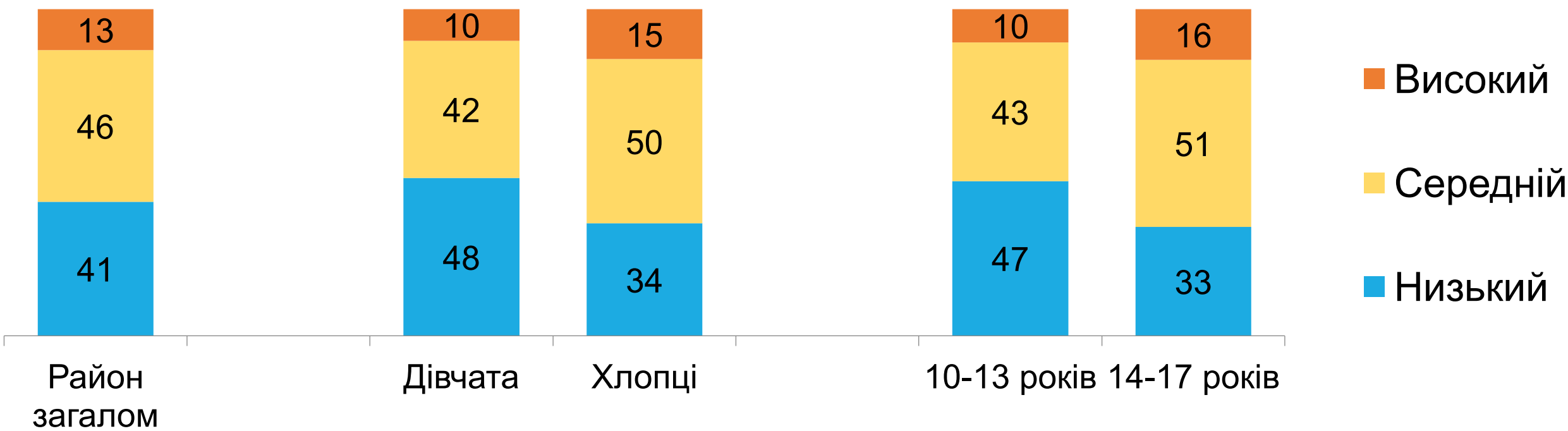
Прилукський район (Чернігівська обл.)

Дані щодо опитування:

- Вибірка (N) = 302
- Період: 16 березня – 28 квітня 2024 р.

- За результатами тестування, **13%** дітей у Прилуцькому районі показують високий рівень ризикової поведінки щодо мінної небезпеки. Ще **46%** демонструють середньоризикову поведінку.
- **Хлопці** проявляють більш ризикову поведінку порівняно з дівчатами. Також ризикову поведінку частіше проявляють **старші діти віком 14–17 років**.
- Найпопулярнішими джерелами інформації про мінну небезпеку є: навчання в школі (72%), батьки (59%), рятувальники (41%). Навчання в школі й батьки є більш ефективними джерелами підвищення знань про правила мінної безпеки.
- Важливо, що **найменш безпечну поведінку демонструють діти, які не мали навчання в школі**.

Структура за рівнем ризикової поведінки дітей згідно з результатами тесту (%)

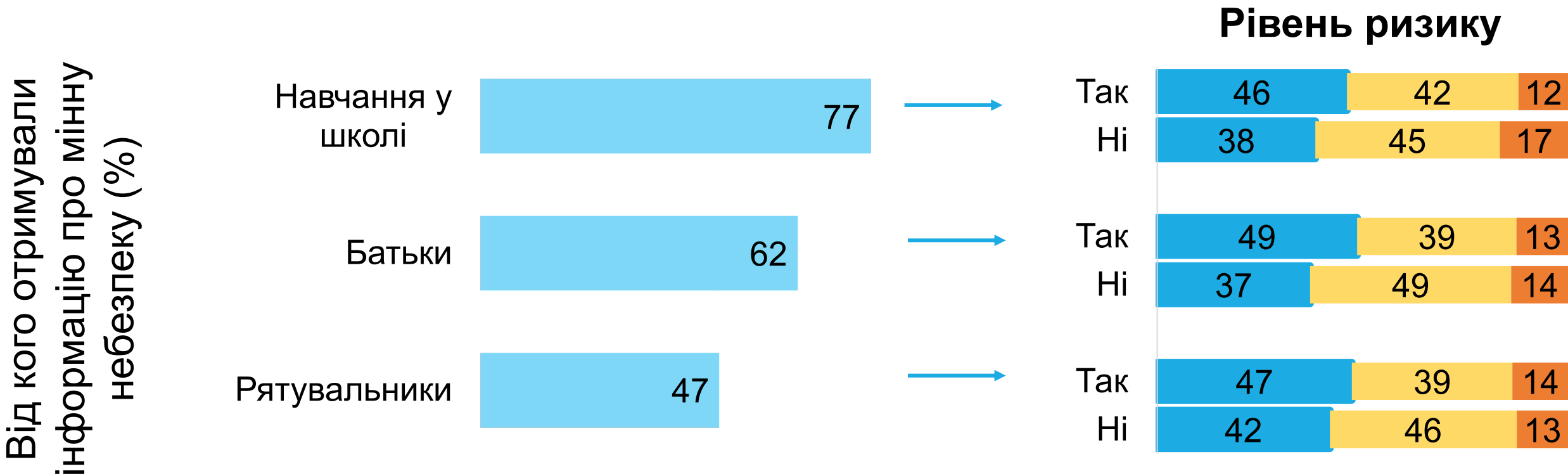
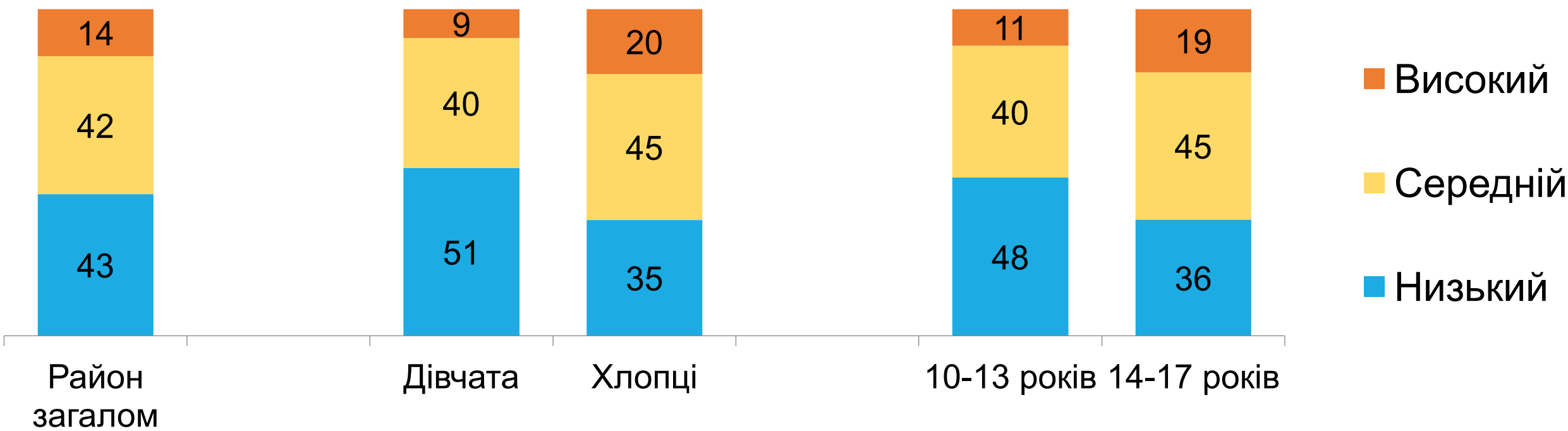
Чернігівський район (Чернігівська обл.)

Дані щодо опитування:

- Вибірка (N) = 410
- Період: 16 березня – 18 квітня 2024 р.

- За результатами тестування, **14%** дітей у Чернігівському районі показують високий рівень ризикової поведінки щодо мінної безпеки. Ще **42%** демонструють середньоризикову поведінку.
- **Хлопці** проявляють більш ризикову поведінку порівняно з дівчатами. Також ризикову поведінку частіше проявляють **старші діти віком 14–17 років**.
- Найпопулярнішими джерелами інформації про мінну небезпеку є: навчання в школі (77%), батьки (62%), рятувальники (47%). Зазначені канали інформації є ефективними для підвищення знань про правила мінної безпеки.
- Важливо, що **найменш безпечну поведінку демонструють діти, які не мали навчання в школі та яким батьки не розповідали про правила мінної безпеки**.

Структура за рівнем ризикової поведінки дітей згідно з результатами тесту (%)

Додаток Б: зміст тесту

Структура тесту на мінну безпеку для дітей:

1. Блок знань (20 критеріїв)
2. Блок поведінки (26 критеріїв)

Блок знань: 20 критеріїв

Обери всі предмети, які є небезпечними [фото: граната, Ф-1] [фото: осколкова граната, ВОГ-17] [фото: протипіхотна, ОЗМ-72]
Обери всі предмети, які можуть бути небезпечними в незнайомих місцях або нових ситуаціях [фото: цукерки] [фото: лялька] [фото: м'яч]
Уяви, що ти побачив(ла) цей предмет, але він цілий, а значить, не вибухнув. Він становить загрозу? [фото: касетний боєприпас-235] Так Ні Не впевнений(а)
Уяви, що ти побачив(ла) цей предмет, але він цілий, а значить, не вибухнув. Він становить загрозу? [фото: метелик-міна] Так Ні Не впевнений(а)
За яким номером слід повідомити інформацію, що ти помітив(ла) небезпечний предмет? 102 104 101
Якщо ти побачиш вибухонебезпечний предмет: Його не можна в жодному разі чіпати Його краще не чіпати Можна чіпати, якщо ти впевнений, що снаряд уже відпрацьований і не завдасть шкоди
На території, де точилися бойові дії: Не можна вільно ходити, там небезпечно Можна ходити, але варто бути уважним Можна ходити, тільки не самому
Якщо поруч хтось постраждав від гранати, які дії правильні? Допомогти постраждалому, а потім зателефонувати 101 Зупинитись, не підходити ближче, викликати 101 Зняти на телефон, потім викликати допомогу (101)
Ти знаєш, які на вигляд більшість мін і снарядів? Так Ні Не впевнений(а)

Обери всі знаки, які попереджають, що поруч можуть бути вибухонебезпечні предмети [фото: череп-1] [фото: знак-1] [фото: знак-3]
Допоможи Патрону обрати всі знаки, які попереджають, що поруч можуть бути міни та нерозірвані снаряди [фото: знак і стрічка] [фото: знак] [фото: стрічка]
Чи можуть бути в цих місцях міни чи нерозірвані снаряди? Ліс, лісосмуги, поля, узбіччя доріг: Так Ні Не впевнений(а)
Озеро, річка, ставок, пляж, берег: Так Ні Не впевнений(а)
Мости, залізничні колії: Так Ні Не впевнений(а)
Зруйновані чи покинуті будівлі: Так Ні Не впевнений(а)
Залишені військові позиції або техніка Так Ні Не впевнений(а)
Електростанції, котельні Так Ні Не впевнений(а)
Чи правильно підійти, підняти й відкинути підозрілий предмет, щоб на нього ніхто не натрапив? Так Ні Не впевнений(а)
Патрони, гранати можна кинути в багаття, щоб їх знешкодити, якщо відійти подалі? Так Ні Не впевнений(а)
Якщо побачиш гранату, то треба віддати її дорослим? Так Ні Не впевнений(а)

Блок поведінки: 26 критеріїв

Якщо ти побачиш міну або гранату, які твої дії? Відійду на безпечну відстань і повідомлю дорослим Відійду на безпечну відстань і зателефоную 101 Спробую дізнатися, чи вона не вибухнула
Побачивши в траві, на подвір'ї, на майданчику якийсь незнайомий предмет, твої друзі: Перевірять: наприклад, повернуть його гілкою, потім зателефонують 101 Не будуть підходити, повернуться тим самим шляхом, зателефонують 101 Знімуть його на камеру телефона, відійдуть подалі, покличуть на допомогу
Якщо хтось із твоїх друзів побачить міну або гранату, що, ймовірно, він робитиме? Швидко побіжить кликати інших на допомогу Не підійде, повернеться тим самим шляхом, зателефонує 101 Швидко піде і більше туди не повернеться
Якщо ти побачиш уламок ракети, які твої дії? Відійду на безпечну відстань і повідомлю дорослим Відійду на безпечну відстань і зателефоную 101 Спробую дізнатися, чи вона не вибухнула
Хтось із вас пропонує піти в закинуту будівлю зняти круте відео, твої друзі: Підуть Відмовляться Можливо, підуть, але попередять дорослих
В школі канікули, а надворі чудова погода. Хтось із вас пропонує піти в ліс погуляти. Твої друзі: Підуть Відмовляться Можливо, підуть, але попередять дорослих
Хтось із вас пропонує піти в ліс по гриби, твої друзі Підуть Відмовляться Можливо, підуть, але попередять дорослих
Чи гуляли останнім часом твої друзі в таких місцях? Ліс, лісосмуги, поля, узбіччя доріг Так Ні Не впевнений(а)
Озеро, річка, ставок, пляж, берег Так Ні Не впевнений(а)
Мости, залізничні колії Так Ні Не впевнений(а)
Зруйновані чи покинуті будівлі Так Ні Не впевнений(а)
Залишені військові позиції або техніка Так Ні Не впевнений(а)
Електростанції, котельні Так Ні Не впевнений(а)

Ми з друзями завжди шукаємо нові, цікаві місця: Так, завжди шукаємо нові, незнайомі місця Гуляємо в незнайомих місцях тільки з дозволу дорослих Ми з друзями завжди гуляємо в знайомих місцях
Більшості моїх друзів буде цікаво, як спрацьовує граната, якщо вони її побачать Так Ні Не впевнений(а)
Більшість моїх друзів повідомляє дорослим, куди вони йдуть гуляти Так Ні Не впевнений(а)
Більшості підлітків важливо показати друзям, що вони сміливі й нічого не бояться: Так Ні Не впевнений(а)
Мої друзі часто можуть робити щось на спір, ризикувати Так Ні Не впевнений(а)
Якщо щось трапиться, кому ти повідомиш? Дорослим (близьким, вчителям) Спочатку друзям, потім дорослим Нікому, я можу сам(а) впоратися
Якщо ти знаєш, що друзі мають намір піти туди, де були військові або є покинута техніка, там, можливо, позбирати щось цікаве на пам'ять, то ти: Підеш з ними Не підеш, але попросиш тобі щось взяти Точно не підеш
Літо, на вулиці дуже спекотно. Хтось пропонує піти на пляж (річку). Мої друзі: Підуть. Під час спеки біля річки прохолодніше. Спершу спитають у дорослих Не підуть. Це небезпечно.
Більшість моїх друзів, якщо побачили незнайомий пакунок, сумку: Підійдуть, піднімуть і пошукають господаря Не будуть чіпати, відійдуть подалі, скажуть дорослим Нічого не зроблять, обійдуть і підуть далі
Якщо нам потрібні були б дрова, то ми: Пішли б збирати їх у ліс Купили б або взяли б у знайомих, сусідів Не впевнений(а)
Зима, мороз, річка / ставок замерзли. Крига видається міцною. Що зроблять твої друзі? Перевірять, чи вона міцна, і будуть кататися Спитають дорослих, чи можна піти покататися на льоду Не будуть виходити на лід, бо невідомо, чи дійсно він міцний
Хтось із вас пропонує піти на залізницю, погуляти там, подивитися на потяги, твої друзі: Підуть, це прикольно Не підуть, це небезпечно Спитають дорослих
Хтось із вашої компанії каже, що знає, як пролізти на територію котельної, більшість твоїх друзів: Вирішать піти туди – така нагода, це цікаво Будуть думати, що їх насварять дорослі, як дізнаються, і скоріше не підуть Не підуть, бо це може бути небезпечно